

88

M. J. K. H.

NAGY

MESTERSEG

A JO ELET.

MELLYET

A JESUS Társaságbéli Robertus Bellarminus a' Romai An-
nya Szentegyháznak méltóságos
Kardinálynak Stílusa
szerint.

A Magyar Nemzetnek
vigasztalására Ugyan azon
JESUS Társaságából való
P. TARNOCZI ISTVAN
meg-magyarázot Anno

1679.

NAGY-SZOMBATBAN

Nyomtatott az Academ: Bőitűkkel
SRNENSKY MATTYAS által
M. DC. LXXX. Esztendő:

Ar. eget. káta
páldányában
címlet mellett
mestert.

Elöl - járo beszéd a' ke- gyes olvasóhoz.

Minden élő Embernek
halál a' vége ; ez pedig
Kapuja az örökké-való-
ságnak. De valaminthogy
kettő az örökké - valóság, egyike
bóldog, a' másika bóldogtalan : ugy a'
Kapuja-is kettő ugy-mint : a' jó, és az
gonosz halál. Hogy esztet el-kerül-
bessük, az jót pedig el-nyerhessük ; ar-
ra-való az jó életnek mesterisége. Erre
tanít ama régi köz-mondás-is : a' ki jól
akarja életét bé - fejezni , jól élljen :
Mert az mint az halál nem egyéb az
életed végénél, bizonyossan következik,

2
a ki mind végig jól él, végeis jó leszén,
és nemis halhat rosszszúl-meg, a' ki so-
ha rosszszúl nem élt: a' mint azis, a' ki
mindenkor rosszszúl élt, rosszszúl hal-
meg. Sőt nemis halhat jól-meg, ha min-
denkor rosszszúl élt. Mely igazság más-
féle dolgokban is ki tetozik: mert a' ki
egyenes úton megyen az helyre, mellyet
czélul magának föl-tett; minden vé-
tek-nélkül oda el-érkezik; ellenben pe-
nig a' ki az igaz úrról tévelyedik, arról
nehezen verődhetik-ki, és ha valaki
bölcsességnek tanúságában szorgalma-
toskodik, rövid idő alatt tudós leszén a-
vagy nagyobb tudományra megyen, és
a' ki az iskolában jár s az tudomány-
ra nem figyelmez, haszontalanul mun-
kálkodik.

De talám valaki az jó Latornak pél-
dáját veti szememre, ki noha minden-
kor rosszszúl élt, mégis jól, és boldogul
végezte-eleletit, de nem úgy, sőt in-
kább

3
kább a' jó Lator ábitatósan, és szentül
élt, és azért szentül-is bólt-meg; mert
noha életének nagyobb részét sok rossz-
gonoszságokban töltötte, mind azon-ál-
tal annak utolsó részét olly szentül
végezte hogy régi bűnei-nek bocsánat-
tyát meg-nyerte, és nagy jutalom-ra
lett érdemes: mert Isteni szeretettel
lángozot, és a' Christust az káromlo-
do síd kellen nyilván általmazta; Fele-
barátságához való szeretetét is meg-
mutatta, mikor a' Keresztjén függő
társát káromkodás-ért meg-dorgálta,
és életének meg-jóbbítására serkenget-
te. Mert sok gonoszságot cselekedet-
tala övöle, s azért mongya vala Lu-
ca 23.v.40. Te sem féled az litent
holott azon kárhozatban vagy;
és mi ugyan igazán, mert csele-
kedetünk-höz méltókat veszünk,
de ez sem gonoszt nem cseleke-
det. Nemis bólt volt még meg ugyan

azon Lator, hanem még él-va, mi-
kor Christust Istennek vallotta, mon-
dván: Uram emlékezzél meg én-
rőlám mikor Országodban jut-
tam. Annak-okaért úgy tetszik, hogy, ez
vált azok közül leggyik, az kik utól jöt-
tek az szőlőben, és az elsőek előtt elvet-
ték jutalmokat.

kik nem csak az Afzszony-állatokkal meg nem főrtőzködtenek, de még csak szájokban sem találhatott hazugság, és makulánkül vannak az Isten Király Széke előtt: mint Jeremias Propheta-volt, és Prophetánál-is nagyobb a' szerelmes Sz: János, elsőben-is a' JESUS Anyja Szűz Maria, és azok-is, kiket az Isten bölcsesége jól tud. Helyes tehát ez az Isten mondása, és igaz, hogy, az jó lélettől fűg az jól megbalás.

Könyvnek első Részében azokat ho-
 zom elő, mellyek az jószágos cselekedet-
 re néznek, az után azokat, mellyek a
 Szent Sacramentumokhoz tartoznak:
 mert ezzel az kettővel segítettünk,
 mind az jó életre, s-mind az jól meg-
 halásra. Azért helyesnek látszik, hogy
 ezt az közönséges Regulát Inté-
 sül elől bocsásjunk.

ANA-

A NAGY MESTER- SEGNEK

Avagy a' jó életnek Első Könyve.
 A JOELETRULVALO
 MESTERSEGNEK
 ELSŐ REGULAJA.

A kijől akar élni, meg kel e-világ-
 nak halni.

Egy pedig valaki
 jól éllyen, szűkség
 hogy hallyó-meg
 ez világnak, mert
 valakik a' világnak élnek,
 már azok az Istennek meg-
 holtak, és semiképpen nem
 lehet, hogy valaki Istennek
 kezgyen élni, mig e' világ-
 As nak

nak meg-nem hal. Ez az igazság, a' Szent Írásban olly bizonyos, hogy azt senki nem tagadhattyá, hanem ha Pogány, vagy Istentelen. Es hogy két, vagy három tanu-nak szájában állyon minden ige. Meg bizonyitom Sz. János Sz. Jakab, és Sz. Pál Apostolokkal, ugy mint a', kikben a' Sz. Lélek, ki az igazságnak lelke, nyilván szólott. Így szól azért Sz. János Apostol, és Evangelista, elő-hozván a' Christus szavait: *El jött a' világ fejedelme, és én bennem semmie nincsen*; Ahol, a' világ fejedelmén, az ördögöt érti, ki minden hamiság-

miságnak fejedelme, és a' világon, a' bűnösöknek minden gyülekezetit, a' kik szeretik ez világot, és a' világtól szerettettek. Es alább ugyan azon Szent János c. 15. v. 18. *Ha a' világ titeket gyűlöl, tudjátok hogy engem előbb gyűlölt nálatoknál. Ha a' világból valók letetek volna, a' világ a' mi övé volna szeretnéje: mivel hogy pedig a' világból valók né vattok, ha né én választottalak titeket e' világból, azért gyűlöl titeket e' világ. Es Sz. Jánosnak c. 17. v. 9. *En né a' világért könyörgök, ha nem az okért a' kiket nekem adtál. A' hol nyilván mondgya, hogy a' világ nevével azokat érti, kik az**

utolsó ítéletkor azt fogják hallani: *Mennyetek el tőlem, átkozottak az örök tűzre.* Mat 25. 41. Es első levelének c. 2. v. 15. *Ne szeresd e' világot, se azokat, a' mik e világban vannak. Ha ki szereti e világot, nincs abban az atyának szeretete: mert valaki a' világban vagyon a' test kívánsága, és a' szemnek kívánsága, és az élet kevélysége, mely nem az Atyától, hanem a' világtól vagyon: és a' világ el múlik, és az ő kívánsága. A' ki pedig az Isten akaratját cselekeszi, örökké meg marad.*

Hallyuk már az ő Apostol társát-is Jakabot, ki levelének c. 4. v. 4. így szól *Paráz-*
nák

nák nem tudjátok-e, hogy e világ barátsága, ellensége az Istennek? Valaki azért e világ barátja akar lenni, az Istennek ellenségévé lesz.

Végre hallyuk mind ket-
tőnek Apostol társát Szent Pált-is ki 1. Cor. 5. v 10. azt mondgya: *ki kellet volna e világhúl mennetek, okát-is adgya 1. Cor. II. v. 32. Hogy e világgal el ne kárhoztassunk. A' hol nyilván meg-vallya, hogy az utolsó napon e világnak el kel kárhozni. De itt e világon nem érti az eget, és a' földet, sem az Embereket kik a' Világon vannak, hanem csak azokat, kik*
A7 e vilá-

è világot szeretik : mert az Igazak, és az Isten felők, kikben nem a' testnek kívánsága, hanem az Istennek szereteti uralkodik, è világō vānak ugyan, de nem a' Világból, a' hamisak pedig, és az Istentelenek, nem csak a' világon, hanem a' világból is vannak ; és azért az ő szivekben, nem az Isten szereteti, hanem a' testnek kívánsága, az az a' bújaság, és a' szemnek kívánsága, az az a' fővénség, és az életnek kevésége, az elméjekben való felualkodás, mellyel magokat mások felett fel emelik, és Lucifer kevéségét, s- nem Chri-

Christus Alázatoságát, és szelidségét követik.

Ezek így lévén, valaki a' jó életnek mesterségét igazákarja meg tanulni, szükség hogy szerével, és ne csak nyelvével, és beszédével, hanem cselekedetivel - is igazán ki mennyen è világból : sőt meg-hallyon è világnak, hogy Szent Pállal igazán mondhasa. Gal. 6. v. 14. *Nékem è világ meg-feszítettet, én-is a' világnak.* Ez a' dolog pedig nem gyermek játék, hanem igen nagy, és nehéz dolog. Es azért midőn Urunktól, kérdették volna, kevesé vólnának - é a' kik üdvözülnek, azt fe-

azt felelte : Erőlkögyetek a' szoros kapún bé me'ni. Luc. 13. 24 Es világossabban mat. 7. v. 13. *A' szoros kapún, menyetek-bé, mert széles a' kapu és tágas út, mely a' veszedelemre vi-szen, és sokan vannak a' kik azon bé mennék. Mely szoros a' kapu, és keskeny az út, melly az életre vi-szen, és kevesen vannak a' kik azt meg találják.*

A' világon élni, és a' Világi jókat meg utálni, igen nehéz dolog az szép dolgokat látni, és nem szeretni: az édes dolgot meg kóstolni, és abban nem gyönyörködni : a' nagy tiszteteket meg-utálni : a' munkát kívánni, és az utolsó

tólso helyel meg elégedni : nagyobb méltóságokat másoknak engedni : egy szóval a' testben mint test nélkül élni, inkább Angyali életnek mint Embernek mondhat-tyák. Noha Sz. Pál a' Corintiusokhoz írván, kik csak nem mindgyájan házas Tár-sokkal éltenek, s-nem úgy mint a' Barátok, Remeték, és egy házi Emberek, hané a' mint most szoktuk mondani Világiak voltak ; mind az-által így ír hozzájuk. 1. Cor. 3. v. 29. *Azt mondom azért Atyámfiai, az üdö rövid: Következik azért, a' kiknek feleségek vagyon is, legyenek, mint a' kik.*

kiknek nincsen ; és a' kik sirnak ,
 mint a' nem sírók , és a' kik örül-
 nek , mint a' nem örülők , és a' kik
 vésznek , mint a' nem bíróknak , és
 a' kik élnek a' világgal , mintha
 nem élnének : mert elmúlik è vi-
 lágnak ábrázattya. Melly igék-
 kel azt akarja módani , hogy
 a' keresztyének a' Mennyei
 dolgoknak reménségére fel
 emelkedvén , olly kevésre
 böcsüllýék a' földieket , mint
 ha ő hozzájuk nē tartozná-
 nak : szerefsék feleségeket ,
 de olly mértékleteffen , mint
 ha azok nélkül volnának ?
 Ha fiainak halálán , és jószá-
 goknak el vesztésén , síráfra
 indulnak , olly mértékletef-
 sen

sen sirjanak , mint ha nem
 szomorkodnának , és nem
 sirnának : ha valamit nyere-
 ségből , avagy Tiszt-viselés-
 ből valami örömök találko-
 zik , ugy örvendezzenek
 mint ha nem eőket illetné :
 ha házat , vagy valami örök-
 séget vesznek , ugy ragaz-
 kogyanak azokhoz , mint ha-
 nem eők birnák. Végre Sz.
 Pál azt parancsollja , hogy
 ugy éllyenek è világon , mint
 az szarandokok , és jövevé-
 nyek , és nem mintha polgá-
 rok volnának. Es Sz. Péter
 világossabban tanittya. 1.
 Petr. 2. v. 11. mondván. Kér-
 lek titeket mint jövevényeket , és
 szá-

szarándokokat, hogy megh tartoz-
tassátok magatokat az testi kíván-
ságoktól, mellyek vitézkednek a'
lélek ellen. Mert az Apostolok-
nak Szentséges fejedelme
azt akarja itt mondani, hogy
tulajdon várasunkban, és
házunkban-is, ugy éllünk
mint ha idegen országban,
és tartományban élünk,
nem sokat izorgalmatosko-
dván ha abban a' helyben a'
mi javaink akár megh fo-
gyatkozzanak; s akár szapo-
rodgyanak, Azt pen g azért
parancsolya, hogy így meg tar-
toztassuk magunkat a' testi kíván-
ságoktól, mellyek vitézkednek a'
lélek ellen: Mert az testi gyö-
nyö.

nyörűségek, nem könnyen
indúlnak ellenünk, mikor
azokat láttuk a' mellyek
hosszánk nem tartoznak. Es
azért a' világon lenni, de né
a' világból valónak lenni:
melly azokhoz tartozik, a'
kik a' világnak meghalván,
csak az Istennek élnek, és
azért sem félnek az testi ha-
láltól, mert eő nekik semmi
kárt nem hoznak, hanem
hasznót, a' mint Szent Pál
mondgya Phil. 1. v. 21. Né-
kem életem a' Christus, és meg
halnom nyereség.

De vallyon hányat talál-
hatnánk mostani üdőben,
a' kik ugy meghóltanak vol-
na é

na è világnak, hogy eggyüt
 azt-is meg tanúlták, hogy
 testekbēis jóhallyanak meg,
 és az által üdvességeket,
 minden veszedelem kívül
 helyhez tették. En bizonyára
 abban nem kételkedem,
 hogy az Anyaszentegyház-
 ban, nem csak a' Kalastro-
 mokban a' szetzetefek, az
 Egyházi rendek - között a'
 Papok, hanem a' világi ál-
 lapatokban-is fokban talál-
 nak a' kik szentül élnek, és
 a' világnak igazán meg hól-
 tak, mert a' jó életről való
 mesterséget tökéletesen
 meg tanulták: De azt sem
 tagadhattyuk, hogy többen
 talál-

találatnak, a' kik a' világnak
 nem csak meg nem holtak,
 hanem sokkal inkább jobban
 ragazkottanak hozzá: és a'
 gyönyörűségektől, tiszt v i-
 selésektől, és gazdagságok-
 tól, semmikppen el nem
 válhatnak, kik ha meg nem
 győzik magokat, és azon
 nem munkálkodnak, hogy
 a' világnak, meg hallyanak,
 kétségnélkül rosz halállal
 fognak el veszni, és a' világ-
 gal eggyüt, a' mint Szent
 Pál mondgya, el fognak kár-
 hozni 1. Cor. 11, v. 32.

De talám azt mondgyák,
 a' kik a' világot szeretik, igen
 nehéz dolog è világnak meg
 halni

halni, míg itt è világõ élünk,
 és azokat az jókat el hadni,
 mellyeket Isten azért te-
 remtõt, hogy az Ember az-
 okkal éllyen. Ezeknek én
 azt felelem, nem akarja Isten,
 nemis parancsolja, hogy az
 gazdagságokat, tiszt-vife-
 léseket, és a' világnak töb
 javait tellyefséggel el had-
 gyuk, és meg-utálljuk:
 Mert Abraham Patriárka,
 mind Isten Baráttya vólt, s-
 mind gazdagságokkal bő-
 vőlkedet: Hasonlóképpè Da-
 vidot, Ezekiaást, és Josiaást,
 a' szent írásban úgy olvas-
 suk, hogy Isten baráti vól-
 tak, mostis sok Királyokrúl,

és

és Császárokrúl azt mond-
 hattyuk. Annak okáért è
 világnak javai, úgy mint a'
 gazdagságok, tiszt-vifelések,
 és gyönyörúségek a' keresz-
 tyén Embertúl egyátallya-
 ban nem tiltatnak, hanem a'
 világi jóknak mértékletlen
 szereteti, mellyet szent Já-
 nos testi kívánságnak, szem
 kívánságának, és az élet ki-
 vánságának nevez. 1. Joan.
 2. v. 16. Abraham úgy va-
 gyon igen gazdag vólt, de
 nem csak mértékletlenül
 nem élt gazdagságával, ha-
 nem az Istennek csak leg-
 kissébb intéfire-is kész vólt
 mindenektúl meg-válni:

B

Mert

Mert a' ki egyetlenegy Fiának meg-nem engedet, hanem Isten parancsolattýára, kész vólt föl-áldozni; meñél könnyebben meg-vált volna minden javaitúl, Isten kívánságára Gen. 22. Annak-okaért noha világi jókkal gazdag vólt Abraham, de hittel, és szeretettel sokkal gazdagab; és azért nem vólt ez világbúl, fött ez Világnak meg-vólt halva. Ugyan ezent mondhattuk egyéb Szent életű Férfiakról, kik gazdagságokkal, hatalmaságokkal, és dicsőségekkel, Királyságoknak, és Császárságoknak parancsoluán, é Vilag-

Világnak meg-hóltak, és lől-ki Szegénységben élven, Istennek híven szolgáltak, és a' jó életnek mestersége szerént Isteneffen éltek. Annak-okaért nem az gazdagsággal való bővelkedés, nem az tiszteknek méltósága, és nem a' Királyság, vagy Császárság tészik az embert az Világbúl valónak, avagy hogy e' Világban éllyen, hanem a' Testnek kívánsága, a' szömnnek kívánsága, és az életnek kevelysége, mellyek egy szóval kívánságnak neveztetnek, és az Isten szeretetivel ellenkeznek. Ha azért valaki I-

stē malasztyával kezdi azt, Istent magáért szeretni, és felebárattyát az Istenért, ki kezd az e' világból menni, és mikor benne nevelkedik az szeretet, a' kívánság kevessebbedik, és ugyan akkor meg - kezd e' világnak halni: mert az szeretet nem nevelkedhetik; míg a' kívánság el-nem fogy. Ismét történik, hogy a' kívánságnak birodalmában a' mi lehetetlennek látczot, könnyűvé változik, mert a' mi a' kívánságnak kemény, és el-viselhetetlen terh, a' szeretetnek gyönyörűséges, és könnyű iga.

A' mint

A' mint azért föllyeb mōdottuk, ki menni e' világból, és e' világnak meg-halni, nem gyermek játék, hanem igen nagy, és nehéz dolog: igazán mondatik azok felől, kik az Istennek malasztyának hatalmát nem ísmérik, és az szeretetnek édeségét meg-nem költölták, és az kik test szerint lélek nélkül élnek: mert valaki a' lelkieket meg-költölyta, a' testieket meg-utáltlyta. Añak-okáért valaki valóágossan meg - akarja tanulni, az jó életnek mester-ségét, mellyből függ az üdvösség, és minden igazból-

B 3

dog-

dogság, ne hallaszsa e' világból-való ki menetelet, és tellyességgel hallyon - meg e' világnak, midőn lehetetlen dolog az, hogy valaki a' világnak, és az Istennek élyen, és a' földön s' Menyegben is uralkodgyék.

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGNÉK

MASODIK REGULA LAJA.

Az Istenre néző három jószágos cselekedetről.

MEg mutattuk föllyeb hogy nem élhet az jól, valaki ki nem mégyen e' világból, és meg
nem

nem hal a' világnak: következik már, mit kell annak cselekedni, a' ki meg - holt a' világnak, hogy az Istennek élyen: mert senkinek nem adatik az üdvösség, hanem csak a'nak, az ki jól élt. Az jó életnek summáját leirván Sz. Pál Apostol, ezekkel az igékkel fejezi bé. 1. Tim. 1. v. 5. *A' parancsolatnak vége pedig, a' tiszta szívűből, és a' jó lölki ismertetből, és nem a' tettetett hitből-való szeretet.* Jól tudta az Apostol-Urunknak a' hoz-való feleletit, a' ki Matth. 19. 16. Azt kérdette tőle: *Mester mi jót cselekedgyem, hogy örök életem legyen:*

Ha az életre bé akarsz men-
ni, tarsd-meg a' parancsola-
tokat: de a' leg-főb paran-
csolatnak végét, rövidedő a-
karta meg-magyarázni, mel-
lyből az egész törvény, és
annak értelme, és bé-telleye-
sítése, és az örök életnek
úttya függene: és együt a-
karta tanítani, mi-némű
jó cselekedetek szűksége-
sek, a' tökéletes igazságra,
mellyekről szollotvala 1.Co-
rinth. 13. v. 13. *Most meg ma-
radnak a' Hit, a' Reménség, a'
szeretet, e' három: Ezekközül
penik nagyobb a' szeretet; az az, az
egész parancsolatoknak vé-
ge, mellyeknek bé-telleye-
sítése*

tése a' jó életre szűkséges, a'
szeretetből áll, úgy hogy a'
kiben az Isten szereteti va-
gyon, minden parancsola-
tokat bé-telleyesítsen, mel-
lyek az első táblához tar-
toznak, és a' kiben felebará-
tunk szereteti vagyon, min-
dő parācsolatokat bé-telleye-
sítsen, mellyek a' második
táblához tartoznak. Meg-
magyarázza ezt a' második
részét, melly homállyosfab-
nak látczik vala, Szent Pál
Rom. 13. 8. *a' ki felebaráttját
szereti, a' törvényt bé-töltötte, mert
ne paráználkodgyál, ne öllj, ne o-
rozz, hamis tanuságot ne szólly,
ha más egyéb parancsolat vagyon
B 5 ez izé-*

ez igében foglaltatik: szeressed felebarátodat mind önnön magadat. A' felebarátunk cselekedeti gonoszt nem cselekeszik, a' törvénynek tellyes volta azért a' szeretet. Melly okoskodásból akar ki-is meg-értheti, hogy minden parancsolatok, melyek az Isté tiszteletire néznek az egy szeretetben bétellyesednek; Mert a' mint felebarátunkhoz-való szeretetünk, felebarátunkkal gonoszt nem cselekeszik. úgy az Isteni szeretet-is, az Isten ellen gonoszt nem cselekeszik, nem-is cselekedhetik, annak-ókéért a' törvénynek tellyesége, mind az Istenhez,

hez, mind felebarátukhoz-való szeretetben áll.

Mellyik legyen pedig az igaz, és tökéletes szeretet, mind az Istéhez, s' mind felebarátinkhoz nyilván módgya Sz. Pál Apostol, mikor így szól: a' szeretet a' tiszta szívű, a' jó lelki isméretű, és nem a' tettét hibű. A' melly igékben, a' jó lólki isméretten a' Sz. Agostonnál in Pf. 31. érttyük a' reménségnek jószágos cselekedetit az Istenre néző három jószágos cselekedetek között egyeket. A' Reménség pedig módatik jó lólki isméretnek, mert a' jó lólki isméretből

származik, a' mint a' két-
ségben esés a' gonosz lelki
isméretből innét mondgya
Sz. János 1. Joan. 3. 21. *Sze-
relmesim ha a' mi szívünk nem
vádol minket, bizodalunk va-
gyon az Istenhez.* Három azért
az jószágos cselekedet, a'
mellyekbē a' keresztyén tő-
kéleteségnek törvénye fo-
glaltatik, a' tiszta szívből-
való szeretet, a' jó lelki is-
méretből származot remén-
ség, a' tettetőt Hit. De a'
mint a' tökéleteségnek rē-
di szerint, első a' szeretet,
úgy származásának rēdi sze-
rint első a' Hit, a' mint Szent
Pál 1. Corint. 13. v. 13. Most
meg-

meg-maradnak, a' Hit, a' Re-
ménség, a' Szeretet, e' ha-
rom: Ezek közzül pedig na-
gyob a' szeretet.

Kezdgyük -el a' hitrül,
melly meg-igazuláskor el-
ső, az Embernek szívében.
Nem ok nélkül kíványa Sz.
Pál a' né tettető hitet. Mert
a' hit kezdi-el az igazulást,
csak igaz, és tiszta legyen,
és nem hamis s' tettetet; a'
tévelygők hiti né kezdi az
igazulást, mert nem igaz, ha-
nem hamis: a' rossz Catholi-
cusoknak hitek sem kezdi
az igazulást, mert nem tisz-
ta, hanem tettető. Két
képpen mondatik penig tet-
tő

tető hitnek; mikor valaki bizonyosan, vagy nem hiszen, hanē csak tetteteli hogy hiszen, avagy hiszen ugyan, de-nem él úgy a' mint hiszi, hogy kellenék élni: mind a' két-féleképpen éthettyük Szent Pálnak mondását. *Vallyák hogy isméri Isten, cselekedetekkel pedig tagadgyák*, mert az Szent Attyák így magyarázzák Sz. Hyeron. in Comment. és Sz. Agoston Ser. 31. de Verb. Apost.

Ebből az Embernek első jószágos cselekedetiből könnyé meg-érthettyük, melly fokban vannak a' kik jól nem élnek, és azért roszul-is halnak

nak meg. Nem számlálom az Istenteleneket, a' Pogányokat, az Eretnekeket, Istent tagadókat, kik a' jó életnek mesterségét tellyeséggel nem tudgyák. Az igaz Catholicus Keresztyének között melly számtalanon taláztatnak, kik nyelvekkel *vallyák az Isten, cselekedetekkel pedig tagadgyák*? kik a' Christust, mind az élők, s' mind az holtak itilő birájának vallyák? kik Urunknak Szent Anyát Szűznek vallyák, és káromkodások között tisztátalannak merik mondani? kik az imádságot, a' böjtölést, alamisnálkodást, és egyéb

gyéb jó cselekedeteket dic-
sírlik, és azokkal ellenkező
vétkekben torkig usznak?
a' több vétkekről nem szól-
lok, melyek mindeneknél
tudva vannak. Annak-oka-
ért a' tettető hittel senki
ne dicsekedgyék, kik avagy
nem hiszik mikor azt ha-
zudgyák, hogy hiszik, avagy
úgy nem élnek, mint a' ke-
resztyén Catholicus hit pa-
rancsollja hogy éllyenek.
Azért csak ebből-is meg-í-
mérhetik, hogy még jól né
kezdettek élni, ne is remén-
lyék, hogy jó halállal hallya-
nak-meg, hanem ha az I-
sten malasztja által, a' jó é-
letnek

letnek mesterségét meg-ta-
nullyák.

Az meg igazúlt Ember-
nek második jószágos cse-
lekedete, a' Reménség avagy
a' jó lelki ísméret a' mint Szent
Pál nevezi: ez a' jószágos
cselekedet a' hitből száрма-
zik, mert Istenben nem re-
mélhet az, a' ki az igaz Istent
vagy nem ősméri, avagy
azt mindenhatónak, és ir-
galmasnak nem hiszi lenni.
De a' Reménségnek föl fő-
kérésére, és meg-erősítésére:
hogy ne csak reménségnek
hanē bizodalomnak-is mód-
hassák, fokat használ a' lelki
ísméret. Mert micfoda or-
czával

czával folyamodik az Istenhez, és eő tőle valami áldást mer kirni, mikor bűnben érzi magát, melyrűl pœnitentiat nem tartot? kicso-
da kér ellenségétűl valami jót? ki reméli hogy attűl meg-halgatásék, a' kinek tudgya haragját? halhatcza a' Bőlcnek, az Istentelenek reménsége felől való vélekedését. Az Istentelenek reménsége mint pely, melly a' szeltűl el-vitetik, és mint a' véköy tajték, melly a' szelvéstűl hanyattatik, és mint a' fűst, melly az szeltűl el-ofzlattatot, és mint az egy napi által menő vendég-em leke-

lekezete 4. Sap. 5. v. 15. Ed-
dig a' Bőlc, ki bőlcsefen inti az Istenteleneket, hogy az eő reménségek nem állandó dologban, hanem tőredékeny, és rövid időn valóban helyheztetet, mert remélhetik míg élnek imigy, am-
ugy, hogy valamikor a' pœnitentiára fognak térti, és Istennel meg-békélhetnek, de mikor halálok el-érkezik, ha az Istennek kivált képpen való irgalmafsága meg-nem előzi, az eő reménségek kétségben esésre fog-változni, és amaz Istentelenekkel azt fogják kiáltani Sap. 5. v. 6. *Azért tévelyed-*
tünk

tünk-el az igazságnak úttjárul,
 és az igazságnak világossága nem
 fenlet nekünk? el-multak mind-
 azok mind az arnyék, mit hasz-
 nált nekünk a' kevélység? avagy
 az gazdagságokkal való kérkedé-
 kenség mit hozott nekünk? el-mul-
 tak azok mint az arnyék. Ez a'
 Bölcs mondása ki bölcsen
 arra int, ha jól akarunk él-
 ni, és boldogul meg-halni,
 csak egy óráig se merjünk
 a' bűnben heverni, abban
 bizván hogy életünknek na-
 gyob része még hátra vól-
 na mellybő poenitētiát tart-
 hatunk: Mert ez az haszon-
 talan bizodaló fokakat meg-
 csfal, ha az jó életnek mes-
 tersé-

terségét, még idejek vagyő,
 meg-tanulni el-mulattyák.

Következik az harmadik
 jószágos cselekedet, melly
 a' jószágos cselekedetek Ki-
 rálynéjaak neveztetik, a' sze-
 retet, ezzel fenki el-nem
 vész, e' nélkül fenki nem él,
 sem e' világi életben, sem az
 örök életben. Igaz szeretet-
 nek pedig a' módatik, melly
 az tiszta szűből származik,
 nem úgy mint ha az szűv-
 nek tisztasága szűlne az sze-
 retetet: mert az szeretet az is-
 tentől vagyon, a' mint szól Sz.
 János 1. Joan. 4. 7. és Szent
 Pál világossan mongya, az
 Isten szereteti ki ontatott az mi
 szí-

szívünkben, a' Szent Lélek által, a' ki nekünk adotta, Rom. 5. v. 5. a' szeretet tehát tisztá szívűl származik, mert a' tisztátalanban föl né gyuladhat, ha az hit által minden tévelygésekből meg-né tisztúl a' mint Aétor. 15. 9. mondgya Sz. Pál az Hit által meg-tisztítván szívöket, és az Isteni Reménség által, a' földi kívánságoknak szeretetivel meg-tisztítván, mert a' mint a' tűz meg-nem gyulad a' vizes, és nyers fában, hanem az szárazban, úgyaz szeretetnek tüze-is, minden világi szeretettől, és a' maga ereiben való bizodalom-túl

túl meg-tisztúlt szívet kíván.

Ezekből könnyen megérthettyük mi légyen az igaz, hamis, és tettetet szeretet, mert ha talán valaki az Isten felől örömöst szól, és imádságiban könyvezéssel való törödelmeségre indul, jó cselekedetekben gyakorollya magát, alamisnakodik, és gyakran bőitől: de mind az-által, szívéből az ocsmány szeretetet, az hívságos dicfíretet, és felebaráttya ellen való gyűlölséget, és ezekhez hasonló vétkeket, ki nem rekeszti; ez nem igaz Isteni szeretet, hanem

hanem az szeretetnek tet-
tető képét vagy bálványát
hordozza; okoflan mondot-
ta tehát Szent Pál 1. Tim. 1.
v. 5. ákarván a' tőkélletes
igazságrúl szollanni, *hogy a'
parancsolatoknak vége, a' szere-
tet, a' tiszta szívűl, és a' jó
lelki ismertetűl, és nem tette-
tet hitűl származik.* Añak-
okaért ez az jó életnek, és
bóldogúl való meghalásnak
igaz Mestersége, ha az igaz,
és tőkélletes szeretetben
mind végég álhatatof-
san meg-marad.

AZ JO

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGNEK

HARMADIK RE- GULA JA.

*Az melly három Evangeliomi tanu-
ságot foglal magában.*

NOha a' mit eddig a'
Hitrűl Reménségrűl,
és szeretetrűl mondtunk,
az jó életre, és az jó meg-
halásra elégségesnek láttat-
nak lenni, mind az-által e-
zeknek könnyebben, és
tő élettefebben való végbē
vitelire, maga Christus U-
runk az Evangeliombā, há-
rom tanúságot méltoztatot
adni: Mert Lucæ 12. v. 35.

C

Legye

Legyenek föl övedzve, a' ti agyék-
 itok, és égő gyertyák kezeitek-
 ben, és ti hasonlók az elő Urokat
 váró Emberekhez, mikor térjen-
 meg a' Menyegzőből: hogy midőn
 meg-jön, és zörget, mindgyárt
 meg-nyitassék nekik. Boldogok a-
 zok a' szolgák, kiket midőn meg-
 jön az Ur, vigyázva talál. En-
 nek a' példa beszédnek két
 fele magyarázattya lehet,
 ugy mint Christus Urunk-
 nak, az utolsó itiletkor va-
 ló el-jövetelnek el-készité-
 sérül, és egyen, egyen, és
 minden bűnösnek halálakor
 való el-jövetelirül. Az utól-
 so magyarázás szerint érti
 Szént Gergely Hom. 13. su-
 per

per hoc Evang. és helyes-
 febnék. is látczik: mert az
 utolsó napnak itileti azok-
 hoz fog-tartozni, a' kik még
 életben találtatnak: Urunk
 pedig ezt a' példa-beszédet,
 az Apostoloknak, és nekünk
 minyájunknak módotta. Az
 Apostolok pedig, és azok
 után következő hívek, sok
 száz esztendőkkel meg-előz-
 ték az utolsó itiletnek nap-
 ját. Azon kívül az utolsó
 nap előtt sok jelek fognak
 látatni, mellyek föl sürken-
 tik az Embert, a' mint Luc.
 21.25. Urunk mondgya: Je-
 lek lesznek a' napban, és az hold-
 ban, és az csillagokban, és az
 földön

földön a' népeknek szorongatása, a' tenger zugása, és a' hajjainak föl háborodása miatt: el-száradván az Emberek, azoknak félelme, és várakozása miatt, melyek az egész világra következnek. Az Urnak el-jövetelét pedig, a' mi halálunknak napját, semmi bizonyos jelek meg-né előzik, hanem úgy jön-el, mint a' lopó, éjél, 1. Thes. 5. v. 2. a' melly órában senki nem vélne.

Magyarázzuk-meg tehát rövideden ezt a' példa beszédet, és értsük melly szükséges nekünk minyájunknak, a' halálhoz-való készület. Három dolgot parancsol nekünk Christus Urunk. El-

főt

főt azt, hogy agyékinkat föl-ővedzük: az után hogy kezünkben égő gyertyát tartunk. Végre hogy az Urnak el-jövetelét vigyázva várjuk, kinek el-jövetelét úgy sem tudgyuk, mint a' lopónak el-jövetelét. Ezeket az igéket: legyenek föl-ővedzve az ti agyékitek, magyarázzuk ezeknek az igéknek botú szerint-való értelmét, hogy mindenkor készek legyünk az Urnak eleibé menni, mikor az halál által hiba az mi lölkünket az ítéletre. Ez a' példa beszéd eredetit a' nap keleti népektől láttatik venni, kik hoszfú ru-

C 3

hával

hával éltenek, és mikor leginkább fiettnek jární, kőntőőket föl-kőőzték, és agyékokat föl-ővedzették, hogy annak hofzſzasága futásokban akadályt ne tenne. Azért mondgya az írás Raphaël Angyal felől ki az iffiú Tobíáſnak úti-társúl ajánlya vala magát : *Akkor kimenvén Tobias találá egy szép iffiat, ki föl-ővedzve áll vala, és mint ha járáshoz készült volna.* Tob. 5. v. 5. Tudván Sz. Péter ezeknek a' napkeleti népeknek szokásokat, így ír, 1. Pet. 1. v. 13. Az okaért a' ti elméteknek agyékít föl-ővedzvén, józanok lévén, tőkél-

tőkélletessen bizzatok, &c. Es Szent Pál Ephes. 6. v. 14. Allyatok azért föl-ővedzvén a' ti agyékítokat valósággal, és fel-ővedzvén az igazságnak panczélyában.

Továbba a' föl-ővedzet agyéken két dolgot érthetünk: elsőben a' tiszta életet: másodszor a' mi készülétünket, mellyel vallást tesszünk, hogy készen várjuk, akár mindgyárt halál után, s' akár a' közönséges utolsó itéletre Christusnak eljövételét: a' mint ellenben semmi az Embert készszebnek nem jelenti Christus követezésére, mint a' szűzek tiszta-

sága: mert Sz. János jelentésének c. 14. Szűzek követik a' Christust, valahová mégyen. Es Sz. Pál 1. Corinth. 7.32. *A' ki feleség nélkül vagyon, szorgalmatos azokra a' mellyek az Uré, mint tetsék az Istennek: a' ki pedig feleséggel vagyon, szorgalmatos azokra a' mellyek a' viláé, mint tetsék feleségének, és meg-öszlot.*

De a' másik sentéria mely az agyékoknak föl öved czését, nem csak az tisztá életnek meg-tartására magyarázza, hanem minden cselekedeteknek véghez vitelire, mellyek az Isten szolgálatyára néznek Sz. Cyprian. in lib.

in lib. de Mart. c. 8. és ötöt azok-is követik, kik Szent Lukács Evangéliomát magyarázzák. Ennek azért az sententiának értelme nem egyéb, hanem hogy ez világi dolgok, akár melly jók, és szükségesek legyenek, a' mi elménket soha magoknak el-ne foglallyák, hogy a' Christ' eleibé menő-gödelatinknak úttyát meg-gátollyák, mikor minket mindé cselekedetünkről, gödelatünkről, és szállásünkről, való számadásra akar citálni. Mit cselekednek tehát mikor véletlen reájok rohan, a' kegyetlen halál, kik tellyeséggel

gel el-merültenek a' világi dolgokban, és soha csak nē is gondolkodnak, miképpen adhasának Isteñek számot, minden cselekedetekről mindē beszédekéről, minden kívánságokról, és azokról, mellyeket tisztetek, és hivatallyok szerint való kötelekségekből el-mulattáak? vallyon föl-ővedzet agyékokkal futnak azok Christ^o eleiben? vagy inkább sok undok vétkeknek kötelivel meg kötöztetvén meg-némulnak, és kétségbe esnek? Mert nincs mit felellyen a' Birónak, ki azt fogja mondani, előbben meg-intettelek:

lek: Matt. 6. v. 33. Kerefsétek először az Isten országát, és az ő igazságát, és mind hozzá adatnak néktek ezek. Es miért meg-nē fontoltad az igéket, mellyeket gyakran hallottál: *Marta Marta, szorgalmatos vagy, és sokakban időödöl, de egy a' szükséges. Maria leg-jobb részt választott, melly el-nem vitetik tőlle.* Lucæ 10. vers. 41. Ha Martának szorgalmatosságát meg-feddettem, a' ki nagy alázatossággal akart nekem szolgálni, miképpen teczhetik nekem, a' te fölöttéb-való gazdagságodnak gyűjtése, veszedelmes tiszteteknek vadászása, ártal-

mas kivanságoknak véghez vitele, és azomban az Isten országának, és igazságának keresésérül el - feletkezni, melly minden szűkségednél szűkségeffebb.

De járullyunk a' hív, és szorgalmatos szolgának második tisztire, és *égő gyertyák a' te kezeitekben*. Nem elég a' hív szolgának agyékít fölővedzeni, hogy szabadon, és akadály nélkül fusson Ura eleiben: hanem égő gyertya-is szűkséges, melly utat mutasson étczakának idején, mikor az Urát menyegzőből haza várja. Az égő gyertyán itt nem egyebet értünk

értünk az Isteni törvénynél, melly az jó utat megmutattya Písal. 118. v. 105. *Egő gyertya a' lábaimnak a' te iged,* és a' mint Salamon mondgya: *a' parancsolat égő gyertya* Prover. 6. v. 23. De az égő gyertya nem világosit, sem utat nem mutat, ha az házból ki nem víszik. Annakokáért kézben köll hordozni, hogy az utat megmutassa, soka találatnak, kik, mind az Istennek, s' mind az Embereknek parancsolattyát tudgyák, de azért cselekedeznek sok vétkeket, hogy avagy az jó cselekedeteket, és szűkségeket el-

mulattyák, avagy az égő gyertyát kezekben nē hordozzák, az az a' parancsolatokról való tudományt, a' cselekedetekhez nē foglalják. Melly sok tudos férfiak vannak, kik sok úndok vétkekben esnek, mert mikor azokat cselekefszik, nem halgattyák az Isten törvényt, hanem az harag, bujaság avagy más egyéb gonosz indulat után indulnak? Így az Szent David mikor Betczabeát meg-tekéntette, ha ezt az Isten parancsolatját tekintette volna, *Ne kívánnád felebarátod feleségét:* Deut. 5. v. 21. soha olly utá-

tálatos vétkekben nem eset volna: de mint hogy az Afzszonynak szépségével az Istennek parancsolatját elefeleltette, egyébaránt igaz és szent férfiú lévén, házasság törésben eset. Szükség tehát hogy az Ur parancsolatjának égő gyertyáját mindenkör kezünkben hordozzuk, és az Sz. Lélek igéjének engedgyünk, ki azt parancsollya Psal. 1. 2. hogy az Ur törvényében elmélkedgyünk éjjel, nappal 52. Daviddal Psal. 118. hozzád kiáltcsunk: *Te parancsoltad a' se parancsolatodat igen meg-örizni: Vajha igazgattatnának az én útaim,*

útaim, a' te igazságidnak megörzésére. Valaki azért az Isten parancsolatinak égő gyertyáját mindenkor lelki szemei előtt hordozza, az ő Urának el-jő vetelekor bátran mehet eleiben.

Következik az hív szolgának harmadik tiszti, hogy mindenkor vigyázva várja az Urának el-jövetelét. *Bóldogok úgy mond: azok a' szolgák, kiket mikor meg-jön az Ur, vigyázva talál.* Nem akarta a' mi Urunk azt cselekedni, hogy az emberek bizonyos időben mulnának ki ez világból, hogy halálok előtt való idejeket tobzodásban, és ré-

és részegségben, játéokban, és tréfálásban, és sok egyéb haszontalan, és rossz cselekedetekben töltének, és csak halálok előtt térnének az Istenhez: hanem az Istennek reánk-való gondviselése azt akarta, hogy halálunk órájánál semmi nem volna bizontalanab, midőn némelyek az Annyok méhében halnak meg, némelyek alig születettek, némelyek ifjúságoknak virágjában, és némelyek vénségeknek utolsó idejében: ismét némelyek hosszú betegséggel nyargattatnak, némelyek hirtelen halállal, némelyek nehéz

nehéz, és csak nem gyógyulhatatlan nyavalyából meggyógyúlnak, némellyek kicliny betegségből, midő-né is gondolnak, nevelkedvén a' nyavalyának ereje, az halál torkában esnek. Ezt az bizontalan órának idejét akarja jelenteni Urunk, mikor Sz. Lukacs Evangelionjának Cap. 12. v, 38. azt mondgya: *Es ha az második vigyázáskor jó, és ha az harmadik vigyázáskor jó, és úgy talállya, Bóldog szolgák azok. Azt pedig tudgyátok, hogy ha az cselédes Ember tudná, melly órában jön-e el a' lopó, vigyázna egyáltalán fogva, és nem hanná meg-ásni a' házáat.*

Ti-is

Ti-is legyetek készek : mert a' melly órában né vélitek, el-jön az Embernek fia. Továbba hogy meg-értenénk mennyi haszna lenne, ha magunkkal el-hitetnénk halálúknak bizótalan idejét, mellyben el-jön az Ur az itéletre, egyen, egyen mindenikünket, halálunk után avagy világ végén, az közönséges itéletkor meg-ítélni: az szent írás seमित gyakrabban nem emleget, mint azt az ígét, vigyázzatok, és a' lopónak hasonlatosságát, a' ki akkor szokot el-jöni, mikor senki né réméllene : vigyázzatok ez az ige, az Evangelistáknak széllel föl-

lel föl-találtatik, a' lopónak hasonlatossága pedig, nem csak az Evangelistáknál, hanem az Apostolok leveliben is, és Szent János jelenésében is.

Mind ezekből világossá ki teccik, melly nagy tunyaság, és tudatlanság, hogy nem mondgyam esztellenség, és bolondság, hogy nagyobb része az Embereknek, kiket az igazságnak lelke az szent irás által (melly nem hazudhat,) meg-intet, hogy az halálhoz, (mely mindē dolognál nagyobb) készülnénk, mellytől függ a' mi legnagyobb, és örökén-való Böl-dogsá-

dogságunk, és leg-nagyob veszedelmünk: mind azon által, kevesen találatnak a' kik a' Sz. Léleknek szavára föl-förkennyenek.

De mondaná valaki, mi tanátsot adtz hogy vigyázzuk, a' mint szükséges, hogy a' böl dog ki mulásra el-készittefsünk? Nékē semmi hasznosab nem jut eszemben; mint hogy lelki ismértünknek gyakran-való vizsgálása által készítcsük magunkat az halálhoz. Es hogy a' Catholicus keresztyének esztendőnként való gyónások, lelki ismérteknek vizsgálásával meg-élőzzék.

Ismét

Ismét mikor betegségben esnek az ötödik Pius Papának decretoma tiltya az orvos doctorokat, hogy azoknak gyógyítására másodszor, ne mennyenek, még elsőben lőlkők őfmeretit, meg-nē vizsgállyák, és meg-nem gyoñák. De mit módgyunk azokrúl, a' kik hértelen halállal halnak-meg: mit, a' kik a' gyonás előt eszektúl meg-fosztatnak, és meg-bolódúlnak? mit azokrúl, a' kik nyavalyájóknak nehezsége miat, csak nem-is gondolkodhatnak, menyi, és minémő bűnökkel bántották-meg Isteneket? Mit azok-

azokrúl, kik halálukkor vétkeznek, és vétkezvén halnak-meg, mint azokrúl a' kik a' hamis hadakozásban, vagy a' magános viadalon esnek-el, avagy házasság törésben meg-öletnek? Ezeknek, és ezekhez hasonló vétkeknek el-távoztatására, semmit hasznosfábat ki nem gondolhatcz, mint ha lőlkednek örök veszedelmét meg-gondolván, napjában kétczer, reggel, és este, lelked őfmeretit szorgalmatossan meg-vizálgod, azon a' napon, avagy azon éyel, mit cselekedtél, kívántál, és gondoltál, melly bűnnel vol-

voltál-meg mérgefitetve, és ha olyat találhatz jelesül a' melly halálosnak láttatnék, el-ne hallaszszad az igaz tőrdelmességnek orvosságához olly el-tökélet szándékkal folyamodni, hogy első alkalmatossággal meggyőni el-nem mulatod. Annak-okaért kérjed nagy buzgósággal az Istent, hogy az igaz tőrdelmességnek malasztját tőlled, meg-ne vonnya, a' bűnnek nehezségét meg-mutassa, hogy tellyes szívből utálljad, és jól meg-fontollyad, kicsoda, és kit meg-bántottál, úgy mint egy alá-való Emberetcske,

retcske, a' minden alkotmányoknak teremtőjét egy haszótalā szolgácska, a' Meny-
nek, és földnek Urát: szemeid meg-ne szűnnyenek az írástúl, és kezeid melylyednek verésétúl; végre erős fogadással kötelezze a' bűnös magát, hogy ennek utánna eő Szent Főlségét, semmi vétkekkel meg-nem haragittya, és véghetetlen jószágát meg-nem bántya, Ha ebben a' lőlki vizsgálásban, reggel, és este, avagy bár csak egyszer fogja magát gyakorlani, alig történhetik hogy valaki halálakor vétkezzék, vagy vétkekben

D

hal-

halhasson-meg, és így lehet
hogy az hértelen halál se
árthasson, és tőlünk az ö-
rök élet se távozzék-el.

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGEK

NEGYEDIK RE- GULAJA.

*Mellybē a' világi gazdagoknak tévely-
gése ki nyilatkoztatik.*

A Zokhoz mellyeket föl-
lyeb mondottuk, egy
tévelygések ellen-való felele-
tet köll adnunk, melly a' vi-
lági gazdagok között imit,
amott hallatik, és a' jó élet-
nek folyását, és a' böl dog ki-
mulást igen meg-gátollya,
abban

abban áll pedig az a' tévely-
gés, hogy azt vélik az gaz-
dagok, hogy minden jóvai-
kat, mellyeket igazán bir-
nak, szabadon-el tékozolhat-
tyák, osztogathattyák, a'
mint, és kinek akarják, ad-
hattyák, és senki nekik nē
mondhattya: miért csele-
kezzel így? miért jársz illy
cziffrán? miért vendégeske-
del ennyit? miért vesztege-
geted pénzedet ennyi ko-
pók, és madarak tartására?
avagy kárttya, és koczka
jadzásra? azt felelik talán:
mi köződ hozzá? nem va-
gyok szabad a' magam jóva-
immal? nem azt cseleked-
D 2 hete-

hetem-é a' mit akarok? Ez a' tévelygés pedig kétség nélkül igen nagy, és igen veszedelmes. Mert noha az világi gazdagok magok jóva-
inak Urai, ha másokhoz hasonlítatnak, mindazon által ha az Istenhez hasonlítatnak, nem Urai, hanem gond-
vélői, és Sáfári. Ezt pedig példák-
kal megbizonyíthatom. Halhat-sza Sz.
Dávid Profétát Pfal. 23. v.

1. *Az Uré a' föld, és annak tellyessége, a' föld kereksege, és a' kik abban laknak.* Et ps 49. v.

10. *Enyémek az Erdőknek, minden vadai, a' barmok a' hegyeken, és az ókrók. Ha éhezem nem mő-*

dom

dom-meg néked, mert enyém a' föld kereksege, és annak tellyessége. Es a' Királyok kroniká-
rúl könyvének 29. c. mikor Sz. Dávid Király, az Isten Templomának épületire ké-
szített volna három ezer tá-
lentom aranyat, és hét ezer probált ezüstöt, és pariumi márvánt bővségeffen, és a' Király példáját látván igé-
rének az Isráél Nemzetsé-
gének fejedelmi-is ött ezer tá-
lentom aranyat, tiz ezer tá-
lentom ezüstött, és tizen
nyolcz ezer tálentom rezet,
és száz ezer tálentom vasat,
és Dávid áldván az Istent
mondá: *Tiéd Uram a' folség,*

D 3

a' ka-

a' hatalom, és a' Dicsőség, és a' győzödelem: mert a' mik az Egenben vannak, és a' földön, tiéd: tiéd Uram az Ország, és te minden Fejedelmek felet vagy: tiéd az gazdagság, és tiéd az Dicsőség: te mindeneken uralkodol. Ki vagyok En, és kicsoda az én Népem, hogy mind ezeket ígérhesűk néked? mindéek tiéd, és mindének, a' miket a' te kezedből vettünk, azokat adtuk néked. Maga-is az Ur Isten Aggei 2. c. v. 9. meg-bizonyította mondván: *Enyim az ezüst, az arány*, mellyet azért mondot az Ur, hogy a' Nép bizonyossan el hinné, hogy

a' Tem-

a' Templom épületiben semmi fogvatkozás nem lenne: mert ugyan azon Isten parancsolná a' templom építését, a' kié az arany, és az ezüst, melly az egész világon találtatik.

Ezekhez két bizonytságot adok, az uji testamentomból: az elsőt Szent Lukács Evangéliomának c. 16. v. 1. Vala egy gazdag Ember, úgy mond üdvözítőnk, *kinek Sáfára-vala, és az bé-vádoltaték nála, mint ha el-tékozlotta volna javait, és hívá őtett mondanéki: mit hallok felőled? Adgy számot sáfárságodról, mert már nem sáfárkodhatol.* A' Gazdag

Emberen hogy az Isten értefsék, senki nem kételkedetik, az mint csak előb mődánk a' ki Aggeus Proféta által azt kiálttya: *Enyim az ezüst, enyim az arany.* A' Sáfáron, a' mint a' Görög börtű szerént magyarázzák az Szent Attyák, a' világi gazdag Embert kőll értenünk: Arany szájú Sz. János, apud S. Thom. in Catena aurea; Sz. Agoston, in quæst. Ev. lib. 2. q. 3. Sz. Ambrus, Beda, Theophil. Eutym. és többek, kik Szent Lukács Evágeliomát magyarázzák minden világi gazdag Emberre, tehát ha ki az Evágeliomnak hiszē, meg-kell

meg-kell vallani, hogy minden javai, mellyeket akár igazán, akár hamissan bír nem sájttya, hanem csak Sáfára, és az Isten jószágnak gond-viselője; ha nem igazán bírja, lopója, és tolvaja. Hogy pedig az gazdag e' világon nem Ura az jószágnak az mellyet bír, abból érthettyük-meg; hogy Isten előtt, bé-vádoltatik a' hamis tékozlásért, mellyért vagy a' testi halál-által, vagy a' szegénység-által, el-veszi tőle a' Sáfárságot; ezt téfszik ezek az igék. *Addgy számot sáfárságodról, mert már nem sáfárkodhatol.* Okaijs, sokak
D 5 talál-

találtathatnak, a' mellyekért meg-látogathattya Isten a' gazdagokat, és a' sáfárságból ki vetheti, és szegénységre jutathattya: úgy mint hajó törés-által, tolvailás-által, sok eső férgetek, kár-vállás, és ezekhez hasonló csapások - által Isten szavai, mellyek a' gazdagoknak szűnetlen azt kiálttyák, tovább nem sáfárkodhatol.

A' mit pedig Urunk a' példa beszédnek végén mond: *szerezsetek magatoknak barátokat a' hamisság mammonájából, hogy mikor meg-fogyatkoztok befizadgyanak titeket az örök háilekben, nem azt tészí, hogy*
 az ha-

az hamissan kereset gazdagságból alamisnálkodgyunk, hanem azokból adgyunk alamisnát, mellyek nem gazdagság, hanem az gazdagságnak árnyéka. Ez nyilván következik Sz. Lukácsnál cap. 16. v. 11. a' hol Urunk azt mondgya: *Ha a' hamis mammonában hívek nem vóltatok, ki bizza reátok azt, a' mi igaz? melly ígéknek ez a' magyarázattya, ha hamis mammonában, az az, ha a' hamis gazdagságokban, hívek nem vóltatok, hogy a' szegényeknek híven el-osztogatnátok, ki bizza reátok, az igaz gazdagságot, a' jó cselekedeteknek*

gazdagságát, mellyek az embert igazán gazdaggá téstik. Igy értette, és magyarázta Urunknak ezt a' mondását Sz. Cyprianus ferm. de opere, & Eleemosynis. Es Szent Agoston-is lib. 2. quæstion. Evangel. quæst. 34. a' hol, a' hamiságnak mámonáját a' zokat a' gazdagságokat módgya lenni, mellyeket csak a' hamisak, és a' bolondok itélnek gazdagságoknak lenni, midőn az igazak, és bölcs Emberek azt seminek tarttyák, és az igaz gazdagságoknak csak az lelki jókat tarttyák.

A' második bizóyságot-is
ugyan

ugyan Sz. Lukács Evangeliumábúl vehettyük: *vala egy gazdag Ember, úgy mond Urunk Luc. 16. v. 19. ki bárszonyban, és biborban öltözik-vala, és minden nap frissen lakik-vala. Es-vala egy Lázár nevű köldus, ki annak ajtaja előtt fekszik-vala rakva fekélyekkel, kívánván meg-elégítettetni, a' morfalékokbúl, mellyek az gazdagnak asztalárúl hullanak-vala, és senki nē adgya-vala néki, de az ebek-is el-jőnek-vala. és nyallják-vala az fekélyét. Lön pedig hogy meg-halna az köldus, és véteték az Angyaloktól Abrahákebeliben. Meghala pedig az gazdag-is, és pokol-ban temetteték. Bizonyára, ez*

az dúsgazdag - vala azok
közül egyik , kik azt vé-
lik, hogy ők legyenek min-
den gazdagságnak Urai, és
nem sáfári vagy gond vise-
lői. Azért nem - is alította
hogy azzal Isten ellen véte-
ne, hogy bársonyban, és bi-
borban öltöznék, és minden
nap frissen lakoznék, és sok
ebeket, s' talán bolondokat-
is, tanczolókat - is tartana,
mert azt mondgya magábā:
En sáját javaimat költöm,
senkivel hamissan nem cse-
lekeszem, az Isten törvé-
nyét meg-nem szegem, nem
átkozódom, hamissan nem
esküszöm, a' szöbatot meg-
tar-

tartom, tisztelem szüleimet,
Embert nem ölök, nem pa-
ráználkodom, nem lopok,
hamis bizonytságot nem té-
szek, felebarátom feleségét,
és semmi jószágát nem ki-
vánóm. De ha így vagyok
a' dolog, miért temetetött
pokolban? miért gyötrődik
a' gehenna tűzében? meg-
köll tehát vallanunk, min-
nyájan meg-csalalatnak, va-
lakik magokat minden ja-
vok Urainak mondgyák lé-
ni. mert ha az Dúf Gaz-
dagnak más egyéb vétkei
löttek - volna még nagyob-
bak, az Sz. írás meg - emlé-
kezet volna azokról, de
mint

mint hogy semmiről nem emlékezik, haszontalannak, ne mondgyam kárhozatosnak, jeléti az öltözetnek cifráságára, és a' vendégségekre való nagy költségeket, szolgálknak, kopóknak, és ebeknek sokaságát, mikor a' fekélyekkel meg-tölt koldúsrá nincsen semmi tekintet. Ez elég nagy oka hogy az gazdag pokolban vég nélkül - való kinoknak szenvedésére vettetett.

Bizonyos tehát ez a' jóéletnek, és jó meg-halásnak az ő Regulája, ha jól meg-gondollyuk, és fontollyuk, hogy számot köll Isten előtt adnunk,

adnunk, a' fölöttéb- való gyönyörűségekről, melyeket cselekefzünk, mind nyilván s' mind titkon, mind házunknál, s' mind mulató helyünkben, magunknak, és szolgálainknak cifrázására, annyi fok szűkölködőnek, és betegeknek kárával, kik kétség nélkül most- is fo-házkodva kiáltanak az Istenhez, és ítélet napján sem szűnnek- meg a' kiáltástúl, még a' Dufs gazdaggal amazok az el-ölthatatlan tűzben való kinoknak gyötrődésiben nem vettettek.

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGNEK

ÖTÖDIK REGU-
LAJA.

*Mellyben, az jó erkölcsökre néző, há-
rom jószágos cselekedet meg-ma-
gyaráztatik.*

NOha az Istenre néző
három jószágos cse-
lekedet, a' Hit, Reménség,
és szeretet, nemí némű kép-
pen, summa szerént magá-
ban foglallya, a' jó életnek,
és következő képpen a'
jó meg-halásznak is minden
reguláit, mind az által az Sz.
Lélek, ki az Sz.írásban fog-
lalt könyveknek első oka,
ennek

eñek az üdvösséges mester-
ségnek nagyob meg-értésé-
re, ezt az erkölcsökre néző-
három jószágos cselekedet-
eket-is hozzájok akarta ad-
ni, mellyek csudálatos kép-
pen segítik az Embereket,
hogy jól éllyenek, és jól-is
hallyanak-meg: úgy mint az
józanág, igazság, és ájta-
toság, mellyekről így szól
Sz. Pál, a' Titushoz-írt leve-
linek cap. 2. v. 11. *Meg-jelent
az mi üdvözítő Istenünk kegyel-
me minden Embereknek, oktat-
ván minket, hogy meg-tagadván
az istentelenséget, és a' világi ki-
vándságokat józanon, igazán, és
áitatossan éllyünk e' világon vár-
ván a'*

ván a' boldog reménséget, és az nagy Isten az mi üdvözítő JESUS Christusunk dicsőségének el-jövetelét. Az jó életnek, és jó meg-halásnak hatodik parancsolattya tehát ez lészén, hogy meg-tagadván az Istentelenséget, és a' világi kívánságokat, józanon, igazán, és áitatos-
 san éllyünk ez világon. Szent Dávid az Isten parancsolatinak ebben a' rövid sententiábā foglalta azokat: Távozzál-el a' gonosztúl, és cselekedgyél jól. Pf. 36. v. 27. A' gonoszban kettő vagyon, az Istentől-való el-távozás, és a' teremtet állathoz való fordulás.

lás. Jeremias Profetának módása Izerint Jere. 2. v. 13. két gonoszságot cselekedet az én népem: Engő el-hadtak az élő viznek kút-fejét, és magoknak beomlott kútakat ástak, melyek meg nem tarhatják a' vizet. Mit cselekedgyék tehát, a' ki mind a' két-féle gonoszságot el-akarja távoztatni? tagadgya-meg az Istentelenséget, és a' világi kívánságokat: mert az Istētēléség el fordította az Istentől, és a' világi kívánságok, a' teremtet állatokhoz fordították. A' mi pedig, a' jó cselekedetet illeti, akkor töltyük-bé a' parancsolatokat, mikor józanon,

non, igazán, és áitatóssan élünk,
az az, magunkhoz józansá-
got mutatunk, felebarátunk-
hoz igazságot, és az Isten-
hez áitatósságot.

Ha tetzik ezeket bővebb
magyarázattal világosítsuk
meg, hogy az rövid, és űd-
vósséges parancsolat kön-
nyebbé gyakoroltathasék.
Micsoda tehát az Istentelē-
ség? az áitatóssággal ellen-
köző véték. Micsoda az aj-
tatósság? olly jóság, avagy
a' Sz. Léleknek olly ajándéka
mellyel az Istent nézzük,
tisztellyük, és bõcsüllyük
mint Attyánkat. Ugy paran-
csoltatik tehát nekünk,
hogy

hogy az Istentelēséget meg-
tagadgyuk, *hogy áitatóssan él-
lyünk* e' világon: avagy a' mi
ugyan azt teszti ugy éllünk
áitatóssan e' világon, hogy
minden Istentelēséget meg-
tagadgyunk. De miért kóll
ezt két-képpen magyaráz-
nunk? midõn az eggyik e-
légségesnek látczik? mert
azt akarta a' Sz. Lélek értē-
sünkre adni, meg-éricszük
világossan, ha Istennek aka-
runk tetzeni, úgy gya-
korollyuk az ájtatósságot,
hogy ahoz semmi Istentelē-
séget ne egyeliczünk. Mert
találatnak olly ájtatos ke-
resztyének, kik könyörög-
nek

nek az Istennek, a' szentséges áldozat alatt jelen van-
nak, a' prædicatiókat meg-
halgattyák: de azomban az
játék között káromkodnak,
avagy haszontalan esküsz-
nek, és az Istennel hamisan
bizonyítanak, vagy Isteinek
több fogadásokat-be né tel-
lyesítik. Ez pedig micfoda
egyéb, hanem az Isten ellen
Istentelenséget cselekedni?
szükséges tehát, hogy a' kik
jól kívánnak élni, és meg-
halni, olly ájtatoslan szol-
gálynak az Isteinek, hogy
mindé Istentelenséget meg-
tagadgyanak, főtt annak
csak leg-kisfőbb árnyékátúl-is
írtoz-

írtozzanak: mert keveset
használ minden-nap Misét
halgatni, és az Oltári szent
Sacramentomban a' Chris-
tust imádni, ha azomban Is-
ten ellen káromkodol, vagy
hamis esküvéssel meg-ban-
tod Istent.

Arra-is pedig szorgalma-
toslan kől figyelmezned,
hogy nem azt mondgya Sz.
Pál, hogy meg-tagadgyuk
az Istentelenséget, hanem
minden Istentelenséget, és nem
csak a' nagy, és temérdek,
hanem a' kicsiny, és vé-
kony Istentelenséget-is, mel-
lyet azok ellen mond Szent
Pál, a' kik semminek tart-
tyák

tyák szükség nélkül meg-
esküdni, az Sz. Templomá-
ban szemeket illetlenül más
személyekre fordítani, és
hunyorogatni az Isten ígéjé-
nek praedikálásá-kor cáscfo-
gni, és ezekhez hasonló bű-
nökkel lelkeket meg-mocf-
kolni, mint ha Istennek je-
len létét, ki mindeneket lát,
és az apró bűnöket-is szem-
léli, nem hinnék. Midőn a'
mi JESUSUNK, Boszszu-álló Isten
meg-látogatván a' fiakban
harmad, és negyed iziglen azok-
ban, a' kik eőt gyűlölik, és ir-
galmaságos cselekedvén ezerig-
len azokkal, kik eőt szeretik, és
az eő parancsolatit meg-tarttyák.

Exod.

Exod. 20. v. 5. Ugyan ezent
maga példájával tanította az
Isten Fia, *ki midőn szenvedne,*
nem fenyegetődöt, szelid, és alá-
zatos, és midőn szidalmaztat-
nék, nem szidalmazot. 1. Pet.
2. 23. *mind-az által mikor lát-*
ta a' Templomban az ókröknek,
juhoknak, és galamboknak árosit,
és az pénz váltókat, üzvén, s'
fel gyuladván ellenek, és kötelecs-
kékből ostromt csinálván, az áro-
sokat ki üzte, a' pénz váltók pénz-
ét el-hánta, és az asztalokat
fel dűjté, Joann. 2. v. 14. és
monda: *irva vagyok: az En*
bázam imádságnak háza, ti pe-
dig azt latroknak barlangjává tet-
tétek. Matt. 21. v. 13. és ez-

E 2

tet

tet kétízer cselekedte, elsőben prædikálásának utolsó esztendejében, a' mint a' több Evangelisták bizonyították. Matth. 21. Marc. 11. Lucæ 19.

Jer lépünk a' második jószágos cselekedetre, melly a' mi felebarátunkhoz való cselekedetünket igazgattya, az igazság: e' felől azt mondgya Sz. Pál Tit. 2. *Meg-tadván a' világi kívánságokat, igazán éllyünk.* Itt-is hely vagy on amaz közönséges fen-tentíanak. *Távozzál-el a' gonosz-túl, és cselekedgyél jól:* mert nem lehet ott igazság felebarátunkhoz, a' hol a' világi

lági kívánságok meg-nem szűnnek. Ugyan-is micso-da egyéb a' világi kívánság, hanem csak az testnek kívánsága, a' izemnek kívánsága, és az életnek kevélysége, mellyek nem az Istentől vannak, hanem a' világtól? Annak-okaért a' mint az igazság hamis nem lehet; úgy e' Világi kívánságok semmi képpen, meg-nem egyeshülhetnek az igaz igazsággal. Tettetheti ugyan e' világnak fia magát külső-képpen, és nyelvével igaznak, de cselekedetivel semmi-képpen bé-nem tellyesitheti. Okossan cselekedet

tehát Szent Pál mikor azt mondotta, hogy nem csak igazán éllyünk, hanem elől bocsátotta *meg-tagadván a' világi kívánságokat*, melly mondásával azt akarta értőfűnkre adni, hogy a' megmérgefitett fának gyökerét szivűnkbul ki kell irtanunk, s'az után kell a' jó gyümölcs fát a' jó földben plántálnunk.

Micsoda legyen pedig az igazán-való élet, abban nem kell kételkednünk, a' mi közönségesen nyilván vagygon, hogy mindeneknek, az eő igaza meg-adásék. *Adgyátok-meg*, úgy mond Szent

Pál. 25.

Pál 25. Rom. 13. v. 7. *mindeneknek az mivel tartoztok, a' kinek adóval, adót, a' kinek vámmal vámot; a' kinek félelemmel, félel met; a' kinek tisztelettel tiszteletett; a' fejedelemnek adóval tartozunk, szüleinknek tisztelettel, urainknak félelemmel: mert a' mit Malach. c. 1. v. 6. mond: Ha én Attya vagyok, hol az En tiszteletem? és ha én Ur vagyok, hol az én félelmem?* Az el adó jószág illendő árát meg-éri; a' napi munkás, igaz bérít meg-szolgállya, és más dolgokban is hasonló-képpen következik: Sokkal inkább azok, a'

E 4

kik

kik kötelelek a' közönsé-
ges jónak el-osztogatására,
hogy kinek kinek, nē sze-
mély válogatásért, barát-
ság-ért, és rokonság-ért,
hanem érdeme szerint tar-
tozzanak: valaki azért a' jó
életnek, és az jó meg-halás-
nak Mesterségét meg-akar-
ja tanulni, hallya a' Bölcs-
nek kiáltását, ki Sapiens, i.
v. i. azt mondgya: *szereffé-
tek az igazságot kik a' földet i-
télték.* Es Sz. Jakab Apost.
keserves panasza, ki, c. 5.
versu quart. azt mondgya:
*Imé az munkások bére, ki a' ti
tartományotokat, meg-aratták,
melly töledek csalárdul meg-tar-*
tartott,

*tartott, kiált; és azok kiáltása, az
seregek Ura fülében be ment.*

Hátra vagy on az har-
madik jószágos cselekedet,
melly józanságnak nevez-
tetik, ezzel sem kevéslebbet
ellenkeznek, a' világi kíván-
ságok, mint az igazsággal:
mert a' józanságon nē csak
azt a' jószágos cselekedetet
érttyük, mely a' részegség-
gel ellenkezik, hanem ma-
gát a' mértékletességet, ki
azt cselekeszi, hogy az test-
nek szűkségét, nem a' győ-
nyörűségekkel, hanem az
okossággal igazgattya: To-
vábbá ez a' jószágos cseleke-
det ritkán találta az Em-
E 5 berek.

berekben, a' világi kívánságok pedig úgy teczik, mint ha az gazdagoknak házokat bé-töltötték volna. De a' kiknek eszek vagyon, nem gondolnak azoknak sokaságával, a' kik bólon dúl cselekedznek; hanem az okosoknak cselekedetét követik. Okos volt Bölcs Salamon, s' azért így könyörgött az Istennek Proverb. 30. v. 7. *Uram kettőt kértem tőled, ne tagadd-meg tüllem minék előtte meghalljak: kolduságot, és gazdagságot ne adgy nekem, csak adgyad eledel-mre-való szűkségimet.* Sz. Pál Apostol-is okos volt, és ő is azért mondotta. 1.

Tim.

Tim. 6. 8. *Eledelünk lévén, és a' mivel bé-födöztesünk, azokkal meg-elégedgyünk: mert semmit é világon nem hoztunk, kétség nélkül el sem vihetünk semmit.* mellynek igen bölcsen okát adgya; Mert mi végre kell tőlöttéb szorgalmazkodnunk, az fölöttéb-való gazdagságnak gyűjtésében, midőn azokat halálunk utá magunkkal oda nem vehetjük, a' hová megyünk? Christus Urunk nem csak Sz. Pál-nál, Salamon-nál bölcséb, hanem maga az Isteni Bölcsesség vala, még-is azt mondotta: Luc. 6. *Bóldogok az szegények, és jai néktek gazdagok.*

E 6

dagok.

dagoknak: és maga felől azt mondotta. Matth. 8. v. 20.

A' rókáknak lyukok vagyon, az égi madaraknak fészkek, az Ember fiának pedig nincs a' hová fejét le-hajtsa. Ha két vagy három tanúnak szája vallásán, meg-áll minden szo. Deutron 19. 15. mentül inkább meg-köll állanunk ezeknek az bölcseséggel be tölt férfiaknak módásán? Ha pedig azt adgyuk hozzá, hogy a' gazdagság, melly a' mi szűkségünket föllyúl halladgya, nem a' miénk az hanē a' szegények-é, a' mint közönségesen a' Sz. Attyák, és a' Doctörök tanítják; nem de nem boldon

londok-é azok, a' kik azt vittatták, a' miért Istennek igaz ítéleti szerint, a' gehen-na tűzére kárhoztatnak.

Annak-okaért valaki kívánnya a' jó élésnek, és a' jó meg-halásnak mesterségét meg-tanulni, ne kövesse a' kősséget, melly nem hiszi, avagy semmire böcsüll, a' mit nem lát: hanem kövesse a' Christust, és az eő Apostolit, kik, mind nyelvekkel s' mind cselekedetekkel tanították, hogy a' jelē valokat el-köl hadnunk, vār-wán a' boldog reménséget, és a' nagy Isten, és a' mi üdvözítő JE-SUS Christusunk el-jövetelének

Dicsőségét : mert olly bizonyos dolog az, mellyet az mi Urunk JESUS Christusnak, menybül az ítéletre való el-jövetelekor várunk, hogy minden dicsőség, minden gazdagság, és e' világnak minden el-múlt öröme csak ollyan, mint ha soha sem vólt volna: és minden bolondoknál bolondabbak, és minden bódogtalanoknál bódogtalanabbak, a' kik illy nagy dologban, inkább a' bolondoknak hisznek, mint a' bölcseneknek.

A JO

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

HATODIK REGU- LAJA.

Az Imádság.

AZ Istenre néző három jószágos cselekedetekbül, ugy mint az Hitbül, Reménségbül, és Szeretetbül, ismét az erkölcsökre nézőkbül, ugy mint józanságbül, igazságbül, áitatoságbül, ki hozánk az jó életnek - való Mesterségnek reguláit : adgyuk hozzájuk mást, ama három jó cselekedetbül, az imádságbül, böjtölésbül, és alamisnábul származot

imazot

mazot hetedik parancsolatot-is, mellyeket az Istennek Sz. Angyalátúl Raphaeltúl tanultunk : Tob. 12. v. 8. ki azt mondgya: *Jó az imádság az böjttel, és az alakisággal, inkább hogy sem mint az Aranynak kincseit gyűjteni.* Ez a' három jó cselekedet pedig, ama három jószágos cselekedeteknek, az Isteni felelemnek, irgalmaságnak, és mértékletességnek gyümölcsei, mellyek az áitatosághoz, igazsághoz, és józansághoz igen hasonlatosak : Mert a' mint az áitatoság az Istenre néz, az igazság felebarátunkra, az józanság magunk-

magunkra: úgy az imádság-is, melly Isteni felelemnek gyakorlása, az Istent nézi; az alakisna, melly az irgalmaságnak gyakorlása, felebarátunkat nézi; a' böjt, melly a' megtartóztatásnak gyakorlása, magunkra néz. Az imádságról sokan sokat irtanak : én rövideden szölok, elsőben az imádságnak szükségéről, az utá az imádságnak halznairól, harmadszor az imádságban micfoda módot köll tartanunk, hogy meghalgattassunk.

Az imádságnak szükség voltát olly világosan adgya előnkben az Szent írás
 hogy

hogy annál semmit világos-
 sabban né ad előnkben, sem
 nem parancsol. Mert noha
 tudgya az Isten mi-nélkül
 szükölködünk, a' mint Mat.
 c. 6. mondgya; mind az-által
 akarja, hogy azokat kérjük,
 és az imádság-által, mint va-
 lami arra a' végre alkalmaz-
 tatott szerfzám-által, vagy
 lelki kezeink által vegyűk,
 a' mit Isten ad. Halhatfsza
 Urunkat Luc. 18. v. 1. *szük-
 ség mindenkor imádkozni, és meg-
 nem szünni.* Ismét Luc. 21. v.
 36. *Vigyázzatok minden időben
 imádkozván.* Halhatfsza Szent
 Pált 1. Thef 5. v. 17. *szünte-
 len imádkozzatok,* és Eccl. 18.

V. 22.

V. 22. *Ne szűnnyél-meg mindē-
 kor imádkozni:* melly paran-
 csolatok nem azt télik,
 hogy semmit egyebet ne cse-
 lekedgyünk, hanem hogy
 erről az üdvősséges gyakor-
 lásról, soha el- ne feletkez-
 zünk, és arra gyakran vi-
 sza térjünk, mellyre mind
 Christus, mind Sz. Pál ma-
 gok szent példájával taní-
 tanak, s' tanítottak, mert ők-
 is nem mindēkor úgy imád-
 koztak, hogy a' kősséget né
 tanítanak, és jelekkel, és
 csudákkal, beszédekkel meg-
 nem erősiténék; mind az ál-
 tal azt mondhatták felőlők,
 hogy mindenkor imádkoz-
 nak.

nak, mert gyakran imákoztanak. Így köll értenünk Sz. Dávidnak amaz szavait, Pf. 24. vers. 15. *Az én szemeim mindenkor az Urra; Pf. 33. v. 2. és az ő dicsiréi mindenkor az én számban: igaz az Apostolok felől, Luc. 24. v. 53. és mindenkor a' Templomban valóan dicsírén, és áldván az Istent.*

Hogy már az imádságnak hasznairól kezdgyünk szólani, leg-főképpen hármat találok abban: a' jutalmat, az elég tételt, és a' mit kérünk az Istentől, annak meg-nyerését. Az imádságnak jutalmáru'ligy szól Christusunk

Christusunk Matth. 6. v. 5. *Mikor imádkoztok ne legyetek mint a' kép mutatók, kik az sinagógában, és az utcáknak szegletén álván, szeretnek imádkozni, hogy láttassanak az Emberektől: bizony mondom nektek, el-vetitek jutalmokat: te pedig mikor imádkozol meny-bé a' kamarádban; és ajtó be-téve imádkyad az Attyádat rejtekben, és az Attyád, a' ki látja a' reitekben, meg-fizet neked. Melly igékkel nem tiltja Urunk a' nyilván helyen-való imádságot: mert maga-is nyilván imádkozot, minek előtte Lázart fel-támasztotta volna Joan. 11. v. 41. De azt a' nyilván való imádságot*

got tiltja, mellyet azért cselekeszik az, a' ki imádkozik, hogy fokban lássák, az héjában - való dicsőségnek kívánságáért: egyébaránt a' Templomban-is imádkozhatunk, és ott meg-találhatjuk szívünknek kamaráját, és imádkozhatol az Attyának rejtekben. *Az pedig meg-fizet néked, és jutalmát téstí: mert a' mint a' Pharisea' felől módotta, el-vőtte az ő jutalmát; az az, az Emberi dicsiretet: Ugy a' ki a' szívének kamarájában imádkozik, és csak az Istent nézi, meg-fizet néki az Attya, ki a' rejtekben láttya. Az régi bűnök-*

bűnöknek elég tételiért nyel van ki tetczik az Anya-szent Egy - háznak szokásából, melly mikor az alamisnával, és bőjttel elég tételt parancsol, soha az imádságot ki nem rekeszti: fött gyakran az alamisnát, vagy a' bőjtöt el-hagyván, csak imádságot parancsol. Végre hogy az imádság által sok jó tétémént nyerhetünk Istentől, Arany szájú Sz. János duobus lib. de Orat: igen szépen taníttya, a' hol a' kéznek hasonlatosságával él, mert a' mint az Ember fegyver nélkül meztelen születik, még-is teremője ellen nem para-

panaszolkodhatik, mert kezét adott néki; melly minden szerzsámoknak szerzsáma, és azzal készíthet magának edelt, ruhát, házat, és fegyvert, és mindent egyebet: így a' lelki Ember is, semmit Isten segítség nélkül né cselekedhetik; de az imádságnak ereivel, mint a' lelki szerzsámoknak szerzsámával, mindēeket könnyen magának meg-ízerezhet.

Ezeken, az imádságnak három fő hasznain kívül, többek is, és nem kevesek találtnak. Mert elsőben is az imádság az elmét megvilá-

világosítja: Mer nem lehetséges, hogy az Ember elméjének szemeit az Istenhez, a' ki világozság, fel emelje, s' tőle meg-ne világosodgyék. *Járuljatok hozzája:* úgy mond Sz. Dávid Ps. 33 v. 6. és világosodgyatok-meg. Másodszor az imádság, a' reménséget, és az bizodalmost élteti: mert valaki mással gyakrabban beszél, annál bizodalmaflabban járul ahoz. Harmadszor az szeretetet fel gyulasztja az imádság, és az elmét nagyob ajándékoknak el-vételére alkalmasabbá téfzi, a' mint Szent Agost. lib. 2. de ser. Dom.

F

cap.

cap: 7. mondgya. Negyed-
szer nevelia az alázatoságot,
és a' tiszta felelmet: mert a'
ki az imádsághoz járul, tud-
gya magát az Isten kölduf-
sának lenni, és azért szokott
alázatosan hozzá folyamo-
dni, és szorgalmatosan vi-
gyáz, hogy eötet meg - ne
bántsa, kinek segítségével
kül minden dolgaiban szü-
kölködik: Ötödszer az Imád-
ságot gyakorló Embernek
elméjébe vagyon az szünet-
len imádság, mely minden
világi el - múlandó jóknak
meg - utálását szerzi: Mert
nem - is lehetséges, hogy
meg - ne utállya a' földieket
az a' ki

az, a' ki a' Menyeiekről, és
az örökén valókról szünte-
len elmélkedik. Lásd Sz. A-
gostont lib. 9. Conf. 6. Meg-
módhatatlá vigasztalást sze-
rez annak szívében, a' ki
meg - kezd kioldni, melly
édes legyen az Ur. Melly
nagy legyen pedig, ez az é-
deség, ebből - is ki tetczik,
hogy ismétünk olyakat
kik az imádságban egész na-
pot, és egész étszakat farat-
ság nélkül el - tölthettek. Vé-
gre az hasznon, és gyönyö-
rűségen kívül az Imádság
nē kicsin böcsfületet, és mēl-
tóságot szokott az imád-
kozó Embernek szerezni,

mikor az Isten olly fokszor méltóztatik magával - való beszélgetésre botsátani: vide S. Chrysoft. lib. 1. De oran. Deum.

Következik már, hogy az imádságnak módgyárul - is valamit mondgyunk, melyben vagyó helyheztetve a' jó életnek, és következendő-képpen, az jól meghalásnak - is mestersége: mert a' mit Urunk mond, Luc. 11. v. 9. *Kérjete, és adatik néktek, és mindē a' ki kér, el-vész: megmagyarázta Sz. Jacob levelének első részében; úgy kell értenünk, hogy jól kérjünk: Kérjete, úgy mond, és el-*
nem

nem vészitek, mert rossz szűl kértek. Szabad tehát így okoskodnunk. A' ki jól kéri az jó életnek áldását, kétség nélkül el-vész: és a' ki jól kéri, hogy az holtig-való áthatatóságba jól élljen, és ez által a' bódog ki-múlást-is, minden kétség nélkül el-vész: meg-nyeri. Magyaráz-
zuk-meg tehát a' jó imádságnak conditiót, hogy tudgyunk jól imádkozni, jól élni, és jól meghalni.

Első conditio az Hit, a' mint Sz. Pál mondgya Rom. 10. v. 14. *Hogy hívják segítségül, a' kiben nem hittek? kivel egyet-ért Sz. Jacob Apost. c. 1.*

v. 6. *Hittel kérje, semmit nem ké-*
tel: edvén: de ezt az hitnek
 szükséges voltát nem úgy
 kell értenünk, mint-ha bi-
 zonyosan, el-kellene hin-
 nunk, hogy valamit kérünk
 az Istentől el-vésszük, mert
 így az Hittel gyakran meg-
 csálatnánk, és az által sem-
 mit meg-né nyerhetnénk.
 Így kell azért hiánunk, hogy
 az Isten mindenható, Bölcs,
 jó, hiv, és valamit tőle ké-
 rünk, meg-cselelekedheti, ha
 hozzá illendő, hogy meg-
 adgya, és nekünk hasznos,
 a' mit kérünk. Ezt az hitet
 kívánta Christus attúl a' két
 vaktúl, a' kik gyógyulást kér-
 nek

nek-vala tőle, Matth. 9. v.
 28. *Hísznek-é,* úgy mond J E-
 SUS; *hogy ezt meg-cseleket-*
hetem veletek? olyan hit-
 tel könyörgött Dávid beteg
 gyermeki-ért, mert bizo-
 nyosan né hitte, hogy meg-
 gyógyítaná az Ur, hanem
 hogy meg-gyógyíthatná, a'
 mint ezek az igék, meg-mu-
 tattyák, 2. Reg. 12. vers. 22.
Si tudgya talám neké ajándékoz-
za őtet az Ur. Hogy Sz. Pál-
 is ilyen hittel kérte legyen
 az Istent 2. 12. v. 8. hogy a'
 Sátán Angyalát, a' testnek
 ősztönét tőle el-távoztatná,
 sem kételkethetünk: mert
 hitből imádkozot; az ő hi-

ti pedig hamis lőtt-vólna, ha bizonyosan el-hitte-vólna, hogy őtet az Isten meghalgaatná, mert akkor meg nem nyerte, a' mit kért. Az Anyaszent-egyház-is nem más hittel imádkozik a' Pogányoknak, eretnekeknek, Schismaticusoknak, és a' roz életű keresztyéneknek megterésékért; mert bizonyos hogy nem minyájan térnek meg a' pœnitentiára. Erről lásd Sz. Prospernek írását, lib. 1. c. 4. de Voc. Gent.

Az imádságnak második conditiója, a' Reménség, és bizodalom; ez-is igen szükséges: mert noha né szükséges az

ség az hitben, melly az értelenek munkája, bizonyosan helyheztetnünk, hogy az Isten ok-vetetlenül megadgya, a' mit kérünk; szükség mindaz által reménséggel, és bizodalommal, az Istenhez ragazkodnunk, és bizonyossá reméllenünk, melly az akaratnak munkája, hogy azt, a' mit kérünk, megadgya az Isten. Ezt a' conditiot kereste Urunk amaz ina-szakkatt Emberben; kinek azt monda: *bizzál fiom, meg-bocsátatnak néked az te bűneid* Mat. 9. v. 3. Ezt kívánnya Sz. Pál Apostol-is minyajunktúl, Heb. 4. v. 16. *Járuljunk bizodalom-*

dalommal az *ő* kegyelmének királyi székehez, és Sz. Dávid az Isten képében régenten így szollot Ps. 90. v. 14. Mivel hogy én be nem bízot, megszabadító *ő*tet; mint hogy pedig a' bizodalom a' tökéletes hitből származik, azért az Sz. irás-is mikor a' nagy dolgokban hitet kíván, valamit a' bizodalomra nézőt is ad hozzá. Így olvassuk, Marci 11. v. 23. *valaki a' hegynck mondgya, emelkedgyél, és veteftsél a' tengerben, és nem kételkedhetik a' szívében, hanem hiszi, hogy meg-légyen, valamit mond meg-lészen neki.* A' hitről pedig, mellyből a' bizodalom származik,

mazik, így szól Szent Pál 1. Cor 13. v. 2. *Ha olyan hitem léssen-is, hogy a' hegyeket másodvá vigyen, &c.* Azért írja Jo-an. Cassian. de orat. col. 9. c. 59. bizonyos jele, hogy megnyeri a' mit kér, mikor imádságában semmit nem kételkedik, és lelki vigasztalással bé-telik.

Harmadik conditiója az imádságnak, a' szeretet, avagy az igazság, mellyel bűneinkből meg. igazulunk; mert senki nem nyer Isten-től jó teteményt, hanem csak az *ő* Baráti: mert Szent Dávid Psal. 33. v. 17. *Az Ur szemei az igazakon, és az *ő* fűlei azok*

lei azok könyörgőin, és Ps. 65.
 v. 18. Ha hamisságra tekintetű
 az én szívemből nem halgat meg
 az Úr: és az új testamentumban
 Urunk Joan. 15. v. 7. Ha én ben-
 nem maradok, és az én igém,
 az az: az én parácsolatim itt ben-
 netek maradnak, valamit akar-
 tok, kérjétek, és megleszen nek-
 tek. Es szerelmes Tanítván-
 nyának 1. Joan. 3. v. 2. Ha a'
 mi szívünk nem vádol minket,
 bizodalunk vagy az Isten-
 hez, és valamit kérünk, el-ve-
 szük ő tőle, mert az ő parancso-
 la itt megörizzük, és a' mellyek
 ő előtt kedvesek, azokat csele-
 kesztjük. Nem ellenkezik ez-
 zel az tudománnyal az, hogy
 a' Pu-

a' Publicanus bűneinek bo-
 bocsánattját kérvén Isten-
 től meg-igazítván méne
 házához. Mert a' bűnös em-
 ber nem úgy nyeri meg bű-
 neinek bocsánattját, mint
 bűnös, hanem a' mint Isté-
 nek poenitentia tartó barát-
 tya: mert az, a' ki vétkezik,
 azt cselekefzi, a' mi Istennek
 nem tetszik; de az, a' ki bán-
 nya minden bűneit, azt cse-
 lekefzi, a' mi Istennek igen
 tetszik.

Negyedik conditio, az a-
 lázatosság, melly által az, a'
 ki imádkozik, nem a' maga
 igazságában, hanem Istennek
 kegyelmességéből bizik. Kire

tekénsek, úgy mond az Ur: Isaiæ 66. v. 2. *hanem a' szegényekre, és a' töredelmes szívűekre, és az én beszédemet rettegőkre?* és bölcs Eccl. c. 75. v. 21. *A' maga meg-alázónak imádsága által hattya a' folybőket, és alá nem jön, míg a' Fölsegesre a' néz tekint.*

Ötödik conditio, az áitatoság, melly azt cselekefszi, hogy a' ki imádkozik, resten ne imádkozzék, mint némellyek szoktak cselekedni, hanē figyelmetessē, szorgalmatosán, és búzgó szível. Mert Urunk erőssen meg-dorgálja azokat, az kik csak ajakokkal imádkoz-

koznak. Ez a' nép úgy mőd az Ur Isaiæ 29. v. 13. *a' szájával és ajakival dicőit engemet, az szívpedig távúl vagyon tőlem,* ez a' jószágos cselekedet pedig származik az élő hitből: mert a' ki figyelmetessen, és erőss hittel meg-gondollya, melly nagy az Istennek fölséges méltosága, melly tiltatlan a' mi roszaságunk, melly böcsületes, a' mit kérünk, alig lehet hogy valaki áitatoság, alázatoság, és búzgóság nélkül járulhasson az imádsághoz.

Ennek bizonyására, a' régi Sz. Atyák között, csak kettőt hozok elő: Sz. Hierony-

ronymust in dia: adversus
Lucif. Mikor az imádko-
zásra állok, úgy mond, nem
imádkoznám, ha nem hin-
ném: de ha igazán hinném,
azt a' szívet, mellyel az Isten
láttatik, meg-tisztita-
nám, kezeimel mellyemet
verném, orczáimat köny-
hullatásiímmal öntőzném, tes-
temben reszkednék, az Ur-
nak lábaihoz borulnék, azo-
kat sírásiímmal mosogatnám,
hajammal meg-törültném, és
az Kereszt-fához kucsulod-
nám, mind addig ott eséde-
zném, míg irgalmaságot nem
nyernék: mostan pedig az
imádságimban, vagy a' fol-
lyoson

lyoson sétálok vagy adosim-
mal számot vetek avagy rút
gondolatokkal el-ragattat-
ván, olyanokban foglal-
toskodom, mellyeket szé-
gyen csak ki mondani-is.
Hol az hit? vallyon így i-
mádkozott-é Jonas Proféta?
az három iffiak, az égő ke-
menczében? Ígyé Daniel az
oroszlányok közöt? és az
szent látó a' Kereszt-fán?
Sz. Bernárd sermone de 4.
mod. orandi, szükséges, úgy
mond, az imádságnak ideje-
kor be mennünk az menyeyi
udvarban; abban az udvar-
ban pedig, az holl Királyok-
nak Királya, az ő Király
széké-

székében áll, környül vetet-
vén a' mennyei dicsőült lel-
keknek seregétül. Minémű
bocsúllettel, minémű fele-
lemmel, és minémű aláza-
tossággal járulhaflon eleibē,
a' bűnnek sáros tőjában ufz-
káló rút békácska, minémű
refzkedéffél, könyörgéffél,
alázatossággal, és szorgal-
matossággal merjen az An-
gyaloknak színe előtt, az
igafágnak gyülekezetiben,
és társaságában elő allani a'
nyomorúlt Emberke? Mindē²
cselekedetinkbe tehát szűk-
séges az szorgalmatos vi-
gyázás, kiváltképpen az
imádásban.

Hato-

Hatodik conditio, az Al-
hatatosság, mellyet két pél-
da beszédben ajánlot üdvő-
zitönk Luc. 11. Az első a'
felől vagy on, ki éyfélkor
ment Baráttához, hogy há-
rom kenyeret adna neki köl-
csön; kinek sok zörgetését
el-unván, és fel kelvén, a-
dot neki valamenyi köllöt.
A' második amaz Őzveggy
Afszszonyrúl ki untattya va-
la sok ideig az váras bírá-
ját, hogy állanná boszfszu-
ját ellenségén: a' Biro noha
igen Embertelen vólna, és
sem az Istentül nem félne,
sem az Embereket nem bő-
csülene: mind azonáltal,
az Őz-

az Özvegy Afzszonynak alhatatóságaért boszszuját allotteda ellenségén. Ebből a példabúl azt hozza ki Urúk, hogy nekünk sokkal álhatatosabbaknak kel leñünk az Istenhez való imádságban, a' ki igaz mindenekhez, és kegyes. Azért mondgya Sz. Jacob c. 1. v. 5. *ki mindeneknek bővséggel adgya, és szemére nem bánnya, az, az, mindeneknek az ő ajándékít bőven adgya, és senkinek szemére nem veti a' gyakran való könyörgést: mert az Isten mérték nélkül gazdag, és mérték nélkül irgalmas. Sz. Agoston pedig magyarázván*

rázván 65. Soltárnak amaz igéjit v. 29. *Aldott az Isten, ki el-nem távoztatta imádságot, és az ő irgalmaságát én tölem; azt mondgya. ha látod hogy a'te imádságod el-nem távoztatta, bátorságos lehetsz, mert te töled az ő irgalmasága el-né távozott.*

AZ JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

HETEDIK RE-
GULAJA.

A' Bőjt.

KÖvetkezik, hogy a' Bőjtről Raphaél Angyal módásának rendi szerint rövidedé, valamit szólnunk,

lyunk, és el hagyván a' mik
felől a' Theologusok vete-
kednek, csak azokat hozom
elő, a' miket ide tartozóknak
itélek. Fel tett czéлом az,
hogy a' jó életről való Me-
sterséget meg-magyarázzā;
melly az jó meg-halásra ké-
szít utat: Erre az Mestersé-
gre elégségesnek látszik, a'
mit az imádságnak szüksé-
gérül, hasznárul, és mód-
gyárul fellyeb tanítottunk.
A' bõjtölésnek szüksége két
féle törvénytül, az Istenétül,
és az, Emberekétül függ. Az
Isten törvénye felől így
szol Joël Proféta c. 2. v. 12.
Térjeteek hozzám telhes szive-
tekből

tekből, böjtel, sirással, és jajgatás-
sal. Ezt bizonyította Jonas
Proféta-is Jon. 3. ki mikor
Isten parancsolattya bõl azt
prædikallotta volna, hogy
meg-térnének, és pœniten-
tiát tartanának; a' király,
mind az egész várossal lak-
ban öltözék, hamuban üle,
és minnyájan böjtölének,
noha akkor még a' böitről
semmi irot törvény nem va-
la. Ezt érthettyük Urunk
mondásából, Matt 6. v. 17.
te pedig mikor böjtolsz, kend-meg
a' fejedet, és az orczádat mosd-
meg, hogy ne láttassál az Embe-
rektől böjtölni, hanem a' te Atyád-
súl, a' ki rejtekben vagyom, és az
Atyád

Atyád, a' ki láttya a' reitekben,
meg-fizet néked.

Adgyunk hozzá a' Szent
Atyák közzül egyet, vagy
kettőt. Sz. Agoston így szól
Epist. 80. ad Consulatum:
En az Evangeliomban, és az
Apostolok írásiban, és mind az
eg sz új testamentomban, a' böit-
rül való parancsolatot fel találom:
melly napokon kellesek pedig böj-
tőlnünk, és mellyeken né kellesek
böjtőlnünk, Urunknak arrúl való
parancsolattyaát, vagy az Aposto-
lokét nem találom Sz. Leo Ser.
de jejunio decimi Mensis:
Azok, úgy mond, mellyek a' jó-
vendő dolgokat példáztak, mikor
bé-töltenek, el-végeződtek, a'
böitők-

böitőknek hasznát pedig, az új
testamentomnak malasztya el-né
vette, a' testnek meg-zabolázá-
sát, és a' léleknek hasznára szol-
gáló jót, mindenkor kegyes meg-
tartásával bé vette: mert a' mint
a' Kereszttség, értelme szerént
meg-maradoit: a' te uradat Iste-
nedet imádgád, és csak néki szol-
gály, és több ezekhez hasonló pa-
rancsolatok: úgy valami azokban
a' könyvekben a' böitőknek meg-
szentelésérül parancsoltatott, sem-
mi magyarázattal ki nem ürese-
dik. Eddig Sz. Leo, ki nem
akarta, hogy azokban az ü-
dőkben böitőlnének a' Ke-
resztények, melyekben a'
Sídók böitöltek: hanem
G hogy

hogy a' Sidóknak adott böitőléről való parancsolatot akkor tartanák a' Keresztények, és oly módon, a' mint azok rendelnék, kik az Anyaszentegyházban parancsolnak. Azoknak pedig micfoda végezések legyenek arról, az én magyarázatom nélkül is mindeneknél nyilván vagyon; és eddig a' böitők szűkségéről.

Továbbá a' böitnek gyümölcsit, és hasznait könnyen megmutathattuk. Elsőben is a' böit igen hasznos a' léleknek el-képzítésére; az imádságnak, és a' menyei dolgoknak elmélkedé-

kedésére; a' mint Raphaël Angyal azt mondotta: *Jó az imádság a' böittel.* Így Mózes is negyven napi böitőléssel készítette magát az Istennel való beszélgetésre. Így Jlyés Próféta hamuban sült kenyérnek erejével negyven nap, és negyven éjél böitölt, hogy a' Horeb hegyén az Istennel beszélhetne. 3. Reg. 19. Így Daniel három hétig való böitőléssel készült a' jelenésnek megértésére. Daniel. 10. Így az Anyaszentegyház a' nagy ünnepek előtt böitőket szokott rendelni, hogy a' Keresztények az Isteni

dolgoknak véghez vitelére
alkalmatosabbak lennének ;
végre a' szent Atyák erről
a' bõitõlésnek hasznárúl kő-
zõnségeffen emlekeznek. A-
ki többet kíván, olvassa Sz.
Athanásiust *l. de Virg. Sz. Ba-
filiust Orat. 1. & 2. de Jejuni-
Sz. Ambrúst de Elec. & Jejuni-
Sz. Bernárdot Sermon. de Vigil.
S. Andrea. De Arany szájú Sz.
János egy néhány szavát
nem neheztellem elõl hozni
Hom. 1. in Genesim: A' bõit, úgy
mond, a' mi telkünknek eledele.
Könnyû tollakat nevel néki, hogy
a' magasságban fel-vitefsék, és
nagy dolgokat nyerhessen.*

Második haszna a' bõit-
nek,

nek, hogy a' testet meg-sze-
lidithesse. A' bõit azért is
tetzik Istennek, kinek te-
szik, hogy a' testet meg-sefzi-
tsük a' kívánságokkal, a' mint
Sz. Pál tanittya *ad Gal. 5. vers.
24. ki ugyan azon okra néz-
ve mondotta: 1. Cor. 9. vers.
27. Verem a' testemet, és szolgál-
tat alá vetem, hogyne talán midõn
egyebeknek prædikállottam, én ma-
gam meg-ne vettefem: mert ezt
a' Szent Pál mondását, így
magyarázzák a' Szõt Atyák:
Chrysostomus, Theophila-
ctus, Augustinus, és a' kő-
zõnséges Anyaszõt-egyház.*

Harmadik haszna a' bõit-
nek, hogy az Istent tisztel-
G 3 lyuk;

lyük; mert böcsületnek tartya Isten, mikor az eőtiszteletire bõitölünk; mert Sz. Pál Apostol így szól *ad Rom. 12. vs. 1.* Kérlek titeket Atyámfiai, az Isten irgalmafságára, hogy a' ti testeteket adgyátok elő, szent, és Istennek kedves áldozatul, a' ti szolgálatotok okofsággal legyen. Errül a' tiszteletrül szól Sz. Lukács 2. versf. 37. mikor Sz. Anna özvegy Aszfzonyrül emlekezhén azt mondgya: *ki el-nem távozik-uala a' templombúl, bõitölésekkel, és könyörgésekkel szolgálván éjjele, és nappal.* Es maga-is a' Nicéai gyülekezet a' negyven napi bõitõt, tiszta, és kedves áldozat-

dozatnak nevezi, melyet az Anyaszent-egyház az Istennek bé-mutat. Nicæn. Syn. Can. 5. és Sz. Gergely Hom. 16. azt mondgya; a' negyven napi bõittal Istennek áldozunk, és életünknek tizedgyét, és senejét bé-mutatjuk.

Negyedik hafzna a' bõitnek, hogy bûneink-ért eleget tegyünk. Ez a' szent írásbúl bizonyos, elsőben a' Niniviták bõittal engesztelték-meg-az Istent. Joan. 3. A' Sidók-is bõitöltenek Samuel Prophétával, és megengesztelték az Istent, és az ellenségeken győzedelmet vettenek 1. Reg. 7. A' Si-

dók-is Judit Afzszony idejében. Judit. 4. és Eszter Királyné idejében, nem más áldozattal nyertenek Isten előtt irgalmaságot, hanem böitél, sirással, és jajgatással. Ester 4. Ezt a' tudományt tanították mindenkör a' régi szent Atyák. Tertul. lib. de Jejun. A' mint az első embert az étel vesztette-el, úgy a' böit Istennek elég-tétele adgyon. Szent Cypri. Serm. de lapsis, az Istennek haragját, és megbántódását böitölésekkel, és sirásokkal (a' mint maga mondgya) engesztellyük: Szent Basilus pedig Ora. 1. de Jejunio. A' penitentia a' böit nélkül hájában

jában-való, és haszontalan, a' böitél tégy eleget Istennek. Joannes Chrysostomus Hom. in Genes. Az Isten, úgy mond, mint a' kegyes Atya a' bün-el-len, a' böitöt orvosságu adta. Sz. Ambrús lib. de Eleemos. & Jejunio. A' böit, úgy mond, a' véteknék halála, a' bünöknék meg rontása, és az üdvösségnek meg-adója. Sz. Jeron in Comment. ad Cap. 3. Joan. A' sák, és böit fegyvere a' penitentiának. Szent Agoston serm. 60 de tempore: Senki ne böitöllyön az emberi düsiretért, hanem bünének bocsánattjáért. Szent Bernárd serm. 66. in Cant. En, úgy mond, néha böitölök, de az én böi-

bőitöm búncimért-*való* elég tétel,
nem az Isteni elenségért-*való* ba-
bona.

Végezetre a' bőitnek ötödik haszna, hogy az által Istentől fok jutalmat, és menyei áldást nyerünk. 1. Reg. Szent Aña Afziszony Elcana felesége, midőn magtalan volna, bőitölés által nyerte a' fiát Samuel, mert Szent Hieronymus 1. Reg. 1. amaz igéket, *Eő pedig sir-*vala*, és nē eszik-*vala*, így magyarázza: Anna Afziszony bőitölésével érdemlette Samuel, Sara is harmad napi bőitölése után, és könyhúllatásokkal-*való* könyörgése után*
íza-

szabadúla-meg az Ördögtől. Job. 3. De a' bőitölés által nyert jutalomról, szép példát mond Urunk Matth. 6. 17. *Te pedig mikor bőitölsz kend-meg a' fejedet, és az orczádat mosd-meg, hogy ne láttassál az emberektől bőitólni, és az Atyád, ki reitekben látta, meg-fizet néked. A' hol ezek az igék: meg-fizet néked, azt té-fizik; jutalmat ad néked: mert ellenkeznek emezekel, meg-herveasztyák orczájokat, hogy az emberektől láttassanak bőitólni, bizony mondom néktek, hogy el-vették jutalmokat a' kép mutatók. El-vészik tehát jutalmokat, az emberek dicfire-*

tit: az igazak-is el-vészik bőitóléseknek jutalmát Meny-országban. A' Sz. Atyák közül-is foka vannak, kik erről bizonytságot téstnek. Szent János Apostol, és Evangelista, bőitót rendelt magának, hogy az Evangeliumát igazán írhatná, a' mint Sz. Hieronymus *præfatione Comment. in Matth* bizonyította. Beda *in cap. 1. oan.* Tertul. *in lib. de jejuniis*. Szent Ambrus *in Epist. ad Ecclesiam*. Szent Athan. Basil. Gregor. Nazian. & alij.

Eddig a' bőitnek szükségéről, és hasznáról: hátra vagyó hogy a' bőitnek módgya;

gyárul rövidedő szóllunk, hogy használlyon a' jó életre, és következendő képpen az jól meg-halásfra-is. Mert foka vannak, kik azokat a' napokat, melyeket az Anyaszent-egyház bőitólésre rendelt, meg-tartják, úgy mint a' Szenteknek bőitit, a' Kántor bőitóket, a' negyven napi bőitót: Vannak olyak-is, kik szabad akarattyokból az Adventet meg-bőitólik, hogy magokat a' Krisztus születéséhez készítsék; a' péntek napokat Urunk szenvedésének emlékezetire, vagy a' szombat napokat, a' Boldogságos

Szűz Máriának tiszteletire. De úgy bõitólnek-é, hogy a' bõitnek hasznaiban része-süllyenek, nem ok nélkül kérdehetjük. A' bõitnek első, és fő vége a' testnek sa-nyargatása, hogy a' lélek meg-erősödjék. Erre a' végre szükséges kevés, és alá-való eledellel élni. Erre a' végre parancsolja az A-nyaszent-egyház, hogy na-pjában csak egyszer együnk, nem húst, vagy tiltott ele-delt, hanem lencsét, borsót, és egyéb bõiti eleséget. Bi-zonyára ezt meg nem tar-tyák azok, kik mikor bõi-tólnek, kevesebbet nem e-sznek

sznek egy ebéden, mint más nap egy ebéden, és vacso-rán; és a' kik ily drága ét-keket készíttetnek, né pœ-nitentiát, és bõitõt tartanak, hanem menyegzős lakadal-mat láttatnak szolgálatni. A' kik így bõitólnek kétség nélkül, a' bõitnek haszná-ban részesek nem lesznek.

Sõt azok sem lesznek ré-szesek a' bõitnek gyümöl-csiben, kik noha nem oly frissen lakoznak, de mind az által a' mulikában, tánczbá, versengésben, és a' mérté-kletlen vigasságban semít alább nem hagynak; hanem a' mi illetleneb, minden ki-ván-

vánságokban úgy el-mérülnek, mint egyéb napokban, mellyek bõitölésre nem rendeltettek. Halhacza mit mond Esaias Próphéta, az ilyen emberek felõl. *Imé a' ti bõitõtöknek napján a' ti akaratotok találtatik, és minden adófitokat úntattyátok, imé pörlekedésre, és vörsongsésre bõitõtök, és ököllet istentelenül verettek: ne bõitöllyetek mint è napokban, hogy hallattasék a' magasságban a' ti kiáltástok.* Isatae. Quinquages. octavo. Vers. Tert.

Ezokrúl meg-feddette az Ur Isten, a' Sidókat, hogy a' bõit napokon, mellyek poeni-

poenitentia tartásnak napjai, magok akarattyát, s' nem az Istenét akarták cselekedni: és hogy a' kiknek adóflak voltak, nem csak adólságokat nem akartak meg-engedni, a' mint magok adólságának engedelmet Isten-túl kérték; hanem adólságoknak meg-fizetésére, csak halladást sem akartak engedni. Ísmét azt az időt, melyet imádságban kellett volna bõitöléseknek idejekor el-tölteni, világi dolgokrúl való pörlekedésekben, sőt veszekedésekbe töltötték el. Végezetre a' bõit napokat, nem csak lelki dolgokban nem

nem töltötték - el, a' mint Keresztény hivatalok kívánta volna, hanem egy bűnről másikra menvén, felebaráttjokat Istentelenül ostromlották. Ezeket, és ezekhez hasonló dolgokat elkel távoztatniok, a' kik kívánnyák, hogy a' bõitölés Isten előtt kedves, és magunknak érdemes légye, úgy hogy ez után remélhesék a' jó életet, és az üdvösséges halált.

Következik az Alamisna, melyet a' bõitel, és imádsággal javallott Raphaël Angyal, és nekünk, hogy kövessük, előnkben adott.

A' JO

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

NYOLCZADIK REGULA JA.

Az Alamisna.

AZ Alamisnáról, három dolgot kell megmagyaráznunk, úgy mint: annak szűkségét, gyümölcsét, és módgyát. Hogy pedig az alamisnalkodásról légye valami parancsolat, soha senki kételkedésre nem vette, mert ha egyéb nem volna is, csak amaz sententiája is elegendéses volna, melyet az igaz Biró itélet napján, az el-kárhozandóknak fog-módani:

dani: *Menyettek-el tőlem átkozottak: az örök tűzre, mely az ördögöknek készítettett, és az ő Angyalinak: Mert éheztem, és nem adtatok ennem; szomjúhozta, és nem adtatok nékem innom; jövevény voltam, és bé nem fogadtatok engem; mezítelen voltam, és bé nem fűdöztetek; beteg voltam, és a' tömlőszobában, és meg-nem látogattatok engem; és alább: valamit nem cselekedtetek egynek, è kicsinyek között, nekem sem cselekedtetek. Matt. 25. vers. 41. Meg-érthettyük ebből, hogy nem tartoznak alamisnálkodni, hanem csak azok, a' kiktől meg-lehet, mert maga-is*

ga-is *Üdvözítőnk*, nem olvassuk, hogy ilyen cselekedetben gyakorlotta volna magát; hanem hogy abból a' pénzből, mellyet néki adtanak volt, valami részt parancsolt a' szegényeknek adni. Ezt pedig Joan. 13. v. 27. hozzuk-ki, mert mikor Júdásnak mondotta-vólna Krisztus: *A' mit cselekedszel, cselekedd hamar*, azt vélték az Apostolok, hogy azt parancsolta Júdásnak, hogy az erfényekből, mellyeket hordoz-va, adna valamit a' szűkölködőknek: mind az-által némellyek a' Theológusok között in 4-
lent

sent. d. 15. a. 6. abbā a' vélekedésbē vañak, hogy az alamifnálkodásról való parancsolat, ebben a' parancsolatban foglaltatik: *Tisztellyed szüleidet*: mások ebbē módgyák: *Ne ölly*. De nem szükséges, hogy az tiz parancsolathoz tartozzék az alamifnálkodás, midőn nem az igazságra, hanē az szeretetre néző jóság. Ha pedig azok a' parancsolatok, mellyek az erkölcsre néznek, mind az tiz parancsolathoz tartoznak, hihető Albertus magnus sententiája szerint, az alamifnálkodásról való parancsolat is a' tiz parancsolatokhoz tartó.

tartozik. *Ne orozz*: mert némi-némű képpen lopásnak mondhattuk azt, mikor meg-nem adgyuk a' szegényeknek a' mivel tartozunk. De Sz. Thamás sententiája helyesfőnek látzik, ki 22. q. 32. a. 5. az alamifnálkodásról való parancsolatot ehez foglallya, *Tisztellyed szüleidet*: mert szüleinknek téfszteleti, nem csak a' böcsületben áll, hanem azokat a' jókat is magában kapcsollya, mellyek szüleinknek testi taplálásokra szükségsek; ez pedig olly alamifna, mellyel tartozunk felebarátunknak, a' mint Szent Hyeron,

eron. in Mat. Com. 15. magyarázza. De akár melly parancsolathoz tartozzék, bizonyos az, valaki köteleztetik az alamisnálkodásra, tartozik be-telyleffiteni. Ed-dig az Alamisnálkodásnak szükségérül.

Lépünk már az alamisnálkodásnak gyümölcsinek elő számlálására. Elsőben az Alamisna az Embert meg szabadittya az örök haláltúl, akár cselekedgye elég-tétel képpen, akár az Isten máláztyának el-készítése által, akár más fele módon: mert ezt nyilván tanittya az Sz. írás Tob. 4. vers. 11. *Az ala-*

Alamisna minden bűntül, s' az haláltul meg-szabadittya, és nem engedi a' lelket a' sötétségre menni. Es ugyan azon Tobias könyvének, capite duodecimo. versu nono. Raphaél Angyal nyilván tanittya: az alamisna meg-szabadu az haláltul, és az melly meg-tisztittya a' bűnöket, és irgalmaságot, és örök életet találtatt. Es Daniel Nabuchodőozor Királynak azt monda: Az okáért Király az én tanácsom tessék néked, és a' bűncidet aláísnákkal valtsd-meg, és a' te hamiságodat, a' szegényekhez-váló irgalmasággal.

Azutā az igaz Ember, ha tiszta szeretetből téfszen alamis-

H

mis-

misnát, az örök életnek jutalmát el-veszi, mellynek igazságát meg - bizonyította Kriszt⁹ az élőeknek, és holtaknak bírāja, mikor ítélet napján azt mondgya: *Jöjjetek-el én Atyámnak áldottai, birjátok a' világ kezdetétől fogva, néktek készítettet országot, mert éheztem, és ennem adtatok, szomjuhoztam, és innom adtatok; és aláb: valamit egynek az én legkisebbik Atyafiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek.*

Harmadszor, az alamisna a' keresztséghez hasonlítottik, mert mind a' bűnt, s' mind az azért érdemlet bűntetést el-törli, a' mint Eccl.

3. v.

3. v. 33. mondgya: *mint az égő tüzet meg-ölttya a' víz, úgy az alamisna a' bűnt: mert a' vízzeltyességgel el-ölttya a' tüzet, hogy a' fűsti se maradjon fön, a' mint a' Sz. Attyák tanították, Szent Cyprian. ferm. de Eleemos. azt mondgya, mint a' Keresztség által el-öltatik a' gehennának tüze, úgy az alamisna által, és az igazságnak jó cselekedeti-által, a' bűnökken lángia el-öltatik.* Szent Ambrús azt mondgya: *az alamisna némi-néműkeppen fődöje a' léleknek, a' mint Urunk mondgya Lucæ undec. Vers. 41. Adgyatok alamisnát, és imé mindenek tiszták néktek, ha-*

H 2

nem

nem hogy hitünk ágazat-
 tyá helyén maradván azt
 mondgyuk, kegyesebb az a-
 lamisna, az Kereszttség fordó-
 jénél, mert, az egyszer ada-
 zik, és a' bűn egyszer bocsáttatik
 meg: alamisnát pedig valamenyi-
 szer adsz, annyiszor nyersz bo-
 csánatot. S. Chrysoft. pedig
 Hom. 25. in Actis Apostol.
Nincsen úgy mond vétek mellyet
az alamisna el-nem törülhet, és
el-nem ölthat. Sz. Leo ferm. 5.
 de Collect. az alamisna úgy
 mond a' vétket el-törli az
 halált el-rontya, és az örök
 tűznek büntetését el-óltya.
 Nagy bizonyára az alamis-
 nának ez a' dicshireti, és min-
 den

den Embereket föl kellene
 annak gyakorlására gyulafz-
 tani. De nem minden fele
 alamisnáról köll ezt érte-
 nünk, hanem csak arról
 melly a' nagy töredelmef-
 ségből, és az szűvnek lán-
 gozó szívetiből származik.
 Minémű volt Maria Mag-
 dolnáé, ki töredelmefség-
 nek könyhullatásával mosta
 Urunknak lábait, és a' drá-
 ga kenetnek alamisnájával
 kente-meg azokat.

Negyedszer, az Alamisna
 Embernek bizodalmtát Iſ-
 tennél neveli, és lelki örö-
 met szerez: mert noha kő-
 zönséges ez minden jó cse-

lekedettel, mind azon-által
főképpen az Alamisnához
illik; midőn ez által, mind
Istennek, s' mind felebará-
tinknak kedves szolgálatott
cselekezzünk; midőn a' cse-
lekedet nem homályosan,
hanem világosan jónak pro-
báltatik. Innét mondgya
Tob. 4. 12. *Nagy bizodalom
léssen a' főlséges Isten előtt, az
alamisna minden eő gyakorlóinak.*
és Sz. Pál. Héb. 10. vers. 34.
*a' foglyokon szánázkodtatok az o-
káért el ne veszésetek a' ti bizo-
dalmatokat.* Végre Sz. Cypri-
an. Sermon. de Eleemos. az
alamisnát az szívek nagy vigasz-
talásának nevezi.

Ötöd.

Ötödször, az Alamisnál-
kodás fokoknak akarattyát
fől indittyá, midőn a' jó té-
vőkért Istent imádnak, a-
zoknak vagy meg-térésnek
malasztját, vagy a' jóban
való álhatalos meg-mara-
dást, avagy az Isten kegyel-
mében-való öregbülést, és
dicfőséget nyernek; mert
mind ezek a' módok szerint
érthettyük Urunknak mon-
dását Luc. 16. 9. *szerez-
zetek magatoknak Barátokat, a'
hamiság mammonájából, hogy mi-
kor meg-fogyatkoztok, be-vegye-
nek titeket az örök háilekokban.*

Hatodszor az alamisna ál-
tal készíti magát Ember az

H 4

iga-

igazuláshoz: é felől a' gyü.
mölcs felől, így szól Salamon proverb. 15. 7. *Az Alamisna, és a' hűt-ált al ki tisztitattnak a' bűnök.* és Urunk halván Zachæusnak az adakozásra-való szavát Luc. 19. 8. *Ime Uram felét az én jóvaimnak a' szegényeknek adom, és ha valamiben valakit meg-csáltam, négy annyit adok visszaz. monda neki.* Ma lőtt üdvössége é háznak: végezetre Aetor. 10. azt monda az Isten Angyala Corneliusnak: A'te alamisnáid föl mentek emlékezetre az Isten színe eleiben. Innét próbálly Sz. Agoston, hogy Cornelius az igaz

igaz Keresztény hitre-való meg-térésnek malaszttyát, és a'tökélletes igazulást megnyerte.

Hetedszer, az alamisnálkodás gyakran oka, hogy mi világi jókkal bővelkedünk: a' mint Salamon proverb. 19 17. *kölcsön ad az Urnak, azki a' szegényen könyörül.* Proverb 28. 7. 27. *a' ki a' szegénynek ad, az nem szűkölködik.* Peldájával is azt tanítja-va-ala Urunk mikor Joan. 6. meg-parancsolá tanítványinak, hogy az őt kenyeret, és az két halat elosztanak a' sokaság között: fel-szedvén pedig a' morfaléko-

lékokat, mellyek meg-ma-
rattak-vala, tizenkét kosárt
töltének-meg az árpa kéye-
rek hulladékiból, és fok na-
pokra elégséges lehetött.
Tobias-i, ki jóvait szűkölkö-
dőkkel bővéközlötte, rövid
űdő alatt nagy gazdagságot
nyert. A' Sareptai Özvegy
Asziszony-is, ki Illyés Profē-
tának, hamubā sült kenyér-
ből adott-vala alamisnát, azt
nyerte Istentől hogy el nem
fogyot a' liszt, és a' korsó o-
lai mind addig, míg Isten
bővséget nem adott 3. Reg.
17 fok példákkal bizonyít-
tyák ezt apud Greg. Turón.
1. 5. histo. Tran. apud Leont.
in vi-

in vita Joan Eleē. apud So-
phon. in Prato spir c. 185.
201. S. Bafil. in orat ad di-
vit. a' hol szépen hasonlit-
tya a' gazdagságot a' kút viz-
hez, mellyet ha gyakran me-
ritnek, mindenkor bőveb-
ben forr, és frissebben sza-
porodik; ha pedig a' vizet
nem mérik, hanem csak vesz-
teg állani hadgyák, el-apad,
és meg-büdösödik. Ezt a'
fősvény gazdagok nem őró-
mezt hallják, és alig hiszik,
de a' más világon meg-értik
és el-hiszik, noha későn, mi-
kor nekik semmit-sem fog
használni.

Következik hogy arról-is

H 6

irjunk

írjunk valamit, mi módon
kölly az alamisnát osztogat-
ni, mert minden dolgoknál
szükségesebb az, hogy szent-
tül éllünk, szentül-is hal-
lyunk-meg. Elsőben azért
szükséges ugy alamisnál-
kodnunk, hogy csak Isten-
nek tessünk, és az Embe-
reknek dicőretit meg-vef-
sük. Ezt tanittya világos-
san Urunk Sz. Matth. c. 6. 2.
*Mikor alamisnát adez, ne trom-
báltsd előtted, és ne tudgya a'
bal kezéd, mit cselekszik a' jobb ke-
zed. magyarázva ezt a cszik-
kelyt, Sz. Agoston tract. 6. a'
bal-kézé érti a' rossz intenti-
ót, vagy szándékot, mint*
mikor

mikor Alamisnát osztoga-
tunk Emberek láttára, hogy
dicőirjenek; avagy valami
más el mulandó jó-ért: a'
jobb kezen a' jó intentiot,
mikor alamisnálkodunk az
örök életért, Isten dicőf-
ségének öregbüléseért, és fe-
lebarátunknak szeretetiért,

Masodszor az Alamisna
azt kívánja, hogy örömeft
adakozzunk, ne láttassunk
mint ha erővel csigázolnák-
ki tőlünk, és napról napra
ne hallaszszuk, mikor mind-
gyárt meg cselegedhettyük.
Ne mondgyad a' te Barátod-
nak ugy mond Salamő Pro-
verb. 3. 18. Mennyei, és

jő vizfza, holnap adok néked; holot mindgyárt adhatz. Abraham Patriárka az útról érkezet övevényeket nem várt, hogy ők kérjenek, hanem maga untatta, hogy hozzá be-térjenek. Gen. 18. Hasonlo-képpen cselekedet az ő unokája-is Loth. Patriárcha Genes. 19. Nem különben cselekedet Vén Tobiás-is c. 1. ki nem várt, hogy a' szűkölködők hozzá mennének, hanem maga kereste őket.

Harmadszor, az Alamisnát vigã köll osztogatnunk, s' nem szomorún, a' mint Bölcs Ecclef. cap. 35. v. 11. mond-

mondgya: Mindē adományban vig legyen az orczad s' az ajakid: és Szent Pál 2. Cor. 9. v. 7. Nem szomoruságbúl, vagy kételenségbúl: mert jó kedvű adakozást szeret az Isten.

Negyedszer szűkséges, hogy az alamisnálkodás, alázatossággal legyen, úgy hogy tudgya a' gazdag, hogy neki több adatik, mint ő ad másnak: melly dolog felől így szól Sz. Gergely 21. moral c. 14. Sokat használ az adakozó Ember kevelységének megzabolázására, ki mikor világi jót osztogat, ha a' mennyei Mesternek szavait jól meg-fontolja, ki
azt

azt mondja, szerezzetek magatoknak Barátokat, az hamis-ságnak mammonájából, hogy mikor meg-fogyatkoztok, be-fogad-gyanak titeket az örök hajlékok-ban. mert ha az ő Barátságok-ért örök hajlékot találunk meg-kell gondolnunk, hogy a' jó tévőinek több ajándékot adunk, mint tőlők veszünk.

Ötödször szükséges, hogy az Alamisnát értékünk hez képest bőven osztogassuk. mert Vén Tobiás így tanítja az Embereket Tob. 4. v. 8. *A' mint lehet úgy légy ir-galmas*, ha neked sok lészen bővségeffen adgy: ha neked keves

kevés lészen, igyekezzél a' kevésből-is örömeft adni, és Szent Pál azt tanította 2. Cor. 9. v. 5. az alamisnát ne adgyuk fősvényen, hanem mint az áldomást. Arany szájú Szent János is utánna veti: nem adni hanem bőven adni, az jó alamisna.

Végezetre, mindenek felett leg-szükségesebb, hogy ha valaki jól akar meg-halni, és ez által akar üdvö-zülni, szorgalmatozzon végére mennyen vagy olvasás, és elmélkedés-által, avagy jó és tudos Emberek által, ha a' fölötéb-való gazdagságot vétek nélkül meg-tart-hat-

hattyáé a' gazdag Ember, a' vagy szűkséges képpen tartozik a' szegényeknek osztogatni: ismét minémű gazdagságok mondatnak fölöt-téb valóknak, és minéműek szűkségeseknek: mert lehetőség, hogy valakinek, a' közep szerint-való gazdagság, közep-szerint-való légyen, és másnak a' temérdek gazdagság-is tellyeséggel szűkségesnek látczik. És mint hogy az én könyvecskémnek nem az föl tött czéllya, s' talám nem-is szenvedheti az iskolában-való vetekedéseknek hoizszabra való írását. most rövideden fel-

fel-jedzem a' Sz. Írásnak bizonyosságit, és mind a' régi s' mind az új írás tudó Doktoroknak tettzésit.

A' szent Írásnak bizony-sági Matth. 6. ✕. 24. *Nem szolgálhattok az Istennek, és a' Mammonának, és Luc. 3. ✕. 11. A' kinek két köntőse vagyon, adgya annak a' kinek nincsen, és a' kinek eledeli vannak, hasonlókép-pen cselekedgyék, és Luc. 12. azt mondgya Isten a' gazdagnak, kinek anyi jövai teremtetek-vala, hogy nē tudna hová helyheztetni ✕. 20. Bolond, ez éjiel a' lelkedet meg-kériki tőled: melly mōdást ugy magyaráz Sz. Agoston;*

ston: lib. 50. Hom. 7. hogy az a' Gazdag azért kárhozot-el, hogy a' fölöttéb való gazdagságot magaénak tartotta.

A' Sz. Atyáknak bizony-sági Matth. 6. v. 24. ezek főképpen a' mint követke-znek. S. Basil. orat. ad divites: Nem fosztó vagyé te, ugy mond, ki a' mit másoknak el-osztogatására vettél, ma-gadnak tulajdonitod? és a-láb: Annakokáért anyi sze-génynek téfzelz boszusá-got, a' mennyinek adhattál volna. Sz. Ambrús ferm. 81. Micfoda hazugság ugy mőd ha a' másét el-nem vészé, és a' ma-

a' magamét meg-tartom? oh szemtelen mondas! ma-gadénak mondod ezeket? és aláb, nem kisseb véték az, a' kinek vagyon, attúl el-vé-ni, mint a' szűkölködőktől meg-tagadni, mikor adhac-z, és búvelkődől. Szent Hieronymus. *Ha ugy mond töb vagyon mind ételedre, és ruhádra szűkséges: azt osztogasd el, és ismérđ-meg, hogy azzal tartozol.* Arany szájú Sz. János, ad Pop. Antioch hom. 34. vallyon ugy mond: *magadét bírodé? a' szegényeknek jó-vai bizattak reád, valamit igaz munkáddal keresfel, avagy A-tyád örökségéből maradt reád.*

S. Au-

S. Aug. tract. in Ps. 147. a' gazdagnak a' mi fölöttéb. való, a' szegényeknek szükséges, *mások jóvát bírod, mikor a' fölöttéb. való bírod.* S. Leo ser. 5. de coll. a' földi, és testi jók az Isten áldásából adatnak, és méltán kíván azokról számot, mellyeket nem azért bizot kezekben, hogy birjad, hanem hogy el-osztogassad. S. Greg. in 3. p. pastor. curæ adm. 22. meg-kölli úgy mond azokat inteni, kik sem a' másét nem kívannyák, sem a' magokét nem osztogattyák, hogy meg tudgyák, hogy az a' föld mellyből vagyunk, minden

Embe-

Emberekkel közönséges, s' eledelt-is mindéeknek szükségére ad, és nevel: azért hejában vélik magokat ártatlanoknak, a' kik az Istennek közönséges áldását magoknak tulajdonítyák. S. Bern. in Ep. ad Henr. Arch. Senen. Miénk, azt kiáltják a' szegények, a' mit ki öntőtök: tőlünk kegyetlenül vonyátok-el, a' mit ti egy akarattal el-költőtök. S. Thó. 22. 9. 66. a. 7. Azok a' jók, mellyeket némelleyek szükségek fölött bírnak, a' természetnek törvénye szerint, a' szegényeknek tartására néznek, és q. 817. a. 1. U-runk

runk, úgy mond, nem csak azt parancsolja, hogy tizedit adgyunk a' szegényeknek, hanem mind, valamit szükségünk fölött birunk. Végezetre azt mondgya Sz. Thamás, mely tudomány közönséges minden Theologusok között-is, hogy ha valaki azt akarná vitatni: hogy a' törvénynek igazsága szerint, nem tartozik a' maga szüksége fölött valót mind az szegényeknek osztogatni, ha tartoz nek-is a' szeretetnek törvényéből. De mit használ az, ha valaki akar az igazságnak, s' akár a' szere-

a' szeretetnek fogyatkozása miatt száll a' gehennára.

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

KILENCZEDIK REGULAJA.

A' Keresztiségnek Szentsége.

MEg - magyarázván a' leg-főb józágos cselekedeteket, mellyek az jó életrül-való mesterségre tanítanak: adgyunk valamit hozzájok a' szentségekről, mellyeket Christus Urunk szerzet; és nekünk hagyott: hogy ugyan azon tekéletes életnek mesterségére segétfenek. Hét a' Szentség, úgy
I mint

mint a' Keresztség, a' Bér-
málás, az Oltári Szentség,
a' Poenitentia, Papi Rend, Há-
zaság, Utolsó kenet, mel-
lyek mind Istenes szerfá-
mok, mellyekkel él az Isten
az eő szolgai által, az Isteni
és mennyei malasztoknak
meg-nyerésére, avagy öreg-
bülésére, és hogy az Embe-
rek meg-szabadulván az Ör-
dögöknek rabságából, az
boldogúlt Angyalok közzé
számlaltatnák, és öröké bir-
ják a' mennyei boldogsá-
got. Ez azért föl-tótt czé-
lom, hogy ezekből a' föl-
tótt Sacramētomokból meg-
mutassam, kicfodák azok, a'
kik

kik, a' jó életről való Mes-
terséget hasznossan tanul-
lyák, és kicfodák fogyat-
kozzanak-meg a' tanulásban,
hogy abból teheszenek ité-
letet, kik remélhetik a' bol-
dog halált, és viszont kik fel-
hetnek a' boldogtalan ki mu-
lástúl, ha életeket, és erköl-
csöket meg-nem jobbittyák

Kezdgyük - el a' Kereszt-
ségéről. Ez első szentség a'
hét közzül, és méltán ne-
veztetik a' Sacramentomok
ajtajának, mert a' Keresztség
nélkül egy Ember sem al-
kalmatos a' több szentségek-
nek föl vételire. A' Kereszt-
ségben ezt a' szokást tart-

tyuk. Elsőbő szűkség hogy vagy más által vagy maga nyelvével vallya az egy igaz közönséges hitet. Azután ellene mondgyon az Őrdögnek, és az eő pompájának, és minden cselekedetinek, harmadszor a' Christustul fzerzetett kerefztséggel kell meg-kerefzteltetni, melly kerefztségben által vétetik az Őrdög rabságából, és az Isten fiai közzé számláltatik, és minden bünei meg-bocsáttatván el vészi a' Sz. Léleknek malasztyát, melly által az Istennek örökös fiává, és a' Christusnak örökös társává tétetik. Negyed-

fzer,

fzer, fehér ruha adatik néki, és az parancsoltatik néki, hogy azt mind halálíg tisztán tartsa. Őtödször kezében adatik az égő gyertya, melly az jó cselekedeteket példázza, mellyekkel egész életében támogassa ártatlanságát, mellyet a' fehér ruha példázot: mert Urunk Matth. 5. & 16. *Ugy világoskodgyék a' ti világosságtok az Emberek előtt, hogy lássák a' ti jó cselekedeteket, és dicsőítsék az Atyátokat, ki mennyekben vagyon.*

Ezeg leg-főképpen való szokások, mellyekkel él az Anyaszét-egyház a' Kerefzt-ség szentségében: mert azo-

I 3

kat

kat el-hagyom a' kik nem kívántatnak. Ezekből kiki magárúl itéletet tehet attul az esztendőűl fogva, hogy meg-kerefszteltetett a' jelenvaló-ig, ha jó életet élt-é. En pedig fölötté-b is gyanakodom, hogy igen kevesen találtnak olyanok, kik mindeneket be tellyesítetnek volna, a' mire kötelezték magokat, és tartoztának volna be-tölteni, és tellyesíteni: *mert sokan vannak a' hivatalosok, kevesen pedig a' valasztottak* Matthæi 20. és szoros s a' kapu, és keskeny az út, melly az életre viszen, és kevesen vannak kik

kik azt meg-talállyák. Matthæi 7. v. 14.

Kezgyűk-el az hitnek ágozatirúl; hány Embert talál sz a' parasztok közzűl, a' koldusok közzűl, az alávaló Mester Emberek közzűl, kik avagy nem tanulták, és nem tudgyák, avagy ha tudgyák bötű szerint el mődani, az értelmét nem tudgyák? Noha a' Keresztségbé Kereszt Attyok által az hitnek minden ágozatira azt felelték, hogy hiszik. De ha a' Christusnak az hit által, a' mi szivűnkben köll lárni, a' mint Sz. Pál Apostol tanítja Ephes. 3. v. 17. mikép-

I 4 pen

pen lakhatik azoknak sziveiben, kik nyelvekkel alig tudgyák az hit ágazatinak ígéit ki mondani, és szivekben tellyeséggel nem értik?

Ha az Istē hit által tisztítja-meg a' mi szívünket. Act. 15. v. 9. melly utálatos lészzen azoknak szivek, kik a' Christusnak hitit szivekkel nem érzették, noha testekkel a' Keresztséget meg - érzették. Szóllok itt az öreg Emberekről, nem a' csöcsömökről, mert az ártatlan gyermetskéek, a' Keresztség belejek öntött malaszt által, a' Hit, reménség, és szeretet által meg - igazúlnak ugyan: de mikor

mikor fel nevelkednek, tartoznak a' Hitnek ágazatit meg - tanulni, és a' Keresztyén Hitet szivekkel köll hinyiek, és szájokkal tartoznak meg-vallani; a' mint nyilván tanította Sz. Pál Apostol Rom. 10. v. 10.

Járuljunk a' második szokásra: ki ki a' keresztyények között, vagy maga, vagy kereszt Attya által azt feleli erre a' kérdésre: Ellene mondasz-e az Őrdögnek, és minden pompáinak, és minden cselekedetinek: ellene mondok. De melly sokan vannak, kik nyelvekkel ellene mondanak, s' cseleke-

detekkel nem: lőtt melly ke-
vesen vannak, kik a' pom-
pát, és az Őrdögnek csele-
kedetit tellyes szivekből ne
szerezsek, és kővefsék, és
noha az Isten mindeneket
lát, mind-az által meg-nem
csufoltathatik. Tehát vala-
ki jól akar élni, és jól kíván
meg-halni, mennyen bé szí-
vének kamorájában, és ma-
gát meg-ne csállya, hanem
visgállya - meg, ha ez Világ
pompájában gyönyörkö-
dik-é, ha az Őrdög cselekedé-
tinek, a' bűnöknek szívében
helyt adott-é: és így ha jó
lelki ismertetbē vagyō meg-
vigasztaltatik, a' roszban pe-
dig

dig az üdvőfséges poeniten-
tia tartáfra tér.

Az harmadik szokásban
meg-jelenti az Isten nekünk
azt az ő jó teteményét, melly
olly főlséges, és mélységes,
olly hoszfzu, és széles, hogy
ha egész napokat, és éjjelet,
annak csudákozásában, és
hála - adásábā el-töltenénk-
is, semmit azért méltót nem
cselekedhetnénk. Boldog Is-
ten ki foghattya ezt - meg,
ki ne csudállya, és kicsoda
az kinek szemeiből kegyes
kőnyhullatások ne fakadná-
nak, ha meg-gondolná, hogy
az Embert, kit méltán po-
kolra vethetett volna, a'

Keresztség által abbúl a'nyomoruságbúl, hértelen a' ményei boldogságnak örökös jussal-való birodalmára változtattya. De mennél nagyobb ez a' jó tetemény, annál utálatosabb fokoknak hála-adatlanságok, kik csak alig kezdettek okossággal élni, s' mindgyárt az Istennek ellene mondanak, és az Ördög szolgálattýára adgyák magokat: mert mindgyárt gyermekségtől fogva a' testnek kívánságát, az szemnek kívánságát, és az életnek kevélységét követik, az Ördöggel barátságot, és szövetséget vetnek, és Isten-

tennek, és az ő szent Fiának ellene mondanak? Ritkán találtaik, ki az Istennek kivált-keppen-való malasztýával meg-előztetvén, a' Keresztségben nyert malasztot szorgalmatoosan óltalmazza, és az *Urnak igáját*, a' mint Jeremias Prophéta mondgya Thren. 3. v. 27. *Iffiuságátúl fogva vésellye*, noha ha vagy a' Keresztségnek malasztýát szorgalmatoosan meg-né óltalmazzuk; vagy az igaz poenitentia által az Ördögnek ellene nem mondunk, és a' Christus szolgálattýára viszsza nem térünk, és abban mind holtig állhatat-

tatossan meg-nő maradunk, sem jól nem élhetünk, sem a' rosz haláltul meg-nem szabadulhatunk.

Negyedik szokás abban áll, hogy az meg-kerefszteltet Embernek feje ruha adassék, és magára vegye hogy abban az Isten színe eleiben juthasson: mely szokással életünknek artatlansága példáztatik, mellyet az kerefsztyénségnek malasztja által szerzettünk, hogy mind holtig szorgalmatossan meg-óltalmazzuk. De ki magyarázhattya-meg az Őrdögnek az Ember ellen-való meg-számlálhatatlan sok incselkedé-

kedését, mellyekkel mesterkedik, hogy az ártatlanságnak ruháját minden fele bűnökkel meg-mocskollya: azért igen kevesen találtnak, ha sokáig élnek, hogy valami színnel meg-ne főtőztesse. Bizonyára Sz. David méltán mondgya Boldognak azokat, kik az úton macula nélkül járnak Pál. 118. de mennél nehezebb a' sáros úton macula nélkül járni, annál dűcsőségebb jutalma, és koronája lesz az ártatlan Embernek. Tartoznak tehát minyájan, valakik az jó életet, és boldog ki-mulást szíveffen kívánnak

nyák az ártatlanságnak tizta ruháját tellyes tehetségek szerint meg-tartani. De ha talám arra valami macula találna ragadni, tartozik az bárány vérében meg-mosni, mellyet az igaz töredelmességgel, és az pœnitianak köny - hullatásával meg-is cselekedhetik. Mikor Sz. David sok ideig siratta volna bűneit, meg-pihent az Isten malasztyában, és hála-akat adván ő szent fölségének bizodalmassan monda: Öntözz-meg engem Uram isfoppal és meg - tisztúlok, moss-meg engem, és az hónál fejéreb leszek Psal. 50. vers. 9.

Az

Az utóllo szokás az, hogy az meg - kereszteltetet Ember égő viafz - gyertyát vegyen kezében, és azt hordozza, mely nem egyebet példáz, hanem a' mint fellyeb mondánk, a' jó cselekedeteket, mellyeket az ártatlan élethez köll kapcsolnunk; minémű jó cselekedeteknek köll pedig azoknak lenni, mellyeket köll az meg kereszteltetett ébernek magához kapcsolni, maga példájával tanittyá Sz. Pál, mikor azt mondgya: Harczot harczoltam, pálya-futást el - végeztem, a' hitet meg - tartottam, végezetre el-te-

el-tétet nekem az igazságnak koronája, melyet meg-
 ád nekem az Ur, ama na-
 pon az igaz Biro 2. Tim.
 4. 7. Ezekben az kevés igék-
 ben rövideden elől számlál-
 lya azokat az jó cselekedet-
 eket, melyeket azoknak
 köll cselekedni, kik az Ke-
 resztség által az Christusban
 újonnan születnek; mert
 szűkség hogy Ördögnek
 harcza ellen erőssen harczol-
 lyunk, *ki mint az ordító Orofz-
 lány környül jár keresvén az kit
 el-nyeljen* 1. Petri 5. 9. szűkség az-is hogy az cse-
 lekedetnek futását az Isten
 parancsolatinak meg-tartá-
 sával

sával be-teljesítesük Sz.
 David mondaná szerint. *Az
 te parancsolatid után futottam,*
 midőn szívemet meg-tági-
 tottad Ps. 118. 5. 32. szűk-
 ség végre az talentomokkal
 való kereskedésben az hitet
 meg tartani, vagy az szőlő-
 löben-való mulkálkodásbā,
 vagy a' Sáfárságban, vagy
 cselédre-való gondviselés-
 ben, vagy más egyéb dol-
 goknak véghez vitelésben
 melyet az Ur reánk bizot:
 mert így akart az Ur min-
 ket, mint fogadott fiait ö-
 rökségében be-bocsátani.
 De hogy az az ő nagyob di-
 csőségével, és az miénkkel
 lenne

lenne, tétczet az ő bölcseségének, hogy az jó cselekedeteket, mellyeket az ő malasztjában a' mi szabad akarattunkból cselekednénk az mennyei örökséget, és az örökkén-való boldogságot érdemlenénk. Nem adatik tehát az a' kincsel, és dúcsóséggel meg-tölt örökség az aluvóknak, avagy hivalkodóknak, hanem a' kik mind holtig az jó cselekedetek gyakorlásában megmaradnak.

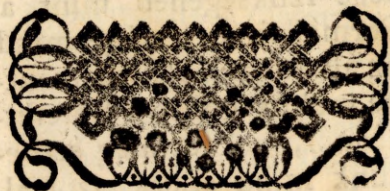
Vizgállya-meg tehát kiki maga cselekedetét, életét, és minden erkölcsét szorgalmatosan, ha jól akar élni, és bol-

boldogúl meg - halni: és ha a' lelki ísméret bizonyágot teszzen, hogy jó harczot harczolt a' vétkekkel a' kívánságokkal, és az régi kigyónak minden kifirtetivel: és hogy a' futást szerencséffen el vigezte, járván az Urnak minden parancsolatiban, és igazságiban panasz nélkül: és hogy hitit minden tisztetekben, és reá bizot gondviselésekben Urának hiven meg-tartotta, bátran vigadgyon és mondgya: El-téte-
tet nékem az igazságnak koronája, mellyet meg ad nékem az Ur, az igaz Biro.
Hogy ha pedig lelkedí-
reti,

reti, mikor azt jól meg vizsgálod bizonytságot télsen, hogy az Emberi nemzetnek ellenségeivel való harczon nem kicsiny sebekben estél, és annak tüzes nyilai szintén lelked-ig be hatottak, nem csak pedig egyszer, hanem többször-is, és hogy ha a' jó cselekedetnek futásában gyakran meg-fogyatkoztál, és nem csak sérnyen nem futottál, hanem az úton el-faradván le-ültél, vagy le-feküdtél, és végre ha Uradnak adott hitedet meg-szegted, ha a' nyereségnek valamely részét magadnak tulajdonítottad, ha

hiv-

hivságos dücsőtség, vagy emberi tekintet, vagy valami más nehezség lelkedet meg-sebelítette; a' poenitíának orvosságához mind lelkednek bizonyos orvosságához, minden kéfedelem nélkül folyamodgyál, és ezt mint minden dolgoknak nagyobbát, más üdöre ne halasztszad, mert halálodnak sem napját, sem óráját nem tudod.

A' jo,

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK
TIZEDIK REGU-
LAJA.

A' Bérnálásnak Szentsége.

A' Kereszttségnek szentsége után, következik a' Bérnálásnak szentsége. Ebből-is hasonló tanúságot vehetünk a' jó életre mint a' Keresztsegből; mert noha a' Kereszttségnek szentsége szükségebb mint a' Bérnálásnak szentsége, mind az által a' Bérnálásnak szentsege méltóságosabb a' Keresztsegnél, melyet meg érthetünk mind annak szolgál-
tá-

tatásából, s' mind materjájából, és hasznából. A' Kereszttségnek szentsége közönségebbé Pap vagy Diakon^o által szolgáltatik, és szükségnek idején akár mely ember által.

A' Bérnálásnak szentsége közönségebb a' Püspök által, és a' szentséges Papának engedelmebből csak Pap által. A' Kereszttségnek materiája természet szerint víz. A' Bérnálásnak materiája olajjal egyelitetet drága balzamom, melyet a' Püspök meg-szentelt. A' Keresztseggnek haszna az Istennek malasztja, és a' bélyeg,
K mely

mely szűkséges arra hogy
 a' gyermek lélek szerint szű-
 letessék : a' mint Szent Pé-
 ter Apostol mondgya 1. 2.
 v. 2. mint a' most születet
 gyermekek álnokság nél-
 kül értelmes tejet kíván-
 tok, a' Bérnálásnak haszna,
 az Istennek malasztja, és a'
 béllyeg, melly szűkséges a'
 Keresztyén vitéznek, hogy
 minden láthatatlan ellensé-
 ge ellen győzedelmessé har-
 czolhasson, Szent Pál mon-
 dása szerint. Eph. 6. v. 12.
 Nincsen minékünk tufako-
 dásunk a' test s' a' vér ellen,
 hanem a' fejedelmek, és ha-
 talmafságok ellen, ezeknek
 a' vi-

a' világi fötetségeknek ve-
 zéri ellen, a' lelki gonofzsá-
 gok ellen a' menyekben.
 Végre a' keresztségbe a' gyer-
 mekeknek foó-köstolas ada-
 tik, a' Bérnálásban arczul
 csapás adatik; hogy a' Ke-
 resztyén vitéz tanulyon
 harczolni, ne vereséggel,
 hanem szenvedéssel.

De hogy könnyebbé meg-
 érthessük, micfoda tiszte lé-
 gyen a' meg. Bérnált Em-
 bernek, a' Keresztyén vi-
 téznek, meg - kel látnunk
 mit vettenek Pünkösd nap-
 ján az Apostolok, mikor
 a' Szent Lélek reájok szál-
 lot, mert ők nem Bérná-

lás által vették, hanem a' Papoknak fejedelmétül adatot nékik a' Bérnálás szentségének haszna. Három ajándékot vettek pedig az Apostolok, Bölcseséget, Ekeffen szállást, és szeretet leg-tökéllethebb garádicson, és ezeken kívül a' csuda tételeknek ajándékját, a' pogányokon az igaz Hitre - való meg - térésnek leg-alkalmatossab eszközét. Ezeket az ajándékokat példázták a' tűzes nyelvek, és mint a' sebesen jövő szélnek Zugása, mellyek Pünkösdi napján jelentek-meg. Mert a' tűznek világossága,
a' Böl-

a' Bölcseséget, és annak a' tűznek melegsége a' szeretetet, a' nyelvnek képe az ékeffen szállást, a' szélnek Zugása a' csuda tételeknek ajándékját példázták. A' mi Bérnálásunknak szentsége, nem hozza magával különböző nyelveknek ajándékját, sem csuda tételeknek ajándékját, mere ezek szűkségesek valának nem az Apostolok maga hasznára, és tellyeségére, hanem a' Pogányoknak meg - térésére. De a' mi Bérnálásunknak szentsége magával hozza a' lelki bölcseségnek ajándékát, és a' szeretetnek ajándékát,
K 3

dékát, mely kegyes tűrő,
 a' mint Szent Pál 1. Cor. 13.
 v. 4. és ennek a' tűrésnek
 emlekezetire csapja arcza a'
 Püspök a' meg-Bérmált em-
 bert, hogy tudgya, Christus
 vitézinek azért szenteltet,
 nem hogy másokat verjen,
 hanem szenvedgyen, nem
 hogy másoknak bosszuszá-
 got tégyen, hanem tűrjón;
 mert ilyen vitézség vagyon
 a' Keresztyények közöt, né
 az Emberek ellen, kiket lá-
 tunk, hanem az Őrdögök
 ellen kiket nem látunk: így
 harczolt, és győzedelmet
 vett Christus a' mi Császá-
 runk, ki a' Keresztre feszit-
 tet-

tetvén győzedelmet vett a'
 Pokloknak hatalmán: így
 harczoltak az Apostolok, mi-
 kor a' Szent Lélekkel meg-
 erősödvén, és vereséget szē-
 vedvén, örülve mennek va-
 la-el a' gyülekezet elől, mi-
 vel hogy méltókká lőttek
 a' JESUS nevéért gyalázatot
 szenvedni. Act. 5. v. 41.
 Ezt cselekefzi ugyan-is a'
 Bérmálás szentségének ma-
 lasztja, hogy ha méltatlan
 szenvedő Ember a' veresé-
 get, bosszúját ne állja, ha-
 nem örvendezzen hogy az
 igazságért üldözést szenved.

Lépje - b: most a' meg-
 bérmált Ember szívében, és

szorgalmatoſſan viſgállya-
meg; ha fel talállyaé a'Szent
Léleknek ajándékját, és fő-
képen a' bölcséſéget, és e-
rőſéget, az ő ſzívében; viſ-
gállya meg, mondám, el-vet-
téé a' ſzétéknek bölcséſégét,
mely nagyra böcsüll az ő-
rökké-való jókat; és meg-ű-
tállya az el-mulandókat, és
az Chriſtus vitézinek erőſ-
ségét, kik a' boſzuſágokat
örömesben ſzenvedik, mint
máſoknak cſelekeſznek. De
hogyan talám valaki meg-ne
cſalattafék, vegye gyakor-
lásbā a' dolgot, és viſgállya-
meg lelki iſméretit: mert
ha magában meg-tapaſztal-
lya

lya hogy örömeſt alamif-
nalkodik, és nem örömeſt
gyűti a' gazdagſágot: és ha
boſzuſágot ſzenvedet, és a'
boſzu állafſul nem gondol-
kodik, hanem könnyen, és
örömeſt meg-enged; mél-
tán örvendezhet lelkében,
mint a' ki az ő ſzívében ér-
zi az Iſten fogadot ſiai lelké-
nek el-vett Zalogját. De ha
a' Bérnálás ſzentsége fel-vé-
tele utā veſzi eſzében, hogy
a' teſti kívánságokból, főſ-
vénységekből, haragjából
ſemit aláb nem hagyot, ſőt
azon vétkekre hajlandónak
tapaſztállya magát, úgy mint
ha cſak egy pénzt ad-is a'

fzegényeknek, igen sohajtya, ha másokon örömeft boszű-ját állya, ha haragossának meg nem enged, mit hozhat kiegyebet ebből, hanem hogy noha a' Bérnialást fel vette, de annak a' szentségnek hafznát el-nem vette.

Azok felől mondottā eze-
ket, a' kik öreg korában ve-
szik fel a' Bérnialást, mert a'
kik kisedkorokban járul-
nak ehez, hihető hogy a-
zokban be öntetik a' Sz Lé-
leknek ajándékja, és a' jó-
szágos cselekedetek, midőn
femi nem találtatik, a' mi
meg - gátolhassa ő benne.
De félő hogy ha a' gonoz-
ságban

ságban el - merülnek, és a'
poenitentiát igen mesze ha-
lasztyák, a' Bérnialásban a-
datot Szent Léleknek ma-
lasztyát el-ne ölsák magok-
ban, melyrül így int Szent
Pál 1. Thef. 5. 19. a' lelket
meg - ne olcsátok, mert az
ollyan Ember ha a' Sz. Lel-
ket mikor rajta ál, magá-
ban el - öltya lsten malasz-
tyát-is el - öltya. Valaki te-
hat mindenkor jól kíván él-
ni, hogy egyszer ő nékitör-
ténnyék jó halála; a' Sacra-
mentumokat nagyra bő-
csüllye, mellyekben rekesz-
tetenek a' menyei kincsek,
leg-kivált-képpen pedig azo-

kat bôcsûllye, melyeket ha
egyszer el-vesztünk. soha
fel nem találhattyuk; ilyen
a' Bérnálnak szentsége,
melyben meg-szerezhetet-
lê jónak kincse adatik, mert
ha a' szentségnek bëllyege el-
nem törûltetik, mindazon
által a' bëllyeg a' szêtségben
vett malaszt nélkül, nem
csak vigasztalást nê szôrôz,
hanem az orcsa pirulás-
nak büntetését öreg-
biti,

A' 70 ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

TIZEN-EGYE-
DIK REGULAJA.

Az Oltári Sz. Sacramentom.

AZ Oltári szentséges Sa-
cramentom, minden
sacramentumoknál leg-na-
gyob, melyben nem csak
bôséges malaszt vagyon, ha-
nem maga a' malasztnak al-
kotója abban valóságosan
jelen vagyon: hogy pedig
a' Keresztyén Ember, a' mi
ezt a' Sacramentumot illeti,
azzal jól éllyen, hogy maga
idejében jól hallyon-meg;
két dolog szûkséges: egyyik

az, hogy élyen ezzel a' Sz. eledellel: mert Urunk parancsolja Joan. 6. v. 54. hanem eszitek az Ember fiának testét, és nem iszátok az ő vérét, nem leszé élet ti-ben. netek. második, hogy az Ember ezt a' drága életet méltán vegye, mert a' mint Szent Pál mondgya 1. Cor. 11. v. 29. a' ki méltatlanul eszi, és isza, itéletet eszik és iszik magának, meg nem választván az Ur testét. Ez a' kérdés támad itten, mely gyakrā és minémű készület kívántatik tőlünk hogy ehez a' szentséghez méltan ne járullyunk.

Az

Az első kérdés felől, több és különböző szokások voltak az Anyaszent-egyházban, mert az első Kereszttyének igen gyakran vették magokhoz a' Christusnak Sz. testét, azért mondgya Sz. Cypr. fer. de Orat. Dom. és az hatodik Kérést, mindennapi kenyerünket aggyad nekünk ma, így magyarázza: az Oltári szentséggel minden nap kel elnünk, hanem ha valakinek bizonyos okokra nézve kellének el-mulatni; mindazó által az után mikor az Emberekben meg hült a' szertetet, sokan esztendeig-is elhalasz-

halasztották. innét az Innocentius Pápa parancsolatot adott, hogy minden hívférfiak, és Ászfzonyok, minden esztendőben húsvét tájban tartozzanak az Oltári szentséget magokhoz venni. Capit. Omnis de pœnit & remis. Közönségeisebbnek, és dicshireteisebbnek látczik pedig a' Doctoroknak az, hogy a' kik nē Papok, minden vasárnap, és minden ünnepen ne neheztelleyék az Oltári szentséget magokhoz venni. igen hires, és közönséges sententiájok az is az auctoroknak, mely Szent Agostonnak tulajdonitá-

nittatik, az a' ki minden nap részesül az Oltári szent Sacramentumban, se nem dicshirem, se nem feddem; mind azon által mindennek javallom, és dicshirem, hogy mindē vasárnap megáldozzanak. semmi képpen nē ellenkezik ezzel a' Sz. Agoston mondásával az, a' mit egy régi Autor Epis. 118. mond, hogy azok sem vesztene a' kik mindennap Communiot javallyák, és azok sem a' kik ritkábban itélik venni, a' kik pedig közep úton járnak, és a' minden vasárnapit leg - jobban cselekezzik.

A' mi

A' mi a' másodikat illeti, minémű készülettél kelembernek az Oltari Sz. Sacramentomhoz járulni hogy üdvösségére vegye, és nem itéletire s' kárhozattyára: mindeneknek előtte szükséges, hogy éllyen a' Lélek az Isten malasztyának ételével, és ne legyen halálos bűnben meg-hólt: azért is mondatik eledelnek, és kenyér színben azért adatik, mert nem hóltaknak, hanem élőknek eledele, a' mint Jo-an. 6. v. 59. mondgya: a' ki è kenyeret észí örökkén él, és ugyan ott: az én testem bizsonnyal étel, a' hol
a' Tri-

a' Tridentomi synodus fess. 13. Cantic. 11. azt adgya hozzá: nem elég a' méltó készülethez a' töredelmesség, ki halálos bűnben érzi magát, hanem igyekezzék meg-gyónni ha gyónató Attyát talál, és ugy vegye magához a' Christusnak szent testét. Az után mivel a' Sz. Sacramentom nem csak Kenyér, hanem orvosság-is, igen jó, és üdvösséges orvosság, minden lelki betegségek ellen, azért szűkség másodszor hogy a' beteg Ember kívánnya az orvosságot s' az egészséget, és minden lelki nyavalyáibul

bul-való meg-gyógyulást, jelesül a' fő bűnökbul, úgy mint a' Bujaságbul, Fősvénységbul, és kevélységbul, hogy pedig az Oltári Szentség orvosság legyen, nyilván tanította Sz. Ambrosius lib. 5. de Sacr. a' ki febes, úgy mond, orvosságot keress: sebessek vagyunk mert bűnben vagyunk, annak orvossága az Oltári szentséges Sacramentum, és Sz. Bonaventura lib. 7. de perfect. Relig. cap. 78. inti az Attyafiait, hogy az Oltári Szentségnek tulajdonítsák, mikor ezekben veszik, hogy ő benne a' gonosz indulatok,

tok, és egyéb lelki nyavalyák meg apadnak.

Végezetre az Oltári Sz. Sacramentum, nem csak az útasoknak étele, és a' betegeknek orvossága, hanem igen okos szerelmes gyógyító Doktorok is; azért nagy örömmel, és bősüllettel kel őtet befogadnunk, és lelkünknek házat mindēféle jó cselekedeteknek szépségével kel-fel ékesítenünk, leg fő-képpen pedig hittel, reménységgel, szeretettel, áitatóssággal, és a' jó cselekedeteknek gyümölcseivel, úgy mint: imádsággal, bőjtöléssel, és alamisnázkodással.

fal. mert ezeket az éke-
ségeket szereti a' mi lelkünk-
nek édes vendége, ki nem
szűkölködik a' mi jó csele-
kedetünk nélkül. Add hoz-
zá, hogy ez az orvos a' ki
minket látogat, Kiraly, és
Isten, kinek tisztasága vég-
hetetlen, és tisztaságos la-
kó - helyt kíván. Halhacza
Arany szájú Sz. Jánost ser.
60. ad pop. Antioch. menyi-
vel kel tisztábnak lenni
annak, a' ki ilyen áldo-
zattal él; menyivel fényeseb-
nek lenni a' nap fényénél, a'
ki maga testét meg-ösztya,
az a' száj mely lelki tűzzel
bé-telik.

Men-

Mennyen-be most, vala-
ki jól akar élni, és jól kíván
meg- halni, a' lelkének ka-
marájában, és aító be-zar-
va jól gondollya-meg Isten
színe előtt, a' ki a' veséket, és
szíveket vizsgállya, mely
gyakran, és minémű készü-
lettel szokot az Ur-Isten
szent testéhez járulni, és
ha meg- tapasztallya, hogy
Isten malasztja által gya-
kran, és üdvösségeffen gya-
korollya, lassan lassan lelki
nyavalyáibul könnyebedik,
és a' jó cselekedetekben na-
pökint öregbedik, éllyen, és
tovab-is szolgállya az Isten-
nek, de ne szolgálja felelem-

1.

mel, hanem tiszta, és fiui
 szeretettből származot fele-
 lemmel. Hogy ha ő léssen
 azok közül egyik, a' kik
 esztendőben csak egyszer
 áldoznak, és az után csak
 nem-is gondolkodnak erről
 az üdvösséges szentségről;
 mentül inkább hiznak, és vas-
 tagodnak testekben, annál
 inkább fogynak, és erőtle-
 nednek lelkekben: tudgya
 hogy ezektől igen mesze tá-
 vozik, és az Isten országá-
 tul. mert az esztendőbéli
 egyszer-való áldozatot nem
 úgy parancsollya az Annya-
 szét egyház, hogy csak egy-
 szer legyen, hanem a' mint
 a' Tri-

a' Tridentinum Concilium
 magyarázza, leg-aláb egy-
 szer legyen, ha az Anyaszét-
 egyháznak átkában nem a-
 kar esni. Annakokaért az il-
 lyenek közönségeffen nem
 fiu szeretettül, hanem szol-
 gai felelemtül vífeltetven ja-
 rulnak az Ur Jesus szent tes-
 tének vételéhez, és így ke-
 vés üdö mulván vísza tér-
 nek a' dísznok malatajára, é
 világi gyönyörűségekre, az
 el-mulandó jóknak keresé-
 sére, és a' tündéres tiszték-
 nek kivanságára, hogy ha-
 lalokkor meg-hallják ama
 Dus Gazdaggál: Fiam jussón
 eszedben hogy el-vetted jó-
 L vai-

váidót életedben. Luc. 16.
 v. 25. Hogy ha valaki a' ki
 a' Szentséges Sacramentu-
 mot, vagy minden nap, a-
 vagy minden vásárnap gya-
 korollya, azonban sem az
 hálalos vétkeket el nem tá-
 voztattya, sem a' jó csele-
 kedeteket szerével nem gya-
 korollya, sem a' világbul ki
 nem megyen, hanem mint
 azok, a' kik a' világbul van-
 nak, a' gazdagságnak gyűi-
 tésére vágyogyanak, a' testi
 gyönyörűségeken heverje-
 nek, és a' nagy tiszteteket, és
 méltóságokat ohajtják, az
 ilyenek bizonyára az Ur
 testét magokhoz kárhozat-
 tyok-

tyokra veszik, és mennél
 gyakrabban annál inkább az
 árulo Judást követik, ki fe-
 lől azt mondgya Urunk
 Matth. 26. v. 24. Job lett
 volna néki ha nem szűlet-
 tetet volna az az Ember.

De senkinek kétségben
 nem kel esni üdvössége fe-
 lől, még él. Annak okaért
 valaki szívének kamaráibul
 az ő esztendeit, és cseleke-
 detit jól megfontollya, és
 megűsméri hogy eddig az
 üdvösségnek úttján kívül
 fűtot, tudgya hogy még a'
 poenitentia tartálnak ideje
 vagyon, hogy az igazságnak
 útyara visza térhessen.

Ennek a' résznek végen azt és ide tehettyűk, a' mit Szent Bonaventura Sz. Ferenczről - ír minémű készűlettel, és szeretettel vólt ehez a' Szentséghez: hogy az ő lángozo szeretetitűl a' mi lagyságunk, és szívünk hidegsége fel geriedne. Eg vala ugy mond cap. 9. az ő szive a' szentséges Sacramentumhoz - való szeretetitűl, meg-gondolvan, és csudálván annak méltoságot gyakran szokot vala ahoz járulni, és oly aitatofsággal, hogy másokat-is buzgo aitatofságra fel - gyullasztana, és elméjében el-ragattatnék; eddig

eddig Szent Bonaventura. Kinek aitatofságától igen mesze vadnak nem clak è világjak, hanem az Egyházi Emberek közül - is igen fokban, mikor a' mise szolgálatban Istennek oly fieséggel mutattyak-bé az aldozatot, hogy magok sem láttátnak érteni a' mit cselednek, és másoknak sem engedik hogy ennek a' szentségnek melységes titkát figyelmetellen meg-fon-
tolhassak.

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK
TIZENKETTÖDIK
REGULAJA.

A' Pœnitentiának Szentsége.

Következik a' pœniten-
tíának Szentsége, mely
főképpen három jószágbul
áll, ahhoz képest a' ki pœnitē-
tiát akar tártani: úgy mint
szívének töredelmességéből
vétkeinek nyelvével - való
meg-vallásából, és cseleke-
detével - való elégtételből:
Mert valaki ezt a' három
dólgot jól véghez viszi, min-
den ketség nélkül bűneinek
bocsánáttát meg-nyeri. De
meg

meg-kezel látnunk, és figyel-
metesen meg-kezel gondol-
nunk miben áll az igaz töre-
delmesség, az igaz gyó-
nás, és miben az tellyes e-
légtétel.

Kezdgyűk-el az igaz tö-
redelmességről. Azt kialtya
Joël Prophéta c. 7. v. 2. tér-
jeteke hozzám tellyes szive-
tekből bőittel, sirással, és
jaigatással, és szaggatások a'
ti sziveiteket, és nem a' ti
ruhajtokat. A' Sidok mikor
bányatyoknak jelit akartak
mutatni, ruhájokat meg-
szaggattak: Joël Prophéta
pedig arra int minket, ha
bűneinkről-való fájdalom-

kot akarjuk mutatni Isten
előt, szívünket szaggassuk-
meg, Szent David utánna
veti hogy ne csak meg-szag-
gassuk szívünköt, hanem
meg-törjük, és mint egy
porra tegyük: a' töredel-
mes és alázatos szívet én Iſ-
tenem meg-ne utálljad ugy
mond Pſal. 50. v. 19. mely
hasonlatosságok nyilván je-
lentik a' ki az Istent poeni-
tentia által meg-akarja en-
geztelni, nem elég szóval
mondani szanom, bánom
hogy vétkeztem, hanem
szükség szívének belső fai-
dalmával érzeni, mely Zo-
kogások, jajgatások, köny-
hulla-

hullatások, és fohazkodá-
sok nélkül alig lehet. A' Sz.
Attyák-is csudalatos dolog
mely kémenyen szólnak az
igaz töredelmességéről. Szent
Cyp. serm. de Lapsis: Men-
nél nagyobbat vétettünk,
annál nagyobb töredelmef-
séggel sirafsuk: a' mely seb-
nek gyógyítására szorgalma-
tos, és hofzszu orvosság ki-
vantatik: a' poenitentia ne
légyen kissé a' véteknél:
szükség figyel metesebben
imatkozni, és könyörgeni,
a' napot bőitöléssel, és az é-
jet sirással, és minden üdöt
keserves könyhullatással,
Zokogással, és minden fa-
L 5 nya-

nyarusággal el tölteni, csak bűneinek bocsánatját megnyerhesse. Clemens Alexander apud Euseb. L. 3 c. 17. a' pœnitentia tartást könyhullatással való Kereszttségnek mondgya. Sanct. Greg. Naz. orat. 7. de Baptiz. befogadom úgy mond a' bűnösöket ha látom hogy könyhullatafokbā meg-mosodtanak. Theodoretus in Epitome divinorum decretorum 5. de pœnit. azt írja a' minémű sebekben esünk a' Kereszttség után meg-gyógyulhatnak ugyan de nem mint régenten olly könnyen a' Keresztségnek fordóje által,

tal, hanem sok könyhullatafokkal, és nagy faratságos munkával.

Ezeket, és ezekhez hasonlokot írva hattanak a' Szent Attyák a' töredelmességnek igazságarul. Mostani üdöben fokban járulnak a' izent gyónáshoz kik semmi töredelmességet, avagy igen keveset mutatnak: de a' kik az Istennel meg-akarnak igazan békélni, és jól élni, hogy azután hálalok is bátorságos legyē: Térjenek szivökbē, és minden egyéb gondolatot ki rekesztvén ezekről vagy ezeken hasonlokról elmélkedgyenek. jai!

s' mit miveltem oh én nyomorult Ember mikor ezt az undok vétkeket cselekedtem! elsőben az én édes Atyámat minden jónak alkotóját, a' ki engem úgy szeretet, a'ni jot cselekedet, mind én velem s' mind másokkal, azt meg-bántottam! de mit mondgyak az én Uram Jესusomrul ki engemet ellenséget, és méltatlant szeretet, és *mágát adta érettem ajándékul, és áldozatul, az Istennek gyönyörűséges illattyára!* ezen háladatlan, és nyomorult az ő meg-bántásátul meg-nem szűnöm. Melly nagy ez az én kegyetlenségem.

gem. Az én Uram meg-ostoroztatott, tövissel koronaszatott, szegekkel a' Keresztre szegeltetett, hogy az én bűneimet meg-orvosolna, és én nem szűnöm azokat meg-ujítani? Ő a' Keresztfán mezételen kiáltotta, hogy az én üdvösségemet szomjuhozza, és én meg-nem szűnöm, hogy cczettel, és keserű épével ne italsám; annak fölötté ki magyarázza meg nekem minémű dicsőségből essem ki, mikor ezt vagy más halalos bűnt cselekesem. Örökséggel birom vala Menyörízágot: Ebből a' boldogság.

ságbúl, minden jóval bú-
velkődőbül. Oh nyomor-
ult Ember ki vettettem, a-
zért a' rövid gyönyörűsé-
gért, ezért vagy az Embe-
rek, vagy az Isten ellen-va-
ló átkozódásért, melly né-
kem semmit nem használt.
Ki esvén azért abbúl a' Bol-
dagságbúl mire jutottam,
az Ördögöknek kegyetlen
Ellenségemnek rabságában;
és mihelt el-törík ennek az
én testemnek cserepe melly
most-is minden szem-pillan-
tásban veszedelemmel fenye-
get, mindgyárt az örök tűz-
re ala szálllok. Jaj nékem
nyomorultnak talám ma
vagy

vagy holnap el-kezdem ab-
ban a' Tűzben-való lakáso-
mát. De mind ezek fölött
leg-inkáb gyöttri, és kínoz-
za szívemet az én hálada-
tlanságom ki szerelmes At-
tyám, és Uram ellen föltá-
madtam; mert minnél töb
jóval ő engem meg-áldot,
én annál töb vétkekkel, tá-
madtam ellene.

Ezeket és ezekhez ha-
sonló dolgokat ha szived-
nek kamarájában fegyelme-
tessen meg-rostálod, akár ki
légy, ha ezt a' könyvecskét
méltoztatol olvasni, re-
ménlem, hogy a' törődel-
meségnek ajándékát a' mi
kegyel-

kegyelmes Urunktól könyen meg-nyerheted.

Bé-ment vala az undok házasfág törés után, bűnein kefergő David szívének titkos kamarájában, és az ő ágyat könyhullatásával mofogattya vala. Bé-ment vala bűnein kefergő Péter-is szívének kamarájában, és keferveffen kezde firnya. Bé-ment vala ama bűnes Afzfzony állat-is szívében Luc. 7. 38. és könyhullatásával kezde öntözni a' JESUS lábait, és fejének haja száláival törli vala. Ezek azért a' sz. törödelmefiségnek gyűmölcsfei, mellyek nem szü-

letet-

letettethetnek, hanem csak a' szívnek belső rőjtökében.

Szollyunk már rövideden a' gyonafur-is, látván hogy sokan járulnak ehez a' szentséghez-is, minden a-vagy igen kevés hafzon nélkül, oka nem egyéb hanem hogy szívekben be-nem térnek, mikor a' szent Gyónáshoz készűlnek, vannak ollyak kik ehez a' szentséghez, olly resten készűlnek, hogy csak közönségeffen, és homállyofsán vallyák a' bűnöket, hogy a' parancolatok ellen vétettenek, vagy minden halálos vétékben részesfek : a' kik közönséges, és homa-

homályos áldozásnál egyebet nem érdemelnek, sőt olyanra sem méltók. Mert azokat gyonnyák, a' melyeket talán nem cselekedtek, és a' melyeket cselekedtek el-titkolják. Találtattnak olyak-is kik egyenkint, és rendel elő tudgyak számlálni, minden bűnjeket: de semmit nem gondolnak micfoda szömmellyel, micfoda helyen, micfoda időben, hányszor és egyéb környül allo dolgait, melyek vagy meg-sullyosíthatnak vagy meg-könyebéthetnek, melly igen veszedelmes tunyaság. Mert más
vitek

vitek Papot verni, más, világi Embert, mert az elsőhöz átok ragasztatott, s' né a' másíkhöz. és másfele vettek leányal vétkezni s-más fele házassal, más fele Attyáfiával, más fele szerzetessel, más egyszer, más tisztszer azon egy vétket cselekedni. mert egy bűnt egyszer cselekedni, nem a'nyi mint tisztszer cselekedni. Végre vannak olyak-is a' mi csúdalatosab, kik a' bűnre néző belső kivanságokat ha cselekedetekkel végben né vészik, bűnnek sem tartják, ugy mint a' paráznságra - való hívságokat, a'
gyél.

gyélkofságra, lopásra, és egyéb vétkekre, fött a' szentelen tekintéseket, illetéseket, és beszédeket, a' bűnök közzé sem számlallják, noha Urunk nyílván tilttya Matth. 5. v. 28. mondvan: *En pedig mondom néktek, hogy minden a' ki láttya az Aszszony állatot, annak meg-kívánására, már paráznalkodot véle a' szívében: szűkség tehat valaki lólki isméretit nem akarja meg sérteni, és hasznos üdvösséges gyonáft akar tenni, olyan könyvet keressen, mellybül az igazan-való gyonásra reakészülhesen, vagy tőkélletes, és üdvös-*

vösséges gyontato Attyátúl kírjen tanácsot. Annak utánna szállyon szívében, és ne fűtva, hanem szorgalmatofsán, meg-vísgállya lólki ismiretit, és minden gondolatit, kivanságít, beszídit, cselekedetit, főt a' mit hivatallya szerint tartozot volna meg-cselekedni elmulatta jól meg-fontollya, és lólkinek kegyes, és tudos orvossá előtt, megmondgya, és túle alázatofsan kírjen üdvösséges poenitentiat, és bűneibül-való meg-oldozáft.

Következik az elég tétel mellyet a' mi eleink, okos, és tu-

és tudós férfiak nagyobbra
böcsüllöttek, mint most
közülünk sokan laczatnak
böcsülleni: mert azok mi-
kor volta képpen, a' bűn-
nek nagy voltát meg-gon-
dolták hogy it a' földön
könnyebben eleget tehet-
nek; mint a' Purgatoriom-
ban bűnökért fanyaru, és
hofszerű ideig-való poenitē-
tiákat válaltak magokra; és
a' mi az üdőt élleti, néha
hét, néha tizenött, vagy
harmincz esztendeig való
poenitentiára, avagy hól-
tigvalora adták magokat, a'
mi penig a' poenitentiának
mivoltat élleti, sokat böi-
töl-

töltenek, többet imádkoz-
tanak izekereken nem jár-
tanak nem lovagoltanak,
drága köntösben nem jár-
tanak minden játékot és
tanczot el-távoztattanak,
végre egész életüket kesse-
rűségben, és gyászban töl-
tötték. Ennek bizonyosága-
ra egy példát hozok elő a'
tizedik Toletánomi gyüle-
kezetbe, olvassuk hogy Po-
tamius névű Brachari Püf-
pök ki egy Afzszonynak él-
letésivel magát egytfer meg-
moczkolván (így szól a' Sz.
Concilium) senkitől nem
kényszerítvén, kilencz hol-
napig el-rőjté magát, poe-
niten-

nitentiat tartá, és az egész gyülekezet előtt meg-vallá vét két. a' Gyülekezet pedig azt végezte, hogy abban a' pœnitentia tartásban, egész életében álhátatofján meg-máradgyon. Jly kemény, és fanyaru pœnitentiat tartottak a' Rigiek, most pedig olly gyengék, és erőtlének vagyunk, hogy ha szintén sok vétkeknek elég tételért adunk-is egynehány napig, kenyérrel, és vízzel való bőitelést, a' kit pœnitentia tarto foltárral, és a' szegények számára egy néhány pénzérő alamisnat, igen keménynek, és fanyarunak

runak lacfik. De valamit magunknak engedünk az Isten igazságának kivansága szerint a' Purgatoriumbá nagy kinoknak szenvedetivel kel meg-fizetnünk. ha az Istent szeretettől származot igaz töredelmességnek ereje mind a' bűnért mind a' büntetésért elég tételt né nyer, mert az Atyának irgalmaságát csudálatos képpen felindította a' töredelmes, és alázatos szívből származot pœnitentia nem-is tûrheti hogy eleiben ne mennyen meg-ne csokollya a' békeségnek gyûrőjével meg ne ajándékozza, és el-törli sze-

M

mei-

meiről a' fájdalomnak köny-
hulatafat, és minden édes-
ségnek gyönyörűségével
meg-elégíti.

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

TIZENHARMA-
DIK REGULAJA.

Az Egyházi Rendnek Szentsége.

A' két Szentségről mel-
lyek következnek
szollyunk már rövideden
noha minden Emberek nem
kötelestetnek azoknak fel-
vételére: az első csak az Egy-
házi személyekre néz a' má-
fik a' világjakra, elsőben az
Egy-házi rendről de arról
sem

sem úgy hogy valami ahöz
tartozik mind elő hozzúk,
hanem csak a' mi a' jó élet-
nek, és a' jó meg-halásnak
mesterségére szolgál.

Hét Szentséget ad előnk-
ben az A'nyaszent-egyház a'
négye kisebbnek nevezte-
tik a' hárma nagyobnak mel-
lyek között a' Papság iskét
fele úgy mint Püspökség, és
Plebánuság. Ezeket pedig
elől boczáttya az első rend,
és mint egy ájtaja a' többinek
és kis Papságnak nevezte-
tik az Isteni szolgálatban a'
mi a' kis Papok tiszti illeti
nem tartoznak ők annyival
Meyével azok kik nagyobb-

M 2

ra szét

ra izenteltettek. Azért elég ha rövideden meg-magyarázó a' mi a' Papi rendhez tartozik.

Két dologot köll a' papi Rendrűl meg-magyaráznom: első a' Püspökök minémű szokást tárczanak a' kis Papok föl szentelésében: az után abban a' testben mint kel magokat véfelniek. Minémű szokást tart a' Püspök mikor a' kis Papot föl szentöli, az ő könyvébűl melyet *Pontificalonak* hivunk, nyílván ki teczik, mert elsőben a' feje tetein haját el-nyiri, azért hogy meg-tanulja, hogy minden világi jóknak gon-

gondolattya, kívánsággal gyönyörűségit, és miltoságot magátul el-távoztassa: és azt parancsolja az Püspök hogy Szent Dávid 15. Soltárábűl amá verset elmondgya *Ű. 5. Az Ur az én örökségem, és az én pohárom része, te vagy a' ki meg-adod az én örökségemet nekem az után a' Püspök a' tiszta kamzát rea adgya, mondván neki: öltöztessen-fel téged az Ur új Emberbe, a' ki Isten szerint teremtt az igazságban, és az igazságnak szentségében Eph. 4. vers 24. Továb az ujonnan föl szentölt kis Papnak semmi bizonyos tiszter nem*

parancsol, hanem közönséges szokás szerint a' misében néki szolgál.

Ha meg-gödollyuk hogy a' kis Papban, ennyi tökéletesség kívantatik mit köll várnunk a' Subdiáconustul, Diáconustul, Paptul, és Püspöktul? Irtozik bizoyára az én elmim errül csak gondolkodni-is, midön a'nyi tökéletesség alig taláztatik fok Papokban, a' minémő egy együgyü Papocskában kívantatik. Azt parancsollya a' Püspök a' kis Papnak, hogy magátul el-veffe az hászontalan gondolatokat, és hivságokat, mellyek a' vilá-

világi Embereknek tulaidonitatnak, kik szüntelen azokrül gondolgodnak, és azokat kívánniak mellyeket a' világjak kívánnak, és birnak. Azt parancsollya a' Püspök a' kis Papnak ne keresen más részt vagy öröset, hanem csak az Istent, hogy az Isten csak magá legyen az ő része, és öröksége. Oh melly fölséges a' Papi állapotnak tökéletessége! melly mind az egész világnak ellene mond, hogy csak az Istent egyedül magát éppen birhassa, és ő-is ismit az Istentul birhattásfik. Ez amá Sz. Dávid mon-

dásának: *Az Ur az én örökségem, és az én pohárom része, és örökségemnek igaz magyarázattya*: En Uram és én Istenem ez üdőrül fogva valami gyönyörűséget, gazdagságot, és világi örekséget remélhettem volna, mind azokat csak te benned kívánom birni, te vagy egyedül a'ki engé meg-elegéthetcz. Es mint hogy è földön a' mennyei jóknak bővségét nem birhattyük tovább mégyen könyörgésében s' azt mondgya: *te vagy a' ki meg-adod az én örökségemet nekem.* az, az, a' mit te éretted el-hattam, meg-utáltam, a' vagy

vagy a' szegényeknek el-osztogattam, te mind azokat nekem meg-tártod, és ideiben meg-adod nem valami el-mulandó jóban, hanem magadban ki minden jónak el-fogyhátatlan forrása vagy

De ha valaki ennek magyarázattyat, más értelelme akarná csigázni; két Sz. Atyának Sz. Hieronymusnak, és Sz. Bernártnak mondasával lehet erősitöni, és bizonyítani Sz. Hieron. lásd meg in Epist. ad Neapotianum de vita Clericorum, és Sz. Bernard in illa verba S. Petri: *Ecce nos reliquimus omnia.* Ezeknek bizonyosságával
M 5 búl

búl a' mi szententíáknak igazsága világofsán meg-lát-czik.

Következik az a' szokás, mellyel a' tiszta fejer kámisát a' Püspök a' Papra rea adgya, mondván *öltöztessen föl téged az uj Ur Emberben, a' ki Isten szerint teremttött az igazságban, és az igazságnak szentségiben.* Ephes. 4. v. 24. mert nem elég a' Papoknak hogy gazdagsággal ne bővelgedgyenek, hanem szükséges hogy életek-is ártatlan, és macula nélkül-való legyen, ugy mint a' kik az Oltárhoz-való szolgálatra rendeltettek, mellyen minden nap a' ma-

a' macula nélkül-való bárány áldoztatik az uj emberben-való öltözés pedig nem egyéb, hanem a' regi Adámnak erkölcsiből ki öltözni melly meg-vefztegette vala az úttyát, és a' második Adámnak erkölcsiben öltözni, az, az, a' Christusnak erkölcsiben, ki szűztől uj módon született, és uj életett rendelt az igazságban, és az szentségnek igazságában: az, az, nem csak az erkölcsökre néző igazságban, hanem az igaz, és természet fölött-való szentségben-is, mellyet magában meg-mutatott Christus, a'

mint Sz. Péter bizonittya: ki bünt nem tött se álnokság nem taláztatot a' szájában 1. Pet. 2. v. 22. Adná Isten sok Papjaink vólnának ilyenek, hogy a' mint tiszta ruhával példáznak, erkölcsökkel és életekkel beteljesítenék.

Végre a' Papoknak hivatalyok, hogy szolgállyanak, a' Sz. áldozatkor, a' hól az Isten Báránya minden nap áldoztatik Angyali tisztsággal, ájtatósággal, és szorgalmatos gyorsasággal. Tudom taláztatnak az Anyaszent-egyházban sok ájtatos Papok: de azt nem csak tudom

dom hanem szömeimel is gyakran látom, hogy némelyek a' Sz. Mise áldozat alatt csácsognak, és szömeikkel föl s-alá nyárgálnak, mint ha csak valami kordé dolog szolgáltatnék, és talán nem csak a' szolgálkhoz, hanem a' Püspökhöz - is hozzá ragad az ilyen foggyatkozás, mint mikor fielve, és minden áitatoság nélkül által fut a' Mise mondacon, úgy magá sem vészí eözében mit cselekezik. Hallyák-meg ezek Arany szájú Szent János intését, Az alatt az üdö alatt, úgy mond lib. 6. de Sacerdotio,

a, 2. az Angyalok-is Udvárlanak a' Papnak, és a' menyei hatalmaságoknak feregi kiáltanak, és az Oltár mellet-való helyet, annak tiszttségére a' ki ott áldoztatik az Angyali karok bétöltik, csak ebből-is elhihettyúk hogy ott a' Christusnak szent teste áldoztatik. Hallyák-meg Sz. Gergleyt-is, in 4 lib. Dial. *Risoda kételkedhetik, a' hivek közül, hogy ábbán az orában mikor a' szent áldozat szolgáltatik, a' Papnak szavára az egek megnyélnek, az Angyali Karok alá szállanak, az ég a' földhöz foglaltatik, a' láthatatlan, és látható*

ható dolgok egyé lesznek. Ha ezeket mind az áldozó Papok, s mind a' szolgák fereivel meg-gondolnák mi képpen mernének ilyé dolgokat cselekedni? Oh melly szómoru, és keserves szível néznénk, ha a' Papot a' Sz. Oltáron az Angyali feregek közt látnánk, hogy azok az Istent dicfirik áldgyák, és magasztallyák, a' Pap pedig magára nem vigyáz, nem érti a' mit beszél mint ha őtet nem életné a' mit cseleszik, az-is a' ki az Oltárhoz szolgál szemeivel mindenfelé nyárgal, vigyorog, és csácfog. Így csufoltatik az Isten,

Isten, így utáltatik-meg a' szent áldozat, így az eretnekeknek káromkodására alkalmatosság ádatik. Ezek hogy soha ne történnyenek, kérem és intem mind az öreg s-mind a' kis Papokat, hállyanak-meg a' világnak, éllyenek egyedül csak az Istennek a' világi jókat ne kívánnyák, és ártatlanságokat nagy buzgosággal oltalmazzuk: az Isteni szolgálót pedig tisztá szível lélekkel gyakorollyák, és másoknak-is annak gyakorlásában jó példát ádgyanak. Így ízerezhetnek Isten előtt magoknak nagy bizodalmat és min-

és mindeneket a' Krisztusnak jó ilattyával be-töltenek.

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGEK

TIZENNEGYEDIK REGULAJA.

A' Házasság Szontsége.

Következik a' házasság, melly felől két képpen okoskodhatunk: Elsőben úgy, hogy a' Férfiu az Afzszonnyal a' természetnek törvénye szerint egybe kötöztetik: Másodszor úgy, hogy Christus az uj testamentomban azt az egyben kötést, a' földi Paradicsomban pedig magá az Isté szer-

zetre.

zette, mert az Istennek e-
mez szovait Gen. 2. v. 18.
Nem jó az Embernek egyedül len-
ni teremcsünk neki hozzá ha-
sonló segítőtt, igazán más ér-
telemre né csigázhattuk,
hanem a' magzatok szápo-
ritására, és nevelésire, mert
a' mint Sz. Agoston mon-
dgya lib. 9. de Gen. ad lit. ca-
pit. 7. A' Férfiak, Aszszony-
nyok segétesége nélkül semmire
nem szükölködnek, hanem csak
a' gyermekek szülésére, és neve-
lésére, más egyéb dolgokban jób-
ban segíthetik a' Férfiak a'
Férfiakat, mint az Aszszony-
nyok. Azért mondotta A-
dám, az Aszszony teremte-
se u.

se után Gen. 2. v. 24. El-hád-
gya az, Ember Attyát, és Anyát,
és ragazkodik az ő feleségéhez
a' melly igéket üdvözítőnk
az Istennek tulajdonította.
Nem olvastatok é hogy a' ki az
Embert teremtőtő kezdettől fog-
va férfivá, és Aszszony álla-
ta teremtette őket, és monda E-
zekért el-hadgya Ember Attyát,
és Annyát, és feleséghez ra-
gazkodik, és ketten egy testben
léznek, a' mit azért az Isten
egyben szerzet, az Ember el-ne-
válaszsa. Matth. 19. v. 4.
Annakokáért az Istennek tu-
laidonítatnak azok az égék
mellyeket Adám, nem ma-
gátul

gátul hanem az Isten sügal-
lásából szóllot.

A' második öszve kötés,
avagy házasság, hogy a'
szentségnek méltóságára fel-
emeltetett Sz. Pál Apostol
nyélvan taníttya Ephes. 5.
v. 31. *Ezokáért el-hadgya em-
ber az Attyát, s-az Annját,
és a' feleségéhez ragaszkodik: és
ketten egy testé lesznek. Ez nagy
titkos szentség, én pedig a' Chri-
stusban, és az Annjászent egy-
házban mondom. Hogy pedig
az házasság igaz szentség
légyen Sz. Agoston taníttya:
lib. 1. de bono conjug. c. 18.
A' mi Menyegzőnkben úgy
mond többet ír a' Sacramē-
tum.*

tumnak szentsége, mint a'
méhének gyarapodása és
cap. 24. A' Menyegzőnk-
nek jó-volta úgy mond,
minden Nemzetek között a'
nemzésnek oka, nem egyéb
hanem az egy másnak adot
hit, és tisztaság, az Isten
népe között pedig a' Szent
Sacramentűnak szentsége-is
& de fide & opib. c. 7. Az
Isten városában úgy mond,
(minden Nemzetek között) és
a' Sz. Hegyen, az az, az An-
nyászent - egyháznak Me-
nyegzőiben, nem csak a' há-
zásságnak kötelit, hanem a'
Sacramentumot - is ajánlya.
De ezekről-való vetekedis
nem

nem ide tartozik. A' mi pedig igazán ide tartozik, hogy azt meg-magyarázzam, tudni illik a' férfiú, és az Aszfzony az házasságban, hogy miképpen élhesse nek úgy, hogy jól-is halhassanak-meg.

Három fele jó származik a' házasságból, a' kik ázzal jól élnek, a' gyermek, a' hit, és Sacramentumban - való malaszt. A' Gyermeknek nemzését, és annak nevelését kel keresni, valaki a' házassággal jól akar élni; ellenben pedig igen vétkezik a' ki házasságban csak a' testi gyönyörűséget keresi. In-

net

nét fölötté igen meg-feddi a' Sz. írás Judás Patriarkának egyék fiat Onán nevűt, hogy társalkodvan feleségével magvát a' földre ontja vala, hogy magzatok ne születtetnének: mert az ilyen dolog az házasság ellen-való utálatos véték. Hogy ha az Isten felő házafok nehez-tellik a' gyermeknek sokaságát, és azoknak tartására nem elég-ségesek, éllyenek ezzel az orvosággal, melly böcsületes, és Istennek-is kedves, egymás akaratyából, ezgyűt ne hallyanak, hanem imádságban és bõitölésekbe foglallyak magokat.

gokat. Mert ha az kedves az Istennél, mikor a' házasok egy más ákarattyából szüzességben meg-vénhednek, mint az Istennek Sz. Anya, Sz. Josephel, kiknek példáját követék Szét Henricus Császár, és a' felesége Sz. Kúnegunda. Edwardus Király, és Egdida a' felesége, Elzeriarius Comes, és a' felesége Dalfina, és sokan mások-is. Miért nem tecczenének Iste'nek, és az Embernek hogy ha gyermekek nem lévén, egy más ákarattyából meg tartóztatnák magokat? hogy életeknek tovább-való ideit imádság-

ságban, és bőjtölésben töltötenek?

Ofztán azis nem kicsin véték, a' ki házas állapotában fiáira, mellyekkel Isten meg-áldotta gondot névise, vagy Isteni félelemben nem neveli, avagy ruházattokra, és életnek testi táplálásokra valót meg nem szerzi. Erről sok példák vannak, mind a' szent írásban, s-mind a' világi históriákban: mert 1. Reg. 3. v. 12. *Azon a' napon fel-támasztom a' Héli-ellen mind, a' mit elszóllottam az ő háza-ellen: el-kezdém, és be-teljesítem. Mert meg-jövedőltém neki, hogy meg-*

N telem

itélem a' házát örökké a' hamis-
sáért, mert tudgya vala hogy
méltatlanul cselekednének a' fiait,
és meg nem feddè őket. Azért
meg-esküdtém a' Héli házának,
hogy meg nem tisztíttatik az ő
házának hamisága áldozatokkal
s-ajándékokkal örökké. Ezeket
meg-jovendölé az Ur, és
nem sok idő múlva bé-tel-
lyessíté; mert az Héli fiaia'
harczó meg-öletének Ofni,
és Finees, és maga Héli a'
székből hátra esvén, és nya-
kát szegvén meg-hala. Ha
tehat Héli egyébaránt igaz
Ember levén, és az ő né-
pének Birája, a' fiainak vét-
kéért, kiket nem úgy ne-
velt

velt a' mint kőllött volna,
és az után sem fedette-meg
gonofzságokat, mind a' fia-
ival egygút nyomorútul ve-
ízet-el, és népének feje-
delmségét-is el-vesztette;
mi leszen azokkal, kik nem
csak fiaikat nem jól nevelik,
hanem magok rosz példájá-
val, a' bűnőknek gyakorlá-
sára serkentik? Bizonyára
nem egyebet várhatnak, ha-
nem rettenetes veszedelmet
mind magoknak, s-mind
fiaiknak, ha idején föl nem
serkennek, és méltó poeni-
tentiát nem tartanak.

A' második jó, melly a'
házasságban származik az

N 2

Hit,

Hit, melly abban áll, hogy meg-tudgyák a' házasok, hogy az ő teste nem övé, hanem hazaf-társáé; és a' mint egyik meg nem tagadhattyá a' másiknak a' mivel tartozik, úgy maga testét sem engedheti egyebnek, hanem tulajdon, férjének, mellynek jele a' gyűrű. Ezt a' tudományt nyilván taníttya Sz. Pál Apost.

1. Cor. 7. v. 3. *A' férfiú a' mivel a' feleségénck tartozik adogymeg: hasonló-képpé pedig az Aszszony-is a' férjének. Az Aszszonynak nincs az ő testén hatalma, hanem a' férfiúnak, hasonló-képpen pedig a' férfiúnak-is az*
 ő tes-

ő testén nincs hatalma, hanem az aszszonynak. Meg ne csalljátok egy-mást, hanem ha egyenlő akaratból ideig, hogy foglalatofok legyetek az imádságban. Apostoli tudomány ez, mellyet a' Keresztény házasoknak szűkség meg-tartani, ha jól akarnak élni, és meg-halni: mert a' paráznákat ha nyilván valók, könnyen vagy a' birák, vagy Attyafiai bőcsületnek okáért, el-fikhasztanak; de a' titkon valókat, kik sokkal többen vannak, kétség nélkül az igaz bíró, ki előtt semmi titok nincs, az örök tűzre kárhoztattya.

Az harmadik jó, és leg-

N 3

ha-

hasznosabb, a' Sacramentumnak malaszttya; mellyet az Isten a' jó házásoknak szívében öntt, mikor a' házások jó készüllettel házasodnak. Az a' malaszt pedig, egyéb áldásokon kívül, mellyet magával hoz a' házások között csudalatos képpen segiti a' jó akaratott; ha szinte a' házásoknak erkölcsök, természetek, testi, és lelki nyavalyájok a' házások között valami ellenkezőt szerezhetnének - is: de mindennek felett a' házasságot gyönyörűségesse, és boldoggá tészí, a' Christusnak az Anyaszent-egyházzal való há-

ló házasságának követésével, mellyről így szól Szent Pál Ephes. 5. v. 25. *Férfiak szeressétek a' ti feleségeket, a' mint Christus-is szerette az Anyaszent-egyházat, és önnön-magát adta érte, hogy azt megszentölné, megtisztítván a' viznek fürdőjével, az életnek ígéje-által, hogy dicsőségesse tenné ő-magának, az Anyaszent-egyházat, nem lévén makulája: Az Aszszonyokat-is inti mondván Ephes. 5. v. 22. az ő férjeknek engedgyenek, mint az Urnak, mert a' férfiu, feje az Aszszonynak, a' mint Christus feje az Anyaszent-egyháznak. De a' mint az Anyaszent-egyház a' Christus-*
 N 4 nak en-

nak enged, úgy az Aszszonynak-is az ő férjének mindenekben engedni köll. Végre Szent Pál Apost. így fejezi-bé v. 33. Ti-közzéletek-is ki-ki az ő feleségét szeresse mint önnön-magát, az Aszszony pedig fellye az ő férjét. Ezt az Apostoli tudományt, ha jól meg-fontolják, és meg-tartják, az ő házasságokat mind a' földön s-mind Menyekben meg-boldogítja.

Ezt a' Szent Apostolnak szententiáját rövidedé meg-magyarázzuk. Kezdetin inti a' férfiakat, hogy szeressék feleségeket, mint Christus szerette az Anyaszent-egy-

egyházat. Bizonyára a' Christus barátságának szeretetivel szerette az Anyaszent-egyházat, nem kivanságának szeretetivel; mert az Anyaszent-egyháznak jóvát kereste, hasznát, és üdvösségét, nem önnön-maga győzelmét, avagy hasznát. Nem követik tehát Christust, a' kik feleségeket szépségeért, vagy gazdagságok-ért, és örökös jószágok-ért keresik és szeretik: mert ezek nem mátkájokat szeretik, hanem magokat, kívánván magok testinek kivanságát meg-elégíteni, vagy szemeinek kivansá-

gát, melly fősvénységnek neveztetik. Így Salamon elsőben Bölcs, azutan esztelen, szerette az ő feleségit, és ágyasit, nem a' barátságának szeretettel, hanem a' kívánságnak szeretettel, nem akarván ő nekik jót cselekedni, hanem maga tefiti kívánságának eleget tenni; mellytől úgy megvakult, hogy minden félelem nélkül az idegen Istennek áldozott, hogy kedves gyönyörűségét meg ne szómoritana. Hogy pedig Christus az Annafszent-egyházal-való hazaságában, magát, és maga hasznát nem ke-

kerelte, sē gyönyörűségét, hanem az ő mátkájának az Annafszent-egyháznak jóvát, nyilván ki tetzik a' következő Sz. Pál mondasából: *önnön magát adta érte, hogy azt meg-szentelné, meg-tisztítván a' víznek fordójével az életnek igéje-által.* Ephes. 5. v. 26. Ez ugyan is az igaz, és tökéletes szeretet, magát kinokra adni; Az Annafszent-egyháznak nagy jegyességének örök üdvösségéért. Nem csak barátságának szeretettel szerette pedig Christus az Annafszent-egyházat, hanē örök szeretettel, és nem ideig valóval,

lóval, mert a' mint az emberi természetet, melyet egyszer föl vet, soha le nem tette: úgy az Annyaszent-egyházat maga jegyefit megoldhatatlan kötéllel magához kötötte. *örök szeretettel szerettelek tégedet.* Jerem. 31. v. 3. a' mint Jeremiás Próféta mondgya. Ez az oka, hogy a' végben ment házasság a' keresztények között megoldhatatlan, mert szentség, példázván a' Christusnak az Annyaszent-egyházzal - való házasságát, mely megoldhatatlan, nem mind az Sidóké, és Poga, nyoké.

nyoké, kik bizonyos történetekben megoldgyák.

Aztis utánna veti ugyan azon Szent Pál Apostol 53. oktatván az Afzszonyokat, és tanítván, hogy engedgyenek az ő férjeknek, a' mint az Annyaszent-egyház enged Kristusnak. Nem tartotta - meg ezt a' parancsolatot Jezabel, ki az ő férjen akart uralkodni, és mind magát, s-mind őtet minden fiaival elvesztette. Adna Isten ne találtnanak mi közöttünk ehez hasonlók, kik férjeket igyekeznek uralkodni: de talán magok a' férjek oka, kik az ő elsőseket

geket né tudgyák meg-tar-tani. Bizonyára Sára Abrahám Pátriárkának felesége olly engedelmes vólt férjének, hogy őtet mindenkor Urának nevezné. *Minek utanna meg-agottam, és az én Uram meg-vénhedet; így szol Gen. 18. v. 12. Sárának ezt a' jó cselekedetét dicfiri Sz. Péter 1. Pet. 3. v. 6. A' szent Aszfszonyok-is az ő férjeknek birtokában valának, mint Sára engedet Abrahamnak, urának híván őtet.* Az pedig csudalatosnak látczik hogy mind Sz. Péter, s-mind Szent Pál Apostolok mindenűt azt tanítták, hogy a' férfiak felesé-

leségeket szerezsek, és a' feleségek férjeket féllýék; avagy a' mi ugyan azont téfszen, hogy az Aszfszonyok férjeknek engedgyenek: né kóll-e az Aszfszonyoknak is férjeket szeretni? kell ugyá a' férjét szeretni, és férjétől szerettetni; úgy hogy a' szeretet félelemmel ne ellenkezzék: egyébaránt az Aszfszony Tyrañusá válik. Bizonyára a' Dalila az ő férjét Sámfont, egyébképpen erős férfiat, nem bőcsüllette mind férjét, hanem mind Rabjával csufolódot, Jud. 16. és az hármadik Királyok könyvének cap. 4. An-

Annakokáért né csoda hogy az első Afzszonynak azt parancsolta az Isten. Genes. 3. v. 16. *a' férfin hatalma alatt léfesz.* Nem kevés bölcseség kívántatik tehát a' férfiuban, hogy a' feleségét szeresse, és együtt igazgassa; és ellenben őtet meg-ince, és ha szükséges tanítsa, dorgálja, jóbicfa: hogy pedig úgy szeresse, mind maga testinek részét, azt cselekedgye, hogy ő is a' férjét szeresse, és magával bizonyosan el-hitelessé, hogy ő is szerettetik a' férjétől. Példánk Sz. Monika Afzszony Szent Agostonnak Anya, kinek

kinek férje noha pogány, és igen kegyetlen Ember volt, még is mind az-által oly okossan, és csendessen szenvedte, hogy nem csak mindenkor szerette, hanem végre a' Christust - is véle meg-ősmértette, és az igaz keresztyén hitre meg-tért. Vide lib. Conf. S. August.

A' JO ELETRUL VALO
MESTERSEGENEK

TIZEN ÖT Ö DIK
REGULAJA.

Az utolsó Kenetnek szentsége.

A Z Annaszent egyház-
nak szentségi közül
utolsó, az utolsó kenet;
mely-

mellyből, hasznos tanuságot vehetünk, nem csak végfő oránkru, hanem egész életünknek folyásáról-is: mert azzal a Sacramentommal, embernek azok a tagjai kenetnek, melyekben az őtt testi érzékségek helyheztetnek, és mindeneknek meg-kenése után, azt szokta a Pap mondani: *bocsássa-meg néked az Isten, valamit szemeid látásával vétetted*; és a több érzékenységek után-is hasonlókép-pen. Mellyből könnyen megérthettyük, hogy az több érzékenységek kapui a léleknek, mellyek által minden

den féle bűnök be-mennek. Annakokáért valaki ezeket a kapukat szorgalmatoosan őrzi, a bűnöknek fokaságát könnyen el-távoztathatja.

Szollyunk tehát ennek az őtt kapunak őrizetiről. Hogy a szemek látása kapu legyen, melly által azok a vétkek, mellyek a bujasághoz tartoznak be-mennek a lélek házában, maga a Christus mindé bölcsességnek mestere nyilván tanította, mikor azt mondgya Matth. 5. §. 28. *A ki láttya az Afzszony állatot annak megkivánására, már paráználkodot véle*

véle a' szíveben. hogy ha a' te
szemed meg-batránkosztat téged,
vájdd ki azt, és vedd el tőled.
mert job néked, hogy egy
vefszen-el a' tagaid között,
hogy sem az egész tested a'
gehennában vettessék. Az-
után tudgyuk ama vén bi-
rákat, kik Sufannat mezé-
telen látván az ő kivánsá-
gára föl gerjettek vala, melly
gyalázatos halállal öletnék
meg. Dan. 13. Tudgyuk Da-
vidot-is Istenné kedves
baráttját mikor látta-vólna
Betzabeth, hogy mosogatná
a' lábait, magához hivatván
házasság törésben esék,
mellyből gyilkosság, és meg-
szám-

számlálhatatlan károk kő-
vetkeztek 2. R. 11. mert az
eredendő bűnből bennünk
maradot a' testi kivánság, a'
melly gonosztságot magá-
ban érezvén Sz. Pál. Rom.
7. v. 23. Más törvényt látok
az én tagjaimban, ellenkezőt az
elmém törvényével, és engem
Rabbá-tévőt, a' bűnnek törvé-
nyében, melly az én tagjaimban
vagyok. En szerencsétlen Ember
ki szabadít-meg engem é halálnak
restiből? az Isten malasztja a'
mi Urunk JESUS Christus által.

Micsoda orvosságot tala-
lunk ez ellen a' nehéz kifizir-
tet ellen? Az orvoság könnyű,
és kész, a' ki az Isten
malaszt-

malaszttyával akár élni. Meg-írja Szent Agoston azt az orvosságot Epist. 109. és az Apáczáknak Regulája, kikhez így szól: *A' ti szemeiteket ha valakire vetétek, oda ne szegez-zétek.* mert noha Emberek tekinteti majd lehetetlen, de nem árthat, avagy a' szivét nem szokta megsebesíteni, ha tovább nem bocsáttya. Annakokáért ha valaki magát arra szoktat-tya, hogy szántízándékkal semmi ékes ábrázatu személynek színére nem fordítja a' szemeit, és ha történetből rea talál tekinteni, mindgyárt szemeit régi szokása

kása szerint máshova fordicsa, minden veszedelemből meg-menekedik: mert a' mint Szent Agoston írja, nem a' tekintet veszedelmes, hanem a' tekintetbenvaló mulatás. Nem-is egyéb ennél, a' mit Sz. Jób maga Példájával tanított mondván Jób. 31. v. 1. *Szövetséget köttem szememmel, hogy ingyen se gondolkodnám a' szűzről, a' hol nem mond-gya, hogy szövetséget köttem hogy ne látnám, hanē hogy ne gondolkodnam;* az az, hogy addig ne mulatnék a' szűznek nézésében, még a' gondolat a' szivemben bé-lalna, és

na, és az ő szépségéről kezdenék gondolgodni, és lassan lassan az ő véle-való be-
szélgetést kívánni; és okát azt adgya, mert az ő szent-
sége magával hozta, *mert*
micfoda része volna az Istennek
bennem? mint ha azt akarta
vólna mondani: az én ré-
fzem, és minden jó az én
Istenem, kinél jobbat senki
nem gondolhat; az Isten
pedig csak azokat szereti, a'
kik tiszták, és igazak. Ide
tartozik Urunknak amaz
intése is Matth. 5. v. 29.
ha a' te szemed meg-botránkoz-
tat téged, vágd ki azt, és vedd-
el tőled: az, az, ugy birjad,
mint

mint ha nem bírnád, és így
szoktasd-el szemeidet az il-
lyeneknek nézésétől, mint
ha vak vólnál; a' kik pe-
dig gyermekségektől fogva
kezdettenek e' dolog felől
szorgalmatoskodni, az után
egész életekben nem mun-
kálkodnak ez ilyen vétkek-
nek el-távoztatásában. A-
zok pedig, kik rossz/zúl szok-
tatták magokat, noha nehe-
zen, de mind az által az Is-
tennek malaszttyával erköl-
csőket meg-változtathat-
tyák, és ebből e' veszedeléből
ki gázolhatnak.

De talám azt módana va-
laki; miért teremtett Isten
O olly

olly ékes ábrázató Aszszonyokat, és férfiakat, ha nem akarja, hogy azokat nézzék, és szerezsek? Könnyű erre a' felelet, mert az Isten teremttette a' férfiakat, és Aszszonyokat az házasságért: mert azt mondotta az Isten kezdetben Genes. 2. v. 18. *Nem jó az embernek egyedül lenni; teremtsünk neki hozzá hasonlót segédőt.* Nincsen pedig a' Férfiúnak az Aszszonyra szüksége, hanem csak a' szülésre, és a' magzatnak nevelésére, a' mint föllyeb Sz. Agostó tanításából megmutattuk. A' férfiú pedig, és az Aszszony könnyen meg-

nem

nem eggyeznének, és mind holtig nehezen élnének egyűt, ha a' szép ábrázat nem volna, melly szeretetet gerjeszt; midőn tehát ékeffen teremtetött az Aszszony, hogy őtet szereffe a' férje, nem kell mástól szerettetni gonosz végre; azért parancsolja a' törvény Exod. 20. *Ne kívannyad a' felebarátod feleségét.* és a' férfiaknak Szent Pál Eph. 5. v. 25. *Férfiak szeressétek a' ti feleségeket.* Annak föllötte sokféle jók vannak szépek, és kedvesek, mellyeket nem mindenkinek kívánhatnak, hanem csak a' kikhez illendők. Az hús é-

O 2 tel,

tel, és a' borital jók, de nem a' betegeknek, hanem az egészségeseknek: úgy a' férfiaknak, és Aszszonyoknak szépségek a' fel-támadás után, mikor igazán egészségessek leszünk, bizvást szerethetünk mindéeket; mert akkor nem leszen bennünk a' testi kívánságnak nyavalája, melyet a' hallandó életben szenvedünk. Annak-okaért nem kől csudálatosnak látszani, hogy most mindeneknek szabad a' napnak, hóldnak, csillagoknak, és több ezekhez hasonló alkotmányoknak szépségiben gyönyörködni, melyek a' kíván-

kivánságnak nyavalyáját né nevelik: né szabad pedig az ékes formájú Aszszonyokat, és férfiakat mély gondolattal vizsgálni, ne talámtá az gondolat a' kívánságnak nyavalyáját nevellye.

Következik a' látás érzékenysége után, a' hallásnak érzékenysége; melyet nem kisebb szorgalmatossággal kel őrszenünk, mint a' látásnak érzékenységét. De füleinkkel őszve kell foglalnunk a' nyelvünket, melly a' szólásnak ezköze. Mert a' szók, jók, vagy rosszak né juthatnak a' hallásra, ha a' nyelvi nem mondgya. Es mint

O 3 hogy

hogy a' nyelvet ha jó őrizet alatt nem tartjuk, sok gonofságnak szokott okalenni: azért mondgya, és kiáltja Sz. Jakáb Apostol c. 3. *Ű. 2. A' ki a' szóban meg nem botlik, az tekéletes férfin: és alab: Imé minémő tűz, melly nagy Erdőt meg-éget; A' nyelv is tűz, minden hamisságnak gyülekezete. Háromra tanít itt minket Sz. Jakáb Apostol: elsőbbé, hogy nyelvünket jó őrizetalá vegyük; mert igen nehéz dolog, és ritkán találatnak, s-azok is csak tekéletes férfiak, a' kik jól tudgyák nyelveket őrizni. Azután a' rossz nyelvből*

ből rövid idő alatt nagy kár következhetik, melyet egy szikra tűznek hasonlatossággal magyaráz; mert ha azt hamarsággal meg-né oltyák, egész erdőtt meg-emészthet: úgy egy esztele-nül ki mondott szó, nagy vétekről - való gyanóságot indíthat, melyből ellenkezések, garázdálkodások, és gyilkosságok, sőt egész familiának veszedelme következhetik. Végre Sz. Jakáb azt taníttya, hogy a' rossz nyelv nem csak egy gonofsnak oka, hanem magában foglallja minden gonofságnak sokaságát; és azért hi-

O 4 ja min-

ja minden hamiság gyülekezetinek; mert ez által minden vétkek, avagy el-készítetnek, mint a' paráznaságok, és tolvajságok; avagy véghez vitetnek, mint a' hamis esküvések, és hamis tanu-bizonságok; avagy meg-öltalmaztatnak, mint mikor az Istentelen hamiságát mentegeti, vagy a' jót, mellyet nem cselekedet, teteti. Ismét a' roz nyelv méltán mondatik mindē hamiság gyülekezetinek; mert nyelvével vétkezik Ember az Isten ellen, káromkodásával, hamis esküvéssel; felebaráttya ellen-való rágal-

galmazásával, szitkozodásával, maga ellē, jó cselekedeteknek kérkedésével, melyeket nem cselekedet, és mikor hazugságával azt bizonyította, a' mit nem cselekedet.

Szent Jakáb Apostolnak bizóságához adhattuk Sz. David mondását is, ki száz tizenkilenczedik Zoltárábā, v. 2. így könyörög: *Uram, úgy mond, szabadítsd-meg lelkemet a' hamis ajakoktól, és az álnok nyelvtől.* Ha ez a' Sz. Király feltette magát a' hamis, és álnok nyelvektől, mit cselekedgyenek a' tiszt-nélkül-való Emberek, szegények

gények, gyámoltatlanok, és nemtelenek? *Mi adatafésék néked, avagy mi tétéfsék néked az álnok nyelvhez?* Homályosok ezek az igék a' Sídó nyelvnek tulajdonsága miatt. De úgy tetszik nekem, ez a' szóknak igazán-való értelme. Nem ok nélkül félek a' hamis, és álnok nyelvtől; mert olly gonoz az ollyan nyelv, hogy a' hoz fenki többet nem adhat. Tovább megyen a' Sz. Profeta, és azt mondgya: *A' hatalmasnak éles nyilai, a' pusztító szénnel együtt.* Ezekkel az igékkel szép hasonlatosságot magyaráz, melly iszonyu

nyu gonosz légyen az álnok nyelv, mert azt mondgya, hogy hasonló a' tűzes nyilhoz, melyet az erős kezű nyilas el-lőtt, mert elsőben megszűze földre megsebesít, és olly hamarsággal hogy alég távoztathatni-el. Másodszor a' tűzes nyil, mellyhez hasonlittatik az álnok nyelv, erős, és vastag kézből bocsáttatott. Harmadszor ez a' nyil hegyes, és éles, mint jó, és próbált mestertől csináltatott. Végre hasonlónak mondgya a' pusztító szénhez, az az, a' tűzes szénhez, hogy minident, akár minémő kemény

O 6 légyen,

légyen, el-pusztithasson: és ezért az álnok, és hamis nyelvet nem csak az emberek nyilaihoz, hanem az egekben ki bocsátot nyilakhoz-is hasonlónak mond-gya, mint a' mennyei vil-lámásokhoz, mellyeknek sē-mi nem álnok lehet. Bi-zonyára ez a' Sz. Profétától le irt hamis, és álnok nyelv olyan, hogy soha nagyob gonoszlat senki ki nem gondolhat, mellyhez hasonlítottathassék.

Es hogy mind ezeket könyebben meg-érthessük, a' Szent Írásból két példát hozok elő. Egyiket amaz áru-lo Idu-

ló Idumæai Doëget, ki bé-vádolta vala Akimelek Papot Saul Királynak, hogy Dáviddal öszve esküdött volna a' Király ellen; melly csak merő csalárdság, és álnokság vala. De mint hogy Saul Király abban az időben nem szenvedheti vala Dávidot, mindeneket könnyen el-hiszen vala; min-gyárt meg-öleté Akimelek Papot ártatlá férfiat, nyólcz-van őtt Papokkal, kik sem-mit nem vétettek vala a' Király ellen. Nem elégedék-meg Saul Király ezzel a' veszedelemmel, meg-öle-té Nobe városában nem

csak a' Papokat, férfiakat, Afzszonyokat, és kisdedeket, csecsmőket, hanem az ökrökre, szamarokra, és az Juhokra-is kegyetlenségét ki-terjesztötte.

A' második példát vegyűk Sz. Márk Evangelium-jából cap. 6. Mikor Herodes leánya a' Vendégségben a' letelepedtek előtt tánczolt-vólna, úgy meg-tetzett Herodesnek, hogy esküvéssel meg-igére a' leánynak valamit tőle kirne, ha szintén országának felét kéré-is: a' Leány meg-kerde az Annyát, és annak tanácsából Keresztelő Jánosnak a' fe-

a' fejét kéré, ki meg-parancsolá az Hohérnak, hogy fejét venné, és mingyárt egy táiban föl hozná. Meñyi gonoság vagyon itt? Nagyot vétett a' leány Annya, mert hamis dolgot kért. Herodes sem kevesebbet vétett, ki azt az Istenes fiát, a' Christusnak elől járóját, Prófétánál nagyobbat, és a' kinél az Afzszonyok fiáj között nem született vala nagyobb, kit maga Herodes Szentnek, és igaznak tartot vala, ok nélkül, törvény nélkül egy leány kérésére meg - ölette. De hallyuk-meg a' bűnért érdemlett

lett büntetést-is, ha a' vét-
ket meg - hallottuk. Hero-
des nem sok idő múlván
Cajus Császár által orszá-
gától meg - fosztatott, hól-
tig-való számkivetésben té-
tetett, és így a' ki arra es-
küött vala, hogy országának
felét néki adgya, minde-
nestül el-vesztötte. Joseph.
lib. 18. Antiq. cap. 9. Maga
Herodiásnak leánya, ki Ke-
resztelő János halálának o-
ka lőtt vala, a' bé - fagyott
folyó viznek jégén által mē-
vén, a' jég két felé hasadot,
a' leány a' vízbe esett, és
a' jég fejét testétől el - vag-
ván, a' feje az jég fölött tán-
czolt,

czolt; hogy minnyájan e-
szekben vennék a' leánynak
miért történt ilyen halála.
Maga pedig Herodias nagy
bánattyában meg - derme-
dett, és a' leányát pokol-
béli kinokra követte. Ezt
a' keserves Tragædiát írta
maga Historiájában Kali-
stus Niceforus. Látod - é mē-
nyi gonofság származott
Herodesnek hértelen, és
bolond ésküvéséből.

Jöjünk az orvosságra,
mellyel az okos Ember a'
nyelvnek vétkeit meg - or-
vosolhattya. Sz. Dávid mi-
némő orvossággal szökö-
t élni 38. Zolt: meg - jelenti,
mi-

midőn így szól: *Mondék*, úgy mond, *meg-őrizē utaimat, hogy ne vétkezzē nyelvemmel*: az az, hogy a' nyelvnek vétkeit eltávoztathassam, szorgalmatosan őrizem az én utaimat; mert semmit nem szólok, nem gondolok, és nem cselekekszem, míg meg-nem fontolom azokat, a' mellyeket akarok cselekedni, szólni, vagy gondolni: mert ezek az utak, mellyeké izoktak az emberek járni ez világon. Annakokáért az ártalmas beszédek ellen, de nem csak a' beszédek ellen, hanem a' gondolatok, kívánságok, és cselekedetek ellēis, ez

is, ez bizonyos orvosság. Elēb meg-gődöllyá, és meg-fontollyá, mit beszélljen, gondollyon, és cselekedgyék. Ez ugyan - is tulajdonsága az embernek, hogy semmit vakmerőképpen ne cselekedgyék: hanem elsőben jól meg-fontollyá, a' mihez akar kezdeni; és ha az okossággal eggyez, meg-cselekedgye; ha nem, el-hadgya. És a' mit a' cselekedetről mondottunk, azon itéletben légy a' beszédre, kívánságról, és egyéb cselekedetiről az okos léleknek.

De ha talám némelylek mindeneket elől meg-nem gon-

gondolnak, a' mellyeket azon az napon fognak cselekedni, vagy beszélni; ugyan nem kellenék bizony csak egynek - is olyannak lenni, a' ki, minek előtte világi dolgaihoz kezdgyen, imádságábā Istenhez ne folyamodgyék, és kérje, hogy az ő utait igazgassa, minden cselekedetét Istennek nagyob dicsőségére, és lelkének üdvösségére rendelje. Azután, minek előtte estve agyába le-feküdjék, vigyē szíamot magától, és lelki isméretit vizsgálja-meg vétett-é Isten-ellen gondolat-tyával, szóllásával, és cseleke-

lekedetivel; és ha valami vétket talál magában, jele-fül haláloft, ne merje szeméit az álmra bé-hunni, mig Istenével a' pœnitencia által meg ne békéllyék: azután magában erőssen eltökéllye, hogy az ő utainak meg-örizésére úgy fog vigyázni, hogy se nyelvél, se cselekedetivel, se kívánságival ne vétkezzék. Es ez légyen elégséges a' nyelvnek őrizéséről.

A' mi az hallásnak érzékenséget illeti, arról nem köll fokat szóllani, mivel a' nyelvet ha az okosság megzabolazza, hogy a' gonosz beszéd

beszédre ki ne fakadgyon, talám semmi nem találta, a' mi az hallásnak érzékenységét meg-vesztegethetne. Négyféle szóknak vadnak, melyeknek meg-hallására jól bé-köll zárni a' hallás érzékenységének ajtaját, hogy a' fülnek meg hallása által valakinek szívében olly mélyen bé ne hasson, hogy azt meg-mérgezhessék. Elsőben a' hit felől-való szóknak roszasága, melyeket a' nyughatatlan elméjő Emberek örömeft hallanak; de ha szívekben mélyen bé-bocsáttak, könnyen meg-fosztatnak hitőktől, mely győ-

gyökere, és minden jóknak eredeti. De a' hitetlenségnek szavai között nincsen veszedelmesebb, mint a' kik tagadgyak avagy az Istennek reánk-való gondviseletét, avagy a' léleknek halhatatlanságát. Mert az illyen szók nem csak eretnekké, hanem Isten tagadókká teszik az Embereket, és minden vétékre tágas kaput nyitnak. Másodszor, a' gonosz szóknak roszasága a' rágalmazásban foglaltatik, mely az Atyafiúi szeretetet ki vészti közülünk, és fokak nagy kívánsággal hallják, kiváltképpen a' nyughatatlan

tlan elméjő emberek: mert Sz. Dávid, ki az Istennek szíve szerént-való férfiú volt, így szól Ps. 100. v. 5. *És ő felebarátjának titkon-való rágalmozóját, azt fildőztem.* Es mint hogy a' rágalmozás a' vendégségekben nē ritkán hallatik, Szent Agoston az asztala mellet-való falon ilyen verseket irt:

*Quisquis amat dictis absentum ro-
dere vitam,*

*Hanc mensam indignam no-
verit esse sibi.*

Tavúl az asztaltúl

Hir vagy név ragótúl

Egyéknek meg-kell lenni.

Harmadszor a' gonosz szók-
nak

nak rozsaśága, a' hizelke-
désben foglaltatik; mert a'
hizelkedést-is örömeſt hal-
lyák az emberek, melly ma-
ga nagyzáſt, és kevélyſé-
get ſzerez. A' kevélyſég pe-
dig kiralynéja a' vétkeknek,
és Iſtennek ellensége. A'
negyedik gonosz ſzóknak
rozaśága a' bujaśághoz tar-
tozik, és a' ſzerelemről-va-
ló beſzédekben, és énekek-
ben foglaltatik. Es a' világi-
ak között ſemmi kedveſ-
sebb nem hallatik, midőn
annál a' ſzónál ſemmi nincs
ártalmaſſab: mert a' buja é-
nekek haſonlók a' firene-
ſek énekihez, kik gyönyör-

P

köt.

köttették az Embereket,
hogy a' tengerben vetnék,
és meg-ennék őket.

Mind ezek ellen a' vesze-
delmek ellen, üdvösséges
orvosság az, hogy 'barátsá-
gát a' jókkal tartsa, és a' rosz-
szaktól el-távozzék: mert
az isméretlen emberek, nem
könnyen kezdik a' rágal-
mazó', eretnek, hizelkedő,
és bujaságra indító beszé-
det azokkal, kiket annak e-
lőtte vagy nem lattak, vagy
barátságosan vélek nem él-
tek. Annak-okaért Salamon
akarván a' fiát tanítani, el-
sőben is azt parancsolja
néki: Prov. 1. v. 8. *Halgasd*
fiam

fiam az Atyád oktatását, és el
ne hagyad az anyád törvényét;
ha hitegetnek téged a' bűnösök, ne
engedgy nekik. Ha mongyák, Jere
velünk, leselkedgyünk a' vér-
után, vefsünk, reüssünk kelepczé-
ket az ártatlan-ellé ok nélkül: nyel-
tyük-el ötöt elevenen, mint a' po-
kol, és egészszé mint a' verében
szállott. Minden drága marhát
zabolunk, és meg-töltyük Háza-
inkat ragadományokkal. Sorfos
vess velünk, egy erszényünk le-
gyen minnyájunknak. Fiam ne
járj vélek, mert az ő lábok go-
noszra futnák, és sietnek, hogy
vért ontsanak. Ez tanácsa
bölcs Salamonnak; és kön-
nyen meg-orvósolhattya a
P 2 hallás.

hallásnak viszketeges érzé-
kenségét, hogy ne ártahat-
sának néki a' rossz beszédek,
kiváltképpen ha Urunknak
szétentiaját hozzá adgyuk,
ki Salamonnál Bölcsébb volt,
és nyilván módotta Matth.
10. § 37. *Embernek ellenségi az
ő háza népe.* Legyen elég ed-
dig a' hallás érzékenységről.

Harmadik érzékenység a'
szaglás, mellyről nincs mit
mondanánk: mert ez az ér-
zékenység az illatok körül
forog, mellyek bé nem hat-
nak az lélekre, hogy annak
ártahassanak. A' drága illatok
kevés emberekhez tartoz-
nak, a' közönségessek pe-
dig,

dig, úgy mint a' virágok-
nak, rósáknak, és liliomok-
nak illattya nem árthatnak.

A' negyedik érzékenység-
re jövünk, melly költség-
érzékenységnek mondatik. A'
vétkes, mellyek ezen a' ka-
pun jönnek-be, hogy a' lélek-
nek ártsanak, közönséges-
sen né több kettőnél; a' tob-
zodas, és a' részegség: de e-
zekből többek származnak.
A' tobzódásról, és részegség-
ről int bennünket üdvözi-
tünk. Luc. 21. § 34. *őrizked-
gyetek pedig hogy valami-képpen
meg-ne nehezedgyenek a' ti szíve-
itek a' tobzódással, és részegséggel.*
Sz. Pál-is, a' Romajakhoz irt

levelébē. cap. 13. v. 13. azt
mōdgya: Ne járjunk tobzódá-
sokbā, és részegségekbe. Ez a két
vétek pedig a Sz. írásban
a' halálos vétkek közé
számláltatik, a' mint ugyan
azon Szent Pál írja. Gal. 5.
v. 19. Nyilván valók a' testnek
cselekedeti, mellyek ezek: Paráz-
naság, tisztátalanság, szemte-
lenség, bujaság, bálványozás, bü-
völések, ellenkezések, öfve-ve-
szések, irigységek, haragok, ver-
engések, viszszavonyások, párt-
sütések, irigkedések, gyilkosá-
gok, részegségek, tobzódások, és
ezekhez hasonlók, mellyekről
mondom néktek, a' mint az e-
lőtti-is mondtam, hogy a' kik
affé-

afféléket cselekesznek, az Isten
országát nem bírják. Ezeknek
a' vétkeknek, nem csak ez
büntetése, hanem annak fe-
lette a' tobzódás, és részeg-
ség meg-nehezíti az Em-
bernek szívét, hogy a' lólki
dolgoknak gődolkodására,
és meg-szerzésére fel ne kel-
hessen. Mellyet édes üdvö-
zitőnk tanított: Luc. 21. és
Szent Basilius Orat. de Jeju-
nio, két jeles hasonlatos-
sággal meg-magyarázza. Az
első a' napról, és páráról.
Mert a' mint a' vastag pára,
mellyet a' nedves helyről a'
nap föl vony, az eget foly-
hővel be-borította, és a' nap-
nak

nak sugárát meg-gátollya,
 hogy nekünk ne fényesked-
 hessék : hasonlóképpen a'
 tobzódásból, és részegség-
 ből mi bennünk neminé-
 mő füstök, és mint egy va-
 lami párák támadnak, mel-
 lyek az okosságnak eget
 meg-homalyosították, és az
 Isteni világosságnak fényef-
 ségét bé-födőzik. A' máso-
 dik hasonlatosságot vegyük
 a' füstől, és a' méhekről:
 mert a' mint a' méheket, kik
 a' mézet gyűytik a' kaptár-
 ból a' füst ki űzi : hasonlo-
 képpen az Istennek bölcses-
 sége, melly mint valami mé-
 hecske mi bennünk a' jószá-
 gos

gos cselekedetnek, az Isten
 malasztjának, és a' Men-
 nyei vigasztalásoknak mé-
 zét szokta nemzeni, semmi
 ki nem űzi, mint a' tobzó-
 dásnak, és részegségnek fű-
 fti. Ehez járul, hogy a' tob-
 zódás, és részegség fokot
 árt a' jó egészségnek. Anti-
 phanes orvos Doctor, írja (a'
 mint Clemēs Alexādrin^o l. 2.
 Pædag. elő hozza) hogy csak
 nem minden nyavalyának
 ez az oka: az étkeknek kü-
 lömsége, és soksága: el-
 lenben pedig Szent Basilius
 conc. 1. de jejunió: az jó e-
 gétség Annyának, a' meg-
 tartoztatást mondgya; és az

orvos Doctok közönségén a' nyavalyából-való meggyógyulásra semmit inkább nem jóvalnak, mint a' koplálást, és az hústól, és bortól-való meg-tartoztatást. Add hozzá ezekhez, hogy tobzódás, és részegség, nem csak a' testnek, és a' lölki egészségnak ártalmas; hanem egyéb tagokbā-is fölötte igē káros. Végezetre sok gazdagokat szegényekké, és sok urakat szolgálká tőtt a' tobzódás, és részegség. Mert a' kik mértékletes étellel, és itallal meg nem elégednek, minden javaikat testi gyönyörűségekre könnyen elvesz-

vesztegetik, úgy hogy szűkölködő attyok fiaira semmi ne maradjon. Es Sz. Pál Apostolnak ama mondása be-tellyesedik: *Némelly éhezik ugyan, némelly pedig részeg.* 1. Cor. 11. v. 21.

De hogy ezeket el-hagyjuk, jőjünk az orvoságo-kra. A' tobzódás, és részegség ellen orvosságg lehet a' mindē Szenteknek példája. Nem szóllok a' Szent Reme-tekről, és Barátokról, kikről azt írja Sz. Hieronymus in Epist. ad Eustoh. de custod. Virgin. kik ha valami főzeléket öttek, bujaságnak tartottak. Nem szóllok Sz.

Ambrusról, ki (a' mint Paulinus életében írja) minden nap böjtölt. a' jeles napokő, és Vasárnapokon kívül. Nē szóllok Sz. Agostonról, ki (a' mint Possidius életében írja) az ő asztala böjti éléségből állott, mikor vendégi, vagy beteg nem vóltak. Nē szóllok egyéb Szentekről. Ha valaki figyelmetessen meg-gondollya, mit cselekedet maga a' mindeneknek Ura, és Atya, mikor magára vállalta, hogy a' pusztábā az éhező fokaşagot meg-elégitene, ketség nélkül ő tőle a' józanságnak mesterségét csudalatos képpen meg-

meg-tanúllya. Mert negyven esztendeig az Ur Isten, egyedül hatalmas, bölcs és egyedül jó, a' ki tudta, és akarta az ő kedves népének jól gongyát viselni, az égből mannát adott nekik, és vizet hozott-ki az kősziklából. A' manna pedig nem különböz vala a' lisztből, és mézből sütött pogácsától, a' mint Exod. 16 mondgya az Sz Írás Látodé az Istennek bölcsességét, melly józanon táplálta az ő népet: a' pogácsa-vólt étele, és a' viz itala; és mind az által minnjájan egészségessek vóltak,

tak, míg a' hús-féle eledelt meg nem kívánták.

Az Atya Istennek példájára, a' Krisztus Jesus-is, kiből a' bölcsességnek, és tudománynak minden kincsei el-rejtve valának, Colos. 2. v. 3. midőn ebédet és vacsorát sok ezer halgatóinak akar vala készíteni, őtt kenyeret, és hét halat adtanítványinak, hogy eleikbe teñének, és vizet. Nem csak akkor adot Christus Urunk az ő halgatóinak illy józan vendégséget, míg e' hallandó életben vól; hanem a' támadása után-is midőn minden hatalom adatott volna néki meny-

ki menyben, és az földön. Matth. 28. v. 18. ebédet adott tanítványinak a' tenger partján kenyeret, és halat, és azt sem sokat; a' bor felől, vagy más ital felől, csak nemis emlekezet. Oh melly távul vadnak az Istennek tanácsai az emberek tanácsaitól? a' Menynek, és földnek királya az eggyűgyűségben örül, a' józanságban gyönyörködik, a' léleknek meg-gazdagítása, bé-töltése, és meg-vigasztalása felől szorgalmatoskodik; de az emberek inkább akarják az ő kívánságokat, és az öröögöt ellenségeket hallani, mint

mint az Istent : hanem ha Sz Pál Apostollal a' test szerént élő embereknek Istene-
ket a' hasokat mondgyuk.

Hátra vagyon az illeté-
nek érzékenysége, melly min-
deneknél leg-temerdekeb,
és eleveneb. Ez által az ér-
zékenység-által, a' léleknek
meg-förtöztetésére, és az
embereknek meg-vesztege-
tésekre be-hatnak a' testi
cselekedetek, mellyeket Sz.
Pál Apostol elől számlál.
Galat. 5. 19. *Nylván-valók*
a' testnek cselekedeti; mellyek
ezek: *Paráznaság, tisztátalan-
ság, szemtelenség.* Annakoká-
ért Sz. Pál minden fele bu-
jasa-

jaságot három szóban meg-
foglalt. Nemis szűkség ezek-
nek magyarázattyát hosz-
szabra terjesztteni: mellyeket
job nem tudni, és híreket
s'-neveket sem hallani, a'
mint ugyan azon Szent Pál
Apostol mondgya Eph. 5.
13. *Paráznaság, és minden tisz-
tátalanság, csak neis neveztes-
sék ti közöttetek, a' mint Sze-
tekhez illik.*

Mind ezek ellen a' vét-
kek ellen pedig, nekē job
orvofságok eszenben nem
jutnak, hanem a' minémű
orvofságokkal szoktak él-
ni az orvos Doctorok a' te-
sti nyavalyák ellen: mert
azok

azok mikor valaki betegeskedni kezd, meg tiltyák elsőben is néki a' hús ételt, és a' bor italt: ugyan azon orvossággal köll élni annak, a' kiben a' bujaság uralkodik, hogy a' fok ételtől, és ital-tól magát meg-tartoztassa. Ezt az orvosságot rendelte Sz. Pál Apostol Timoth. 1. 5. v. 23. *Kevés borral ély györodért, és gyakor betegségedért;* az az: borral ély a' gyomrodnak erőtlenségéért, de keveset az bujaságnak el távolztatásáért, mert a' borbán bujaság vagyon. Azután a' Doctorok keferű italokat, ereknek vágását, és

termé-

természetekkel ellékező orvosságokat rendelnek. Azt szokták vala a' Sz.életű emberek Szent Pál Apostollal mondani: *Verem a' testemet, és szolgálat alá vetem: hogy ne talám midőn egyebeknek prédikáltam, én magam meg ne vettessem.* 1. Cor. 9. v. 27. Azért a' régi Remeték, és szerzetesek, testek kívánságával, és gyönyörűségével ellékező állapotot választottak, bőjtölésekkel, vigyázásokkal, ostromozásokkal, Cilicium viseléssel fanyargatták magukat, né hogy testeket gyűlölnék, hanem hogy a' testnek, és bujaságnak késértet

tetit meg-ölnék. Szent Hilarion a' mint Szent Hieronymus bizonyította, in vita; midőn őtet a' bujaságról való gondolat késértette: En úgy mond (szolván a' maga testéhez) *szamár, meg-efelekeszem, hogy ne rugodozzál, éhséggel, és szomjúsággal, hűségben, és hidegben úgy meg-fárasztalak, hogy inkább gondolkodjál az ételről, mint a' bujaságról.* Ezek fölött az orvos Doctorok a' mértékletes testi gyakorlást, úgy mint a' sétálást, tisztességes játékot, és más foglalatosságot az egészségnek meg-tartására jóvalyak. Ezis igen hasznos az

Lélek.

Léleknek, ha üdvösségének meg-nyeréséért minden napra egy óráig - való el-mélkedést rendel magának a' Christus kinszenvedéséről, avagy embernek négy végső dolgairól; hogy ha pedig az elmélkedés kívánsága fzerént nem szolgálna, a' Sz. Írásnak, vagy más ahétatos könyvecskének olvasására bizonyos üdőt rendellyen magának.

Végezetre, a' testi kísértetnek, és a' tisztaság ellen való vétkeknek bizonyos orvossága az, hogy elfúson az hívokodástól: mert senki nincs a' rút gondolatok

tok

tok veszedelméhez közelebb, mint a' kinek semmi dolga nincs, és az üdőt házában tölti, vagy az ablakból az úrzan sétalókat, és jaczadozókat nézi: ellenbē pedig senki nincs a' tisztátalan gondolatoktól tisztáb, mint azok, kik a' kezi munkának föl tartásában foglalatoskodnak mesterségekné gyakorlásában munkálkodván. Ezért választot magának a' mi édes Mesterünk a' Christus szegény születeket, hogy magok munkájával keressék kényereket, és önnön maga-is minék elötte a' prædikálláshoz kezdet

det-vólna, Josephet azért választotta Atyának, hogy őtet munkálkodásábā megfegétené: mért azt mondgyák vala ő felőle: *Nem ezé az Atya fia? nem Mariának módatiké az Anya?* Azért akarám ezt elől hozni, hogy a' mester emberek, és a' parasztok ne szégyenlyék az ő állapottyokat, midőn azt az állapotot magának választotta az örökén - való bölcsesség, és az ő édes Anyának, és Szentséges Elte-tőjének Josephnek: nem hogy ez az orvosság nekik szükséges lett vólna, hanē

hogy

hogy nekünk az henyélésnek, és következendőkép-
pen sok vétkeknek el-tá-
voztatására példát ad-
nának.

Vége az Első könyvnek.

A' NAGY

A' NAGY MESTER- SEGNEK

*Avagy a' jó életnek a' mikor az em-
ber életének vége felé közelget*

MASODIK KÖNYVE.

A' JO ELETRŰL VALÓ
MESTERSEGNEK

ELSŐ REGULAJA.

Az balálról-való elmélkedés.

Z jó életről-való
mesterséget min-
gyárt írásomnak
kezdetin két rész-
re osztottam. Az elsőben
azokról az Regulákról szól-
lottam, melyek arra az idő-
re szól-

re szolgálnak, mikor embernek élete még hoszszúnak láttatik lenni. A' másodikban, mellyről most akarok szólni, mint-ha már jelen volna, avagy nem sokára el-fogyna élte. Akkormondatik pedig emberi életünknek a' vége jelen lenni, vagy az aytó mellett állani, mikor az vénség jelen vagyó, a' mint Sz. Pál mondgya: *A' mi meg-avúl, és meg-vénhedik, közel vagyon az el-veszéhez.* Heb. 8. v. 13. avagy az orvos Doctörök ítéleti szerént, a' ki veszedelmes nyavalyában esik, akár vén legyen, akár iffiu, s-akár gyer-

gyermek legyen, azt láttatik illetni a' fellyúl-való elmélkedésnek regulája. Mert akár melly fegyelmetessen, és szorgalmatosán gondolkodgyék életének virágjában valaki haláláról azon meg-nem indul, gondolván, hogy még ő tőle megszerve vagyon, és nem olly rettenetes, a' mint sokak itilik. De mikor közelről megmutattya magát, és csak né kezünkkel tapaszta-lyuk, akkor meg-rettent, és elmélkedése hasznos minden mesterségét könnyebben megtanullya az ollyan ember, a' ki magát abban gyakorol-
Q2 lya,

lyuk; mint a' ki fűleivel hal-
lyuk, és a' kik ha nem többször,
bár csak kétszer holtanak-is-
meg, mint Szent Christina
Szűz, és amaz Angliai Drit-
helmus, kiről emlékezik
Bellarminus abban az köny-
veczkében, mellyet galamb
kefergésének nevez. Es
az a' Remete, kinek histo-
riáját Joannes Climacus ír-
ja, kiről én-is aláb emléke-
zetet fogok tenni, melly
bátran ment az halálra. Mi,
kiknek nem engedtetik,
hogy többször meg-hallyuk,
más utat nem találunk, ha-
nem hogy jól meg-gondol-
lyuk,

lyuk, és fontollyuk halá-
lunkor mi történik velünk.

Előbben pedig azt kell
meg-gondolnunk, hogy ha-
lálunk oráján el-valik a' lé-
lek a' testől; de sem a' lélek
meg-nem hal, sem a' test a'
fel támadás reménsége nél-
kül porrá nem lészen. Mert
ha úgy történék, a' mint
az Istent tagadók véleked-
nek, igazán láttattak-vólna
mondani, a' kik az halált
meg-utálták, és mondot-
ták: *együnk, és igyunk, mert
holnap meg-halunk.* Ez a' pél-
da beszéd igen régi a' mint
Isaiás könyvének cap. 22.
v. 13. olvassuk, és Sz. Pál

1. cor. 13. emlékezik. *Van-
nak ugyan most-is közöttünk, a'
kik nyelvekkel vallyák az Istent,
cselekedetekkel pedig tagadgyák:*
abból-is ki-tetzik, hogy né-
mellyek, utolsó vénségek-
ben sem gondolkodnak ha-
lálokról, mint ha soha meg-
nem halnának, avagy te-
stekkel egygyűt a' lelkek-is
meg-halna. De akár-mint
bolódoskodgyanak ezek, az
testnek a' lélektől-való el-
válása, mint a' vő-legény-
nek mátkájától-való el-vá-
lása, nem örökös, hanem
csak ideig-való: mert a' lé-
lek halhatatlan, és az test az
utól-

utolsó napon minden két-
ségnélkül fel-tamad.

Szükséges tehát ha ke-
resztyének vagyunk, és e-
szünkkel élünk, hogy halá-
lunknak közel-való létéről
szünetlő gondolkodgyunk;
mert a' mi életünknek sum-
mája abban foglaltatik, hogy
jól hallyunk-meg; mivel e'
világon, a' jó cselekedetről
a' vétekre nem nehéz által
mennni, és az Isten malasz-
tyával a' vétekről a' jó cse-
lekedetre: mert lehetséges,
hogy a' ki ma örököse mēy-
országának, holnap a' bűn
által ki eshetik az Isten fi-
ainak örökségéből, és az ö-

rők tűzre köteles lészén: és vízontag az Isten malasztásával az ördögnek rabságából meg-fzabadulhat, és ismét az Isten fiai közé irattathatik, és menyországának örököse lehet. De a' ki úgy hal-meg, mint Istennek ellensége, mindenkor Isten ellensége marad, és az örök tűzre köteles: a' ki pedig úgy hal-meg mint Istennek baráttya, és menyországának örököse, soha abból a' dicőségéből ki nem eshetik. Annakokáért a' mi minden bódogságunk, és bódogtalanságunk a' jó, vagy rossz haláltól függ. Kicsoda akar-

na te-

na tehát e' világból a' más világra az halál által el-költözni, hanem a' sült bolond, és a' kinek semmi okosága nem vólna, míg az jól meghalásról - való mesterséget meg-nem tanulná, és a' halált készen nem várná?

Másodszor azt kell meg-gondolnunk, hogy a' halál nóha bizonyos a' mint Sz. Dávid Pf. 88. v. 49. mond-gya: *kicsoda az ember, a' ki él, és halált nem lát?* és Sz. Pál Hebr. 9. v. 27. *el-vagyon végezve, hogy az emberek egyszer meghalynak, azután pedig az ítél.* Mindazonáltal semmi nincs bizontalanabb, mint

Q 5 annak

annak a' napja, vagy orája : a'
mint Matth. 25. v. 13. Űd-
vózitónk parancsollya: *Vi-
gyázzatok azért, mert nem tud-
játok a' napot, sem az órát.* So-
kan ragattatnak-el gyermek-
ségekben, mások venségek-
ben, némelyek iffiuságok-
ban, vagy életeknek közép
idejében. De (a' mi nyomo-
rúltabb) fokban hértelen ha-
lállal halnak-meg, hogy ide-
jek ne legyen az Istent se-
gétségül hini, és az ő irgal-
masságában magokat aján-
lani. Ezt pedig az Isten gőd-
viselesének bölcsesége nem
más okért cselekedzi, hanem
hogy az el - választottak,
csak

csak egy szem pillantásig se
merjenek halálos bűnben
mulatni. A' ki azért ezt ol-
vasod, ha ne talámtán lel-
ked ismérleti halálos véték-
ről furdal; a' hólnapi napot
ne merjed várni, sőt e' mai
napnak, vagy órának végét
se, hanem alázatos, és töre-
delmes szívvel Isten előtt le-
borúlván, bűneidnek bocsá-
nattyáért esedezzél.

Harmadszor, nem keve-
sebb haszna vagyon ennek
a' gondolatnak, ha reggel,
minek előtte más dologaid-
hoz kezdgy, vagy este mi-
nek előtte ágyadban le - fe-
küdgyél, lelked ismertetét

szorgalmatosá meg-vi-
s-
lyad, ha azon a' napon, a-
vagy éjel bántottad-é meg
valami vétékkel Istenedet,
jelelül halálos bűnnel, hogy
ha az halál elérkeznék ké-
születlen ne találta-
sál: ha
semmit nē talál-
sz, adgy há-
lát az Istennek minden jó
téteményiért; ha pedig va-
lamit talál-
sz, a' mivel őtöt
meg-bántottad, foházkod-
gyál Istenedhez, és első al-
kalmatosá-
sággal gyond-
meg
lelki Atyádnak, és a' poeni-
tentiát hiven be-tölcsöd. Ez
a' lelked ism-
éretének kétszer
való vizsgálása felette igen
hasz-

használ, hogy az halál ké-
születlen ne talál-
lyon.

Negyed-
szer, az a' gon-
dolat sem haszontalanab a'
töb-
binél, mellyről emléke-
zik bölcs Eccl. cap. 7. v. 40.
*Minden cselekedet-
idben meg-em-
lékezzél utolsó dólga-
idról, és ö-
rökké nem vétkezel.* Mert mi-
képpen vétkezhetik akár
minémű cselekedetiben az,
a' ki minden dól-
gait az I-
stennek itileti előtt cseleke-
ízi, mint ítélet napján. Ide
tartozik amaz embernek
csudálatos h-
stóriája, a' ki
Chorebben lakván, kétszer
hólt-meg, mellyről emléke-
zik Climacus in sua scala

gradu 6. Ez, mikor sokáig rőst életet viselt - volna, és lelkére semmi gondgya nem lett - volna, azonban betegségéből halálra - vált, és meghalt, és egy óra mulván ímét meg - elevenedvén, aző kért minnyájunkat, hogy ő tőle el - távoznánk, és cze-lácskájának aytaját kővekkel bé - raknánk; ott maga tizenkét esztendeig egyedüllakván, senkivel nem beszélt, kenyérenél, és viznél egyebet nem kóstolt. Veszteg űlvén csak arról gondolkodot, a' mit halálakor látott vala, és keserves könyhullatásával sirattya vala.

vala. Mikor pedig másszor halálához közelgetet, és az aytó körül - való kőveket ki rőtötták, hozzá menének és alázatosan kérék, hogy mődana valami üdvőlséges tanúságot, többet nem szol - lot, hanem ezt mondotta: *Senki nincs, a' ki haláláról való - ságossan meg - emlékezzék, hogy valaha vétkezhessék.* Eddig Climacus. Gondold meg kegyes olvasó, hogy ez nem fabula, hanem igaz historia, és az irta, a' ki szemeivel látta, és füleivel hallotta.

Mellyből akár ki - is könnyen meg - értheti, melly hasznos az halálról - való elmélke -

mélkedés, és annak jelenlétét soha elmédből ki nem vetni; mert noha ez a' Barát az ő üdvösségének keresésében az előtt rótt-volt, mind azáltal azután tizenkét esztendeig vétkeit szűnetlen íratva, és mindenkor az halálról elmélkedet. Es az első halála előtt, a' melly bűnököt kicsíneknek ítelt, meg-köftőlván az halálnak keserűségét, azokat nagyoknak, és tizenkét esztendeig-való poenitentia tartásra méltóknak ítélte. Ez azért igaz magyarázatya annak az írásnak, melly azt mondgya: *Emlekezzél-*

meg

meg utolsó dolgaidról, és örökké nem vétekezel. Eccl. 7. v. 40. Es ha az utolsó dolgoknak csak egyike olly nagy hasznót hozot annak a' barátának, hogy tizenkét esztendeig-való poenitentia tartásával, az örökké-való Gehennának kinnyát meg-váltotta, és menyországnak vég-nélkül való dicsőségét meg-nyerte; mit cselekednék a' négy utolsó dolgoknak szűnetlen-való elmélkedése, ugy mint, az halálnak, itéletnek, gehennának, és az mennyei boldogságnak? Adná Isten hogy fokban találatnának a' kik *meg-í-*

meg ismérnék, és meg-pro-
bálnak ennek az haszonnak
jutalmát.

A JO ELETRŐL VALO
MESTERSEGENEK

MASODIK REGU- LA J A.

Az utolsó Itiletről.

Embernek második utól-
só dolga, az Itilet:
melly két fele, egyik ma-
gános, mellyben kinek ki-
nek lelke testétől mihelt el-
válnak, mindgyárt meg-til-
tetik: a' másik közenséges,
melly az utolsó napon lé-
fzen: mind a' kettő iszonyu,
és rettenetes az Istentele-
nek-

neknek: szerelmetes, és di-
csőséges az igazaknak. Mind
kettő felől figyelmeteffen,
és gyakran kell annak gon-
dolkodni, a' ki bóldogul a-
kar meg-halni. Magános i-
tiletű pedig, hogy kinek ki-
nek mindgyárt halála után
történnyék, abban senki né
kétkelkedhetik: mert a' Flo-
rentinumi gyűlekezethő el-
vagyon végezve, hogy va-
laki halálos vétekben meg-
hal, mindgyárt a' Gehenná-
ra alá-száll; az a' ki halálos
véteknélkül ideig-való bűn-
tetésre itiltetik, a' purgato-
riumba vitetik; a' ki pedig
keresztisége után véteknél-
kül,

kül, és minden büntetéstől mentt, igyenessen a' menyei boldogságban részesíttetik.

Hihető pedig (a' mint a' theologusok táittyák) hogy Krisztusnak az igaz Birónak szententiáját vagy az Angyalok jelentik ki, vagy azoknak a' lelkeknek elméjében az Isten önti-bé: de az igazaknak lelkeit az Angyalok vagy mennyországban vezetik, vagy purgatoriumban kísérik: az el-kárhozott lelkeket pedig az ördögök el-ragadgyák, és pokolra alá-vetik. Ez az ítélet egy szempillantásban meg-le-

meg-lehet, mert a' Biró jelen léfzen, ki Isten, és ember lévén, Istensége szerént mindenütt vagyon, ember-sége szerént mindeneket tud. Mert Sz. Péter igazán mondotta Krisztusnak Joan. 21. v. 17. *Uram te mindeneket tudsz.* Jelen léfzen a' vádoló az ördög, ki, a' *mi atyánk fiait vádolójának neveztetik.* Apoc. 12. v. 1. és hamar el-érkezik azokhoz, az kik az halállal tufakodnak, mint a' farkas, oroszlány, avagy a' kuvasz a' prädára. Jelen léfzen a' lelki-isméret a' lélek-ellen, melly mint hogy a' testül el-vált, meg-nem csalat-

lattathatik a' tudatlanságtól, vagy a' feledékenségtől; hanem tellyeséggel maga meg isméri, kedvében vagyon-e Istennek vagy gyűlölségében. Annak-okáért femmi meg-nem gátollya, hogy az itilet meg-ne légyen, és végben ne vitesék. Ezt az itiletet pedig magánosnak mondhattuk, ha ahhoz hasonlítottuk, melly az utolsó napon (: mind az emberek s-mind az Angyalok előtt :) nyilván és közönséges léfzen.

De okát-is kell rövideden adnunk, miért szükséges azokat ismét itilni, a' kik
nem

nem csak meg-itiltettek, hanem cselekedeteknek vagy büntetését már el-vőtték. Első oka az Isten részéről ez: mert találtnak olyanok, kik látták, hogy az igazak közül sokakat hamisan háborgatnak az Istentelenek; és ellenben, hogy az Istentelenek közül sokan bővelkednek e'világi el-mulandó jókkal, és gyanakodnak, hogy avagy nem látták az Isten, avagy nem gondol véle. Minek-okáért hogy mind az egész emberi Nemzet meg-tudgya, hogy az Isten bölcsen igazgattya e' világot, tettet ő Sz. felségének,

gének, hogy az utolsó napon mind az egész Angyalis feregek, s-mind az embereknek fokasága előtt, a' jóknak jutalommal, és az gonoszoknak büntetéssel meg-fizessen, hogy mindenek tudgyák, és meg vallyák: Apocal. 16. v. 5. *Igaz vagy Uram, a' ki vagy, tőkélletsek, és igazak a' te ítéletid.*

Második oka ez: hogy a' Krisztus, ki az emberek előtt, hamissan ítéltetett, és kegyetlen, és méltatlan kinokkal kinosztatott; láttasék az ő felségének székében mind az egész világ-előtt az Istenteleneket meg-itilni:

ítilni: hogy bé-tellyesedgyék az, a' mit Sz. Jób mondott: Jób 36. v. 17. *A' te ügyed úgy ítéltetett-meg, mint az Istentelené; ítéletes, és igazságot vészelsz az helyében.* Annak-okaért az Isten Fia szenvedésének gyalazattya az egész világ-előtt dicőségre változik, és akkor bé-tellyesedik Sz. Pál Apostolnak mondása: *hogy a' JESUS nevére, minden mennyeknek, földieknek, és föld-alatt-valóknak térdek meg-hajoljon.* Philip. 2. vers. 10.

Harmadik oka, hogy az igazaknak jutalmok egész legyen. Mert az igazaknak
R bérek

bérek a' tisztesség, és dicő-
ség; és mint-hogy az em-
berek-közül sokan ártatlan
életet viseltek, és igazán
éltek, mégis mint a' gonosz
tévők, és a' nyilván-való la-
trok úgy ölettek-meg; azért
a' közönséges igazság meg-
kivánnya, hogy ártatlansá-
gok, és igazán-való életek
az egész világ-előtt ki hir-
dettesék. Ezek-közé szám-
láltatnak az Istennek Szent
Mártýromi, kiket a' Pogá-
nyok, Fejedelmek, és ke-
gyetlen Királyok a' Krístuf-
ért meg-ölettek.

Negyedik oka: hogy a'
kép-mutatók meg-gyalász-
tassa-

tassanak; mert találatnak
ollyak külső-képpen, kik
szentül lattatnak meg-hal-
ni, midőn pedig belső-kép-
pen Istentelenül éltenek,
ugy mint az eretnekek, kál-
vinisták, Lutheránusok, és
új keresztyének; és régen-
ten azok, kik felől Sz. Cy-
prianus in lib. de Unitate
Eccl. *Haszintén testeket tűzzel*
égetik, és fene-vadakkal étetik,
nem az hitért, hanem az hitet-
lenségért erdemlett korona lészzen
az; sem a' szerzetes tökéletessé-
gért-való dicsőséges halál, hanem
az kétségben esésnek utolsó vesze-
delme. Szükséges tehát, hogy
az ő kép-mutatók, ha né

előb, az utolsó, és közönséges itéletkor nyilván ki-tesék.

Ötödik oka: hogy a' lélek a' testtel együtt meg-itiltetésék; mert a' magános itéletkor csak maga a' lélek itiltetik, és cselekedetinek vagy jutalmát, vagy büntetését el-vészi; de a' közönséges itéletkor az ember testtől lelkeftől jelen lészén, és mint-hogy a' lélek a' testtel együtt vétkezett, vagy jót cselekedett, úgy szükséges hogy a' fel-támadás-után a' test a' lélekkel együtt a' jó cselekedetinek jutalmát, vagy gonosz csele-

leke-

lekedetinek büntetését egy-gyütt el-vegye.

Hatodszor és utolszor ez az oka: hogy nem csak a' jónak, vagy gonosznak, melyeket életünkben cselekedtünk jutalmát, vagy büntetését el-vegyük; hanem a' melly jók, vagy gonoszak azokból származnak mind világ végezetéig, azoknak is dicfíretét, vagy büntetését nyilván el vegyűk.

De hogy ezt példákkal meg-világosítsuk, találtatnak olyan Isten-felő emberek, kik Ispítalokat, Kalasstromokat, avagy Academiákat építenek, mellyekben

R 3

avagy

avagy betegek fokban meggyógyúlnak, vagy fok iffiak tanulnak, és az ahétatoságba, és Déaki tudományban elő-mennek, és ezek az épületek fok ideig állanak; Némellyek hasznos könyveket írnak, mellyek a' bölcseségnek, ahétatoságnak, és egyéb mesterségeknek tanulására szolgálnak, hogy fele-baráttjokat segítsék; nemellyek pedig olly ártalmas könyveket írnak, mellyekkel felebaráttjoknak üdvösségéből rettenetes fok botránkozást, és kárhozatot téstnek, fok ideig holtok után - is. Mivel azért mind

mind ezek a' világ végével elvégeződnek, és minden embernek cselekedeti akár jók legyenek, s akár gonoszak, azon a' napon a' világnak igaz Birójától megítéltesse.

Ezek tehát okai, miért kell kinek-kinek, halála, és magános ítélte után, világ végén a' közönséges ítélre menni. Annakokáért röviden azt - is meg - kell magyaráznunk, ki fog ítélő Biró lenni ezen a' rettenetes ítéltnak napján, honnan, és micfoda helyre fog jőni, kiket fog meg - ítélni, és micfodas szétentit mód

reájok. A' Biró, minden ké-
telkedésnélkül a' mi Urunk
JESUS Christ' léfzen: mert
önnön maga így szól: Mat-
thæi 25. v. 3. Mikor el-jő az
ember-fia az ő felségében, és min-
nyájan az Angyalok véle, ak-
kor ül az ő felségének székében,
és eleiben gyűlnek minden nem-
zetségek, &c. Ezt bizonyít-
tyák Szent Péter, Sz. Pál,
és Szent János Apostolok.
Szent Péter Aét. 10. v. 42.
Eő az, a' ki az Istentől Birójává
rendeltetett az eleveneknek, és
hóltaknak. Sz. Pál Apost. Aét.
17. v. 31. Napot rendelt az Is-
ten, a' mellyben meg-üli e' vilá-
got igazságban, a' férfiu-által a'
ki ál-

ki által el-rendelte, fel-támasz-
tván őtet halottaiból. Sz. János
Joan 5. v. 27. így szól: Ha-
talmot adott neki, hogy itéletet
tégyen, mert ember-fia v. 22.
Az Atya nem ítél senkit, ha-
nem minden iteletett az Fi-
unak adott.

El-jő pedig az Itiletre
Meñy-országból, és az föld-
höz közel jó a' levegő-égbé,
hogy mindenek a' kik a' föld-
dön léfznek őtet meg-lát-
hassák. Halhatza ő magát
Kristust. Matth. 24. v. 30.
Akkor meg-láttjátok az ember-
Fiát az ég-fökhözben el-jöni.
Halhatza Sz. Pál Apostolt,
1. Theff. 4. v. 16. Azokkal eg-

gyűtt ragattatunk-el a' felhőkbe
 a' Krisztus elejbe a' levegő égbe.
 Es ugyan ezen dolgot meg-
 jövendőlte vőlt Joël Profé-
 ta Joël 3. 7. 2. *Egybe-gyűjtök*
minden Pogányokat, és alá-vi-
szem őket a' Jósáfat völgyében,
és ott vetekedem velek. Ezek-
 ből pedig az igékből a' Jósá-
 fat völgyében, nyilván érthet-
 tyük, hogy azon a' helyen
 léfzen az Itilet ; mert ez a'
 Sido szó Jósáfat, nem téfzen
 egyebet, hanem Isten itile-
 te: mind azért, hogy Jósá-
 fat völgye, Jérusálem mel-
 lett vagyon a' Templomnak
 nap-keleti felől, a' mint Sz.
 Hieronymus bizonyította in
 Com-

Coment. cap. 3. Joël. melly-
 nél nem lehet alkalmatos-
 sabb helyly az Itiletre. Mert
 oñan meg-látnak Jérusálem,
 a' hol Krisztus prädikállot,
 és az utolsó itiletet meg-jö-
 vendőlte. Onnét Kálvária-
 hegye-is meg-látnak, a' hol u-
 gyan azon Krisztus az embe-
 ri nemzetnek meg-váltásá-
 ért a' Keresztre felzittetett;
 és az olay-faknak hegye, a'
 honnét, meg-győzvén a' ha-
 lált, meynben fel-ment. An-
 nakokáért, az ég-felhőjben
 el-jő Krisztus arra az helyly-
 re minden Angyalival, kik
 leg-alább léfznek, a' mint Da-
 niel cap. 7. 7. 10. mondgya,

Ezerni ezereken, és tíz ezerszer-
való száz ezereken. Mert, a' mint
Sz. Dionysius, és Szent Ta-
más állattyák, az Szent An-
gyaloknak fokasága fellyül-
haladgya minden testi al-
kotmányoknak számát. U-
gyan azon helyen jelen lé-
szén a' Krisztussal a' meg-di-
csőült testben mindé Szen-
teknek fokasága, kik-felől
azt mondgya Sz. János A-
poc 7. v. 9. *Láték nagy sere-
get, melyet senki meg-nem szá-
málhat vala, minden Nemzetsé-
gekből, és népekből, és nyelvek-
ből.*

Annak-okáért ezen az I-
tiletén olly csudálatos látás
lészén,

lészén, minémű nem vólt
világ kezdetétől-fogva ed-
dig, nemis lészén. Továbbá
az Istentelenek minnyájan
kötelesek lésznek az örök
kárhozatra, kik testekben
fel-kelvén, mezeitelen, és
meg-mondhatatlan szomo-
rúsággal az széles világról
Jóafat völgyében elő állat-
nak az Angyaloktól. Ezek-
nek pedig fokasága sokkal
fellyebb haladgya az Szen-
teknek számát: mert ön-
nön maga mondgya Krisztus:
*Sokan vadnak az hívatalosok, de
kevésen a' választottak.* Matth.
22. v. 14 és Matth. 7. *Szo-
ros a' kapu, és keskeny az út, mely*

az életre viszen: és kevesen vannak a' kik azt meg-találják. Es széles az kapu, és tág az út, melly a' veszedelemre viszen, és sokan vannak, kik azon bé-mennek. Ha igaz, a' mint igaz-is, hogy a' Szenteknek sokaságát senki meg-nem számlálhattya: meñél inkább nem számlálhattya meg az el-kárhozandókat? Ezekhez számláltatnak a' gonosz lelkek-is, kik felette sokan vannak.

Ezek így lévén, minek-előtte a' Biró a' szētenttiát ki-mondgya, a' mint Daniel Profetának cap. 7. és Szent János jelenésének cap. 20.
kőn-

olvasztatik, könyvek fel-nyit-tatnak: micfoda pedig azok a' könyvek légyenek, meg-magyarázza Sz. Pál Apost.: i. Cor. 4. v. 5. Ne ítéljetelek idő-előtt, míg nem el-jő az Ur, ki meg-is világosítja a' sötétség tit-kait, és meg-nyilatkoztatja az szívek tanárait: mert olly világosságot gyúlaszt az Isten, mellyben minden gonosz embereknek lelkek-ismérete meg-látsék. Meg-láttják tehát mindēek kik az Itéletre jönnek, minden embereknek lelkek ismémentét, és abban minden cselekedeteket, beszédek, gondolattyokat, és kívánságokat. Oh melly csu-

csudálatos léfzen a' kép-
mutatóknak lelkek ismére-
tit nézni, az hazugóknak, és
álnokoknak, kik minden
szentségekre - való eskövé-
seket semminek tartották!
Ebből az egész emberi nē-
zet gonofzságának, és vét-
keinek ki-nyilatkoztatása-
ból következik a' szententi-
ának meg-előzése-előtt, a'
mit Szent János ír Apoc. 6.
✠. 15. *A' földnek királyi, és a'
Fejedelmek, és a' hadnagyk, és
a' gazdagok, és az erősek, és
mind a' szolgák, és a' szabado-
sok el-rcytik magokat a' barlan-
gokba, és a' hegyeknek kő-szik-
láiba, és mondanak a' hegyeknek,*
és a'

és a' kő-szikláknak, *essetek re-
ánk, és rejtsetek-el minket a' ki-
rályi székbē-ülönek orczája-előtt,*
és a' bárálynak haragja előtt:
*mert el-jött az ő haragjának nagy
napja, és ki állhattyá-meg?* És
ugyan ezent meg-jövendöl-
te Krístus. Luc. 23. ✠. 28.
*Jérusalem leányi, ne sírjatok én
rajtam, hanem magatokon sírja-
tok, és a' fiaitokon: mert imé el-
jönnek a' napok, a' mellyekben mōd-
gyák: Bóldogok a' magtalanok, és
a' méhek, mellyek nem szűltek,
és az emlők, mellyek nem szop-
tattak. Akkor kezdik mondani
a' hegyeknek: Essetek reánk; és
az halmoknak: Burítsatok-bé
minket. Végezetre kimond-
gya*

gya a' Biró a' szētentíát. Mat-thæi 25. v. 34. *Jőjeteke-el én Atyámnak áldottai, és mennyetek-el tölem átkozottak.* Es az igazak az őrek életbe mennek, amazok az örökkiben.

Kérlek azért kegyes olvasó, hogy meg-gondollyad, és gyakran, és figyelmetesen meg-fontollyad, hogy te-is akkor azokkal egygyütt jelen fogsz lenni. Azért most, mig-űdöd vagyó, rendeld-el mit kellesték cselekedned. Ne-is mondgyad meszsze vagyó még az Itiletnek napja, és nem szűkség űdönek előtte gyótródní, mint-ha már jelen volna az Urnak nap-

napja: mert ha szintē meszsze vagyon-is az közönséges Itiletnek napja, a' magános Itiletnek napja közel, és talám az ajtód-előtt vagyon: és a' minémű léfzen a' magános itiletben a' te szētentíád, olyan létzen a' közönségesben-is. Añak-okáért a' kinek esze vagyon, az utolsó szētentíának hallására olly készen kell lenni, mint ha ma, vagy hólnap bizonyossan meg-lenne: mert az itiletnek nincs meszszebb a' napja, mint a' halálnak: és a' vén ember halálának, és a' nehéz betegségben fekűvőnek orája igen

gen megszűze nem lehet. Ennek tehát a' dolognak véghez vitelére oly szorgalmatosan kell készülnünk, és a' mi szószóllónkhoz, kiegyűtt Biránk - is fog lenni, nagy bizodalommal folyamodnunk kel, *hogy az Atyánál szószóllónk legyen a' Kristus IESUS, és a' mi bűneinkért engesztelők.* 1. Joan. 2. 1. és a' mi szószóllónknak barátit se mulassuk-el, ugy mint a' Bóldogságos Szűz MARIA-hoz szószóllónknak Szent Annyához, az Angyalokhoz, és a' meg-dicsőült Szentekhez nagy bizodalommal folyamodgyunk, nem csak

esede-

esedezéssel, hanem ajándékokkal-is illik hozzájuk járúlnunk; mert a' Szentek né útallyák a' mi ajándékunkat, melly nem nekik használ, hanem a' Kristus szegényinek : mert a' Szentek Mennyben nem szűkölködnek a' mi javaink-nélkül.

A' JO ELETRÁL - VALO
MESTERSEGENEK

HARMADIK REGULAJA.

A' Gehennáról-való elmélkedés.

AZ halálról, és az Itélet-ről-való elmélkedések után, hasznos a' gehennának kinnyait, és a' paradicsom-

dicfomnak örömet figyelmetesen elménkkel megvizsgálunk : mert e' két utolsó dolgok közül egyiket nekünk fogja itilni ; de noha ezek egy más-között ellenkeznek-is , még - is egyik minket nyomorúttakká , és a' másik boldogokká teszzen. A' kikről nóha már fokban irtak , mind-azon-által úgy tetzett , hogy itt-is azokról rövideden valami emlékezetet tennénk , melyekről ha figyelmetesen elmélkedel , hasznossan fogsz fáradni , és mikor éleletednek végét várod , annak el-jövetelet örömmel fogadod.

An-

Annakokáért a' gehennára kárhoztatott boldogtalan lelkeknek állapotjáról , három dologról-való elmélkedést tettem czélul magamnak. A' gehennának helyét , idejét , és módgyát. Az helye , az mellység ; az ideje , az örökké-valóság ; a' büntetés , mód nélkül-való kin. A' helye , a' mint mondam , a' mellység : mert az el-kárhozott emberek bűneikkel , mellyekkel az Istent meg-bántották , a' világnak alsó részén azt érdemlették a' tömleczet , melly leg-meszszebb helyhesztetett meñyországban-
lévő

levő királynak údvarától:
Ezt a' büntetést érdemlette
az ördögnek, és az ember-
nek kevélysége: mert azt
mondgya vala az ördög Ista.
14. §. 13. *Fel-megyek az égbe, az
Isten csillagi-felibe, fel-magasz-
talom az én királyi széket,
hasonló léfzek a' felségeshez: de
azt felelték néki: Alá-vonatta-
zol pokolra, a' verem mélységére.*
Minden embereket a' ke-
vélység fiai közül ezen bün-
tetés várja.

Ebből pedig a' meg-vet-
tettek első nyomorúságá-
ból, más három-féle követ-
kezik, a' fetetség, szoron-
gatás, és szűkség. Mert
mint

mint hogy a' geheña a' föld-
nek közepiben vagyon, ho-
va a' napnak, hódnak, és
csillagoknak sugári, nem
hathatnak, ott semmi vilá-
gosság nem lehet, hanem a'
melly a' kénköves tűzből
szarmazhatik; ez pedig in-
kább öregbiti, mint kissebbi-
ti a' kinokat. Mert annál a'
világosságnál meg-látták
az ördögöket az ő ellensége-
ket: meg-látták azokat az
embereket is, kik az ő kár-
hozattyoknak okái vólta-
nak: végre meg-látták ma-
gok mezitelenségét, koldús-
ságokat, és kinokat; mind
ezeket talám kívánnák nem

S

látni:

látni: semmi jót pedig, melyből valái vigasztalást vehetnének nem fognak látni. Oh fététség, nem fététség! fététség, mely mindē jót el-rejt; nem fététség, mely mindē gonoszt ki nyilatkoztat.

Továbba, szorongatások olyak vannak a' Gehennában, hogy az el-kárhozott testek nehezen férhetnek oda: mert mint-hogy a' föld az egeknek széleségéhez - képest nem nagyobb egy punctumnál, és a' geheña mind az egész földet el-nem foghattya, hanem csak a' középet, és fokasága az el-kárhoztaknak sokkal több az üdvö-

üdvözülendők számánál, a' mint Sz. János bizonyította Apoc. 7. v. 9. *Láték nagy sereget, melyet senki meg-né számolhat vala.* Kicsoda foghattya-meg elméjével minemő szorongatás vagyon a' gehennában? mennyenek oda most a' nagy Királyok Nabuchodonozor, Dari⁹, Nagy Sándor, Julius Császár, és többek, kiket e' széles világ csak alég foghatott-meg, és terjeszszék ki, ha lehet, a' geheñaak szorosságát, hogy egy keveysé alkalmatossabban fekügyenek, és kinokban meg-pihennyenek. Oh hivságoknak hivsága! csak

nem minden emberek azon igyekeznek, hogy minden mezejeknek határit minden birodalmokat, országokat ki-terjeszszék, hogy egy kevés ideig jószágoknak foka-ságában dicsekedhessenek, és elméjekben csak nem-is tűnik, minémő szorongatások várják őket, a' hol nem egy kevés ideig, hanem végnélkül vagy akarják, vagy nem, kényszerítettnek lakni.

Mit mondgyak már az elvesztett embereknek szűkségéről: minden jó dolgok-nélkül szűkölködnek, hanem csak a' kinoknak bővségével

vel gazdagok, minnyájan a' kik pokolban laknak. Meg-emlekeznek ugyan a' gazdagok, mennyi gyönyörűségben voltak míg e' világon éltek, akár ételben s' italban, akár drága ruházattyokban, akár vadászfokokban, s' madarászfokokban, akár virágos, vagy szőlős kertek-bé, s' akár külömb-külobb-féle mulatásokbā. De mind ezeknek emlékezeti fájdalmokat nevelik, mikor a' gehennában látták magokat mezitelen, és minden javaiktól meg-fosztatva: akkor kezdik azt kiáltani: *Mit használt nekünk a' kevélység a-
S 3 vagy*

avagy a' gazdagságok al - való
kerkedékenség mit hozot nekünk?
el-múltak mind azok, mint az
árnyék. Sap. 5. vers. 8.

Jer lépünk a' második ré-
szére: meddig fog tartani a'
gehennának számkivetése?
adná Isten, bár tovább ne tar-
tana, a' mint tartott a' jelen-
való életnek fellyérsege: de
ezek-között semmi hason-
latosság nem lesz; mert
az üdö - helyett nem üdö,
hanem örökké-valóság kö-
vetkezik. Annakokáért ad-
dig tart az Istenteleneknek
lakások a' gehennának gyö-
treimi - között, a' meddig
tart

tart az Istennek örökkén-
valósága, mellynek a' mint
kezdeté nincs, úgy vége
sem lesz. Addig kínoztat-
nak az el-kárhoztak, a' med-
dig vigadnak a' Szentek. Vé-
gezetre, a' meg-vetettek ad-
dig maradnak a' halálban,
meddig él az Isten: és ha az
Isten meg-nem szűnik a' mi-
ben van, meg-nem szűnnek
a' kinokban az el-kárhoztak.
Oh halált - hozó élet! oh
meg - halhatatlan halál! ha
élet vagy, miképpen ölhetz-
meg? ha halál vagy mikép-
pen élsz? Annakokáért sem
halálnak sem életnek nem
mondatható; mert mind a'

kettőben találtatik valami jó, az életben nyugalom, az halálban vég; néked pedig sem nyugalom, sem véged nincs: tehát minek mondunk tégedet, hanem ha annak a' rosznak, a' melly a' halálban, és életben találtatik? bizonyára nagy dolog volna, ha csak közép szerént meg érthetnénk-is, mi csoda a' kinok-között-való örökké-valóság. Mert csak ez az egy gondolat, mint valami zábola, az embereknek bujaságát, és minden kívánságát meg-zabolazza, és ugy meg-mértékli, hogy nem csak keresztyéneknek, hanem

hanem szentséggel tündöklő szerzeteseknek, vagy Remeteknek láttassanak.

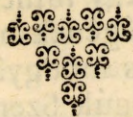
Az három fel-tótt dologközül hátra vagy a' gehenna szenvedésének módgya, mellyet módnélkülivá-lónak mondottunk. Mert a' gehennának kinnya, nem egyedül-való kin, hanem minden őszve-szedett kinoknak rakása: mert a' gehennában kinlódnak embernek mind belső s' mind külső érzékenségi, és nem egy más-után, hanem mindenféle kinok őszve-gyűlvén, reá rohannak. Itt a' földön, a' mint a' menyeknek közön-

zönséges bölcdogságát, úgy a' pokolbélieknek közönséges kinnyát senki meg nem tapasztalhattya: mert a' kinek szemei fájnak, nem köverkezik, hogy együtt a' fogai is fájjanak, és vízfőtag a' több érzékenységek is. De pokolban minden kinkat, minden tagjaidban egyszer-s' mind kell szenvedned; mert a' gehennának tüze egész testedet mindenestől beborította, és rettentessen győtri, és soha meg nem emészti. *Mennyetek-el tölem átkozottak*, úgy mond az ítélő Bíró, az örök tűzre. Matt. 25. v. 41. Es Isaiás Proféta cap. 66.

cap. 66. v. 24. *Az ő férgek meg-nem hal, és az ő tűzök meg-nem óltatik.* Melly igékre Urunk szent Márk Evangelistának cap. 9. v. 43. háromszor emlékeztet: hogy a' miszivünkben mélyen behatna, hogy a' gehennának tüze örökkén fogja kinezni a' Pokolbélieket. A' kik láttak valakit igaz törvényben tűzre itiltetni, annak megégetését nehezen nézhették, nóha nem sokáig tartott. Hogy ha az olyan embernek a' tűzben-való égését egész nap kellenék embernek nézni, bár nagy vétkejért, ki volna a' ki meg-

álhatná. Szóllyon magához már akárki. Ha nem szentvedhetem az élő embernek meg-égetését, melly engemet nem illet, hogy szentvedhessem magam testének egy óráig, egy napig, egy hólnapig, vagy egész esztendeig-való égését? és ha ez igen rettenetesnek látszik nékem, hogy arról nem-is gondolkodhatom, micfoda bolondság az, hogy én magamat olly veszedelemre vessen, hogy örökkén égjek? Hogy ha ezeket nem hiszük, hol vagyon a' mi hitünk? ha hiszük, hol vagyon az itélet? hol vagyon

gyon az okofság? ha eszünkkel élünk, ha a' Szent írásnak hiszünk, miképpen lehetséges, hogy illy nagy veszedelem fel-ne-ferkencsen. Valaki azért akar üdvözülni, mennyen-bé szívében, és mindeneket figyelmetlenül meg-gondolván, úgy viseltye magát, hogy a' halál őtet készen találja, és a' gehennának tűzétől megszíze esék, és az Urnak örömében nagy jutalommal bébocsáttassék.

A' JO ELETRÔL-VALO
MESTERSEGNÉK

NEGYEDIK RE- GULAJA.

A' Szenteknek dicsősége.

Következik a' Szentek-
nek dicsősége, az em-
bernek négy utolsó dölgai
között. Ebben a' negyedik
utolsó dologban-is azt a' há-
rom kérdést magyarázom-
meg rövideden, mellyet a'
fellyebb-való részben a' ge-
hennának kinnyairól mon-
dottam. Ugy mint a' Szen-
tek dicsőségének helyéről,
idejéről, és módgyáról. A'
meg-bóldogult Szenteknek
helye

helye, a' mennyei paradicsó;
az ideje, az örökkén-valóság,
mellynek vége nincs; mód-
gya, a' bóldogság; melly min-
den módot fellyül-halad.

Kezdgyük-el az elsőről.
A' mennyei Paradicsomnak
helye leg-fellyebb vagyon,
minden hegyek-felett, min-
den csillagok felett; mert a'
Szent írásban azért monda-
tik *Menny-ország*nak, *Isten há-
zá*nak, *nagy Király várasának*,
élő Isten várasának, *mennyei lé-
rúsalemnnek*. Erről a' leg fel-
lyebb helyen-való várafról
tehetünk olly itilletet, hogy
a'nak több privilegiomi van-
nak, mint az egész Világon
való

való helyeknek : Mert elsőbben valami e' kerék világban leg-magassabb helyen vagyon, annál nagyobb és tágasabb : mert e' világnak formája kerekdednek látszik, a' középi a' föld, és az égnek felső kerületi csak nem vég-hetetlen.

Annakokáért a' mint a' Szentek városának helye leg-magassabb, úgy tágasága-is leg-bővebb, a' mint ellenbe az el-kárhoztak helye leg-alább vagyon, úgy leg-fzorosabbis. Az után, a' melly hely leg-felsőbb, leg-tisztább-is az : Mert bizonyos az, hogy a' víz tisztább a' földnél,

nél, a' levegő-ég a' viznél, az égnél a' tűz, a' menyorszag a' tűznél. Végre a' leg-felyeb-való hely leg-bátorságosabb, *Ugy hogy oda semmi veszedelem nem járúlhat, és ostor nem közelgethet az ő helyéhez* Pfal. 90. v. 10. Elsőbben azért a' Szenteknek lakó helye tágas léfzen, hogy a' meg-bóldogúltak, egy helyről másokra szabadon meheffenek, nem-is félő hogy meg-fáradgyanak, mert a' gyorsaságnak ajándékával egy szempillantásban el-juthatnak. Minémő gyönyörűség léfzen az ; most nap keletről nap nyugotra sétálni,

tálni, most délről északra menni, most mind az egész világot, egy szempillantásban meg-kerülni, midőn pokolban az el-kárhoztak kezek, és lábok meg-kötözve örökkén örökké egy helyen kinlódnak? De még nagyobb boldogságok lészen, mikor azzal a' levegő éggel fognak élni Mennysországban, mellyet semmi fétéség, semmi homály, semmi szélvész, és semmi peftis meg-nem vesztegethet: minden az el-kárhoztak az ördögökkel a' kinok között kényszerítettnek heverni.

Mit mondgyak már a'
leg-

leg magosabb helyen épített várastról, melly minden árúltatástól, és veszedelemtől bátorságos? *Disfird Jerúsálem az Urat: úgy mond Sz. David Psal. 47. v. 1. Disfird Sion a' te istenedet, mert meg-erősítette a' te kapuid zárjait.* Ez pedig a' kapuknak meg-erősítése, nem azt tész, a' mit azok az igék jelētenek; mert Szent János Apoc. 21. v. 25. Es annak kapui nappal benem tētetnek; mert nem lēzen ott étszaka. Annakokáért meg erősítette az Isten a' mennyei Jerúsálem kapúinak zárjait, hogy semmi ellenség meg-nem veheti ma-

ti magassága miatt. Hogy pedig Szent Mihály Archangyal az Sárkánnyal harczot állot mennybē, nem onnan történt, hogy mint ha a' Sárkány a' föld-alól fel-mēt volna; hanem, hogy mennyben teremtetvén, minek előtte az Isten malasztyában meg-erősítettett volna, alkotójától el-pártolt, és hozzá hasonló akart lenni. De mint-hogy a' mennyei Jerusalemben békeségben fündaltott, ellensége a' békeségnek ott meg nem maradhatott: hanem, a' mint Sz. Lukács mondgya Luc. 10. v. 18. *Látám a' Sátánt, mint a' villámást*

az g-

az égből le-esni: és az után soha oda nem léphetett; és nem engedtetett, hogy valaki abban a' mennyei Jerúsálemben lakhatnék, valaki örökös békeségben né fündaltatott, és allandó-képpen meg-nem erősítettett. Eddig a' meg-bóldogúlt Szentek várasának helyéről.

Szóllyunk már annak idejéről A' mennyei Jerúsálemben-való lakásnak ideje az ördögnek onnan alá-vetése után vég-nélkül-való üdö, azaz, a' napok, és évek elfolyásának örökkén-tartó ideje: mert a' mint Sz. János Apoc. 10. v. 6. írja: *meg-*
eskü-

esküvők az *Angyal az örök-én*
örökké-élőre, hogy údó többé nem
léfzen. Es az Ur az utolsó
 napon azt fogja mondani:
Ezek, azaz: az istentelenek az
örök kímámennek, az igazak pe-
dig az örök életbe. Csak ez a'
 külömbiség léfzen között-
 tők, hogy a' hamissak akarat-
 tyok ellen szenvedik az ö-
 rökkén-valóságot; és kere-
 fik az halált, s' meg-nem ta-
 lállyák: az igazak pedig sem-
 mit örömeitbben nem hal-
 lanak, mint a' meg-bóldogúlt
 örökké-valóságot, azaz: a'
 halál felelme nélkül való é-
 letet, és az el-eshetésnélkül-
 való állandóságot.

Kö-

Következik az a' mód,
 mellyet a' fel-támadás-után
 a' Szentek Paradicsombā tar-
 tanak. Ezt az egyet igaz-
 nak itélhetem, hogy a' men-
 nyei Paradicsomban sokkal
 nagyobb jokat fognak birni
 minden fogyatkozások-nél-
 kül, mint e' világon birtak
 fogyatkozásokkal. Ezek a'
 Jók számláltatnak a' világi
 jók között: a' tisztesség, a'
 hatalom, a' gazdagság, és a'
 gyönyörűség. A' meg-ból-
 dogúlt embereknek tisztes-
 ségek, maid hihetetlen vól-
 na, ha az nem bizonyítaná,
 a' ki nem hazudhat. Halhat-
 sza Kristus Urunkot, a' ki
 az i-

az igazság, mit mond Apoc.

3. §. 21. a' ki győzedelmes lesz, együtt ültetem velem az én királyi székemben, a' mint én-is győzedelmet vöttem, és az én Atyámnál az ő királyi székében ülttem. Eheza' tisztetséghez ki adhat kérlek többet? Az Isten fiának királyi széke bizonyára mennyországban leg-fellyeb való, és a' ki abban ül, azt mondhattuk felőle, hogy ki-mondhatatlan bűcsültre emeltetett. Micsoda öröm és dicsőreténekeltetik Isten-előtt mennyországban, és az ő Angyali előtt, mikor valamely ember valaha gyarló, és hallandó az

dó az Isten kezeivel az ő fiának királyi székébe ültetetik, ki a' föld királyinak fejedelme, és a' királyok királya, és az Uralkodók Ura? kicsoda adhat ehez a' bűcsülethez többet?

Hatalma pedig a' meg-bóldogúlt embernek, olly nagy lesz, mellyről csak nem-is vélekedhetnénk, midőn Kristus a' hiv szolgának azt igézte: *Bizony mondom néktek, hogy minden javaira rendelőtet.* Matth. Vigesimoquaro, vers. 47. melly igék annyit téstnek, a' hiv szolgának mennyben hatalma lesz minden teremtetett állatokon.

Es mennyi hatalma vagyon Istennek a' teremtetett állatokon? tellyeséggel nagy, és meg-foghatatlan. Annakokáért a' Szentek minnyájan az egész világnak királyi léfznek, és mondatnak, nem csak kevés esztendőig, hanem mind örökkén örökké. Es ez léfzen a' szententia, mellyet az igaz Biró az utolsó napon az igazaknak fogmondani: *Jöjjetek-el én Atyámnak áldottai, birjátok a' világ kezdetétől fogva néktek készített országot.* Matth. 25. vers. 34.

A' meg-bóldogúltaknak gazdagságaról csak az is elég-

légségefnek kelleñék lenni, hogy bővséges és állandó léfzen az, a' mint Szent David Psal. 111. 3. mondgya: *Dicsőség, és gazdagság az ő házában.* Es Sz. Pál Apostol 1. Cor. 15. 28. *Az Isten mindenekben minden léfzen.* Melly igéket így magyaráz Theophilactus, és Sz. Anselmus, hogy ez légyen értelme az *Isten mindenekben minden léfzen.* mert most nekünk egy-féle alkotmány ételünk, más-féle italunk, ruházatunk, tiszteletünk, hatalmunk, gyönyörűségünk; de a' fel-támadás-után, mennyországban az Isten a' meg-bóldogul-

gúltaknak étele, itala, ruházattya, háza, gazdagsága, gyönyörűsége, bőcsülete, és hatalma. Annakokáért a' meg-bóldogúltaknak mindenek drágalátos, mindenek meg-nem veszhetők, mindenek Istenesek. Szent Hieronymus Epist. ad Amandum, azt adgya hozzá, hogy az Isten mindeneknek mindene léfzen, nem csak a' testiekben, hanem a' lelkiekben-is; mert most az Isten áldási nem mindeneknek adatnak, de egynek a' bőlcse, mint Salomonnak; másoknak a' Jóság, mint Dávidnak; harmadiknak békeséges

séges túrés, mint Jóbnak. Mikor pedig minden dolgok el-végeződnek, akkor mindenek mindenekbő fog-nak lenni, hogy a' Szentek-közül mindenik minden Jószágos cselekedettel, és áldással birhasson. Vallyon mit nem adna itt ez világon egy fősvény ember, ha mindenek gazdagságával birhatna? mit nem cselekednék egy bujaságban el-merült iffiu, ha minden gyönyörűségeket, mellyeket kíván, megnyerhetne? mit mulatna-el egy tisztesség-kivánó, hogy a' melly tiszteteket, és méltóságokat kíván, magáévá te-

hetné? ezek pedig mind el-
mulandók, és hamar sem-
mivé lesznek: és a' mi nyo-
morúltabb rövid üdő-alatt
örökkén-való szűkölködés-
re, faydalomra, és gyalázat-
ra fog-változni. Miért nem
keressük tehát az Istent, ki-
ben mind a' testi, s-mind a'
lelki örökkén meg-mara-
dandó jókat birhattuk?

De végezetre, mit mond-
gyunk a' meg-bóldogúltak
örömről, és gyönyörüsé-
geről. Ifaias Proféta c. 64.
v. 4. és Sz. Pál Apostol fel-ki-
áltván 1. Cor. 2. v. 9. azt
mondgyák: *A' szem nem lát-
ta, a' fül nem hallotta, se az em-
ber*

*ber szívébe fel nem mentenek, a'
miket az Isten azoknak készített,
a' kik őtet szeretik. Mert az I-
sten a' mennyei házában, az
igazaknak, kik őtet szeretik,
meg-szerzette az örömet, vi-
gaságot, gyönyöröséget, és
olly édeséget, mellyet soha
egy ember sem kóstolt, és
csak gödolattyával sem ért-
fel. Három dolog kívánta-
tik a' gyönyörűségnek meg-
szerzésére: az akarat, a' mit
akár; és az eszköz, mellyel
eggyiket a' másikkal egybe
kapcsollya: és ezek mennél
nagyobbak, annál nagyobb a'
gyönyörűség. De semmi a-
karat nincs a' teremtetett álla-*

tok - között nagyobb, eleve-
nebb, és a' gyönyörűségre al-
kalmatosabb, mint az ember-
nek akarattya; és semmi nincs
jobb, édessebb, és szeretetre
méltóbb az Istennél, a' mint
Szent Dávid mondgya Psal.
33. v. 9. *Kőstolljátok, és lábsátok,
hogy édes az Ur.* Es a' bölcs
szólvan a' napról, és csilla-
gokról Sapient. 13. vers. 3.
*Mellyeknek szépségében ha gyö-
nyörködven, Isteneknek álitor-
ták; tudgyák - meg mennyivel
szébb azoknak, az Ura: mert
a' szépség alkotója rendelte mind
ezeket.* Semmi közelebb való
őszve-foglalást ki-nem gon-
dolhat az ember, mint az
Isten-

Istennek az okos állatnak
akarattyaival, a' mint Szent
Pál mondgya primo. Co-
rinth. 6. v. 17. *A' ki az Urhoz
ragaszkodik egy lélek ő véle.* A'
testeknek őszve - foglalása
leg-gyakrabban a' külső szí-
nén szokott lenni, a' belső
részre be-nem hat, még-is
ugy gyönyörködteti az em-
bereket a' testi gyönyörű-
ség, hogy minémő-képpen
eszeiktől meg fosztassanak.
Tehát minémő édesseget,
és gyönyörűséget fog a' lé-
lek érzeni, mikor az Istennel
meg-eggyesül, a' ki véghe-
tetlen édeség? el-fogynak
itt az én szavaim, mikor azt

akarom meg-magyarázni, a'
mit elmémbe gondolok.

Add hozzá, hogy minden
emberi gyönyörűség, melly
a' teremtetett állatokból szár-
mazik, vagy csak szempillan-
tásni, avagy hamar el-enyé-
fzik: az a' gyönyörűség pe-
dig, melly az Isten-között,
és az embernek lelke-között
születik, soha el-nem vége-
ződik. Még is mind-azáltal
fok emberekben olly nagy
bolondság uralkodik, hogy
inkább akarnak a' testi gyö-
nyörűségekkel élni, melly
rút, ocsmány, és rövid ide-
ig tart, mint a' tisztákkal,
fűzpekkel, és örökkén örök-
ké

ké meg-maradókkal. Eddig
légyen elég a' négy utolsó
dolgról való beszédem.

A' JO ELETRŰL - VALO
MESTERSEGENEK

ÖTÖDIK REGU- LAJA.

Tegy Testamentomot.

ELŐl bocsátván az halál-
nak el-közelgetéséről,
és a' négy utolsó dolgokról-
való el-mélkedéseket, kö-
vetkezik, hogy a' ki e' világ-
tól bucsúzik, s'el-akarja had-
ni, rendellye-el az ő házat:
mert Isaias Proféta-is Eze-
chias Királyt meg-intette
mondván: *Rendeld-el a' te há-
zat,*

zadat, mert meg-halsz te, és né fogz-élni. Isa. 38. v. 1. Mentések ettől a' gondtola' szerzetesek, kik az Apostolokkal igazán mondhatták: *Imé, mi mindeneket el-hattunk.* Matth. 19. v. 27. kik-közül egyike Szent Agoston volt, a' mint Possidius írja in vita. *Nem tött, úgy mond, testamentomot, mert nem volt a' mi-ből tenne a' Krisztus szegénye: mert noha Püspök volt, mind az által a' Szerzetesek szokása-szerént semmi tulajdona nem-volt.*

A' testamentomot így kell tenni, mikor meg-betegedik az ember, ha valaki okossan meg-nem előszte: és
nem

nem keveset vétnek, a' kik a' testamentom tétel-felől nem gondolkodnak, hanem ha Attyok-fiaitól, és rokonságitól kényszerítettnek, mikor már vagy eszeiktől megkezdettek fogyatkozni, a' vagy javaikat nem olly okossan rendelik, mint rendelték-vólna egészségekben.

Elsőbben szükséges, hogy ha talám valakinek adós, vagy valami kárt tött, azt meg-elégítse; az után minden javait azoknak hadgya, a' kiket törvén-szerént illet, neis engedgye, hogy olly személyekre maraggyó mellyeket inkább szeret, ha a'

törvénnyel nem eggyez. Azokat pedig a' Jokat, melyek a' szabad akarattól fügnek, az Isten dicfőségére, és fele-baráttjának szűkségére rendelteffe. Hogy ha talám gazdagsággal bővölködik, mellyeket, mint szűksége felett-valókat, régén a' szűkölködőknek kellett-vólna osztogatni, ne gondollyák, hogy lelkek íméretinek eleget tóttének, ha a' töb bűneikkel azt is meg-gyónták, és magokat meg-öldoztatták, ha azokat a' jokat a' szegényeknek nem osztogatták. Mert közönséges szententia a' Sz. Atyák, és a'

és a' Doctorok-között, hogy a' szűksége felett való Jokat a' szegényeknek kell osztogatni, a' mint az első könyvnek kilenczedik részében meg-irtuk, és itt né szűkség azt megént elé-hoznunk. Azokat pedig, mellyeket szabad akarattyokból el-osztanak, éllyenek okos, és Isten felő embereknek tanácsával, mert a' szeretetből származott cselekedetek kedvessebbek Isten-előtt az üdöhhöz, és a' helyhez-képest. Mert némelly helyen szűkségeeseb az Isten házának építése; némellyen szegénységre jutott szűzeknek el-há-

el-házafítások ; némellyen,
fok fele betegeknek Ispítál-
lyában-való helyhesztetése ;
némellyen, házonként-kol-
duló szegényeknek szüksé-
ge ; némellyen foglyoknak,
és raboknak meg-szabadítá-
sa. Végre ilyen-fele osztás-
ban nincsen jobb régula, a'
mint Sz. Amb. lib. 3. de Off.
cap. 48. mondgya : *mint a'
tisztá hit, és a' szemes gondvisé-
lés, avagy mint Gergely 3.
p. pastor. admonit. 21. a' sze-
retettel öszve-foglalt okosság, a-
vagy az okossággal öszve-foglalt
szereket.* Az a' dolog pedig
nem kicsinnek látnak. A' ki
alamisnát ad, vagy másnak
paran-

parancsollya, hogy az ő Ja-
vaiból adgyon, akkor cse-
lekedgye, mikor Isten ma-
lasztyában gondollya magát
lenni, mert akkor érdeme-
sek az ő cselekedeti, és a'
jó baráti *bé-fogadgyák őket az
örök haylékba.* Luc. 16. v. 9.
A' mint maga Christus meg-
igérte. Ha pedig halálos
bűnben vagyon mikor ala-
misnát ad, vagy másnak pa-
rancsollya, hogy olyan álla-
potban adgyon, akkor az
örök életre nem hasznos, a-
kár mi legyen más jutalom-
felől. Minekokáért a' jó gyón-
tató Atya, vagy más jó ba-
rátya adgya tanácsfúl a'nak,
a' ki

a' ki halálos bűnben tötte a' testamentomot, hogy gyónása után helyén hadgya, és m g-erőltse minden javairól tött testamentomát, jelesül halála - után - való alamisnait.

Add hozzá azt-is, a' ki másokat akarsz segiteni, magad lelkéről se légy feledéken: mert könnyen történhetik, hogy halálad - után igyeedsé né mehetsz mennyországban, hanem purgatoriumban vitetel. Azért okossan cselekedszel, ha javaidnak valami részét a' Papoknak rendeled, hogy lelkedért áldozatot mutassanak

nak az Istennek: mert *Szent, és üdvösséges* gondolat a' halottakért imádkozni, hogy a' bűnök-ből meg-öldoztassanak. 2. Machabæorum 12. Versu 46. Innét hozza-ki Szent Agoston *Libro de cura pro mortuis*, hogy sokkal inkább segítetik a' meg-holtak lelke a' Krisztus szent testének, és vérének áldozattával, mint az oktalan állatoknak áldozattával.

A' JO ELETRÔL-VALO
MESTERSEGENEK

HATODIK REGU- LAJA.

Bűneiről- való penitentia-tartás.

EMbernek négy utolsó dolganak el-méltkédé-
si, és házi dolgainak el-ren-
delési-után, szükséges, hogy
a' vénnek, és a' halálos be-
tegségben fekvők, minden
gondolattyokat, egyéb dól-
gokat hátra vetvén, arra for-
ditsák, hogy a' pœnitentiá-
nak szentségét igazán, és
jól véghez vihessék: mert
gyakran történik, mikor leg-
inkább volna szükséges, an-
nál

nál kevesebb készülettel jár-
rúllyon a' hoz az ember:
mivel a' kik halálos beteg-
ségben fekszenek, vagy a'
fájdalmok, vagy az erőtlen-
ség, vagy eszeknek meg-
fogyatkozása, vagy kedve-
sitől- való el-válása-miat, ki-
ket akarattyok-ellen kell el-
hagyni, gyónásokat sok fo-
gyatkozásokkal viszik vég-
hez, és a' nagy szorongatá-
fok-között bűneiknek un-
dokságáról igaz töredel-
mességet magokban nehe-
zen gyúllaszthatnak.

Erről a' nehézségről, mel-
lyet a' betegek szenvednek,
én bizonyság nem lehetek.
Mert

Mert mikor egy ollykor barátomat, nemes, és gazdag embert, ki egy véteknek véghez vitele-után halálos betegségben esvén, mikor mondottá-vólna néki, hogy abban a' nyavalyában semmi nem-vólna üdvösségesfebb a' poenitentianál, és szívbéli töredelmességnél, mert az Isten a' töredelmes, és alázatos szívet soha meg nem utállja, felelvén azt kérdi vala, mi csoda a' töredelmesség? nem tudom mit kívánsz tőlem? kinek én felelvén mondek, tellyes szívedből utálljad bűneidet, hogy Istenedet meg-bántot, tad -

tad, és tőkéld-el magadban, ha továbbab fogsz élni, soha többször ötet meg-nem bántod, és mind ezek az Isten szeretetésből származzanak, a' ki tégedet meg-számlálhatatlan sok jókkal meg-áldott, kinek te a' jó téteményért bocszúsággal fizettél. Felele a' beteg, és monda, nem értem, és nem foghatom meg ezt a' dólgot. Es így a' lélek testéből el távozván kárhozattyának elég világos jeleit hatta nekünk. Ez, és ehhez hasonló példák fel-nem-indítanak, hogy mikor egétségben vagyunk, lelkünk ismeretét vagy kitízf-

tisztítsuk, és igaz poenitentiát tarcsunk, mint ha az volna utolsó gyónásunk?

Még is mindazáltal a' nehézségben a' szent gyónáshoz me'nel nagyobb szorgalmatossággal lehet, úgy készülni: fő-képpen szived-szerént-való töredelmességet indits magadban régi bűneidről erős szándékkal, hogy ezután, ha élész, soha azokat nem cselekezzed. Nem csak a' bűneidről kell pedig poenitentiát tartanod, hanem a' jó cselekedetekről is, melyeket tisztet szerez, és szeretetből tartosztál-vólna cselekedni,

kedni, és azokat el-mulatad. Mert sokan találtnak a' kik Isten-ellen, és fele baráttyok-ellen-való vétkeiket, szorgalmatossan megvizsgálják, azokat pedig, melyeket el-mulattak, vagy el-felejték vagy nem nagyra bocsüllik példát adhatok erről-is elég hasznost.

Halálos betegségben esett volt egy tudós, és aietatos Püspök, kinek látogatására menvén egy Pap, mind neki, s-mind énnékem barát-ságos lévén, azt hallottam tőle a' mint következik. A' Püspöktől azt kérdezte a' Pap, nem fürdálnae lelki isméré-

méretit valami véték: felele a' Püspök és monda, Istennek hála az utolsó gyónásomtól fogva semit olly az Isten ellen nem cselekedtem: tovább mégyen, s-azt kérdi a' Pap, lelked ismérést né fúrdallyaé valamelly hivatalod szerént való dolognak el-mulatása, midőn Szent Pál Apostol, Timoteust kedves tanyitványát arról a' dologról szorgalmatossan meg-intette, mondván: 2. Timoth. 4. §. 1. *igen kerlek, az Isten, és a' J E S U S Krisztus-előtt, ki meg-ítéli az eleveneket, és holtakat, az ő el-jövetelére, és az ő országára: pra-*
dikál-

dikállyad az igét: légy rajta alkalmatossan, és alkalmatlanul: feddődgyél, esedezzél dorgálly minden békeséges-tűréssel, és tanítással. Ezeket halván nagyot fohászkodott a' Jám-bor Püspök s-azt mondotta: bizonyára azok a' jók melyeket el-mulatam nem kevesfé rettentenek engem: és ezeket mondván a' szemei keservesen könyvesztének.

Továbba azoknak, kik az jól meg-haláshoz készülnek leg-inkább szükséges a' töredelmesség: mert a' gyónás, a' töredelmesség, vagy bánat nélkül melly a' pokolnak

felelméből származik nem
 elégséges az üdvösségre: az
 elég-tétel-is a' töredelmef-
 ség nélkül nem használ, és
 azt a' beteg nehezen csele-
 kedheti. A' töredelmesség
 pedig melly a' szeretetből
 származik, mind a' gyónás-
 s-mind az elég-tétel nélkül
 üdvözíti az embert, mikor
 a' beteg meg-nem cseleked-
 heti: mert a' mint eléb-is
 mondtuk: a' töredelmes és a-
 lázatos szívet az Isten meg-nem
 utálja. Pf. 50. v. 19. Annak-
 okáért a' betegnek leg-in-
 káb szükséges a' töredelmef-
 ség: erről szép példánk va-
 gyon Sz. Agostonban: ki, a'
 mint.

mint Possidius írja az ő éle-
 tében, utolsó betegségében,
 mellyben meg is holt Szent
 Davidnak a' poenitentia tar-
 tásról-való Soltárit le-irat-
 ta, és beteg ágyában a' fal-
 ra tétette, azokat olvasa és
 nagy töredelmes szível, és
 könyhullatással minden bü-
 neit, mellyekkel Istenét
 meg-bántotta, siratta. Es
 hogy ebben az ő jó szán-
 dékjában fenki meg-ne há-
 bórgatná, halála előtt tiz
 nappal meg-parácsolta, hogy
 fenki hozzá bé ne menne,
 hanem mikor a' Doctorok
 látogatására mennének, a-
 vagy mikor ételt vinnének

néki : mert minden egyéb idejét csak az imádságban töltötte. Oh melly bódog, és okos férfiú volt ez ! A' keresztségben meg-bocsáttott bűnei után negyven három esztendeig élt, mellyben mind utolsó betegségéig az Istennek ígését prädikálotta: a' közönséges keresztyén Annyaszent egyháznak hasznára meg számálhatatlan sok könyveket írt : minden panasz nélkül szent és ártatlan életet vifelt : még is mind azáltal utolsó vénségében, és betegségében a' töredelmességbe, és poenitentia tartásba olly szor-

szorgalmatos - vólt , hogy szűnetlen csak írta, és könyörgene. Mert nem csak egy nap, avagy egy óráig gyakorlotta a' töredelmességet, hanem sok ideig is kefervesen íratta bűneit. S-akarodé tudni minémű bűnejért keferget ez a' Sz. Püspök ? Ugy vélem hogy bocsánandóért: hogy, nem csak a' gehennából, hanem a' purgatorium tűzéből is meg-szabadulhatna, és igye-nessen menny-országba jut-hatna. Es ha ez a' szent és okos ember bocsánandó vétkeit ennyi sok ideig íratta, mit illik azoknak cse-

lekedni, kik nem csak bocsánandó hanē halalos vétkeikért-is kényszerítettnek Istennek eleget tenni?

Annakokáért minden betegek, kik halálokhöz közel vannak, úgy viuellyék magokat, hogy minek-előtte halalos betegségben essenek, avagy meg-vénhedgyenek, ne légyen szűkség nagy vétkekről hanem a' mindēnapi fogyaikozásokról poenitentiát tartani, és a' szent gyonással, az óltári szentséggel, és az utolsó kenettel az őrdögnek minden incselkedéfi-ellen úgy meg-erősítetttni, hogy menny-ország-

országban örökös hazánkban Isten malasztya által, és az őrző Szent Angyalnak vezérlése által szerencsésen bé-juthassanak.

A' JO ELETRŐL-VALO
MESTERSEGENEK

HETEDIK RE- GULAJA.

*Az Oltári Szentségben-való utolsó
részesülés.*

KEt-fele szokást olvasok ennek a' két szentségnek szolgálatásáról. A' regikerefsztyének elsőben a' beteget az utolsó szent kenettel meg-kenték, az után mint uti kölcséget atták né-
V 5 ki az

az Oltári szent Sacramentomot. Meg-bizonyította ezt a' szokást Laurentius Surius tom. 1. in Vita S. Guilielmi Episc. ki felől így ír.

Az utolsó szent kenetet aláztossan, és áztatossan fel-vette Guilielmus Bituriának Erseke: azután hogy az Oltári szent Sacramentomot néki fel-adnák nagy búz-gossággal kívánta, és kerte: hogy annak erejével meg-öröflítettven ezen az úton, ellenségivel bátran szemben szállhatna, és meg-harczolhatna. Hasonló példát irt Szent Bernárd is Malachiás Püspök felől, hogy ez-is az Oltári sz. Sacramentomot az utól-

utolsó kenet után vötte magához. Ezen a' két példán kívül mellyek bizonyították, hogy a' régi keresztyének az Oltári szent Sacramentomot az utolsó kenet után szolgáltatták, többek-is találtak, úgy mint Sz Ambrus Püspökről Paulinus írja, és arany száju Sz. Jánosról Simeon Metaphrastes. Es így nyilván vagyon hogy a' régiek az utolsó sz. kenet után éltenek az Oltári Szentségnek úti eledelevel.

A' mostani üdőben pedig, elsőben a' beteget a szent olayjal meg-kenik, s-azután

adgyák a' szent Sacramen-
tomban a' Kristusnak szent-
séges testét, mind a' két szo-
kásnak szép okai vannak.
A' régjek azt állatták, hogy
azért szerzette Kristus U-
runk az utolsó kenetnek
szentségét, hogy az által
a' betegek nyavalyájokból
meg-könnyebbüljenek, és
ha valami bűn volna hátra
bennek, azok ennek a' szent-
ségnek ereje által, meg-bo-
csáttatnának, mert Sz. Ja-
kab Apostol nyilván mond-
gya: *Beteg-é valaki közülléte?*
vigye-bé az egy-házi szolgákat,
és imádkozzanak érte, és meg-
kenvén őtet alayial az Ur nevé-
ben:

ben: és a' hűből-való imád-
ság meg-szabadítja a' beteget, és
meg-könnyebbíti őtet az Ur, és
ha bűnökben léssen meg-bocsát-
tatnak neki. Azért a' régi ke-
resztyének remélven a' bete-
geknek testekben való meg-
gyógyulásokat, nem halasz-
tották meszsze a' szent ke-
netet, hanem mihelt a' Do-
ktorok a' nyavalyát vesze-
delmesnek itilték, mind-
gyárt az Sz. kenethez folya-
modtak. A' mi üdönkben
pedig, midőn hallják a' be-
tegek az utolsó kenetnek
említését azt vélik, hogy el-
eset a' reménség életek fe-
lől, azért az jó akaroi vagy

baráti, hogy meg-ne retten-
csék a' beteget, mind addig
el-halasztyák ezt a' szentsé-
get a' mig lehet.

Második - oka az lehet,
hogy a' régjek eléb meg-ké-
ték a' beteget mint az Oltá-
ri szentséget fel atták: mert
a' szent kenet-átral meg-bo-
csáttatnak az ő bűnei, a'
mint Sz. Jakab Apostol le-
veléből meg-hallók: és né-
mellyek az utolsó kenetet,
a' betegek *pœnitentiájának* a' rég-
jek *közül*, azért nevezik. A'
bűnöknek pedig bocsánat-
tyát, vagy a' pœnitentiát
mélán bocsátták elé, mint
az Oltári szentség előtt-való
el-ké-

el készítést, melly leg-na-
gyob tisztaságot kíván.

Végezetre az Oltári szent
Sacramentomban a' több
szentségek némünémű kép-
pen mint egy-bé-rekesztet-
nek, és bé-jegyeztetnek:
mert a' kik öreg korokban
vészik-fel a' keresztséget,
ugy mint a' Sidók, és a'
törökök, azután mindgyárt
a' szent-mise áldozatnak hal-
gatására bocsáttatnak, és az
Oltári szentséghez járúlnak:
használó képpen azok-is a'
kik meg-gyóntak a' régiszó-
kás Izerént mindenkor az
Oltári szentségnek vételé-
hez indultak. Az egy-házi
állá-

állapotban - is a' kik akar a' nagy rendekre s. akar a' kisebbekre szenteltetnek az Oltári szentségben részesülnek. Végezetre azok - is a' kik meg - házasodnak egymálnak adott hiteket ezzel az Oltári szentségnek fel-vételével erősítik-meg. A' mostani időben ezt a' szokást meg fordították, nem-is különkül.

Mert gyakran történik, hogy az utolsó kenetet továbbra kell halasztani, hogy meg-ne jedgyen a' beteg, és valami veszedelem ne következék réa, vagy eszétől meg-ne fosztassék, avagy
más

más képpen az Oltári szentségnek fel - vételére alkalmatlanná ne legyen. Ez azért az oka hogy mostan a' betegeket meg - áldoztatják: mert jób' ezeknek az szentségeknek rendit megváltoztatni, hogy sem egyiktől, és a' leg-szükségesebtől meg-fosztatni. Mert az utolsó kenetet akkor is fel-adhatni a' betegnek mikor eszétől meg-fosztatik és, és a' halállal tufakodik, és semmit nem érez, csak még-éllyen: mert halálok után semmi szentségnek fel-vételére nem alkalmas. Ed-dig ennek a' két Sacramen-
tom

tom szolgáztatásának 'renderől.

Miképpen kell a' betegeknek szolgáztatni az Oltári Szent Sacramentomot? Elsőben rövidedé megmutatom mit cselekedgyék a' beteg, minek előtte hozzá vitessék az Oltári szentség: az után mikor az Oltári szentség, jelen vagyon mit cselekedgyék: végre mint vífellye magát a' szentségnek fel vételekor. A' mi az első czikkelt illeti, én azt tanácsolnám, ha lelki atyának valami hasznosabb eszében nem jut, hogy a' beteg szorgalmatozsan meg-fon-

tollya

tollya Aquinás Szent Tamásnak ama mondását: *Oh szentséges vendégség, mellyben Kristus vétetik, és az ő kinszenvedésére emlékeztet az elme málafzattal bé-telik, és a' jövendő dűcsősségnek záloga nekünk adatik.* Elsőben azért figyelmetessen meg-rostállya, hogy az Oltári Szent Sacramentom nekünk úton járóknak eledel gyanánt adatik, hogy az uton meg-ne fogyatkozzunk, mellyen házánkban fietünk, jelesülakkor midőn a' hoszfszu utón a' mi erőnk meg-lankad. Ez az eledel pedig *szentséges vendégségnek mondatik*, mert no-

ha

ha kenyér színben adatik, mindazáltal, nagy és egész vendégségnek mondátik, nem világi vendégségnek pedig hanem Szentnek, nem a' test, hanem a' lélek vendégségének: azért mondgya: *mellyben Krisztus vétetik*: mert a' kenyér színe alatt, á' Krisztusnak igaz teste vagyon lelkével, és Istenségével együtt; és azért mondatik nagy drágalatos, és gyönyörűséges vendégségnek, mert minden édes, és kedves izet fellyül halad: de nem a' testnek táplálására, hanem a' léleknek vigasztalására.

Ennek az eledelnek pedig

dig micfoda gyümölcs, vagy hasznai legyenek, utánna következik, mikor azt mondgya: *az ő kénstzenvedésére emlékeztet; az elme malasztal bételik, és a' jövőendő dicsőségnek záloga nekünk adatik.* Annakokáért ennek a' vendégségnek első gyümölcse, a' Krisztus kénstzenvedésének emlékezteti: mert a' kenyér, és a' bor színe alatt, a' Krisztusnak teste, és vére megfzenteltetik, úgy hogy a' kenyér szín a' Krisztus testét vérnélkül, és a' vér szín a' Krisztus testét előnkben adgya, noha mind a' két szín alatt, az eleven, és az egész

Kri-

Kristus jelen-vagyon. Mert azt akarta Kristus Urunk, hogy ezek alatt a' szentséges titkok alatt, az ő szenvédésinek emlekezeti szűnetlen, és mindenkor nekünk meg-maradna, melly által minden gonosztól meg-szabadultunk, és minden jokban részeselek lőttünk. Szólván azért Urunk errőla' Sz. Sacramentomról az Apostoloknak, azt mondgya: *Ezt ekeledgyétek az én emlekezésemre.* Luc. 22. v. 19. Sz. Pál Apostol magyarázván ezeket az Urunk szavait azt mondgya: *valamenyiféle eszitek a' kenyeret, és iszjátok a' pohárt*

pohárt az Ur halálát hirdessétek a' mig-el-jő. 1. Cor. 11. v. 26. az az, valamenyiféle ehhez a' Szentséges Sacramentomhoz járultok, meg-emlékeztetek hogy az ő életét ti érettetek le-tőte, és ez az emlekezet mind az ő második el-jöveteléig tart, az az, a' világ végezetéig. Azt akarta pedig édes meg-váltónk, hogy az ő kinszenvedéséről, és haláláról szűnetlen meg-emlékeznénk; mert jól tudta hogy az ő emlekezeti, nekünk nagy hasznunkra lenne; hogy az ő mi hozzánk-való nagy szeretetét eszünkben jutatván

ván minden reménségünköt, mind életünkben, s' s' mind halálunkban csak ő benne vetnök. Ugyan is mit tagadhatna meg azoktól, a' kikért kész volt, magat adni. Ennek a' Mennyei védétségnek második gyümölcset, ezekkel az igekkel jelenti; *az elme malasztal bételik*: Melly az Oltári szentségnek magános privilegiuma, mikor ahoz méltó készülettel járul az ember. Mert a' testi eledel noha egy, és a' rágással a' gyomorba bocsáttatik, mind-azáltal az egész tagokat meg-elégíti, táplálja, erőssíti, és meg-vidá-

vidámittya: Jellenbe pedig a' tokáig való koplalás, nem csak a' gyomrot üressíti meg, hanem mindē tagokat meg-erőtlenít, meg-vékonyít, és meg-bágyaszt, és végre meg-öli. Hasonló-képpen ez a' mennyei eledel a' lelki érzékségeket meg-elégíti, táplálja, és meg-erőssíti. Az elmét ez a' Szent eledel az Istennek velünk tött sok jó téteményinek emlékezetivel, és malaszttyával bétölti, fő-képpen a' Krisztus kinszenvedésével, melly által meg-váltattunk, és üdvözlünk. Az értelem ugyan ez által az eledel által bételik

telik szívünkben öntetett hitünknek malasztyával, melly sokféle tévellygésektől meg-tisztította, és a' lelki dolgoknak értelmével betölti, melly ki-mondhatatlan örömet szerez. Végre az akarát is ugyan ez által a' szentséges eledel által, bizonyos reménységgel, és felgyuladot szerettetnek malasztyával bé-telik; melly mint hogy minden jószágos cselekedeteknek kiralynéia, mind azokat maga után vonja, és mennyei áldásokkal meg-gazdagul. Ez által tehát a' szentséges éledel által az elme malaszttal bé-telik.

Vége

Végezetre az által az üdvösséges éledel által, a' jó-
venő dicsőségnek zállaga nekünk
adatik. A' zállag onnan mondatik, hogy az emberek között, mikor eggyik a' másiknak valamit ígér, meg-nem másolhattya, ha ígértinek bé-telylestítésére zállaggal kötelezi magát, Krisztus Urunk pedig az Oltári szentségben az Mennyei boldogságért zállagúl hadta az ő szent testét nekünk. Annakokáért valaki halálakor méltó készülettel, és bőcsüllettel magához vészi a' Krisztusnak szent testét, akkor meg-mutattya a' zállagat,

X 2

gat, és az Mennyei bódogságból ki nem rekeszthetetik. A' ki pedig meg-hal úgy mutattya-meg a' zállagot, hogy a' Kristuffal az igaz szeretet által meg-egyezt az a' lélek melly ahoz a' szent Sacramentomhoz halála előtt méltó készülettel járult, mert akkor a' lélek a' testől el válván úgy mégyen ki mint a' *pusztából fel-jövő és szerelmesére támaszkodot jegyes*. Cant. 8. v. 5.

Ezt láttatott mondani Sz. János mikor így szóllott: *Bódogok a' halottak a' kik az Urbanban lálnak-meg*. Apocal. 14. v. 13. az az, bódogok a' kik

mikor

mikor meg-halnak úgy vannak öszve-foglalva az Urral, mint a' tagok a' fővel. Mert senki fel-nem ment mennybe, hanem csak az, a' kile szállott mennyből, az Isten fia, ki mennyben vagyon, Joan. 3. v. 13. Az embernek fia pedig a' Kristus test nélkül fel nem ment, mellynek ő a' feje. Tehat csak azok halnak-meg az Urban, kik midőn meg-halnak az Urral úgy egy-be foglaltatnak mint a' tagok a' fővel: mellyet csak azok nyernek-meg, kik halálok előtt nem sok üdövel az óltári szent-ségben a' Kristust magokhoz

X 3

hoz méltán vették. Eddig a' betegnek az úti eledelhez való készületiről, minek elötte még jelen nincs a' Sz. Sacramentom. Mert mihelt el-érkezik a' Sacramentom, mindgyárt a' beteg a' mint lehet tehetsége szerént, igyekezzék vagy fel-kelni, vagy térdre álván alázatofan az Urat imádni. Gyakran szokott pedig az Isten is a' betegeknek erőt adni, hogy halálos betegségekben is térdre állhassanak, a' mint Szent Guilielmussal a' Bituriai Ersekkel történt: ki midőn meg-értette, hogy az ő Ura, és Teremtője hozzá el-

zá el-érkezett, mindgyárt minden nyavalyájátúl megkönnyebbedvén, s' ágyából fel-kelvén, mindeneknek csudájára, nagy fietséggel édes megváltójának elejében indult, és térdeire leborulván, a' köny hullatások között nagy áietatofsággal halálát neki ajánlotta, hogy ha még lelkében valami tisztaság kívántatnék ő maga méltóztatnék meg-tisztítani, hogy az ellenség ő benne semmit ne találhatna.

Ugy tétzik pedig nékem, hogy minek előtte a' beteg az Urnak Szent testét magához

gához venné jó volna, hogy
 vagy maga el-mondaná, a-
 vagy mással maga előtt el-
 mondatná, ama Verseket,
 melyeket Aquinás Sz. Ta-
 más szerzett: melyekben
 mind hitünkrol vallást té-
 szünk s' mind magunkban
 az Isteni reménséget, és sze-
 retetet fel-gyulasztjuk. A'
 versek így következnek.

I Mádlak téged el-reyttett
 Istenség,
 Ez színek alatt jelen lévő
 felség.

Im szívem néked adgya
 magát rabúl,
 Melly rollad el-mélkedvén
 maid el-ájúl

Szem,

Szem, szay, iz, illetés itt
 meg-csálatnak,
 Bátran hiszem a' mit fűleim
 hálnak.

Hiszem a' miket az Isten
 Fia mond,

Mert eggyedűl csak ez ige
 szól bizont;

Keresztfán reytve-vólt
 csak az Istenség;

Itt reytve vagyon eggyütt
 az emberség.

Mind azáltal mind ket-
 tött hiszem-s' vallom,

Es a' mit kért a' jó lator ki-
 vánom.

Sebeidet mint Tamás né
 szemlélem

X 5

De

De Istenségedet hirdetem
s' felem.

Add hogy ennél is inkább
hiheflek,

S' téged remélvén inkább sze-
resslek.

Ur halálának emleke-
zetője,

Elő kenyér, éh ember él-
tetője.

Engedd, hogy lelkem be-
lölled élhesen,

Edecséget csak benned érez-
hesen,

Oh kegyés pellikán, drá-
ga JESUSOM,

Szent véreddel mosd-el fer-
telmes mocskom.

Mellyből egy csep elég el-
mosásra, Ez

Ez világ bűnének meg-vál-
tására.

Oh JESUS, kit most fe-
dél alatt nézek,

Részesültes abban a' mit é-
hezek,

Hogy én szinről szinre
lássalak téged;

S' örökkén-örökké aldigyam
Szent neved. Amen.

Ezeket a' verseket áitatoslan
el-mondván, vagy halván,
és a' közgyonatot el mond-
ván, és a' Papnak áldását, és
meg-öldozását vévén, mód-
el: *Uram nem vagyok méltó hogy
bé-jöj az én haylékomba, de csak
parancsolly az te Szent igiddel,
és meg gyógyul az én lelkem: és*

nagy alázatossággal, és szibéli áitatossággal vedd utánna. A' te kezeidben ajánlom Uram az én lelkemet, meg-váltótál Uram engemet igazságnak Istene, és a' szentséges, és ményei éledelt bátran vedd hozzád.

Az után Isteñek illy nagy jó-réteményiért következenek az hálá-adások mellyeket lelki könnyvecskekből véghez vihetz. Ezek után igen hasznos volna ha szivednek kamarájában bé mévén, és a' Krisztus Jesusnak ama gyönyörűséges szavait elmedbē figyelmetessē megfontolnád: *En az aytó előtt állok*

lok és zörgetek; ha ki hallja az én szómot, és meg-nyitja nekem az aytót, bé-mégyek hozzája, és ő vele vacsorálok és ő én velem: Apoc. 3. v. 20. Mert ezek igazán tulaydonittatnak azoknak, a' kik az áldozattól távoznak: mert az Ur, a' ki ezt a' vendégségnek színe alatt szerzette, semmit inkább né kíván, mint hogy a' keresztyének ehez a' vendégséghez járúllyanak: és ezek az igék azt téfzik. *En az aytó előtt állok, és zörgetek az az, én magam hivom magamot erre a' kőzönséges védégségre, hogy veletek együtt le-geltesse; ha ki meg-nyitja nekem az aytót*
 X 7 hogy

hogy velem együtt vendégeskedgyék, *bé-mégyek húzá* ebben a' Sacramentomban, és én ő vele vacsorálók, és ő én velem; mert az Isten velünk mondatik vacsorálni mikor a' mi lelki előmenetelünkön örvendez, a' mint Szent Dávid Pfal. 1. vers. 3. *Ű. 31. Vigad az Ur az ő alkatmányiban, és Ű. 34. Légyen gyönyörűséges neki az én bezédem, én pedig az Urban gyönyörködöm.* Melly igék ki magyarázzák az egy mással-való gyönyörűséget, és mint ha az Istennek a' lélekkel, és a' léleknek az Istennel gyönyörűséges vendégsége - volna.

Mert

Mert gyönyörködik az Isten a' léleknek eleme-
nében, és a' lélek az Istentől
vött jó téteményekben, mel-
lyek között leg-fővebb hogy
ő maga ebben a' Szent Sa-
cramentomban méltóztatik
a' lélekkel egyesülni.

Añakokáért gódollya-meg
az aitos lélek az utolsó ú-
ti éledelnek fel-vétele után,
melly hasznos, és gyönyör-
űséges a' Kristussal együtt
vendégségben lenni, míg a-
zok a' szentségek és szinek
tartanak, nem csak mint I-
stennel, hanem mint em-
berrel is beszélgetni, és ő vé-
le nagy bizadalommal nyá-
jas-

jaskodni, és a' testből-való kimenetelről, veszedelemről, szorongatásról egyyet érteni, és magát tellyes szivéből néki ayánlani, és szivessen könyörgeni, hogy őtet a' késértetekről megszabadítsa, az őrző Szent Angyalt melléje adgya, hogy az üdvösségnek partjára szerencsésen be vezesse.

A' JO ELETRŰL - VALÓ
MESTERSEGEK

NYOLCZADIK REGULAJA.

Az utolsó Kenet.

AZ hetedik Szentség az utolsó Szent Kenet, melly

melly a' betegnek nagy vigasztalást hozhat, ha annak erejét meg-érti, és azt a' szentséget alkalmas időben fel-vészi két féle haszna vagyon ennek a' Sacramentumnak, a' mint fellyeb meg-mondottuk: a' testének egészsége, és bűneinek bocsánattya, mind a' kettőről szóllyunk rövideden. Az első felől így szól Szent Jakab Apostol: *Betegé valaki küszülleték? vigye-bé az egy-hazi szolgákat, és imádkozzanak érte meg-kenvén őtet olajjal, az Ur nevében, és a' hitből-való imádság megszabadítja a' beteget.* Jacob. 5. v. 14. Ez bizonyára

nyára elég nyilvánvaló, és bizonyos ígéreti.

Micsoda tehát az oka hogy mostanság a' Szent kenet fel-vétele után a' betegek között kevesen gyógyulnak-meg; két okat találok én: első azt mert a' mi údönkben későbbben kenik meg a' betegeket mint kívántatnék: ez után pedig a' Sacramentomnak fel-vétele után nem kell csúdat várnunk, mert nagy csúda volna, ha az meg-gyógyulna, a' kinek mára a' torkában hörög a' lélek. De ha ezzel a' Sacramentommal mindigart meg-kennék mikor a' beteg

beteg nyavalyában esik gyakran gyógyulásokat meglatnok, melly nem következnék ugyan egy szempillantásban, hanem, maga idejében. Annak-is ez az oka hogy azoknak a' kik gonosz cselekedetekért halálra ítíltetnek nem adgyák fel ezt a' szentséget: mert ezek sem szabadulhatnak-meg a' haláltól, hanem ha nyilvánvaló csúda által. Második oka az, hogy nem mindenkor hasznos a' betegnek nyavalyájából meg-gyógyulni, hanem job meg-halni. Es az Anyaszent egyháznak imádsága mellyel szol-

szolgáltattya ezt a' szentséget, nem kéri egy átallyába a' betegnek gyógyulását, hanem ha lelkének üdvösségére fordulna.

Második haszna ennek a' Sacramentomnak, a' bűnöknek meg-bocsátása: mert Sz. Jakab Apostol így szól: *ha bűnökben vagyon meg-bocsátatnak neki.* Jacob. 5. 15. De mint hogy az'eredendő bűnek meg-bocsátása a' keresztségnek Szentségéhez tartozik első képpen, a' cselekedendő véték pedig mind a' keresztséghez ha öreg korában s' mind a' pœnitentiának szentségéhez: azért tanyi-

nyítják a' Theologusok, hogy a' bűnök, mellyek az utolsó kenetnek szentsége által, meg-bocsátatnak a' bűnöknek maradéki. Két félék pedig ezek a' bűnöknek maradéki: mert nehamind a' halalos vétkek s' mind a' bocsánandó vétkek maradékiának mondatnak, mellyek a' gyónás után lőttek, és a' gyóntató Atyának meg-nem jelentettek, vagy tudatlanságból, mert nē tudta a' bűnös azokat halalos vétkeknek lenni; avagy feledékenségből, mert eszeben nem jutottanak, és azért nem kereset a' beteg gyón-

gyóntató Atyát hogy meggyonnya. Ezeket tehát a' bűnöknek maradékát a' kenet eltörli. Es Szent Jakab az ilyen bűnök felől azt mondgya: *Ha bűnökben leszen meg-bocsáttatnak néki.* Ezeket nyilván taníttya mind a' Florentinumi, s' mind a' Tridentinumi gyűlekezet. Sesszion. 14. Cant. 2.

A' bűnöknek más rendbéli maradékinak mondatnak a' rettegés, lankadás, vagy szomorúság melly a' betegre reá rohan: és Szent Jakabnak igireti ide czéloz; *Es meg-könnyebbíti őtet az Ur.* Mert ez a' szentséges Sacra-

cramentom meg-vigasztalja a' betegeket, mikor figyelmeznek az Istennek igiretére, mellyekről nyilván-való emlékezet vagyós; és ugyan ezért azokért lehet halasztani arra az időre mikor a' beteg semmit nem ért, sem hall.

Hafzna pedig melly nagy legyen ennek a' szent kenetnek azokbólazigéből, mellyekkel szolgáltatik meg-tanulhattjuk. Mert őt-féle tagai kenetnek-meg szent olajjal a' betegnek, mellyekben az őt érzékenségeknek gyökere, s' helye vagyon, úgy mint a' látátnak, hal-

lásnak, szaglásnak, izlésnek, és illetésnek, és azonban az Pap az érzékenységeknek kenése alatt, ezeket az igéket mondgya: Bocskálla-megnéked az Ur valamit vétetted látásoddal, hallásoddal, &c. és több érzékenységiddel. Es mint hogy az az imádság hathatós a' mit azokon az igéken értünk véghez víszik, ha valami a' beteg részéről meg-nem gátollya.

Ebben a' Sacramentomban pedig a' mi Istenünk, melly nagy kegyelmét, és jó-tétemenyit közli mi-velünk, könnyen meg-értheti, a' ki meg-gödollya, melly
fok

fok gonofzság árad ezekből az öt érzékenységeknek forrásából. Ez volt az oka, hogy Sz. Malachiás Püspök mikor egy beteg Nemes Afzszonnak egy-néhány oraig el halasztotta-vólna fel-adni az utolsó Sz. kenetet, s' a- zomban e' világból ki-múlt vólna, olly keservesen kezdett bánkodni az Afzszonnak halálán, hogy az egész éczakát a' papokkal, kik a' beteghez mentenek vala vélek imádkozva töltötte maga vétkének tulaydonitván hogy az a jó Afzszony az utolsó szentségnek ereje által vagy meg-nem gyógyúlt
Y vagy

vagy bűneinek bocsánat-
tyát az általa' szentség által
meg-nem nyerte. De mint
hogy az a' szent Püspök I-
stennek baráttya-volt az ő
imádságával és könyhulla-
tásával meg-nyerte, hogy
az életre ismét fel-támadna,
és a' szent kenetet fel-vévén
annak mind a' két haszná-
ban része lőtt, mert mind
betegségéből meg-gyógyult
és sokáig az után élt, s'mind
bűneinek bocsánatnyát, a'
mint kegyessen hiszszük el-
nem vesztette. Ennek a' sz.
Püspöknek, és Szent Ber-
nardnak írásbā hagyott pél-
dája, könnyen el-hitettet-
heti

heti vélünk, mint kell bő-
csüllenünk ezt a' Szent Sa-
cramentomot.

A' JO ELETRÔL-VALO
MESTERSEGENEK

KILENCZEDIK REGULAJA.

Az ördögnek első kísértetivel

Az Eretnekséggel-való tufakodás.

AZ halálnak közel léte-
kor a' pokolbéli ör-
dő embernek halálos ellen-
sége, magát el-nem feleyti,
hanem mint a' prädára fie-
tő orofzlány az utolsó har-
czra fiet, és minden tehet-
ségével azon mesterkedik,
hogy mindgyárt az első út-
Y 2 közet-

közetben hitiben meg-tan-
toritfa az embert. Mert va-
lamit szoktunk hinni, azo-
kat a' dölgoakat nem csak ér-
zékenységünknel fellyeb, ha-
nem természet szerént-való
okosságunknál-is fellyeb e-
melj: és ugyan azon hitet,
mely a' mi meg-igazulá-
sunknak fundamentoma lé-
ven, ha el-fordithattya, min-
den jó cselekedeteknek epü-
letit el-rontya. Ez a' késér-
tet pedig leg-nehezebb, mert
olly illenségekkel vagyón-
vitánk, a' ki nem csak okos,
és próbált, hanē világ kez-
detitől fogva ilyen harc-
hoz hozzá szokott baynok.

Ó csal-

Ó csalta-meg az eretnekek-
nek minden Fejedelmet, kik
közül sokan jók, és bölcsék
váltak. Azért nem oknél-
kül int minket Sz. Pál A-
postol. Ephes. 6. v. 12. *Nin-*
csén nekünk tufakodásunk a' test,
és a' vér ellen, az az, az em-
berek-ellen, hanem a' Fejedel-
mek, és hatalomságok ellen, a'
lelki gonoszságok-ellen a' mennye-
jekben, az az, az ördögök-el-
len, kik lelkek, és igen go-
nosz és álnok lelkek, és a'
levegő égből minket min-
nyájan látják. A' mi fegy-
verünk ezen a' harczon, né
disputatiók, hanem az igaz-
ságnak eggyügyü képpen

Y 3

való

való el-hitele; mert Sz. Péter így tanyit bennünket 1. Petri 5. v. 8. *A' ti ellenségetek az ördög mint az ordító oroslány körüljár, keresvén a' kitél-nyellyen, kinek ellenállatok, erősek lévén az hitben.* Es Sz. Pál Apostol. Ephes. 6. v. 16. *Mindenekben úgy mond, felvévén a' hitnek páisát mellyben az igen gonosznak minden tűzes nyilait meg-olthassátok.* Következik tehát Szent Pál tudománnyából, hogy az ördöggel nem kell disputálni, hanem a' hitnek páisával kell ellent állani, és minden nyilait ő reá vissza kell fordítani, ha szintén tűzesek-is, és élesek.

élesek, az az, ha sebeseknek, és hathatosoknak látnak-is.

Rettenetes példát ír Petrus Barécus lib. 2. *de ratione bene moriendi.* Vólt úgy mond egy Academiábā, két tudós, és bölcs férfiú, jó és tekéletes életű, egyik halála után égő tűz között meg-jelenék a' másiknak, ki még élt, látván régi jó baráttyát azt kérdi tőle, mi csoda az oka annak a' tűznek mellyben gyötrődik: nagyot sohaytván azt felelte: mikor az halállal tuszkodtam-vólna, hozzám fűrtta magát a' régi ellenség, és

azt kérlette tőlem; mit hinned? én tudományomban bizván azt feleltem; hogy az Apostoli vallásnak tizenkét ágazatját vallom, és hiszem: az után ísmét azt kérlette, a' mellyek azok közzül homályosok magyarán-meg? én úgy magyaráztam a' mint Sz Athanasius a' Nicenomi gyűlekezetben, nem-is gondoltam hogy valaki világosabban, és igazabban magyarázhatná: Erre ő, nem úgy vagon, úgy mond, a' mint te véled; mert a' mit az Atyáról mondasz rész szerént nyilván-valók, és igazak,

rész

rész szerént pedig homályosok, és hamissak: mert úgy vagon, hogy örök-kén-való az Isten, de nem mindenkor a' mint Isten, úgy mindenkor Atya-is: hanem elsőbben Isten az után Atya: erre én mikor felkiáltván azt feleltem-vólna, eretnek, és ördögi tudomány monda: nem kiáltással, hanem okoskodással kell az igazságnak meg-tanulására jutnunk. En a' mi raytam áll az én szententiámot könnyen ki mondom: te ha ki fejtet nékem a' te szententiádott, nagy tevellygéstől meg-mentesz. En ből-

dogtalan ember, mint hogy elmémhez, és tudományomhoz fokat bíztram, véle úgy kezdettem disputálni mint akár melly emberrel, és végre olly veszedelmes tévellygésre vitt, hogy már sem az Fiu Istent, sem a' Sz. lelket nem hinném. Azomban az halál el-erkezett, és a' minémű állapotban talált abban állatott a' Biró elejében. A' Biró erre a' tűzre itélt: melly ha csak ezerni ezer esztendeig tartana tűrhető-vólna, de örökkén örökke tart, és olly nagy, mellynél nagyobb soha senki nem látott: én pedig tanú-

lásomnak minden óráját bánom, melly engem illy nagy veszedelemben eytett, és ezt mondván előllem el-tűnt. Ennek az uy, és rettenetes dolognak látása után, ez az ember magában szálván, és gondolkodván, másoktól kért tanácsot, mit kellenék valakinek ilyen állapotban cselekedni? közönséges tanácsból azt végezték, nem vólna jobb, mint ha azt felelné: hiszem és vallom a' mit hiszen a' kerefsztyén Anyaszent egyház. Nem sok idő múlván ez-is betegségben esett, mellyben meg-is holt: imé a' régi ellenség a' minapí

Y 6 pí pél.

pi példával néki bátorod-
ván ehez is hozzá menvén
azt kérdi tőle: mit hiszel?
Ő csak azt feleli: azt hiszem,
és vallom, a' mit vall és hi-
szen az Anyaszent-egyház:
ismét a' kesértő; mit hiszen
ugy mond az Anyaszent-
egyház: a' mit én, és mind
halálíg csak ez a' szó halla-
tott tőle; azt hiszem a' mit
az Anyaszent-egyház hisz:
és meg-csalván a' kísértő-
nek álnokságát Istennek a-
dá lelkét. Egy néhány nap
mulván ez is jó akaróinak
fokkal külömb állapotban
mint a' másik meg-jelenvén,
meg-köszönte hogy az őta-
ná-

nácsoakat követvén menny-
országban vitetett. Ezeket
mi azért irtúk-le, hogy min-
denek meg tanulnák, hogy
senki az ördöggel disputáti-
oban ne eredne, hanem kiki
az Anyaszent-egyháznak hi-
tiben meg-maradna. Eddig
Barénus, kihez többet
nincs mit adgyunk.

A' JO ELETRÔL-VALO
MESTERSEGENEK

TIZEDIK REGU-
LAJA.

*Az ördögnek második kísértetivel
A kétségben eséssel tusakodni.*

AZ ördögnek második kísérteti embernek halála óráján a' kétségben esés szokott lenni, mellyel nem csak a' gonoszokat, hanem az igazakat-is kísérti. Az hamissakat pedig, és az igen gonoszszo-
kat, könnyen a' kétségben esésnek mélységében-bé eyti: Mert minden vétkeiket, mellyeket életekben cselekedtek, szeme-
k eleiben terjeszti: A'

mint

mint Venerabilis Béda egy vitézről írja: Historiæ gentis suæ, lib. 5. cap. 14. Vólt Cœnrédus Király idejében egy vitéz, kit a' király külső maga jó viseléséért a' menyire szeretett, annyira gyűlölt a' maga lelkére-való göd-
viseletlenségéért. Ezt a' vitézt gyakran meg-fszokta vala a' király inteni, hogy poenitentiát tartana, meggyónnék, és vétkeiből igyekez-
nék magát meg-jóbbítani, minek előtte az halál elérkeznék. De ő noha az intést gyakran hallaná, mind azáltal a' poenitentia tartást, tovább tovább halasztotta. A-
zon-

zonban meg-betegedet, és ágyban esett, és nagy kínokat kezdett szenvedni kihez ísmét el-menvén a' kirally, mert igen szereti vala, intette, és kérte, hogy minek előtte a' halál el-érkeznék meg-gyónnék, és tartana minden bűneiről igaz poenitantiát: ő pedig azzal mentette magát, hogy meggyónik akkor, mikor meggyógyúl, mert ha most cselekedné, talám az udvariak azzal kezdenék csúfolni, hogy a' haláltól való féltében cselekedte, a' mit egészségében nem akart. Láttattott ugyan erőssen szólni, de a'

de a' mint az után ki tetzet, csak ördögi álnokság-volt. Mikor jobban meg-nehezedet-vólna, megint hozzá látogatására ment a' kirally, kit látván a' beteg, kiáltani kezdet: mit akarsz? miért jöttél ide? mert már nem tehecz velem semmi hasznót. Ne esztelenkedgyél, ugy mond a' kirally, okosan beszéll. Nem esztelenkedem ugy mond a' beteg, hanem az én rosz lelkem ísméretit nyilván látó. Csak ez előtt egy-kevesé láttam szép két iffiat hozzám béjőni, egyik a' fejemhez ült, s' a' másik a' lábamhoz: és egyik

eggyik kőzüllők egy szép könyveczkét adott kezemben, hogy meg-olvassam, mellyben valami jót cselekedtem életemben, megláttam : és ezek igen kevesek, és kicsinyek valának. Akkor a' gonosz lelkeknek rettenetes serege hertelen réám rohant, és a' ki kőzüllők elől-járónak láttatott mutata egy nagy, és igen nehéz könyvet, és monda eggyiknek a' vitézi kőzül, hogy kozzám hozná, hogy meg-olvassám : mellyben minden vétkeimet, mellyeket életemben cselekedtemmel, szommal, és csak leg-

leg-kissebb gondolatommal töttem fekete bőtűkkel le-irva láttam, és meg-olvastam. Ezeket mondván, és kétségben esvén nem sok idő mulván e' világból kimúlt, és a' poenitentát, mellyet könnyen véghez vihett-vólna, ez után a' kinok között örökkén örökre szenvedvén meg-nem fizetheti. Eddig Venerabilis Béda. Ez a' példa nyilván taníttya, hogy a' mi ellenségünk a' pokolbéli ördög ezt a' vitézt ugy csalta-meg, hogy halasztaná elsőbben a' poenitentiát, az után kétségben esnék.

Máso.

Második példát is ugyan azon Béda lib 5. cap. 15. ir: Iímertem úgy mond egy Frátert, kit bár soha ne ísmérhettem-vólna, egy kalastromban, ki igen resten, és tunyául élt. Ez betegségben esvén magához hivatta a'Szerzetefeket. Ez nagy szomorúsággal kezdette beszélni a'látást, melly néki mutatott vala, mint ha a'pokolnak aytaja meg-nyílt volna, és a'nak mellységében a'kinok között a' Sátán gyótródnék, mellette a' Cayfas azókkal a' fidókkal kik Krisztust meg - ölték, ezeknek szomszédságában láttam azt a' he-

a' helyet - is, melly nékem készítettett az örökkén-való kinok között. Ezt hallván a'kik oda gyűltek vala szíveffen kérték, és intették, hogy míg életben-vólna, addig folyamodnék a' poenitentia tartására: ő mint a' kétségben esett csak azt felelte: nincsen életemnek meg változtatására már időm, magam láttam hogy az én itiletem már beteltyesedett. Ezeket szólván, az uti ek del, és Sz. kenet nélkül dőlára ment, és nyomorult testét az kalastromnak végén temették. Ezt Béda hogy pedig ez a' nyo-

nyomorúlt Barát azt mon-
dotta, hogy nem volt ak-
kor néki ideje életének meg-
jóbbitására nem igazán, ha-
nem Iaz Őrdögnek sugallá-
sából mondotta: mert a' Sz.
Lélek nyilván kiáltya Eze-
chiel Profétának 28. és 33.
capit. mindenkor kész az I-
sten magához fogadni azo-
kot, a' kik a' pœnitentiára
térnek. Világosabban tanit-
tya ezt Szent Leo Pápa in
Epist. ad Theodor. Foroju-
lien. Episc. ilyen szókkal:
*az isten irgalmaságának sem ha-
tárt nem vethetünk, sem üdös
nem szabhatunk, kihez minden
valaki akarja haladás-nélkül
meg-tér-*

*meg-térhet, a' mint a' Sz. Lé-
lek a' Profeta által meg-mon-
dotta: minden valaki segítség-
gúl hyia az Ur nevét üdvözül.*

Itt egy vagy két példát
hozok elé, mellyel meg-bi-
zonyodgyék, hogy a' po-
kolbéli Őrdög a' jámbor, és
Isten felő embereket-is ha-
lállok oráján szokta késérte-
ni, hogy kétségben eythef-
se, Laurentius Surius tom. 5.
Szent Mihály havának 17.
napján, azt írja Szent Elze-
árius életében, hogy az ő
feleségével Dalphinával e-
gész életében szűzen élt, és
halála után fok jeleket, és
csudákat cielekedett, még-
is mind-

is mind azáltal halálakor, nehéz késérteteket ízēvedett, a' mint Surius írja. Végezetre halálakor az orczája igen rettenetesnek lázott, mellyből azt hozhatták ki, hogy igen nagy tufakodása lőtt volna, mert ilyen szók hallattak tőle: *nagy az őrdögnek ereje de azt meg-erőtlenítette, a' Krisztus JESUS meg-tesztülésének, és szentséges szenvedésének érdeme.*

Egy kevés űdő mulván megint azt kiáltotta; tellyességgel meg-győsztem: utólyára fel szóval kiáltotta; mindenenkben magamat az Istennek szent itéletére hagyom.

gyom. Es ezeket mondván, ábrázattya viszsza térvén ékekséggel, és fényességgel bé-telek, és lelkét ki-bocsátá.

Második példa rettentesebb, mellyet ir Joannes Climacus egy István nevű Barátról; ki minek-utánna a' puztában negyven esztendeig böytölésben, imátkozásban, könyhullatásokban, és egyéb sanyargatásokban az Remete életet viselte volna, halála oráján az őrdögök, hogy kétségben egytenék, fok vétkekkel vádolták: ő csudálkozván, és szemeit fel-nyitván, nagy izó-

Z

val

val azt felelte: *Ugy vagyok, néha cselekedtem, de azt penitencia-tartással, és könnyhullatással eltörölttem. Néha azt mondotta: Nem igaz, mert nem cselekedtem. Megént az után: Igazán mondgyátok, de meg-síratam, és azokért szolgáltam. Némellyekre így szóllot: igazán vádoltok, de mit feleltek reá, nem tudom. Ezek-között meg-hólt, és a' kik hallották, üdvössége-felől kétségeffek maradtak. Ezek azért, és ezekhez hasonló példák arra intenek minket, hogy halálunk-előtt lelkünk ísméretét meg-tisztítsuk, és az Istennek irgalmas-*

malságga-felől ne kételkedgyünk.

A' JO ELETRÔL - VALÓ
MESTERSEGNEK

TIZEN-EGGYEDIK
REGULAJA

*Az ördögnek harmadik kísérteté el-
on; mely: Miképpen eythesse em-
bert az Istennek gyűlölsége-
ben.*

A' Mi ellenségünk az ör-
dőg nem csak azon
igyekezik tehetsége szerént,
hogy a' kik halálra váltak,
azokat az hitől, és remén-
ségtől meg-foszfza eretnek-
ségben, és kétségben eytse;
hanem azon-is mesterkedik,
Z 2 hogy

hogy az Istennek barátit az Ő barátságától el-válaszsa, és Istennek gyűlölségében eytse, és káromkodásokba, varáslalokba, és ördögi tudományokba bé-keverje. Az ilyenek közönségeffen nem félnek az haláltól, sem a' pokoltól: mert azt remélik, hogy pokolban-is boldogul fognak élni, mint hogy társai az ördögöknek, kik-felől ugy vélekednek, hogy vélek együtt uralkodnak. Ezek-felől bővebben irnak Crillandus in Lib. de Sortilegiis num. 2. és Mart. Delrio. lib. 6. disquis. Magicar. Cap. 1. Sent. 4. Ezek

zek azért az Auctorok így szólnak: Minek utánna a' boszorkányokat meg-fogják, (a' mint fokszor magok megvallották) az ördög egyebet vélek nem cselekeszik, nem-is munkálkodik más dologban, hanē hogy mind holtig az ördögtől tanult tudományban alhatatoſſan meg-maradgyanak. Ha szintén testek nagy kinokra, és tűzre íteltetik-is, el hidgyék, hogy vagy őket meg-szabadittya, vagy a' kinok Ő nékik semmit nem fognak ártani. Ha pedig a' tűz-között meg találnek halni, minden fáydalom-nélkül kétség-nél-

nélkül e' világi nyomorúságok-után a' jöendő életnek boldogságára által vitetnek; ott az ördögökhöz hasonlókká lesznek, hasonló erővel, hatalommal bölcseséggel, kincsel, gyönyörűséggel fognak élni, mint magok az ördögök. Ilyen hazugsággal csallja meg őket a' csálárd ördög.

Annak felette, taláztatnak ollyak-is, kik noha nem ördögösök, és babonások tellyességgel, mindaz-által úgy meg-vakitotta a' fősvénység, hogy a' hitetlenektől semmit nem különböznek; mert Sz. Pál Apostola' fősvén-

véniséget nem ok-nélkül ne-vezi bálványi szolgálatnak Ephes- 5. v. 5.

Magammal történt dolgot mondok: Mikor egyszer egy betegnek látogatására mentem, és vele kezdtem beszélgetni micoda készülettel kell ez Világból kimenni; minden felelem-nélkül, bátran mondotta: *Uram én-is akartam veled beszélgetni, nem magam-felől, hanem feleségemet, és gyermekeimet akartam néked ajánlani, mert én magam pokolba sietek, nem-is szükséges, hogy én velem valamit cselekedgyél.* Ezt pedig olly csendes elmével mondotta, mint

ha a' majorba, vagy valami városba kellet volna menni: mert az ördög a' Lelkét úgy maga birodalma-alá hól-dította vala, hogy ő alólla semmi-képpen nem kíván-na, és nem akarna el-válni, noha sem boszorkány, sem ördöngös nem vólt, de igen veszedelmes mesterségek-ben gyakorlotta magát, és mind Istenéről, s-mind lel-kéről el-feletkezvén, minden-fele nyerefségeknek ke-resésére egyeledett. Egy szó-val, noha sokat fáradtam véle, hogy jóra hozhattam volna, de mind csak haszon-talanúl munkálkodtam. Ta-lám

lám valaki kívánná tudni, mi-foda mesterséget gya-korlottam: meg-mondám, hogy annak veszedelmén tanul-lyanak, a' kik hasonló me-fterséggel élnek, hogy ezek-re térjenek, és jók légye-nek. Pörlődő Prokátor vólt, kik nem sokat gon-dolnak azzal igaz-é az az ügy, avagy hamis, mellynek öl-talmazását magokra vállal-lyák, és így mind a' két réz-nek hamífságot tésznek, csak az ő érzények meg-telleyék.

Eggyet hozok-elé, mint hogy erről esett a' szó. Ve-lem befélgetvén egy tu-dos

dosember, mikor a' dolognak velejét kezdené magyarázni, én, beszédét felben hagyatván, azt mondtam neki: úgy láttatol szolani, mint ha az hamis ügyet akarnád óltalmazni, ő helyben hagyván, azt felelte: én, úgy mond, az igazságnak nem vagyok prókátora, hanem annak az embernek a' ki reám bízta: Az én tisztem csak az, hogy a' pörhek velejét megmagyarázzam, mellyet akarok óltalmazni; lássa a' Bíró kinek itili. De ne higgy, úgy mond nékem, hanem Aquinas Sz. Tamásnak Sz. és tudós

tudós Doctornak, ki így szól 22. q. 71. a. 3. *Nem szabad senkinek gonofságot mással együtt cselekedni, akár tanácsáltal, akár segítsége által, és akár minemű egyéb mód által, mert ő neki tulaidonittatik: a' mint Sz. Pál Rom. 1. v. 32. mondgya: hogy nem csak azok méltók a' halálra, a' kik a' vétkeket cselekefszik; hanem azok is a' kik a' cselekedőkkel egyeznek. Azért a' mint fellyeb mondtam, mindnyájan tartoznak a' kárnak megfizetésére. Nyilvánvaló pedig hogy a' prókátor segíti, és tanácsollja azt a' dolgot, a' kinek pörök magára vállallja. Annak-okáért ha a'*

hamis pört tudva óltalmazza, kétségnélkül igen vétekezik, és annak a' kárnak, melyet a' mások rész szenvedett, tartozik megterítésére. Ha pedig nem tudta azt a' pört hamisnak lenni, hanem igaznak itelte, mentsege lehet olyan módon, a' mint tudatlanság mentseget tallálhat. eddig Sz. Tamás, Cajetanus pedig Sz. Tamásnak utolsó f zavait így magyázza: a' ki, ugymond, úgy vállalta magára a' pört, hogy akár igaz, s-akár hamis legyen meg-óltalmazza, ha szintén nem tudta volna is hamisnak lenni, nem a' tudatlanságból, hanem olyan

lyā tudatlanságból, a' melly fenkit a' vétektől meg nem mentt, hamisan óltalmazza: a' kik semmit nem gondolnak akár minemő legyen a' pör, nyilván elmulattyák tudni, a' mit tartoznak tudni. Ezt Cajetanus Cardinál.

Ezekhez a' kísértetekhez adhattuk azt-is, melly nem árt, hanem inkább használ, noha az őrdög azért cselekeszi, hogy árcson: mert szokása néki, hogy a' halálra vált embernek azért mutattya magát olly ifonyú ábrázatbā, hogy ha meg nem csalhattya-is, csak i-

Z 7 mád.

mádságban, és csendességében meg-háborítsa. Severus Sulpitius Sz. Márton Püspökről azt írta: hogy mikor néki az ördög halálakor meg-jelent volna: azt kérdezté a' Sz. Püspök tőle: *Mit állasz itt te vér-szópó béstia? nem találsz én bennem semmi haláloft.* Petrus Damiani Sz. Odilo-felől így szól. Láta maga Sz. Odilo halála oráján egy szegletben, rettenetes, és ízonyú ábrázatban az ördögöt, hogy meg-iesztené: De a' Krisztusnak Sz. ereje-által meg-erősfittetvén, nekem semmi kisértetével nem árt-hatott.

hatott. Irja Sz. Adelelinus Sági Püspök-is Sz. Opportuna szűz életében: Néki-is halalakor rút fekete szerecsen embernek képébe meg-jelét, kinek hajából, és szakálából mintha olvasztott, és égő szurok csepegne; a' szemei mint a' sebes tűzből kivonatott szikrázó vas; a' szájából, és orrából mint-ha bűdös és kénköves láng származnék.

Miért bocsásson pedig az Isten Sz. életű emberekre ilyen próbákat, meg-tanit az Isten Angyala Sz. Aikardus életében, a' mint Surius 15. Sept. írja: Mert mikor

kor az Őrdög egy kalaftromban igen figyelmezne magapredájára, annak a' Kalaftromnak őrző Sz. Angyala azt mondotta az Őrdögnek: Lészen itt munkád, de a' Barátoknak, nem tenéked fog használni, azoknak megtisztulásokra, néked pedig gyalázafodra. Monda az Őrdög: Vallyon tartozom-é én a' keresztyének-közül egyiknek vagy másíknak üdvösségére szolgálni? Felelvén az Angyal azt mondá: Abban tartozol; mert a' mi ő benne ki-vető, a' te iszonyú látásod-által megtisztul. Azután

után ugyan azon Angyal Sz. Aikardusnak az Őrdög-felől mondotta: Semmit ne fély az ő abrázattyától: mert semmi hatalma nincs ezen a' cseledeken, hogy néki ártasson ezen-kivül, mikor ezeknek Lelkek testekből ki-mégyen, a' kihez valami mocfog ragadott, az ő rettenetes látásának félelme-által megtisztul.

A' JO ELETRŰL - VALO
MESTERSEGENEK
TIZEN-KETTŐDIK
REGULAJA.

*Mikor ember halálához közel van,
Az ördögnek kísérteti ellen*

ELSŐ ORVOSSÁG.

AZ ördögnek négy-féle kísértetit, mellyekkel a' beteget halálok oráján szokta kísértetni fellyeb megmagyaráztuk ; azok'-ellen két-féle orvossággal élhetünk. Az egyikkel akkor, mikor a' beteg eszén van, hall, és valamit néki mondanak, mind meg-érti. A' másik minden betegekkel

kel közönséges, hasznos, és igen bátorságos.

A' mi az elsőt illeti, ha a' kísértet a' Catholica igaz hitet ostromolja, semmi-képpen nem kell az ördög-gel disputálni, a' mint fellyeb meg-mondottuk. De a' kik a' kísértetet szenvedik, meg-kell azokat inteni : mert ha a' kísértet az Istennek természeté-felől forog, el kell hinnünk, hogy természetében egy, szemé-lyében három : meg-kell a' beteget tanítani, melly sok dolgok vannak, mellyeket nem tudunk, nem csak a' lelkiek közül, hanem a' testiek

stiek közül is: mert az embereknek nagyobb része nem könnyen hiheti, hogy a' firmamentomon-lévő csillagok-közül, mindenik nagyobb az egész világnál, az az, föld kerekiségénél, a' mint a' Mathematicusok könnyen meg-bizonyították igaznak lenni. Hogy ha ezt a' dologot, melly csak ideigvaló, sokan meg-nem foghatták, de még-is a' tudós emberek mondásának hitelt adnak; miért ne higyék az Isten természetéről azt, a' mit az Apostolok, és proféták által meg-jelétetett, nagy jelekkel, és sok csu-

csudákkal meg-erősítettett.

Hogy - ha a' kísértet a' hoz tartozik, a' mit el-híszünk, hogy cselekedett az Isten, és most is naponkint cselekszik, a' mint a' Krisztusnak Sz. teste, és vére a' kenyérnek, és bornak színe alá változik, példákat kell mutatnunk, mellyeket el-híszünk, hogy az Isten cselekedett, midőn azoknak semmi okát nem adhattuk. Ki foghattya-meg, hogy az egész Világ Isten akaratya által csak semmiből lehetett? még is mindazáltal sokan el-híszik, a' kik nem akariák az óltári Szentségnek

nek titkát a' kenyér, és bor
szine-alatt hinni. Ismét
ki hinné, hogy a' meg-hólt
embereknek porrá lőtt, a'-
vagy a' fene vadaktól meg-
emésztetett testek, az Isten
parancsolattýára egy szem-
pillantásban fel-támadgya-
nak? Még-is mindazáltal
a' Catholicusok mindnyá-
jan könnyen el-hiszik, és
hitünk ágazattyának val-
lyák. Sok ezer esztendő-
kel az előtt el-hitte vólt ezt
az igazságot Sz. Job. mert
Cap. 19. v. 25. azt mond-
gya: *Tudom hogy az én meg-
váltóm él, és az utolsó napon a'
földből fel-támadok, és ismét*
kör-

környül, vételem bőrömmel. E-
zekből azért, és ezekhez
hasonló csudálatos cseleke-
detiből az Istennek, mellye-
ket a' mi elménk meg-nem
foghat, könnyen el-híhet-
tyük azokat-is, mellyeket
az Anya Szent-egyház e-
lőnkben ád, hogy elhid-
gyunk, midőn az Anya-
szent-egyház, a' mint Sz.
Pal 1. Tim. 3. v. 15. mond-
gya: *az igazság oszlópa, és e-
rés támaszszá.* Ezeket, és
ezekhez hasonló dolgokat
mondhatunk azoknak, kik
a' hit-felől kísértetnek.

A' kik pedig kísértetet
szenvednek a' reménség-
ben

ben, azoknak eléjekben kell adni az Istennek nagy irgalmaságát, mely fokkal fellyeb haladgya mindē bűnöknek számát. Mert a' Sz. Lélek így szól Sz. Dávid által Psal. 144. v. 8. *Könyörülő, és irgalmas az Ur, türo, és igen irgalmas. Edes az Ur mindeneknek, éé az ő könyörületességi minden cselekedetileft.* Azt-is eszében kell jutatni, a' mit Sz. János 1. Joan. 2. v. 2. mond: *Vagyon szószóllónk az Atyánál, JESUS Kristus, és ő a' mi bűneinkért engesztelő, nem csak a' miénkért pedig, hanem az egész Világért-is. A' penitentiát-is élé*
kell

kell hozni, mely ha töredelmes sziből származik, az Isten meg-nem utál; mert igazán mondgya Sz. Dávid Psalm. 50. v. 19. *a' töredelmes, és alázatos szivet az Isten meg nem utállja. A' tékozló fiunak példájárul-is meg kell emlékezni, ki csak alég mondotta vala ezeket az igéket: Atyám vétkeztem az ég-ellen, és te-ellened* Luc. 15. v. 18. 21. *Es mindgyárt könyörületességre indult az Atyának szive. nyakára borúlt, drága köntösbén öltöztette, gyűrőt adott kezében, és nagy vendégséget készített mert ez*

az ő fia el-veszett vala, és meg-találtatott.

Végre elejében-kell adni Sz. Pál Apostol példáját a' ki mikor még az Anyaszent-egyházat üldöznél Isten ma-lasztjátúl meg-elősztetvén az üldözőből a' Jésusnak hirdetőiévé változtatott : Hogy a' mint ő maga írja az ő példáját követvén minden bűnösök meg-térnének, és senki akár minéműlator kétségben ne esnék az Istennek irgalmasága-felől: *Igaz beszéd, ugy mond, és méltó minden módon a' bé-vé-telre, hogy a' Krisztus Jésus, e' vi-lágra jött a' bűnösöket üdvözi-teni,*

teni, kik között első én vagyok : de azért nyertem irgalmaságot, hogy rajtam mutatná-meg első-ben a' Krisztus Jésus, tellyes bé-keséges türesem azok tanítására a' kik hiudók ő néki az örök életre 1. Timot. 1. v. 15.

A' kik pedig az ördögtől kísértetnek leg-nehezebb ki-sértettel az Isten szereteti ellen, és gyűlölségre indit-tatnak Isten-ellen az ördög-nek szeretetéért : meg-kell őket arra tanítani, hogy el-sőbben hazug az ördög a' mint Üdvözítőnk Joan. 8. v. 44. mondgya : *Mikor az ördög hazugságot szöll tulajdo-nából szöll, mert hazug, és At-*

tya-is. Es ez az ige, az ő *Atya*-is azt teszi, hogy az ördög a' hazugságnak attya, a' mint Sz. Agoston, és Sz. Chrysostomus taníttyák. Mert az ördög az a' ki elsőbben kezdett hazudni, mikor Evának azt monddotta, és ő általa Adámnak: Semmi-képpé halállal-meg nem haltok Gen. 3. v. 4. Mert az Isten azt monddotta vala Adámnak, hogy a' tiltot fanak, gyümölcséből ne ennének, ha meg nem akarnának halni, ellenben pedig az ördög azt monddotta hogy ennének, mert nem halnának-meg. An-

nak-

nak-okáért semmit nem kell hinni az ördögnek mert hazug, és hazugságnak attya. Az után már az ördög az örökkén-*valo* tűzre íteltetett mind azokkal a' kik őtet követik: mert Itéletnek napján azt fogja mondani nekik Urunk: *Mennyetek-el tőlem átkozottak az örök tűzre, melly az ördögnek készítettett*, és az ő *Angyalinak*. Matt. 25. v. 41. Vétkeznek tehát a' kik az ördögnek hódúlnak, remélvén hogy holtok-után az ördöggel fognak pokolban Uralkodni, és gazdagságokkal, és minden gyönyörű-

ségekkel bővelkedni. Vé-
gezetre próbált dolog, hogy
az ördögnek minden igi-
reti csak családság : mert
még eddig senkit nem hal-
lottunk a' ki az ördögtől
megígért kincsekkel dicse-
kedhetett volna , sem azo-
kot a' kiket a' tisztek tör-
vén szerént halálra , fogság-
ra , avagy más büntetésre
itiltének , az ördög meg nem
szabadithatta.

Ezt a' három dólgot ha
a' kívánságos emberek va-
lobá meg-gondolnák talám
keveffen , avagy csak egy
sem találatnék , a' ki az Is-
tent , ki igazán minden-
ható,

ható , bölcs , és jó el-hagy-
ván , az ördöghöz ki ha-
zug , szegény , és nyomo-
rúlt merne pártolni.

A' negyedik kísértet fe-
lől nem szűkség szóllanunk,
mivel már tudunkra va-
gyon , hogy az a' kísértet
a' halálra vált embereknek
nem olly ártalmas , mint
hasznos . és üdvösséges. A'
ki , mindazáltal a' Sz. Írásból
orvosságot kívánna , hogy
könnyebben szenvedhetné;
olvassa avagy maga előtt
olvasztassa , míg az a' rette-
netes látás tart a' hufzon-
hatodik Soltárt , mely így
kezdődik Az Ur az én vilá-

goltásom, és szabadulásom,
kitől féliyek?

A' JO ELETRÔL - VALO
MESTERSEGENEK

TIZEN-HARMA-
DIK

REGULAJA.

Az ôrdögnek kísérteti ellen

MASODIK ORVOSSÁG.

AZ ôrdögnek, minden
kísérteti ellen-való
első orvosságot meg-ma-
gyaráztuk, következék már
a' második orvosság, mely
minden kísértetek-ellen kő-
zönséges léfzen. Ez nagy,
és üd-

és üdvösséges orvosság az
Imádságban áll, melyet a-
kár maga mondgyon s-a-
kár másokkal mondasson
magáért: Mert bizonyos
dolog az, hogy sokat hasz-
nál azoknak Imádsága, kik
félék az Istent; fő képpen
mikor nyilván tudgyuk,
hogy az ôrdög tovább nem
kísérthet, hanem csak a'
meddig az Isten meg-enge-
di: mert nem különb a'
lánczra vetett komondor-
nál, vagy orofzlánnál, mely
maga akarattya szerént sen-
kit meg nem marhat, ha-
nem meddig az Isten rea-
bocsáttya, ki a' lánczot ke-

zeinek hatalmas erejében tartya, és a' meddig megengedi. Ezt tanította el-sőbben szent Agoston magyarázván Sz. Dávidnak 34. Soltárát v. 3. *Mondgyad a' lelkemnek, én vagyok a' te szabadulásod.* Es elé hozván Sz. Job példáját, azt mondgya: meg-mutatta, úgy mond, Sz. Job példájában az Isten, mert maga is az őrdög ezektől az el-mulandó világi juktól-meg-akarván őtet fosztani, nem lehetet, míg az Isten néki azokra hatalmat nem adott. Irigyelhette ugyan a' Sz. embernek javait, de micfoda kárt tehe-

tehetett azokban? vádolta, de nem kárhoztatta? ragadhatott-e valamit-e? csak egy kőrömnit sem, egy szál haját sem, míg az Istennek nem mondotta bocsásd reá a' te kezeidet? adgy hatalmat: meg nyéré azt, és ő meg kísérté Jobot, s-Job meg-kísérteték; mind az által az a' ki meg-kísértettet, győzedelmet vőtt, a' kísértő pedig meggyőzetett: mert az Isten, ki meg-engedte vala az őrdögnek, hogy kárt tehetne külső javaiban, belső képen az ő szolgáját el nem hadta, hanem az őrdögnek

aa 6 győ.

győzedelmére, az ő lelkéből fegyvert csinált. Menyit használ ez? az emberről szollok. meg-győzetett Paradicsomban, de győzedelmes lőtt a' ganéjon. ott meg-győzetett az őrdög-től az Áfszony által, itt győzedelmet vőtt az őrdögön és az Áfszszonyon. Ugyan ezt, a' mit Szent Agoston tanít, hogy az őrdög semmit nem cselekedhetik, hanem csak a' mit az Isten meg-enged. Magok példájokkal bizonyíttyák Sz. Antal, és Sz. Ferencz Sz. Antalról azt mondgya Sz. Athanásius, ki az ő életét írta,

ta, mikor Sz. Antalt az őrdögök fokasága környül vőtte. mint ha jádzott volna vélek, azt mondotta: Ha valami erőtök volna: egyitek jőne a' harcra. De mint hogy az Isten úgy meg-erőtlenített hogy semmit nem cselekedhettek fokasággal akartok meg-rettenteni midőn pedig az-is erőtlenségteknek jele, hogy oktalan állatoknak formájában őltöztök. Ismét nagy bizodalommal szőlla nekik: Ha valami erőtök vagyon, és néktek én ellenem valami hatalmat adott egyetek-meg: ha pedig nem cseleked:

lekedhetitek , mit kísértetek , hjában ? Mert a' Sz. keresztnék jele , és az Isenben való hit , nekünk meg - győzhetetlen bástyánk.

Sz. Ferenczről-is csak né hasonlót ír Sz. Bonaventura : magános helyeket keresett, úgy mond, és elpúszttúlt téplomokat, hogy éyjeli imádságit csendesfen végezhetné : azomban az őrdögöknek kifirtetit, és egy-más között való harczolásokat látható képpen érzette , hogy őtet Imádságiban , meg - háborithatának, ő pedig mennyei fegyver-

verrel meg - erősfittetvén , mennél inkább ostromoltatt az ellenségtől , annál nagyobb erősséggel, és buzgósággal szóllott a' Krisztus Jéhus-hoz. Uram a' te szárnyad árnyéka alatt óltalmaz meg engem azok el-lé, a' kik háborgatnak. Az őrdögökhöz pedig: ti gonosz, és csalárd lelkek cselekegyetek velem valamit cselekedhettek , a' megnyit az Isten meg - engedett , és az én szzenvedésemre el-rendelt , én mind azokat őrmest , és vigan akarom el-szenvedni. Ezt az álhatalosságot nem szzenvedhetvén a' kevély őrdö-

gők szégyē valva el-enyésztek. Annak okáért ez a' fundamentum igaz lévén, hogy az őrdög többet nem cselekedhetik, hanem csak a' menyit Isten néki enged; Nem kételkedhetünk abban, hogy a' betegnek, és a' mellette lévőknek imádása fokot ne használlyon, fő képpen ha azok kik imádkoznak Istē malasztjában vannak.

Jeles példát ír erről Sz. Gergely L. 4. cap. 37. Dialog. melly a' maga kalasztromában történt, és azt praedikatiojában is nyilván előhozta. Az ő szavai így kő-

következnek: Añak a' Gyermekeknek úgy mond, ki felől a' kőtség előtt az én beszédimbē emlekeztem Theodorús volt neve, és magát csintalanul viselte, ki a' Bátyját követte a' kalasztromban izűkségből inkább mint jó akarattyából. kinek felette nehezen esett mikor néki valaki a' Lélek üdvőtségéről beszélt: mert a' jót nem csak nem cselekedte, hanem nem-is halgathatta, sőt esküvésével is bizonyította, hogy soha a' jóban magát nem gyakorollya, ebben pedig a' dögölöletességben, melyben a' vá-

várasznak nagy részét a' minap a' pestis meg-emisztette, ő reá-is reá ragadott, és mikor az halállal tusakodnék, hozzá gyűltek az Atyafiak, hogy imádságokkal halálakor óltalmaznák. Testének külső tagjai már mind meg-hidegűltek vala, és csak a' torkában hörög vala a' Lelke. Minnyájan pedig inkább kezdetek érette imádkozni mennél inkább láttatott halála-hoz fi-etni. Akkor hértelen kezdek kiáltani, távozzatok el, ne imádkozzatok. Imé a' Sárkánnak adattam hogy el-nyeljen, de a' ti jelen léte-

létetekért, és imádságto-kért el nem nyelhet, már a' fejemet el-nyelte, engedgyétek meg-néki, hogy éppen nyeljen-el, és kinezon. Akkor a' jelen lévőek mondának, mit beszélsz? jegyezd-meg magadot a' Sz. kereszttel, felelvén azt monda, nem lehet, mert fozrongattatom a' sárkánytól. Mellyet midőn hallottak, minnyájan a' földre borúltak, és búzgobban kezdetek érette imádkozni. Es imé a' beteg hértelen felkiálta, és monda; Halálégyen az Istennek, mert a' Sárkányt melly el-akar vala

la nyelni, a' ti Imádságtok el-üzvén el-szalada. Most könyörögjete az én bűneimért, mert kész vagyok meg-térni, és a' Világi életet el-hadni. Ez azért az ember, ki a' mint élém mondtam, már külső tagjaiban meg-hólnak látczik vala meg-elevenedék, és az Istenhez tellyes szívéből meg-tére. Es minek utánna az Ur Isten szívet néki meg-szállá életét meg-jobbitá, és sok testi fanyargatási után életét szentül elvégezé. Eddig Sz. Gergely.

Meg-tanulhatták azok, kik a' betegeknek halálok
óra-

óráján szolgálnak, hogy nem csak vigasztallják őket, hanem imádkozanak érte, mennél nagyobb buzgosággal lehet, és ne bocsátsanak ő hozzájuk akár minemű embereket, hanem Isten félőket, áytatosakat, kiknek érte való Imádságok Isten előtt hasznos, és kedves legyen: mert a' mint Sz. Jakab Apostol mondgya: *Sokat használ az igaznak buzgó, és szüntelen való könyörgése.* Jacob. 5. és a' mint az Ördög látván az utolsó órán hogy kevés ideje vagyon minden mester-ségével azon vagyon, hogy
a' be-

a' betegnek lelkét magáévá
tehesse: hasonlóképpen, és
fokkal inkább szükségesb,
hogy a' keresztyén ember
az olyan lelket Istennek
meg-nyerje.

A' JO ELETRÔL-VALO
MESTERSEGENEK

TIZEN-NEGYEDIK REGULAJA.

AZT FOGLALLTA MAGABAN:

A' kik nem közönséges nyavalyák-
ban, hanem más történetek mi-
at mulnak-ki e' életből.

A Zoknak kik hosszú be-
tegségekben finlenek,
miképpen kellesték a' ha-
lálhoz készülniek, eddig bő-
sé-

ségesen ízöllottunk, ad-
gyuk hozzá azokat már, a'
kik hértelen, és véletlen
történet miat hálnak-meg.
Az ilyen történetből valo
halálok pedig három féle
képpen ízoktak történni.
Elsőbben úgy, mikor a' gut-
ta vagy a' menykő valakit
hértelen, és véletlen meg-
űt. Másodszor mikor a'
vitézek, ellenségekkel szem-
ben szálván meg-űtköznek
Harmadszor mikor a' Birák
törvény szerént, valamely
vétkes embereket halálra
sententiáznak, kik noha
nem bizonyosok de hihe-
tő képpé tudhattyák hogy
a' ha-

a' halálnak veszedelmében forognak.

Az első rendbélieknek nincsegyéb orvosságok, hanem mindennap, és szüntelen meg-emlékezzenek az halálról, és arra készek legyenek. Ezeket láttatik inteni édes Meg-váltónk Matt. 25. 13. *Vigyázzatok, mert nem tudjátok a' napot, sem az órát.* Nehéz ugyan de igen drága szűkség ez, melly minden jóra, és hasznos dologra kényszerít. Ha mondaná az Ur: Vigyázzatok mezeitelen a' csattagó hideg dërben mind addg, míg elevenen meg nem fagytok

tok, mint ama negyven Mártírok haydan vigyáztak, hogy az örökké-való Ból-dogságba bátorsággal békijuthatnának; vallyon nem kellenék-e meg-cselekednünk? és ha azt mondaná: Vigyázzatok, és vas rostélyra kötöztetésetek magatokat, és az-alá eleven szepet rakatván meg-sütésetek, és a' rettenetes kinokközött meg-eméltödgysetek, a' mint Sz. I.órincz-felől olvassuk, hogy szenvedett; vallyon nem kellenék-e ezt-is vigan cselekednünk, hogy az örökké-való égő tüztől meg-menebb ked-

kedhetnénk? De nem parancsolja ezt a' mi Istenünk közülünk senkinek, hanem hogy vigyázzunk, ne talántán akkor ne jöjön a' lopó, és a' szeretnek aranyát, a' tisztaságnak drága gyöngyét, a' Hitnek kincsét, avagy valamelly Józsa-
 fos cselekedeteknek jó-
 ságát tőlünk el-ne-lopja, mikor a' bűnben aluszunk az örök boldogságtól meg-
 ne fosztasunk, és az örök-
 ké-való tűzre ne vettes-
 sünk. De igen kevesen
 taláztatnak, a' kik olly hir-
 telő halállal hallyanak-meg,
 hogy semmi orvossággal
 ne

ne legittethessenek. Am-
 bár igaz legyen hogy igen
 kevesen hálnak-meg hirte-
 len halállal, de honnan tu-
 dod, hogy nem lélsz te
 egyik azok-közül? Hape-
 dig te találsz azok-közül a'
 kevesek-közül egyik len-
 ni, mit használ néked, hogy
 azok a' veszedelemből meg-
 szabadúltanak. Mikor te-
 hát meg-szabadúlhat sz te
 olly rettenetes veszedelem-
 ből, miért nem akarod hal-
 lani a' mi Istenünknek ke-
 gyes tanácsát, ki szűnetlen
 azt kiáltja, és mondja: *Vigyázzatok, vigyázzatok, mert né-
 tudgyátok a' napot sem az orát.*

A' második rendbéli embereknek, kik vagy az harczonesnek-el, a' vagy a' tengerben az habok-miat elvesznek, három dolog látatnak szűkségesnek lenni. Első az, hogy hadba ne menyenek, ha annak igazságát nem tudgyák, avagy ha nem szabad akarattyokból, hanem kényszerittetnek az elmenetelre tulaydon Fejedelmektől, akkor is ha tudgyák hogy nem hamis az ő ügyök. Mert a' mint Sz. Agoston tanította L. 22. c. 75. contra Faustum Manichæum: más okból származik a' Fejedelemnek parancs-

parancsolattya, és más okból a' Vitéznek engedelmessege. A' Fejedelem pedig nem hadakozhatik más-ellen, ha tudgya, hogy az ő ügye nem igaz; a' Vitéz pedig hadakozhatik ha azt tudgya, hogy nem hamis. Második az, hogy a' hadban meg tarcsák a' Vitézek keresztelő Sz. János törvényét, ki a' Vitézeknek kérdésére mit kellene cselekedniük hogy üdvözülhessenek, azt felelte: *Senkit ne verjete, se ne paravarkodgyatok, és sóldorokkal meg-clégedgyetek.* Utolszor, hogy ne szenvedgyék szivekben az halálos

bb 3 vét-

vétket heverni : egyéb aránt az halál, ki az harczon fokakat szokott kaszálni, ötet-is készületlen találván könnyön az örök kárhozatra bocsáthattya. Annak okaért a' Vitézek a' táborban nagy veszedelemben forganak, hogy údvösségeket el-ne-veszessék, ha szünetlen nem vigyáznak, és az ördögöknek kísérteti-ellen úgy nem harcolnak, mint látható ellenségek ellen.

Ugyan csak ezeket mondhattuk azoknak-is, kik a' tengeren veszedelem-nélkül nem hajóznak; mert el-sőb-

sőbben-is azt kell tudniok, hogy a' tengeren-való hajózást rosz végre ne kezdgyék, mint a' tengeri tolvajok, kik azókat, kiket elől, s-utol találnak, vagy rabságban tartják, vagy fosztják. Annak utánna ha a' hajózást, ellenség-képpen indították, ők is tartoznak keresztelő Sz. János törvényét meg tartani. Végre, hogy ők se vétkezzenek Isten-ellen halálos-képpen. Mert nincsenek meszszéb ők-is az haláltól, mint az hajó a' víztől.

Az harmadik rendbéli emberek boldogabbaknak
bb 4 mond-

mondhatnók, ha a' magok
javát meg ismérnék. Mert
a' kik halálra sententia-
zatnak, vagy igazán ö-
letnek-meg, vagy hamis-
san; ha igazán, az Isten
az ő halálokat bűneikért-va-
ló elég-tételül vészi, ha vét-
keiket töredelmes szívvvel
meg-bannyák, és halálokat
bűneiknek elég-tételéért ö-
römeft szenvedik: ha pedig
hamissan öletnek-meg, és
azoknak, kik az ő halálok-
nak okai voltak, szívből meg
bocsátanak, a' Krisztusnak
követői lesznek; mert ő Sz.
felsége-is imádkozott az ő
hohériért, mondván: *Atyám*

-énom

4. dd

be-

bocsásd-meg nekik, mert nem
tudják mit mivelnek. Luc. 23.
v. 34. Add hozzá, hogy ezek
kevesebbet szenvednek ha-
lálókkor, mint azok, a' kik
betegségeknek idején továb-
vonnyák a' nyavalyának
faidalmait. Vegezetre, sok
helyeken találtnak tudós,
Jámbor, és Isten-felő embe-
rek, kik nagy szorgalma-
tosággal szolgálnak, az ol-
yan már meg-sententia-
tatott embereknek, és meg-
tanítták miképpen kell az
halalhoz készülniek, hogy
mikor testekben meg-kez-
denek halni, lelkekbé kezd-
gyenek az Istennel örökké
élni.

bb 5

TL.

TIZEN-ÖTÖDIK

R E S Z E.

*Azoknak boldog ki-múlásokról, kik
a' jó életnek Mesterségét meg-
tanúlták.*

AZ jó életről-való mester-
ségnek Réguláit meg-
magyarázván, úgy látszik,
hogy semmi egyéb, nincsen
hátra, hanem hogy rövid-
deden azt-is meg-magya-
rázzuk, micsoða haszon lé-
gyen az jó életről-való
Mesterségben. Könyű do-
log ez, de felette igen nagy:
mert a' ki jól él, boldogul
hal-meg: de a' ki boldogul
meg-hal, által vitetik a' ha-
lan-

landó életből: Világi nyo-
morúságból, az örökké-
való, és minden részről
meg-boldogult életre. Es
vi zontag, a' ki roszszúl él,
által-vitetik ez életből, melly
hosszúnak látszik, és boldog
nak, arra az életre, melly
minden munkával, és fai-
dalommal tellyes, és soha
vége nem lészén, és inkább
mondhattuk örökké-va-
ló halálnak, mint életnek:
mert ott a' bűnösök min-
den örömmek, és gyönyö-
rűségnek meg-halnak; ha-
nem csak a' kinoknak, és
munkának élnek.

Hogy ez a' dolog nem
bb 6 fog

fog másképpen lenni, nyilván tanította a' Sz. Irás. Azok-felől, a' kik jól halnak-meg Sz. János Apoc. c. 14-v. 13. így szól: *Szózatot hallék mennyből, mondván nekem; Ird-meg: Bódogok a' hallottak, a' kik az Urban halnak-meg. Már mostantól-fogva mondgya a' Lélek, hogy meg-nyugodgyanak az ő munkájoktól: mert az ő cselekedetek követik őket. Ezt a' sententiát, találtnak a' Sz. Írást magyarázó Doctrok-közül, kik csak a' Mártyrokról magyarázzák; de közönségesen, és igazabban azokról a' Szentekről értik, a' kik Krisztusban Istent-*

tenessen holtak-meg. Sz. Bernárd abban a' Levelében Epist. 98. mellyet a' Machabæusokról ír, így szól: *Bódogok a' hallottak, a' kik az Urban halnak-meg: nem csak azok, a' kik az Urért, mint a' Sz. Mátyrok, hanem azok-is, a' kik az Urban halnak-meg, mint a' Confessorok, bizonyára bódogok. Nekem azért úgy tetszik, hogy két dolog teszi drágává az halált: az élet, és halálnak oka; de inkább az oka, mint az élet; az léssen pedig leg-drágább látosság melly mind az életől, s-mind az okától vészten dicfíretet. Eddig Sz. Bernárd. Közel jár ehhez, az Anyab-
bb 7 szent-*

szent-egyháznak méltósága, melly a' Sz. Irást legjobban magyarázza, ki a' Sz. Mise-áldozatban az halottakról azt a' leczkét olvastattya Sz. János jelenéséből: *Bóldogok az halottak, kik az Urban halnak-meg az:* mind bóldogok azok, a' kik mikor meg-halnak az Urban taláztatnak, vagy az igaz szeretet által az Urhoz vannak foglaltatva, mint az élő tagok a' főhöz, melly a' Kríztus. Ezt írja Sz. Lukács-is Sz. István haláláról, *alúvák az Urban. Act. 7. v. 60.* ez az: ószve-foglaltatott az Urhoz, mint a' tag főhöz.

Mi-

Miért legyenek pedig bóldogok azok, kik az Urban halnak-meg, okát adgya Sz. János Apoc. 14. v. 13. mondván: *Mostantól-fogva mondgya a' Lélek, hogy meg-nyugodgyanak az ő munkájoktól.* Mért a' Sz. Lélek mondgya, hogy a' Szent k halálok-után meg szűnnek minden fáratságos munkától, és el-kezdik az örök nyugodalmat, melly minden gyönyörűséggel, és vigasztalással tellyes: *Az ő cseledeknek követik őket; az minden jó, és érdemes cselekedeteknek gyönyörűségi, és vigasztalási követik őket,* mel-

mellyeket ez világon cselekedtek, a' mind Sz. Dávid mondgya Psál. III. v. 9. *Osztogatott, a' szegényeknek adott, az ő igazsága marad örökkön örökké.* Gazdagságokat pedig a' Szent emberek elhadgyák a' földön, vagy meg-emésztik; de az ő Jóságok, ugy mint az adakozás, irgalmaság, mellyekkel segítették a' szegényeket e' földön, *mind örökkön örökké meg-marad*; nem csak meg-marad pedig, hanem még-is gazdagittya azokat, kik e' világi javaikat szegényeknek osztogatták ez földön. Nem csak az adakoz-

kozásnak jofzágos cselekedeti pedig követik őket, hanem a' bölcseségnek, az hitnek, reménségnek, szeretetnek, félelemnek, mértékletességnek, erősségnek, tiszta életnek, az Isteni tiszteletnek cselekedeti is; és egy szóval minden Jofzágos cselekedetek követik őket, és örökké-való bővséges jutalmot nyernek nékik. Bizonyára igen böl dog az, a' ki jól hal-meg, mert mindē munkától megszabadúl, és minden jóban részesül. Ehez a' Sz. Írás bizonyosságához az is hozzá járúl, hogy az Isten-felő hi-

veket a' Mennyei szentek halálokkor gyakran megszokták látogatni, és az ördögnek kísérteti-ellen segíteni: melly látogatás nem kevés vigasztalásokra vagon az ajétatos, és Isten-feló hiveknek.

Több históriákat hozhatnánk-elé itt, de megelégszem azokkal, mellyeket Sz. Gergely 1. Dialog. 4. c. 11. ir; ki egy Urfinus nevű Pap-felől így szól: Halálához közelgetvén Urfinus, nagy örömmel kezdé kiáltani: Jól vagyon, jöjjetek közeleb hozzám édes Uraim, kik a' ti leg-alább-
való

való szolgátokhöz méltoztattatok öszve-gyűlni; el-megyek, el-megyek, hála-kat adok: és mikor gyakran kiáltja vala ezeket a' szókat, és a' környűl-álók kérdeznék, kiknek szólana, csudalkozván azt felelé: Nem láttátok-é, hogy a' Sz. Apostolok ide gyűltek? Sz. Pétert, és Sz. Pált az Apostolok Fejedelmet nem láttátok? Kikhez fordulván monda: Ihol megyek, ihol megyek: és ezek-között az igék között, lel-két Istennek ki-ada. Es mint hogy a' Sz. Apostolokat látta, ő vélek el-men-vén,

vén , meg - bizonyította
Melly dolog fokszor szokott
az igazakkal történni, hogy
halálok oráján, nagy Szenteknek jelenlétével megvigasztaltassanak , hogy az haláltól meg-ne rémüllyenek ; hanem a' Mennyei Szenteknek társaságát látván, Lelkek a' testektől fajdalom , és félelem-nélkül el-válhassék.

Ugyan azon Sz Gergely I. eodem c. seq. írja, hogy Probushoz Reatinai Püspökhöz Sz. Juvenalis, és Sz. Eleutherius Mátyrok halála oráján nagy fényességben jöttek mindgyárt ,
mi-

mihelt a' Lélek testétől el-vált, mennyországban magokkal fel-vitték. Arról is emlékezik cap. seq. mikor az Isten Szolgálója Sz. Galla halálos betegségben vőlt, Sz Péter Apostol megjelent és értésére adta, hogy minden bűnei meg-bocsátattak néki , és a' Világot bizvást el-hadná. Azt is írja , mikor Servulus inaszkatt koldús meg-hólt, Meny-bé Angyali énekek hallatának , és a' helye csudálatos jó illattal be-töltetett. Használót beszélt amaz Isten Szolgálójáról Romuláról , hogy meg - számlálhatatlan
fok

fok lelket látott mennyből
 hozzá jöni nagy dicsőség-
 ben. Emlékezik Trafillá-
 ról-is, hogy nyilván látta Fe-
 lix Pápát magához jöni, és
 így szólla néki : *Jere, mert*
abban a' dicsőséges lakó-helyben
bé-fogadlak : azonban hideg-
 lelésben esék, és halálához
 közelgetvén, látá, hogy ő
 hozzá közelgetne az édes
 Jésus, és őtet nézvén ki-
 adá lelkét. Es olly nagy
 jó illat fogá béazt a' helyt
 hogy az-is meg-bizonyi-
 taná, hogy maga ott lőtt
 volna a' gyönyörűségnek
 alkotója. Emlékezik egy
 Musa nevű leányról-is, ki-
 nek

nek az Istennek boldogsá-
 gos Sz. Anya, a' Mennyei
 meg-bóldogúlt Sz. Szűzek-
 nek nagy feregével meg-
 jelent, és halála-után maga-
 val vitte meñyországba. Vé-
 gezetre, azt-is írja cap. seq.
 hogy mikor Sz. István el-
 ső Mátyr meg-köveszte-
 tett, a' Sz. Angyalok-is jelen-
 vóltak.

Bizonyos tehát, a' mint
 Sz. Gergely mondgya, hogy
 a' Sz. élető férfiaknak, és
 Afzszonyoknak halálalkor,
 nem csak a' Sz. Angyalok,
 hanem a' Sz. Mátyrok, A-
 postolok, sőt maga-is a'
 Mennyországna királyné-
 ja,

ja, az Ő Sz Fiával a' Krisztus Jéussal gyakran meg-szoktak látogatni, és azokat vigasztalni. Melly nagy boldogság, dicsőség, öröm, és szívbeli tapsolás árad azokra, a' kik a' jó életet, és a' boldog ki-múlásnak mesterségét meg-tanúlták.

TIZEN-HATODIK

R E S Z E.

Azoknak boldogtalan végéről ; kik az jó életből- való Mesterséget meg-vetették.

AZ áruló Judásról azt mondgya Urunk Mat. 26. v. 24. *Jobb lett volna neki ha nem születtezett volna az az*

em-

ember. Mert az emberi állapot semmit boldogtalanabbat ki nem gondolhat, mint ha valaki attól a' czéltől, mellyre az Istentől teremtetett, maga szabad akarattya-szerént-valo vétke-által el-távozik. Mert egyéb alkotmányok oktan állatok, érzékenység, vagy elevenség-nélkül-valók, azt a' véget, mellyre teremtettek el nem nyerhetik, semmi nehézséget nem szenvednek, mert semmivé lesznek ; az ember pedig, ha az Ő végétől, melly az örök élet, meg-fosztatik, nem léfzen semmivé, hanem minden

cc

den

den halálnál rettenetesbélet fog élni, és így mindenkör keresi az halált, de soha meg-né-találhattya. Annak-okaért minden bolondnál bolondab, es minden esztelennél eszteleneb, a' ki mindé tehetségével nem keresi az örök bódogságot. midőn senki az örök bódogságból ki né eshetik, hgoy az örök kárhoznak mélységében ne élék.

En ennek a' derekas dolognak meg-nyerésére, méltónak itiltem, hogy Sz. Pál Apostolnak ama' szavait, mellyeket a' Korinthus-bélyekhez ír, rövideden megfontolnám: *Mert az, a' mi most*
a' mi

a' mi háboruságunkban egy szem-pillanásig-való, és könnyű, fölőtte igen fő módon a' dicsőségnek örökké-való nagy vóltát szerzi, mi bennünk, nem fégyelmezvén mi azokra, a' mellyek láttatnak, hanem a' mellyek nem láttatnak: mert a' mellyek láttatnak, ideig valók; mellyek pedig né láttatnak, rikkén-valók 2. Cor. 4. v. 17. Ezek a' Sz. Apostolnak szavai, a' lelki embereknel bizonyosak, mellyekből könnyen ki-ki meg-tanúlhattya az jó életnek, és az jól meghalásnak mesterségét: de a' Világ fiai, kik testek kívánsága-szerént élnek, olly homályosan értik, mint a' De-
 cc 2 ákul

akúl tudó emberek a' Gó-
róg, Sidó, vagy az Arabiai
nyelvet.

A' lelki ember pedig e-
zekből az igékből azt hoz-
za-ki; hogy akár melly nagy
sanyarúság, nyomorúság,
és háborúság, melyeket Iste-
nért szenved, igen kő-
nyű, és rövid, ha szintén
fok esztendeig kellenék-is
szenvedni; mert minden,
valaminek vége vagyon,
azt fokáig valónak nem
mondhatni. Azok pedig
a' háborúságok, és nyomo-
rúságoknak szenvedési olly
kedvessek az Istennél, hogy
az örökké - való boldogsá-
got,

got, és minden jónak drá-
ga kincsét azokkal könnyen
meg - veheti. Mellyből
meg-tanúllják az okos em-
berek, hogy az háborúsá-
goktól, nyavalyáknak szen-
vedésitől nem kell félnünk,
hanem csak a' büntől; és
nem kell bőcsüllenünk az
el-múlándó jókat, hanem
az örökké-valókat

Ebből következik, hogy
jól éllyenek a' földön, és
mennyben bóldogúl orízá-
gollyanak, és így Istene-
sen éllyenek, és bóldogúl-
is hallyanak-meg.

De a' kik barom-módon
élnek, és a' Lelki dolgok-

kal semmit nem gondolnak, vallyák ugyan a' Sz. Írást nyelvekkel, cselekedetekkel pedig tagadgyák, mellyekkel viszsza fordíttyák Sz. Pál írását, és azt mondgyák, ha nem nyelvekkel, szivekkel bizonyosan vallyák, hogy a' szegénységet, nyomorúságot, és minden-fele szorongatást magokról le rázzák, ha szintén hazugsággal, és csalárdsággal, gyilkossággal, Isten parancsolatának megtörésével, és holtok-után a' pokol-béli kinoknak szenvedésével kelletik is. Mert azt mondgyák, ki tudgya hogy

hogy vagy-on-é valahol pokol? és ki láttá a' mennyországának dicsőségét? De a' szegénységet, nyomorúságot, és fok-fele bőségszúságot magunk próbájával tanuljuk. Ezeket a' világ, és a' kik a' világból-valók, ha né nyelvekkel, nyilván cselekedetekkel meg bizonyíttyák; és oka sem más, hogy az embereknek nagyobb része gonoszúl-él, és halála is bődögtalanúl leszzen:

De hogy egy, vagy két gonosz élető embernek halálával ezt meg-bizonyítsuk, Sz. Gergely 1.4. Dialog. nyilván beszéli ama' Chris-

driusnak rettenetes példáját, ki mindenekben úgy élt a' mint fellyeb le iránk, hogy két színű, álnok, és minden világi dolgoknak véghez-vitelére igen alkalmas, de kevély, és főlette fősvény; ki mikor halálra jutott volna, szemeit felnyitván, maga-előtt rettenetes lelkeket látott, kik hozzá közelgetvén, hogy Pokolba ragadnák, kezde színében változni, reszketni, és izzadni, és nagy szóval kiáltani, mondván: *Hadgyatok békét reggelig, Hadgyatok békét reggelig.* De mikorezeket kiáltaná, el ragadtatott. Ezt a' lá-

látást, nem az ő hasznáért, hanem a' mienkért mutatá az Isten: mert közönségesen így izokott történni azokkal, a' kik megteréseket halálok orájára halasztják és azok-közé számoltatnak, kik, a' mint Sz. Gergely 1. 4. mondgya, a' mit nem látnak, könnyen el-nem hiszik, vagy ha elhiszik-is, nem úgy hiszik, hogy életüket meg-jobbitásák.

Másik példát-is ugyan azon Szent Gergely ír. Volt egy kép-mutató Barát, ki tétette magát hogy börtölne, de titkon

mind övött, s-mind ivott ;
 ki mikor poklokra íteltetett,
 maga vét két meg vallotta,
 de arról pœnitentiát nem
 akart tartani. Meg-enged-
 te ezt az Isten, hogy az ő
 kép-mutatása ki-nyilatko-
 zék, de meg nem engedte,
 hogy arról pœnitentiát tart-
 hatna ; hogy mások meg-
 tanulnák, hogy nem jó, sem
 üdvös-séges, a' gyona st, és
 pœnitentia tartást életnek
 végére hallasztani.

De ezeket el-hagyván,
 a' kik magok vétke-miát a'
 jó meg-halásról-való me-
 sterségnek tanúlását el-mu-
 lat-

latták, azért halálok-is ból-
 dogtalan következett ; visza-
 térek Sz. Pál szavainak ma-
 gyarázására, melyek üdvös-
 séges tanúságokkal, és tit-
 kokkal igen terhesek.

Elsőbben pedig azt kell
 meg-vi-gálnunk, miért kif-
 sebbiti Sz. Pál Apostol olly
 igen az ő érdemes csele-
 kedetét, úgy mint azokat
 a' faradságokat, és mun-
 kálkodásokat, melyeket a'
 Krístusért magára fel-vál-
 lalt ; és fel-maga'ztallya a'
 Mennyei dicsőséget, melly
 az érdemes munkának ju-
 talma. A' mi, úgy mond,

A' mi háborúságunkban, egy szem-
pillantásig való, és könyű. Eze-
ket az ő munkáinak meg-
kísébbítésére mongya. Sz.
Pál Apostol minden erejé-
vel munkálkodott közel
negyven esztendeig; mert
mikor hivattatott Krisztus-
túl az Apostolságra, akkor
Iffiu vólt, mert a' mint Sz.
Lukács A'ctor. 7. v. 58.
írja : *le-tévék az ő ruhájakat*
(: a' kik Istvánt kövezik-
vala :) *egy Iffiu-nak lábai-
nál , ki Saulusnak hivattatik*
vala. Elt pedig a' Kri-
stus szolgálattyában mind
vénségeig, a' mint maga
bizonyította, ad Philemonē

I. V. 9. *Holott olyan vagy mint*
a' Vén Pál. Sz. Pál tehát a'
Krisztus szolgálattyában töl-
tötte iffiuságának, férfiusa-
gának, és vénségének min-
den idejét; még-is mindaz-
által azt mondgya, hogy az
ő háborúsági, mellyeket
meg-térésétől-fogva mind
az ő Mátyromságaig szen-
vedett, csak egy szempil-
lantásig-valók voltak. Es
igazat-is mond ha az örök-
ké-való bódogsághoz ha-
sonlittatnak, noha magok
szerént-is sok ideig-tartot-
tak.

A' rövidséghez a' könyű-
séget-is kozzá foglallya.

mondván : Egy szempillantásig való, és könnyű. Mely nehezek, és kegyetlenek voltak pedig az ő háborúsági maga meg jelenti 1. Cor. 4. v. 11. mondván : Mind ez óráig ébezünk, és szomjúhozunk, és mezuzelenek vagyunk, és arczúlvartettünk, és ide s-tova bújdosunk, és munkálkodunk kezeinkkel dolgozván : átkoztatunk, és áldunk : üldözést szenvedünk, és el-tűnjük : káromlattatunk, és könnyörgünk, mint e' Világnak szemetsz löttünk, mindenek mosleki mind ez ideig: Ismét utánna veti 2. Cor. 11. v 23. Igen sok munkákban, és tömlőcsőkben gyakrabban, a' veresége-

gekben mód felett, a' halálokban gyakorta, a' Sidóktól ötszer, egy héjján negyven csapást vóttem. Háromszor verettettem meg veszőkkel, egyszer meg-köveztettem, éjjel, és nappal az tenger melységekben voltam, utonjárásokban gyakorta, folyóvizek veszedelmiben, veszedelmekben a' Nemzetem miat, veszedelmekben a' várasban, veszedelmekben a' pusztaban, veszedelmekben a' tengeren, veszedelmekben a' hamis atyafiak közöt: munkában, és nyomorúságban, sok vigyázásban, éhségben, és szomjúságban: sok bűztölésekben, hidegben, és mezitlenségben. Ezeket a' háborúsá-

rúságokat mondotta könyűknek, mellyek nőha magokbā igen nehezek, mindazon-által a' Krisztusnak szereteti, és a' jutalomnak nagy volta nem ok-nélkül cselekkette, hogy igen könyűknek láttassanak.

Ezekhez foglallya a' jutalomnak nagy voltát Sz. Pál, mondván: *Föltette igen fő módon a' dicsőségnek örökkévaló nagy voltát szerzi mi bennünk.* A' hol a' Sz. Írásnak szokása -szerént, mellyek a' mi tehetségünkhöz alkalmaztтыák magokat, le-irja Sz. Pál Apostol a' munkának jutalmát, más testi

testi dolognak hasonlatossága-által: mert a' testi dolog akkor mondatik nagynak, mikor magas, hoszszú vagy sokáig tartó, tágas, és mély. A' meg-bóldogúlt Szētek lakó helyének magasságáról, azt mondgya Sz. Pál: *Föltette igen fő módon a' dicsőségnek örökkévaló nagy voltát szerzi, az az: a' mi munkánknak jutalma felette magas lészén, az az: mellynél fellyeb-valót, méltóságosabbat, bőcsültebbet, és nagyobbat az emberi elme nem gondolhat. Hoszszúságáról, avagy sokáig-való tartásáról azt mondgya: örökké-való, mellynek soha*

sohvége nem lészzen, és ahoz képest, minden hoszfűség rövidnek, és csak egy szépillátáig tartónak mondathatik. Szélelséget, és mélységet *Dicsőség nagy vóltának nevezi.* A' Dicsőségnek neve annyit télsen, mint a' nap-fenynek sugára, mellly minden helyre el-terjed, és azt bé-tölti. Nagy vóltá annyit télsen, hogy az mind örökkén állhatatossan meg-marad: mert a' Szenteknek bölcsősága, minden mértéket, magasságot, és állandóságot fellyül-halad.

De mint hogy ezeket a' vilá-

világi embereknek elméje meg-nem-foghattya, a' kik világ-szerént élnek, azért veti-utánna: *Nem figyelmezőn azokra, mellyek láttatnak, hanem a' mellyek nem láttatnak: mert a' mellyek láttatnak ideig valók, a' mellyek pedig nem láttatnak örökre-valók.* Ez minden oka, és igaz, miért találtatnak olly kevéssen, a' kik az jó életnek, és következendő-képpen a' jó, és bölcs életnek mesterségét meg-tanúllják; mert a' vagy meg-nem-gondolják, a' vagy tréfának gondolják azokat, mellyek nem láttatnak, és örökké-valók; hanem

hanem minden gondolat-
tyokat az el-múlándó jók-
nak elmélkedésére fordít-
tyák, mellyeket szemeikkel
láthatnak. Annak-okaért
az ok-talan állatok-között,
és az emberek-között, kik
lelkekről semmit nem gon-
dolnak, nem látzik egyéb
külömbőség, hanem hogy
amazok csak a' jelen-való
dolgokról elmélkednek,
mert nincs okosságok,
melly a' jövendő, és örök-
ké-való dolgokat meg-szok-
ta fontolni: a' Világi, és ok-
talan állatok modgyára élő
emberek pedig csak nem-is
gondolkodnak, az örökké-

tartó

tartó dolgokról; mert a' te-
sti gyönyörűségeknek lépe
ugy meg fogta, hogy sze-
meiket fel nem emelhetik,
hogy a' jövendőket meg-
láthassák, mellyek örökké-
valók, és minden bocsúl-
letre méltók. Eddig Sz.
Pál Apostol Sententiájának
első magyarázattyáról.

A' másik elmélkedés-is
nem kisebb, és nem hasz-
nosabb, melly azokat illeti,
a' kik poklokra szállottak:
mert azoknak Lelki szemei-
ket a' büntetés ott ki-nyi-
totta, mellyeket a' Világon
a' véték bé-födözött völt;
azok mondám, már világos-
sán

lan értik, hogy ez világi
jók, úgy mint a' gazdagsá-
gok, tiszt-viselelék, gyö-
nyörűségek, országlátók,
és birodalmok, csak egy
szempillantásig tartottak,
még-is mindaz-által az ö-
rökké-valókat, és méltó-
ságosokat ezekért el-vez-
tették. Azért örökkén fog-
nak kesergeni, és soha sem-
mi vigasztalást nem találnak;
mert míg e' világon éltenek
olly esztelenek voltak, hogy
hogy az el-múlándó, és az el-
veszédő jókért, avagy inkább
azoknak a' jóknak árnyéká-
ért, a' mennyeket el-vez-
tették; mellyek főlette i-
gen

gen fő módon a' dicsőség-
nek örökké-való nagy vól-
tát magokba foglalták.

Hallyuk meg magoknak
szavait a' Bölcsesség könyvé-
ből: mert tette a' Léleknek,
hogy azoknak az esztele-
neknek szavát nekünk érte-
sünkre adná, mellyek noha
azoknak nem használnak, né-
künk mindaz által sokat ha-
sználhatnak, ha akarjuk: Sap.
5. v. 6. Azért el-sévelyedünk az
igasság útáról, és az igasság vilá-
gosága nem fényelt nekünk, Es az
értel napja fel-nem támadott né-
künk. El-fáradtunk a' hamisságnak,
és veszedelének-útá, és nehéz úta-
kat jártunk, az Urnak útát pedig nem
ismé-

tudtuk. Mit használt nekünk a' kevélység, vagy a' gazdagságokkal-való kérkedékenség mit hozott nekünk? El-multak mind azok mint az árnyék, és mint a' sietve futó követ, és mint a' hajó, melly a' habozó vizen által megyen, mellynék, mikor által-meni, nem találhatni nyomát: vagy mint a' madár, melly által röpül a' levegő égén, melly utának femmi jelensége nem található. Eddig a' Bölcs. Mellyekből nem csak azt ért-hettyük-meg, hogy a' ba-rom módon élő emberek az-ért fognak pokolban győ-tródni, bánkodni, siránko-zni rövid ideig-való, és el-mú-

múlándó jókért el-vesztet-ték az örökké-valókat; hanem hogy sokat-is mun-kálkodtanak azoknak kere-sésében, és meg-tartásában. Melly dolog nyilván igaz; és gyakran történik, hogy a' kik a' Világi jókat meg-utállják, vigabban élnek, mint a' kik gazdagsággal, és nagy tisztekekkel bővel-ködnek.

Bizonyára Sz. Pál Apo-
stól, kinek szavait kezdet-
tük magyarázni maga-felől
azt mondgya 2. Cor. 7. v. 4.
Bé-töltem vigasztalással, fölöt-
te bővelkődöm örömmel minden
háborúságunkban. Sz. Antal-
ról,

ról, ki minden világi javait el-hadta volt, azt írja Sz. Athanásius, hogy őtet senki szomorún soha nem látta. Más Szentek felől is ugyan ezent mondhattuk, kik az Imádságban, böjtölésben, és testeknek szüntelen - való fanyargatásában munkálkodtak, és fáradtak. Annak-okaért valakik e' világi jóknak meg nyeresében, meg-tartásában, vagy szaporításában nem féltek el-veszteni az örökké-való jókat, azok nem csak az örökké-valókat bizonyosan el-vesztik; hanem lelki vigasztalásoktól, és belső örö-

römöktől-is meg-fosztatnak; és midőn a' földi jókat keresik, mind a' földieket, s-mind a' jövőendőket el-vesztik.

Vallyon nem volna é méltó, hogy mi, kik még az úton vagyunk, azoknak példájára, kik előttünk jártak eszünkben vennénk magunkat? Bizonyára, mikor mi útra indulunk, ha valaki meg-intene bennünket, hogy az az út, mellyen el-indultunk, nem viszzen arra a helyre, a' mellyre kívánczunk, hanem veszedelemre, és a' tolvajok barlangjára; senki közülünk

dd 2 nem

nem találatnék , a' ki annak intését meg-nem köszöné, s-minden késedelem-nélkül másútra nem térne. Hogy ha a' testi veszedelemben ezt cselekednénk, fokkal méltób, hogy az örökké - való veszedelemnek el-távoztatásában szorgalmatosabban cselekedgyünk.

Következik végezetre azoknak elmélkedése , kik olly el-vetemedett életet viselnek, hogy sem lelkeknek kárhozattyaival , sem az örök életnek el-nyerésével semmit nem gondolnak. De meg-kell ezeket intenis:
hogy

hogy, ha a' Mennyei böl-dogságot nagyra nem bölcsüllik , mellyet soha sem láttak, csak a' testi faydal-mokat, és az örökké-való kinokat, mellyek Pokolban találatnak , és itt-is nem-némű-képpen érezhetetnek meg-ne utállják: *Mert a' mi most egy szempillantásáig-való, és könnyű, a' testi gyönyörűségekben, és gehennának mélységében igen fő módon, az örökké-való kinoknak nagy vóltát szerzi az Istentelenekben. Az Ur Jésus pedig az utolsó napon rövid szóval megmagyarázza módván: Men-yetek-el tölem átkozottak az örök*

rök tűzre, melly az ördögnek készítettett, és az ő Angyalinak. Matt. 25. v. 41.

De Sz. János az ő Jelenésében, bővebben megmagyarázza azokat a' kinkokat, mellyek az ördögnek, és az ő Angyalinak, és az Ébereknek készítettettek, kik az ő kísérteteket követték. Az ördögről, az Istentelenek Fejedelméről így szól Sz. János Apoc. 20. v. 9. *Es az ördög, a' ki el-hiteti vala őket a' tűznek, és a' kénkönek tavában vetteték, a' hol a' fenevad-is, a' hamis Proféta-is győtrődtetni fognak, éjél, és napal mind örökkön örökké. Es*
Apoc.

Apoc. 21. v. 8. Az el-kárhoztak-felől azt mondgya: *a' félékenyeknek pedig, és hitleneknek, és átkozottaknak, és gyilkosoknak, és paráznáknak, és varáslóknak, és bálványozóknak, és minden hazugóknak az ő részek a' tűzzel, és kénkövel égő tűzben leszen; melly a' második halál.* Melly igéköközül csak az elsőnek szükség a' magyarázás; mert a' többi nyilván-való bűnök. Añak-okáért azokat mondgya félékenyeknek Sz. János, a' kik a' kísértetnek vagy az ördögnek nem mernek ellenne-állani, hanem mindgyárt engednek.

a' kísértetnek, kiknek azt mondgya Sz. Jakab Apostol. Jac. 4 v. 7. *Allyatok ellenne az ördögnek, és el-fut róletek.* Nem kevesen vannak, sőt meg-szamlálhatatlan fokban, kik nem tudgyák az Ur harczát óltalmazni, könnyen engednek az ördögnek, és halálos sebekben esnek, és az első halállal meg-halnak, melly a' halálos bűn; és mint-hogy a' poenitentia-tartásban is igen félénkek, mert nem merik testeket sanyargatni, és szolgálat-alá vetni, azért a' második halált is meg-kóstolják, melly a' gehenna.

na. Igazán téfzi tehát Sz. János elől a' félénkeket; mert a' felelem sok embereket viszen a' kárhozatra.

Mit mondanak itt a' test kívánsága-szerént élő emberek? minnyájan mind magunk, s-mind mások próbájával meg-tanúltuk, hogy ez világi el-mulandó jók csak egy szempillantásig-valók, és könnyűek: [a' gehennának pedig gyötrelmi nekezek, és végnélkül-valók, a' mint a' Sz. irás, melly nem hazudhat, nyilván bizonyította. Ezekből következik, hogy a' jól meghalásról való mesterségnek

dd 5 suni.

sommája abban áll, melly három kérdésben foglaltatik, a' mint ennek a' könyvnek következő részé meg-mutattya.

TIZEN-HETEDIK

R E S Z E,

A' JÓ ÉLETRŐL-VALÓ

MESTERSEGENEK,

EGESZ SOMMAJA.

AZ jelen-való életnek mind vigasztalása, s-mind nyomorúsága rövid, és csak egy szempillantásig-VALÓ; az jövődő életnek pedig mind vigasztalása, s-mind nyomorúsága igen

igen nagy, és örökké-VALÓ. Annak-okáért valakik a' jövődő életnek vigasztalását, vagy nyomorúságát meg-utállják, sűlt boldok. Erről az okoskodásról-VALÓ kérdésnek első jelét annak a' próbája meg-bizonyította; a' másikat a' Sz. Lélek a' Sz. írásban nyilván meg-mondgya; a' harmadik a' két elsőből következik. A' ki tehát a' jó életről VALÓ mesterséget könnyen, és hamar meg-akarja tanulni meg ne elégedgyék ennek, vagy ehez hasonló könyvnek olvasásával; hanē gyakorta meg-fontollya nem

dd 6 ol.

ollyan szándékkal, hogy csak tudgya; hanem hogy jól éljen, és bódogúl hallyon-meg; és mennyit különböz az egy-szempillantáig-való dolog az örökké-valóságtól, és a' nehéztől a' könnyű. Es ha ennek igazságában valaki meg-akar állani, és erősödni, fontolja-meg azoknak példáját, a' kik mi előttünk voltak, akár eszesek, s-akár esztele-nek lettenek légyen; az az, akár jól éljenek, és bódogúl hallyanak-meg; s-akár roszszúl éljenek, és örökén el-kárhozzanak. De hogy az olvasót a' példák-nak

nak keresésétől meg-men-csem, három bokor példát hozok-elé, egyiket a' királyokét, másikat a' tisztnélkül-való embereket, harmadikat az egyházi személyekét; és mindenikét a' Szent Írásból.

Elsőbben Saúlt, és Dávidot hozom-elő. Saúl a' Sídóknak első királya, mikor még szegény, és tiszt-nélkül volt, olly jól viselte magát, hogy az Izraél fiaiközü (a' mint a' Sz. Írás bizonyyságot tészzen felőle) jób férfiú nem találtatott nála. 1. Reg. 9. v. 2. Királyságában életét, és er-
dd 7 kól.

kölcsét úgy meg-változtatta, hogy nálánál rosszabb né találtatnék; halálra üldözte az ártatlan Dávidot, nem egyéb okért, hanem hogy gyanakodott felőle, hogy halála-után ő választatnék királyságra. Végre királyságnak birodalma-után húszadik esztendejében a' harczon meg-öletvén, a' gehenára vettetett, Dávid hiv, és Istenfélő lévén, Saúlnak fok üldözési-után, királyságra emeltetett, és országában negyven esztendeig uralkodván, mindeneknek igazságot szolgáltatván, és fok nyomorúságoknak szé-

ve-

védelése-után, békeségben elnyugodott.

Vefsük öszve már mind kettőnek vigasztalásit, és nyomorúságit, és lássuk meg, mellyik tanulta meg jobban a' jó életnek, és a' boldogki-múlásnak mesteriségét. Mig élt Saúl, igen gyönyörködött a' másokon-való uralkodásban, és azért gyűlölte Dávidot-is, és abban a' gyönyörűségben keserűség-nélkül nem élhetet, az után minden vigasági meg-fűntenek, és fok fele nyomorúságok következtek reá, és attól-fogva mind eddig, és mind o-

dd 7

rök-

rökkön örökké fog kinlódni. Dávid pedig ellenbe, hetven esztendeig élt, és negyven esztendeig uralkodott a' birodalomban, és noha nem kicsin, és nem kevés nyomorúságot kóstolt abban, mindaz-által halála-után az Isteni jelenések, nagy és sok mennyei vigasztalások szivét bé töltötték, melyeket az ő gyönyörűséges Soltáriban megjelentett, és halála-után nem a' büntetésre, hanem a' nyugodalóra Abrahám kebelében vitetett, és Krisztus fel-
tamadása-után, magával a' Krisztus Jésussal a' Mennyei di-

dicsőségbe helyeztetett.

Itillye-meg már a' kegyes olvasó, ha az Istenteleneknek halálok né bódogtalan-é, ha szintén Császárok s királyok vóltanak-is e' világon: és ellenbe az igazaknak halálok, ha királyok vagy Császárok vóltak-is, né nagy bódogságot nyertek-é? Saúl a' mint módám, húsz esztendeig uralkodott a' királyságban, halála-után két ezer esztendőnél tovább kinlódik pokolban minden nyugodalom nélkül. Micsoda hasonlítás lehet a' húsz esztendő és a' két ezer esztendő között? kicsoda kívánná a' húsz esztend-

tendeig való gyönyörűséget, ha tudná, hogy két ezer esztendőnél tovább kelene egy égő kemenczében néki azért a' gyönyörűsé-
gért szenvedni? vallyon volna-e olly esztelen ember, a' ki minden kinoknál nagyobb kinokat akarna szenvedni, nem mondom, két ezer esztendeig, hanem csak két száz esztendeig, hogy az-után minden gyönyörűségben élhetne? s-mi volna, ha azt mondanánk, hogy a' gehennában - való kin, és gyötrellem, nem két ezer esztendeig, hanem vég-nélkül fog tartani? Bi-

ZO-

zonyára ennek az örökkévalóság minden nyugodalom-nélkül tartó kínoknak gondolattya olly hathatos, hogy az aczélnál keményeb szívet is poenitentia-tartásra haythattya. Ugyan ezen elmélkedést tennen magad, kegyes olvasó, Sz. Dávid állapottyához alkalmaztathatod, ki az egy szempillantásig való, és könnyű nyomorúságot az örökké-való bódogságra változtatta, melly Sz. Dávidnak hólta-után mennyországba adatott; nóha minket inkább fel-indítanak a' geheñának gyötrelmi, mint a' mennyei pa-

paradicsomnak gyönyörűségei.

Másodszor, Sz. Lukács Evangeliomból a' Dús gazdagnak, és a' nyávalyás Lázárnak példáját hozzuk-e-lő. *A' Dús gazdag az ő barátival kevés ideig vigadott; mert a' ki bársonha, és bíborba öltözik-va, és minden nap frissen lakozik-va. Lázár ellenbe rakva fekélyekkel a' gazdagnak aytája előtt fekszik-va, kívánnván meg-elégíttetni a' morsálékokból, melyek a' gazdagnak asztaláról hullnak-va, és senki nem adgya-va neki, Luc. 16. v. 19. De kevés idő múlván ő közöttök nagy változás*

tozás történt. Meg-hala a' dús gazdag, és pokolban temetteték: meg-hala a' Lázár-is, és az Angyalok által Ábrám kebelébe a' nyugodalomba viteték. A' gazdag rövid gyönyörűsége-után, a' pokolbéli kinok között kezdett gyötrődni, és mind örökkön örökké szünetlen fog kínlódni: Lázár pedig a' nyavalyáknak kevés ideig-való szenvedése-után Ábrám kebelében a' nyugodalomba vitetett. Es Krisztus fel-támadása-után, mennyországba, a' hól vég-nélkül-való boldogságban örökkön örökké uralkot

kodik, helyhezszorított. Bizonyára ha mi akkor éltünk volna, igen kevesen, avagy talán senki nem akart volna Lázárhoz hasonlítani, hanem minnyájan készebbek lőttünk volna a' gazdag életét követni. Most mind-az-által Lázárt minnyájan boldognak, és a' gazdagot boldogtalannak itiljük. Mi az oka tehát, hogy most, mikor választásra való szabadságunk van, nem választjuk inkább Lázárnak jó példáját, mint a' gazdagnak rossz cselekedetét: mert nem illendő gyalázni a' gazdagságot, mivel

mivel Ábrám, Dávid, és más szentek-közüls is sokan voltak gazdagok; hanem kárhozzatnunk kell a' többzódást, részegséget, bujaságot, irgalmatlanságot, és több egyéb vétkeket, melyek pokolban vitték a' gazdagnak lelkét. Lázárban sem kell csak a' szegénységet, fekélyeket, és egyéb nyavalyákat tekintenünk, hanem az ő békével-való türesét, és Istenes életét szükség felmagasztalnunk. Azt kell pedig leg-fő-képpen csudálnunk, hogy noha ezeket mind tudjuk, és mind a' gazdagot bolondnak,

nak, és mind a' Lázárt okosnak itiljük, még-is mind az-által, nem kevesen találtnak közülünk, kik a' gazdagnak életét inkább követik, noha bizonyosan tudgyák, hogy a' kik életükben a' bűnökben hasonlók, holtok-után a' kinokban is hasonlók fognak lenni.

Az harmadik példa Judásról, ki Urunkat el-árulta, és Sz. Mátyásról következik. Sz. Mátyás Judás-helyett választott az Apostolságra, Judás tellyességgel boldogvilan volt e' világon, a' más alágő pedig sokkal boldog-

tala-

talánab. Három esztendőig követte Krístust, a' lopásból akarván meg-tölteni érzényét, nem elégedett meg azzal, a' mit a' közönséges alamisnából magának gyűjtött, annyira nevelkedett ő benne a' fősvénységnek nyavalyája, hogy az ő Urát, és mestert el-adná. De csak hamar azután, az ördög kétségben eytvén, a' pénzt vízfíza vévé, és magát fel-akasztván megöle, és mind e' világi, s mind a' más világi életét el-veszté. Es azért mondotta Üdvöztünk Judásról ama' rettenetes senten-

es

tíat:

tiát : Jobb lett volna , ha nem születtetett volna az az ember. Matt. 26. v. 24. Sz. Mátyás , ki Júdás helyébe választott , az egy szem-pillantásig- való munkát , és fáydal- mot , mennyei vigasztalá- sokkal , és gyönyörűségek- kel szenvedte. Most pedig mikor ezek e' világi nyo- moruságok el-végeződtek , Krisztussal mennyben ural- kodik , kinek hiven szol- gált e' földön.

Ez a' Júdásnak Mátyás- sal való egyben - vetése a' Püspökökhöz , és szerzete- sekhez tartozik : Mert Júdás Krisztus Apostola volt , és az által

által Püspökségre választat- tott , a' mint Sz. Dávidnak ama' mondasát Sz. Péter magyarázza : Es az ő Püspök- ségét más vegye-el. Psal. 108. v. 8. Es Júdás a' Szerzetes ferfi- ak-közé számláltatott , mert Sz. Péter mind az egész A- postolokról mondotta : *Ime mindeneket el-hadtunk , és téged követünk* , Matt. 19. v. 27. *mi leszén tehát nekünk* : Júdás azért minden embereknél leg-bóldogtalanab , ki mi- dőn a' tekéletességnek álla- pottjáról le-essét volna , azt a' mit keresett vólt , víz- sza-adván elvesztette , és magának hóhéra maga lé-
ee 2 vén,

vén, az örökké-való kinokra kárhoztatott; és minden egy-háziaknak, és Szerzeteseknek példajalehet, hogy meg-lásák, mint visellyék magokat, és minémű veszedelem követheti őket, ha az ő hivatallyok szerént-való tekkéletességnek szent életekkel meg-nem felelnek. Mert Saúl, és a' dús gazdag, hóltok-után a' világi bódogságból az örökké-való nyomorúságra jutottak: Judás pedig semmi világi bódogságot nem kóftolt, hanem csak annak a' bódogságnak árnyékába vólt része, vagy reménsége; még-

is

is mindaz-által az örökké-való kinokra, Saúlnál, és a' dús gazdagnál rettenetes-bekre, magát meg ölvén, vettetett. De ha szintén Judás minden embereket gazdagsággal fellyül-halladott vólna-is, de ha ázután az vég-nélkül-való kinokra kellett vólna néki alá-szallani, a' mint alá-is-szállot, mit használt vólna néki a' gazdagságnak fokasága?

Maradgyon helyben tehát ez az igaz okoskodás, mellyet ennek a' könyvnek utolsó részének kezdetin mondottunk, és most is ugyan azon Sz. Pál

postol sententiájával aka-
rom ez íráfomot bé-feje-
zni 2. Cor. 4. v. 17. *A' mi
most a' mi háborúságunkban egy
szempillantásig - való, és könyű,
fölötte igen fő módon, a' dicső-
ségnek örökké-való nagy váltás
szerzi mi-bennünk: nem figyel-
mezvén mi azokra, a' mellyek
látatnak, hanem a' mellyek nem
látatnak: mert a' mellyek lát-
tatnak ideig-valók, a' mellyek
pedig nem látatnak, örök-
ké-valók.*

V E G E.

Dicsőség a' Sz. Háromság egy Iste-
nennek

A' RE-

A' REGULAKNAK
LAISTROMA.

EL S Ö K Ö N Y V.

1. A' ki jól akar élni, meg-
kell e' világnak halni. pag. 1.
 2. Az Istenre néző három
jószaágos cseleketről. 22.
 3. Az melly három Evan-
geliomi tanuságot foglal
magában. 41.
 4. Mellyben a' világi gazda-
goknak tévelygése ki-nyí-
latkoztatik. 66.
 5. Mellyben az jó erkölcsök-
re néző három jószaágos
cselekedet meg magyaráz-
tatik. 82.
 6. Az Imádság. 103.
 7. A' Böyt. 133.
 8. Az Alamisna. 155.
- cc 4 A' Ke-

9. A' Keresztségnek Szent-sége. 185.
10. A' Bérnálásnak Szent-sége. 2108.
11. Az Oltári Szent Sacramentom. 121.
12. A' Pœnitetiának Szent-sége. 138.
13. Az Egyházi Rendnek Szent-sége. 158.
14. Az Házasság Szentsége. 173.
15. Az Utólsó Kenetnek Szentsége. 197.

MASODIK KÖNYV.

1. Az Halálról való elmélkedés. 253.
 2. Az Utólsó Itiletről. 270.
- A' Ge-

3. A' Gehennáról való elmélkedés. 297.
4. A' Szenteknek dicsősége. 314.
5. A' Testamentom - tételről. 335.
6. Bűneiről-való pœnitentia-tartás. 344.
7. Az Oltári Szentségben való utólsó részesülés. 357.
8. Az Utólsó kenet. 388.
9. Az Őrdögnek első kísértetivel, és az Eretnekséggel való tufakodás. 399.
10. Az Őrdögnek második kísértetivel, a' kétségben esséssel tufakodni. 410.
11. Az Őrdögnek harmadik kísérteti-ellé, melly miképpen

pen eytheffe embert az Is-
tennek gyűlölségében. 423.

12. Mikor ember halálá-
hoz közel vagy: Az ör-
dőgnék kísérteti-ellen, el-
ső orvosság. 438.

13. Az ördögnek kísérteti
ellő második orvosság. 452.

14. A' kik nem közönsé-
ges nyavalyákban, hanem
más történetek-miat múl-
nak-kiéletekből. 466.

15. Azoknak bődög ki-
múlásokról, kik a' jó élet-
nek mesterségét meg tanul-
ták. 478.

16. Azoknak bődogtalan
végéről, kik a' jó életről-va-

lő me-

lő mesterséget meg-vetet-
tek. 492.

17. A' jó Eletről való Me-
sterségnek egész sommá-
ja. 526.

A' nyom:

551
A' nyomtatásban eset dere-
kasb fogyatkozásoknak
meg - jobbitása.

Az elől járó beszédnek 2. dik foliáján 12.
dik lineaban: kerestén függő: olvasd;
kerestén függő.

Fol. 9. lin. 6. Embernek: olvasd. Embere-
nek.

Ibid. lineâ 16. Cor. 3. olvasd. Cor. 7.

Fol. 10. lin. 4. mint â nem birok: ol-
vasd; mint â kik nem bir^{nak}.

Fol. 11. lin. 3. valamit: olvasd valami.

Fol. 12. lin. 7. melly: olvasd. ez.

Ibid. lin. 12. hoznak: olvasd; hoz.

Fol. 20. lin. 1. azt, istent: olvasd; az istent.

Fol. 28. lin. 14. â tettetet Hit. olvasd; â
nem tettetet Hit.

Fol. 55. lineâ 15. hozzád: olvasd; hozzá.

Fol. 59. lin. ult. Evangelistáknak; olvasd;
Evangelistáknál.

Fol. 84. lin. 14. azokat: olvasd; az okát.

Fol. 90. lin. 15. azokban: olvasd; azokat.

Fol. 122. lin. 15. kétkedhetik: olvasd;
kétkedik.

Fol. 124. lin. 1. könyörgőin: olvasd; kö-
nyörgésin.

Fol. 147. lin. 2. Job. olvasd. Tob.

Fol. 152. lin. 13. é - napokban: olvasd. é-
napiglan.

Fol. 167. lin. 9. és az melly: olvasd. és â
az, melly.

Fol. 176. lin. 10. & 11. adunk. olvasd. ad-
nak. Vesszünk; olvasd. Vesszek.

Fol.

- Fol. 179. lin. 9. való : olvasd ; szükséges.*
Fol. 180. lin. 18. hazugság : olvasd ; hamiság.
Fol. 181. lin. 10. mind. olvasd ; mint.
Fol. 183. lin. 12. egy akarat : olvasd ; egy-
máshoz való akarat : olvasd ;
Fol. 192. lin. 10. érzették : olvasd ; értették.
Fol. 194. lin. 6. noha : olvasd ; minthogy.
Ibid. lin. 7. mindazáltal : olvasd ; ezek által.
Fol. 199. lin. 7. színnel : olvasd ; szénnel.
NB. 199. folium után, 200-zat kellett volna
följegyezni à Könyvnyomtatónak : azon-
ban ismég csak 100. dikizámot jedzett
föl, és így ezután való foliumok számát,
à második százaban köll heresni.
Fol. 104. lin. 2. cselekedeteket : olvasd ; cse-
lekedetekkel.
Fol. 113. lin. 14. tellességére : olvasd ; tö-
kélletességére.
Fol. 122. lin. 16. készülettel : olvasd ; készü-
let.
Fol. 125. lin. 1. az : olvasd ; azt.
Fol. 129. lin. 8. Doctorokis : olvasd ; Docto-
ris.
Fol. 130. lin. 12. mennyivel : olvasd így
mind végig ; annyival kel. tiszábnak len-
ni annak, à ki ilyen áldozattal él ; men-
nyivel fényeseb à nap fényénél, à ki itt
à maga szent Testét meg ofizya velünk :
meg - is tisztuljon az à szái, mely lelki
tüzzel be-telik.
Fol. 132. lin. 13. ezektől : olvasd ; à jöktől.
Fol. 137. lin. 10. cselednek : olvasd ; csele-
kesznek.
Fol. 143. lin. 18. ezeken : olvasd : ezekhez.
Fol.

- Fol. 150. lin. 1. áldozásnál : olvasd ; áldozá-*
ál.
Fol. 156. lin. 15. à kit : olvasd ; à hēt.
Fol. 160. lin. 10. testben olvasd : tisztben.
Fol. 166. lin. 8. az új Ur : olvasd ; az Ur új.
Fol. 172. lin. 18. mind : olvasd ; mint.
Fol. 196. lin. 14. hogy őis : olvasd ; hogy az
afzony - is.
Fol. 200. lin. 12. öletnek : olvasd ; ölettek.
Fol. 202. lin. 8. lehetetlen : olvasd ; zaboláz-
hatatlan.
Fol. 228. lin. 14. indignam : olvasd ; veti-
tam.
Fol. 228. lin. 17. Hir vagy név ragóról : ol-
vasd ; vagy hir név ragástul
Fol. 267. lin. 10. meg-emelezzék : olvasd ;
med-emelekezik.
Fol. 275. lin. 3. büntetését : olvasd ; jutal-
mát, vagy büntetését.
Fol. 315. lin. 9. hegyek : olvasd ; egek.
Fol. 318. lin. 16. minden : olvasd ; midőn.
Fol. 333. lin. 12. minémő- képpen : olvasd ;
neminémő - képpen.
Fol. 339. lin. 8. azokat : olvasd ; azokban.
Fol. 345. lin. 19. nem lehetek : olvasd ; le-
hetek.
Fol. 346. lin. 1. mikor olvasd ; láttam.
Fol. 347. lin. 19. vagy : olvasd ; ugy.
Fol. 369. lin. 16. vér szín : olvasd ; bor szín.
Fol. 369. lin. 17. testét : olvasd ; vétét.
Fol. 430. lin. 17. úgy mond : olvasd ; úgy
mondom.
Fol. 440. lin. 17. à mit : olvasd ; à mi.
Fol. 491. lin. 14. & 15. Férfiaknak : olvasd ;
ferfiakat. Afzonyoknak : olvasd ; afzo-
nyokat.
Fol.

Fol. 493. lin. 13. el-nem nyerhetik : olvasd ;
ha el-nem nyerhetik.

Fol. 513. lin. 12. és nem hasznosabb : olvasd ;
és nem hasznosabb.

Fol. 515. lin. 16. értel : olvasd ; értelem.

Fol. 516. lin. 19. rövid : olvasd ; hogy rövid.

Fol. 521. lin. 12. és : olvasd ; az.

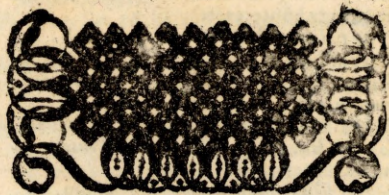
Fol. 527. lin. 5. meg-utállják : olvasd ; meg-
vetik.

Fol. 534. lin. 14. élhetne : olvasd ; csak i-
deig élhetne.

Fol. 540. lin. 16. boldogulán : olvasd ; böl-
dogtalan.

Fol. 541. lin. 13. vévé : olvasd ; vivé.

Fol. 546. lin. 7. nagy-uoltás : olvasd ; nagy-
uoltár. De ez ilyen approlékos fogyatko-
zásokat föl nem jegyeztük ; mert az okos
olvasó magais észre veheti.

A Tekintetes és Nagyságos

BERCSENYI
MIKLOSNAK

DE SZEKES,

Császfár Urunkó Fölsége, és
Koronás Királyunk Dunán
innen Magyar Ország részei-
nek, és Ersek-Ujvár - ellen-
való vég - helyeknek, s'
Bánya - Várasoknak óltal-
mazó Erősségeeknek Vice-
Generálisának, avagy Or-
szágunk Kapitánnyának
mint jó-akaró Uramnak,
és Patronusom-
nak.

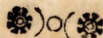
Elege

Leget mesterkedtem,
 hogy a' Nagyságod
 velem tölt sok java-
 iért hála-adó sziv-
 nek valami jelenségét bé-mutat-
 hassam. Mivel-hogy a' kedves-
 kedő ajándék belső iudulatnak,
 és szivünk járásának külső je-
 lensége, nem különben, mint az
 órás mesterségnek mutató keze,
 a' ki nem latzik ugyan menni, no-
 ha szüntelenül megyen; így az
 hála-adó sziv-is szüntelenül fá-
 radoz, a' még vále tölt jökért
 valamitehetségre ki-nem-fakad.
 Kihez - képest en is mind azon
 mesterkedtem, hogy a' Nagysá-
 god nagyobbó akarattját Nagy
 Mesterfeggel meg-előzzem, ki-
 nél

nél nagyobbat az emberi nemzet-
 nek üdvösségére nézendőt e' vilá-
 gon nem találtam.

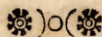
Inditattam attól-is, hogy ez
 a' Nagy Mesterséget a' széles
 világra ki-repülendőt, Nagysá-
 god grátiainak aranyas, és ez-
 stős tollaival meg-szárnyasíro-
 tam; inditattam mondom, attól is,
 mivel ezen a' Földön Vitézke-
 dés az ember élete, Nagysá-
 godpenig csak nem minden részét
 életének hadakban, és fegyver-
 között töltötte, s' mostis a' Mars
 zászlója alatt Generalis személyek
 között együk, Országunkban
 sok jó Vitéz hírrel névvel tűn-
 döklik. Meg-mutatta ezt Nagy-
) (2 ságod.

ságod iffiuságának csak nem elsőfengéjében mind Lengyel, s' mind Erdély Országában, és Pártiumokban, a' nagy emlékeztető Vitéz Fejedelő iffiabbik Rákóczy György-alatt, nem egyszeri harczon a' Kereszttyénségnek vért szomjúhozó Pogány Török dübösége-ellen mind addig tusakodván, valamig szegény hazánknak neminémű csendeségére nem juthatánk.

Annak-utánna, az Ersek-Ujvári bástyák, és az ellen föl-támasztott Pogányságnak erősvég-helyei bizonságot tehetnek sok vitéz próbáiról, és végbéli bátorságiról. Meg-nem-elégedvén az-zal, hogy Uri Czimere, Fejedel-

m

mi Arany-ággal tündeklenék; hanem még Mahomet Holdgyának piros, és fejeeres influentiáknak ki-ontásával-is fényeskedgyék: mind addig Bellónával, és Marssal a' zöldellő laurus, és palma-fak-között vadászván a' dicsőségnek koronáját, valamig a' mostani Győzhetetlen Római Császár Urunk-tól Első LEOPOLDUSTÓL, Országunk Vice-Kapitányságára nem emeltetett: a' mellyben sok rendbéli expeditiokon, nagy serénység-gel, és okosság-gal bíró tanácsul, mind ő Főlsége, s' mind Országunk javára, és az Istennek dicsőségére rendessen ment-által. Ezekből tetzik-ki, hogy Fejedelmi székéből vőtte eredetét; mert

)(3

akár

akár vitéz cselekedetire, s' akár
 termetire tekincsek, meg-tapasztal-
 talom Nagyságodban, hogy
 nincsen olly Fejedelmi szék, a'
 kit becsülteessen, és méltán
 meg-nem-ülhetne. Azért igen
 rendessen, s' nem ok-nélkül De
 Székes irhattya magát Nagysá-
 god: mivel ehez mind Istenöl'
 adatott kvalitásokkal, és talen-
 tomokkal bőven meg-áldatott:
 melyeket tulajdon erkölcsével,
 iozágos cselekedetivel annyira
 meg-szorított, hogy nem csak a'
 közrendtől, de Fejedelmi szemé-
 lyektől-is, sőt magától ő Fölségétől
 nagyobb tisztetekre méltónak ille-
 teti; a' kikben ma hólnap szíves-
 sen kívánom üdvözleni Nagysá-
 godat.

Ama

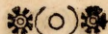
Ama régi példa-beszédet itt-is
 helyesnek találom lenni: Fortes
 creantur fortibus, nec im-
 bellem generant Aquilæ co-
 lumbam. Nem lévén So-
 lyomnak bagoly fia; de még
 a' Sas keselyő-is el-fajzott
 fiát, mint nem magaénak
 ismervén, csak el-veti.
 Tekincsünk a' Nagyságod Mélt-
 oságos, és Vitéz Eöfseire; de hogy to-
 váb nemennyünk, bár csak a' Nagy-
 ságod édes Attyára, leg-ottan
 emlekezetünkben tűnik az ő ma-
 ga viselése, a' ki Arte & Marte,
 mind pennájának, s' mind kard-
 gyának fogaratosága dicséreteessen
 kitetzik. Melly sok veszedel-
 mekben forgott, és győzedelmef-
 sen

)C 4

sen

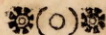
sen vitézkedett a' Győzhetetlen
két Ferdinand - Római Császár
alatt, meg-bizonyította azt nem
csak Nemzetünk Országá, felső és
alsó Német ország, Cseh, Morva,
és Silesia Tartományi, sőt az egész
Római Birodalom; valamint-ho-
gy a' penna ki né vonnya a' kard élit,
ugy vitézlő kard-is meg-nyugszik
a' penna lágyán, midőn nyugosztal-
lja az el-fáradt Vitéznek karját.
Mert minek-utánna meg-mutatta
vólna sok harczokon vas, és aczél-
között őFölségéhez-való hírségét,
méltóvá lett ama' Evangeliombéli
szolgának dicséretire, Euge! ser-
ve bone, & fidelis; quia super
pauca fuisti fidelis, super
multa te constituam. A' fe-
gyvert

gyvert, és vasat bízta vala ke-
zedbe; mivel azért ezekben, hi-
ven viselted magadat, Országunk
jövendelmét, esküncsét kezébe bi-
zom; a' melly Urasság nagyobb tiz-
várasón-való birodalomnál: mert
tiz országnak sommája a' Posonyi
kamarán az ő Nagysága igazga-
tására bízattatott: így azért meg-
adta a' Császárnak az mi a' Csá-
száré. De nem kisebb hírséggel
meg-adta az Istennek-is, a' mi az
Istené; mivel meg-nem-elégedett
azzal, hogy bőven alamisználko-
dnék, bővittel, és más sanyarúsággal
el-fonnyasztaná testét, Istenigéjé-
nek halgatásával, és lelki köny-
veknek olvasásával, szüntelen-
való imádsággal, és a' szent Sa-
cramen-

cramentomoknak gyakorlásával,
ugymint pœnitentia-tartással, és
az Oltári szentségnek eledel-
vel; de még hogy tökéletesebben
az ő üdvözítőjét követné, a' szent
Földre, Palestinába Jerusalembé
mêne, hogy a' Krisztus nyomdokai
látván, az üdvességnek uttyát
megtanulván, gyakorlaná nem
csak szemmel, de cselekedettel-is.

Mivel azért nem mindenben követ-
tettük a' tökéletesség cselekedetét, hanem
ahnélkodással-is csudállyuk; úgy Nagysá-
god is ebben szerelmes Attyát jölehet teste
szerint nem követte; de lélek-szerint el-kö-
vette: mivel Nagyságod nemcsak Ország-
unkban-lévő szent helyeket, de Országunk-
kívül-is idegen Tartományokban búcsú-
járásával gyakorlotta, gyakorollya-is,
legfőképpen a' Czelé Boldogságos szent
Szűznek, a' régi Magyar királyok Frigy
szekrényét, kibez mint Országunk
Nagy Aszfonyához bála-adótságát sok
rendbéli

rendbéli költségével bizonyította: am-
mint a Nagyszombati Pater Franciscá-
nusok Templomában ujjonnan épített ol-
tárokból, a' Xaverius szent Ferencz,
és szent Paduai Antalhoz - való mutat-
tott ajtatorságokból ki-tetzi, midőn azok-
nak csuda-tételit Templomok falain ki-
terjesztette. Ezek-fölött Temetvén Va-
rában maga költségével föl-épített ká-
polnával Istenéköz - való szeretetét ki-
nyilatkoztatta; és naponként más sok
rendbéli áratóságának példáit őregbi-
ti: ammint a' Nagyszombati házá-
nak-is eleit Boldogságos szűznek képével
föl-ékesítette, égő lampással minden
szombaton, s a' szent szűznek estein, és
napjain énekes Lytaniakkal becsülli, s'
tiszteli.

Aldott volt az Obededon háza, hogy az
Isten szekrényének szállást adott, a' kiben
egy kevés manna, Aronnak veszfzeje, és
Moysesnek kő táblái foglaltatta: men-
től inkább nagyobb áldást várhat a' Nagysá-
god háza, né történet-szerint, a' mint Obe-
dedon, hanem szánfszandékkal, nem féle-
lemtől, hanem hozzája-való szeretetitől
visseltetvén: a' kiben nem manna, de az
igaz

ig. s mennyei kenyér, nem Aronnak
 készízte, de az élő Istennek szent Fia,
 nem az ő Törvény, de maga Törvény-ki-
 adó meg- testesült Ige kilencz-holnapig
 lakozott. Ettől éledet - meg az egész
 emberi nemzet; mert ő általa ára-
 dott ránk a meg-tesztelt Istenségnek élő-
 kútja. Ez a' Nagy Mesterségnek Me-
 stere Norma morum, a' jószágos csele-
 kedeteknek, és a' tökéletes erkölcsnek élő
 regulája: mivel ettől származott az, a'
 ki önmön magáról azt mondgya: Ego
 sum via, veritas, & vita. En vagyok
 az út, az Igaság, és az élet. Mint-bo-
 gy azért ezt a' mennyei életnek kút-fe-
 jét nem csak testi hajlékába, de szívébe-
 bé-fogadta Nagyságod, nagy bizodalomom
 nagyon, hogy ezt a' életnek mesterségét
 is tölem jó szívvel fogadni méltóztatni
 fog Nagyságod; hogy így mind a' Jó élet,
 s' mind annak Mestersége Nagyságod-
 nál, mint tulajdon hajlékában találta-
 sék. Kit mind halálig szívből kívánok.

Nagyságodnak alázatos káplán-
 nya, a' JESUS Társaságából

P. Tarnoczi István.

